

Bulletin advokacie

Justiční areál v Praze „Na Míčankách“ před otevřením • **ADVOKÁTI - SOUDCI: Co nám vadí na těch druhých II.** • Přímý přenos z Konference o nezávislosti justice • Karanténa černých labutí (několik poznámek k určitosti žalobních petiitů) • Právní povaha příslušenství pohledávky (k diskusi) •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

Bulletin advokacie®

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČO 66 000 777)
v agentuře **impax**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla
(7-8, 11-12). Přetisk povolen jen se souhlasem
redakce.

Adresa redakce:

Česká advokátní komora
Národní třída 16
110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011
fax: 224 932 989
e-mail: cihlarova@cak.cz
www.cak.cz

Redakce:

Předseda redakční rady:
JUDr. Petr Toman
Šéfredaktor:
JUDr. Václav Mandák, CSc.
Výkonná redaktorka:
PhDr. Ivana Cihlářová
Tajemnice redakce:
Jana Ponáhlá

Redakční rada:

JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. JUDr. Alexander Bělohávek, Dr.h.c.,
JUDr. Jiří Císař, prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
JUDr. Pavel Holec, JUDr. Ladislav Krym,
prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.,
doc. JUDr. Karel Marek, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
doc. JUDr. Vladimír Mikule,
doc. JUDr. Jiří Pipek, CSc., JUDr. Tomáš Pohl,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
doc. JUDr. Pavel Šámal, Ph. D.,
prof. JUDr. František Zoulik, CSc.

Objednávky předplatného zasílejte na adresu:

ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1.
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč,
zvýhodněné roční předplatné 850 Kč
kromě poštovního a balného. Advokátům
a advokátním koncipientům se rozesílá zdarma.
S reklamacemi při problémech s distribucí se
obracejte na pí Ponáhlou, e-mail
ponahla@cak.cz, tel. 224 951 769.

Inzertní služby zajišťuje agentura

IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce
zasílejte na adresu agency@impax.cz,
případně volejte na tel. 606 404 953 nebo
na 241 483 141. Media kit a další informace
naleznete na internetových stránkách
www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též
na internetu (www.cak.cz). Předáním rukopisu
redakci vyjadřuje autor souhlas se zveřejněním
také na internetu.

Toto číslo vyšlo 20. září 2006 v nákladu
11 600 výtisků.

Obálka a grafická úprava:
IMPAX, spol. s r. o., Jitka Stibůrková

Fotografie na obálce:

Jakub Stadler

Tisk: Grafotechna print, s. r. o., Praha

MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348

úvodník

Petr Toman: Bulletin advokacie v novém 3

aktuality

Justiční areál v Praze „Na Míčankách“ před otevřením
Jan Brož, Petr Meduna 4

Profi.epravo chce být partnerem profesionálů
na cestě právem. Rozhovor s předsedou
představenstva a. s. EPRAVO.CZ
Mgr. Miroslavem Chocholou Red. 6

Advokáti – soudci: Co nám vadí na těch druhých II.
Tomáš Lichovník, Petr Toman 8

Přímý přenos z Konference o nezávislosti justice –
Nepřehlédněte! 9

Informace o Codexisu advokacie 11

z právní teorie a praxe

články

shrnutí 16

Ještě jednou „Rozsudek jako obrázek“ Red. 16

Karanténa černých labutí (několik poznámek k určitosti
žalobních petítů) Karel Čermák jr. 17

Komparativní pohled soudobé právní doktríny
a soudní praxe na právní odpovědnost sportovců
za sportovní úrazy (vybrané otázky) Michal Králík 25

Právní povaha příslušenství pohledávky (k diskusi)
Luboš Chalupa 34

z judikatury

K otázce věcné příslušnosti soudu, je-li předmětem
palmární žaloby honorář advokáta 36

Majetkové a sociální poměry při rozhodování o náhradě
nákladů řízení ve vztahu k úspěchu ve věci 36

K použitelnosti prohlášení o majetku dle § 260a
a násl. o. s. ř. jako důkazu v trestním řízení 37

K povinnosti soudu jednat při nutné obhajobě
za přítomnosti obou (či více) obhájců, pokud si je
obviněný zvolil 38

Rozhodnutí odjinud 40

z odborné literatury

Občanský zákoník s judikaturou Balák/Korecká/Vojtek 48

Obchodní zákoník. Komentář. Ivan Kobliha a kol. 48

Obchodní právo. Akciová společnost. 3. díl
Stanislava Černá 50

Klíč k soudní síni – příručka pro začínající soudce
a advokáty Jirsa/Vávra/Janek/Meduna 53

Z Bulletinu slovenskej advokacie č. 5/2006 54

z advokacie

sloupek Karla Čermáka

Právo na jevišti světa a jeho kostýmy 56

z české advokacie

Z kárné praxe Jan Syka 57

„Advocatus“ v přemyslovských Čechách Marie Bláhová 60

z Evropy

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady
o evropském řízení o drobných pohledávkách Eva Rivera 63

Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy
Markéta Králová 64

Rakousko: Systém bezplatné právní pomoci v Rakousku
a zvláštní úloha advokátů Christian Mosser 65

Německo: Mezi konkurenčním tlakem a vlastní
prezentací – soutěžní právo německé advokacie
Ulrike Quapp – David Michel 69

Pracovní návštěva předsedy ČAK u Saské advokátní komory
v Drážďanech Eva Rivera 74

Slovinsko: Dny slovinské advokacie Petr Poledník 76

Makedonie: 51 let od založení Makedonské
advokátní komory Petr Poledník 76

měli byste vědět

O češtině nejen soudní Michaela Bejčková 77

Přednášky a semináře pro advokáty
a advokátní koncipienty ve vzdělávacích
a školicích střediscích ČAK 84

Pozvánka na seminář 14. annual Continuing
Legal Education Conference 86

Pozvánka na Česko-německé advokátní fórum 87

Odhalení pomníku Antonína rytíře Randy Jan Luhan 87

Ročenka Vězeňské služby ČR za rok 2005 Red. 88

nakonec

Prázdninové střípky Václav Mandák 90

Víte, že.. Stanislav Balík 92

Kresba Lubomíra Lichého 93

Právníkovy paradoxy Petr Hajn 93

Inhaltsverzeichnis/Zusammenfassung 94

Table of Contents/Summary 95

Instrukce autorům

Vážení autoři časopisu

Bulletinu advokacie,

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu cihlarova@cak.cz.

Texty:

Formát zasílaných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proloženě, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky!

Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasílané portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nevkládejte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případné vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte

- svoji portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případně akademické, pedagogické či vědecké tituly

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

Bulletin advokacie v novém

Vážené kolegyně
a kolegové,
milí čtenáři,

v rukou držíte letošní
deváté číslo Bulletinu
advokacie. Pokud jste
si již v tuto chvíli
povšimli některých
změn oproti

předchozím číslům, pak naše práce nebyla zbytečná.
Ale vezměme to od začátku.

Bulletin advokacie vychází od roku 1971, navazuje na Zprávy advokacie vydávané již od roku 1956. Po celou dobu patří k nejrespektovanějším odborným časopisům na českém trhu právnícké literatury. Svoji pověst si udržel i po vzniku samostatné advokacie a v konkurenci mnoha nově vydávaných odborných časopisů, a to i přesto (nebo právě proto), že je jak časopisem stavovským, tak časopisem odborným. Svědčí o tom jednak jeho náklad 11 500 výtisků distribuovaných měsíčně širokému spektru čtenářů, jednak mnohá odborná ocenění, která mu byla v uplynulých letech udělena. K nejvýznamnějším patří pětinasobné ocenění Nejlepší právnícký časopis v České republice v anketě Karlovarských právníckých dnů. Zásahu na tom má šéfredaktor JUDr. Václav Mandák, CSc., i předchozí redakční rada. Rád bych jim touto cestou upřímně poděkoval.

Počátkem letošního roku obměnilo představenstvo České advokátní komory redakční radu Bulletinu advokacie. Poprvé jsme se sešli v dubnu a rozhodli o dalších obsahových a grafických změnách našeho časopisu. Vy se s nimi můžete seznámit poprvé právě v tomto zářijovém čísle. Některé změny bych Vám rád představil.

Hlavním cílem redakční rady bylo **zpřehlednit obsahovou strukturu Bulletinu advokacie a tím zjednodušit orientaci čtenářů v časopise**. Tak, aby každé téma mělo své stabilní místo, každá rubrika svůj stálý název a čtenář věděl, kde je najde. K tomu by měla

sloužit i nová grafická úprava. Oddělili jsme odbornou část (pod názvem *Z právní teorie a praxe*) obsahující články, domácí i zahraniční judikaturu a recenze od části stavovské (pod názvem *Z advokacie*). Zavedli jsme novou rubriku *Aktuality*, v níž budeme uveřejňovat nejaktuálnější informace z právníckého života či rozhovory s významnými osobnostmi. Nová je i rubrika *Měli byste vědět*, která bude obsahovat informace o všem, co by Vám rozhodně nemělo ujít – od nabídky chystaných přednášek, seminářů či konferencí, přes pokračující cyklus článků „Advokát a jazyková kultura“ až po drobné zajímavosti, jak je život přináší.

Čtenářům, kterým zůstane čas i na jiná než odborná témata, nabízíme novou rubriku *Z právnícké společnosti*.

Redakční rada se nevyhnula ani tolik diskutované problematice inzerce, kterou náš časopis obsahuje. Mnohým čtenářům inzerce nevdá. Jsou však i takoví, kteří inzerci zcela zatracují a jsou ochotni tolerovat nejvýše inzerci stavovskou. Jsem přesvědčen, že kvalitní inzerce zajímavého zboží či služeb k modernímu právníckému časopisu patří. Nesmí však jít na úkor jeho úrovně. Naše inzerenty i inzerované zboží si proto chceme pečlivě vybírat. Nesmí ani být na úkor přehlednosti časopisu. Inzerci proto nechceme umísťovat doprostřed odborných článků ani některých rubrik.

Cesta směřující k ještě kvalitnějšímu a ještě zajímavějšímu odbornému časopisu nikdy nekončí. Stále je co zlepšovat. Rádi bychom proto znali Vaše názory na již provedené i budoucí změny i Vaše návrhy, co dále vylepšit. Rádi bychom Vás také více přitáhli k tvorbě obsahu Bulletinu advokacie. I Vy můžete být jeho spoluautory. Přeji Vám i nám na této cestě hodně zdaru.

JUDr. PETR TOMAN,
předseda redakční rady Bulletinu advokacie

Justiční areál v Praze „Na Míčankách“ před otevřením

Širokou praktikující právní veřejnost, nás advokáty zvláště, zajímají informace o blížícím se zprovoznění unikátního justičního areálu v hl. m. Praze v ulici Na Míčankách. Tento justiční komplex by měl zajišťovat činnost hned několika obvodních soudů a státních zastupitelství s působností na území hlavního města. **Otevřen by měl být již letos v listopadu.**

Justiční areál je ojedinělou stavbu nejen svým rozsahem, ale i tím, že je zároveň určitým experimentem pro ověření funkčnosti a činnosti justičního komplexu v České republice. Lze totiž očekávat, že jeho zprovoznění způsobí každodenní právní praxi řadu změn. Regionální představitelé ČAK pro hl. m. Prahu proto v červenci t. r. navštívili předsedu Městského soudu v Praze, JUDr. Jana Sváčka, za účelem získání základních informací o budoucím fungování Justičního areálu.

Předně, do **nového justičního areálu se přestěhují obvodní soudy pro Prahu 4, 8, 9 a 10 a rovněž tak i státní zastupitelství pro všechny tyto pražské obvody.** Justiční areál se nachází v Praze 10 mezi ulicemi Ruská a 28. pluku. Komplex budov ale bude veřejnosti znám spíše jako **areál Na Míčankách** (dříve se zde nacházela budova státní technické kontroly motorových vozidel a Zdravotní pojišťovna Ministerstva vnitra, v minulosti na sklonku Rakousko-uherského císařství zde byly Roháčovy kasárny, později zde sídlil 28. pluk). Justiční areál tvoří čtyři vnější budovy. Ty byly zcela zrekonstruovány a poslouží jako sídla jednotlivých soudů a státních zastupitelství. Veřejnosti bude přístup do těchto budov zcela zakázán. Veřejnost bude mít naopak přístup pouze do vnitrobloku mezi těmito čtyřmi budovami, kde byla vystavěna moderní pětipatrová centrální budova s celkem 98 jednacími místnostmi pro všechny soudy. Každý soud bude mít k dispozici samostatných 9 trestních jednacích místností. Počet jednacích místností pro civilní řízení se však již bude lišit: OS Praha 4 jich bude mít k dispozici 26, OS Praha 8 a OS Praha 9 shodně po devíti a OS Praha 10 jich má přiděleno čtrnáct. **Vstup do centrální budovy a tedy ke všem soudům a do budovy s jednacími místnostmi bude z ulice 28. pluku.**

Největší problém: parkování

Pro každého advokáta a účastníka řízení vyvstává otázka, jak se k justičnímu areálu dopravit a jak se na místě zorientovat. **Motorová vozidla budou moci být zaparkována na venkovním parkovišti. Vjezd na ně bude umožněn z ulice Na Míčankách. Toto parkoviště bude neplacené, jeho kapacita pro veřejnost však bude činit pouhých 67 míst.** Parkoviště bude v provozu toliko v úředních hodinách soudů. Parkování se přitom jeví jako největší problém, zejména při znalosti obtížnosti

zaparkování v okolních čtvrtích. **Regionální představitelé ČAK proto vznesli připomínku, aby z uvedeného počtu parkovacích míst bylo alespoň 20 rezervováno toliko pro advokáty. Požadavek bude řešen.**

Městská hromadná doprava dozná v místě změn. **Počínaje 1. listopadem budou stávající autobusové linky posíleny tak, aby bylo možno zajistit dopravní obslužnost jednak ze stanice metra A - Želivského, jednak z Jižního Města a z Prahy 9.** Autobusová zastávka bude umístěna v ul. 28. pluku před vchodem do justičního areálu. O opatřeních Dopravního podniku hl. m. Prahy bude veřejnost včas informována.

Kudy kam v areálu

K vlastní orientaci v celém areálu lze stručně uvést, že do atria hlavní budovy bude možno vstoupit z ul. 28. pluku a že samotnému vstupu bude předcházet detekce bezpečnostními rámy. **Regionální představitelé ČAK vznesli požadavek, aby alespoň jeden z celkového počtu čtyř bezpečnostních rámu byl určen jen pro advokáty.**

Prízemí budovy je určeno pro styk veřejnosti se všemi soudy. V této části se bude nacházet vše potřebné. **Uprostřed haly bude jakési informační centrum - recepce s elektronickými tabulemi, na nichž on-line poběží informace o všech nařízených jednáních na celý den (místopis, čas, spisová značka).** Po obou stranách bude 8 boxů pro styk s veřejností. V nich budou poskytovány zaměstnanci soudů informace o věcech v rozsahu poskytovaných dosud vedoucími kanceláři, zajišťování vyznačování doložek právních mocí, rovněž zde bude zprostředkováváno nahlížení do spisů. K tomu byla po levé straně od vchodu vybudována studovna společná všem soudům. Její kapacita bude omezena cca 80 místy. Nahlížení do spisu bude možno realizovat jen zde. Na šest osob nahlížejících do spisů bude vyčleněna vždy jedna dohlížející osoba. Oproti poplatku zde bude možné nechat si ze spisu zhotovit kopii. Za studovnou budou umístěny podatelny a pokladny soudů, budou zde přepážky pro prodej kolků a rejstřík trestů. Od vstupu do centrální justiční budovy napravo se pak bude nacházet velká dražební místnost, a to společná pro všechny soudy. Každý soud má určen jeden dražební den, pátek je den náhradní či volný. Po celém obvodu haly bude umístěno 21 hovorů pro sepisování stížností, podání a jednání se zaměstnanci soudu, včetně provádění dožádaných procesních úkonů, např. výslechů. Zcela vzadu se bude nacházet konferenční místnost pro veřejnost a dvě místnosti, v nichž bude možno nahlédnout do seznamu soudních znalců, tlumočnicků a překladatelů. Zdá se, že bylo myšleno i na pohodlí návštěvníků: ti budou moci využít služeb šatny, úschovny zavazadel, čekáren i bufetu.

Styk se zde sídlícími státními zastupitelstvími bude

taktěz probíhat toliko v přízemí budovy. Za tímto účelem zde bude po obvodu umístěno 46 kanceláří – hovoren. Styk veřejnosti a obhájci se státními zástupci bude umožněn jen zde. V zadní části přízemí se budou nacházet speciální místnosti pro utajované skutečnosti, studovna utajovaných spisů a místnost pro utajované svědky.

Jednací místnosti jednotlivých soudů jsou ve zbývajících čtyřech patrech. Přístup do pater bude schodištěm nebo čtyřmi výtahy. Na tomto místě je důležité upozornit, že jednací místnosti budou užívány všemi soudy bez rozlišení pater, proto bude nutné řídit se informačními tabulemi umístěnými v přízemí. **Vstup soudcům a státním zástupcům do hlavní budovy bude zajištěn podzemními chodbami bez možnosti kontaktu s veřejností.** Každé patro je opatřeno sociálním zařízením.

Začíná se od listopadu

Termín kolaudace justičního areálu je naplánován na září, funkční zprovoznění komplexu pak na první listopadový den. Stěhování dotčených soudů bude probíhat v září a říjnu s tím, že v současné době již dotčené soudy nařizují jednání do nových jednacích místností justičního areálu a na dobu po 1. listopadu.

Akce „kulový blesk“ však stěhováním soudů neskončí, neboť koncem roku 2006 se do budovy uvolněné Obvodním soudem pro Prahu 10 nastěhuje Obvodní soud pro Prahu 2 i příslušné státní zastupitelství. Se zahájením

činnosti Obvodního soudu pro Prahu 2 a státního zastupitelství pro Prahu 2 na adrese ul. Francouzská 19, Praha 2, se počítá až od roku 2007.

Z jednání se zástupci městského soudu jsme měli pozitivní dojem. Doufejme, že tento náš pocit potrvá i po otevření justičního areálu. **Upozornili jsme na řadu technicko-organizačních nejasností (vazby, přístup do budovy po dobu 24 hod., parkování, technické zajištění nahlížení do spisů, sjednocení úředních hodin jednotlivých soudů), které bude potřeba dořešit v zájmu nás, advokátů, ale i účastníků řízení, ještě do otevření.**

Justiční areál ale má všechny předpoklady stát se na dlouhou dobu výjimečnou stavbou, která technickými, organizačními možnostmi ukáže novou kulturnost fungování justice v Praze při činnosti několika soudů najednou. Jen doba ukáže, zda investice ve výši více než 2 miliardy Kč přinese odpovídající, tedy standardní komfort pro soudce, veřejnost i nás právní zástupce.

Závěrem upozorňujeme kolegy advokáty, že s ohledem na rozsáhlost areálu a jeho zatímní problematiku dostupnost bude pro nás nejdůležitější vyvarovat se možných rozsudků pro zmeškání. Snad tomu zabráni mimo jiné i tento informační článek regionálních představitelů České advokátní komory.

❖ JUDr. JAN BROŽ,

místopředseda ČAK, regionální představitel pro hl. m. Prahu

❖ JUDr. PETR MEDUNA,

zástupce regionálního představitel pro hl. m. Prahu

Model areálu.

Rozhovor s předsedou představenstva
a. s. EPRAVO.CZ Mgr. Miroslavem Chocholou:

Profi.epravo chce být partnerem profesionálů na cestě právem

• **Od čtvrtého září jste spustili nové internetové stránky www.profi.epravo.cz. Proč? Čím se nové stránky liší od vaší zavedené webové adresy www.epravo.cz?**

Server www.epravo.cz po sedmi letech své existence získal třicet tisíc registrovaných uživatelů a přes sedmdesát tisíc pravidelných měsíčních čtenářů, čemuž jsme upřímně velmi rádi. Profi sekce informující odborníky v oboru

byla téměř od počátku součástí serveru epravo.cz, v poslední době však míra informací určených pro laickou veřejnost vytlačila sekci do ústraní a naši odborní čtenáři neměli tak potřebné informace „jednoduše po ruce“ – na úvodní stránce. Z reakcí profesionálů jsme zjistili, že to považovali za handicap. Proto jsme se rozhodli vytvořit samostatný server na doméně <http://profi.epravo.cz>, nebo, chcete-li, www.profi.epravo.cz, sloužící jenom pro potřeby právníků, profesionálů.

• **Co všechno zájemci na [profi.epravo](http://profi.epravo.cz) najdou?**

Zájemci zde naleznou aktuální komentáře, judikaturu, přehled legislativy EU, samozřejmě Sbíрку zákonů ČR a Sbíрку mezinárodních smluv ČR, právnícké zpravodajství, odborný monitoring médií, přehled prohlášených konkurzů a podaných návrhů na konkurz, individuálně pak za poplatek rešeršní služby, služby zajišťování výpisů z obchodních rejstříků a registračních úřadů kdekoli po světě a další.

Novinkou na českém internetovém trhu je služba **epravo.live**. Nemáte čas zajít na odbornou přednášku, zúčastnit se v danou dobu konference, a přece byste její obsah chtěli znát nezprostředkovaně? Pak právě pro vás bude naše **epravo.live** – budeme zajišťovat a zpřístupňovat uživatelům našich stránek videopřenosy a videozáznamy z řady akcí, odborných seminářů, konferencí, přednášek...

Rád bych upozornil čtenáře Bulletinu advokacie, že tímto způsobem zpřístupníme už zanedlouho přímým přenosem a videozáznamem např. plánovanou Konferenci o nezávislosti justice, jejímž pořadatelem je Česká advokátní komora a která proběhne 19. - 20. října 2006. Všem advokátům, soudcům, státním zástupcům a dalším, jimž časové zaneprázdnění neumožní se konference osobně zúčastnit, nabídneme na www.profi.epravo.cz a na www.cak.cz její přímý přenos a videozáznam, takže takřka o nic nepřijdou.

• **Profi.epravo je volně přístupné nebo se za jeho používání platí, musí se uživatel registrovat?**

Stránky jsou přístupné zdarma, přístup na ně je však vázán na přístupové jméno a heslo. Všichni advokáti, ale i příslušníci dalších právníckých profesí budou námi osloveni během podzimu dopisem, ve kterém získají podrobné informace o fungování nových profesionálních stránek epravo.cz a získají své unikátní přístupové jméno a heslo, protože přístup na tyto stránky je vyhrazen

opravdu pouze odborníkům. Samozřejmě, pokud nám uživatelé zavolají na naši **bezplatnou informační linku 800 600 627**, tak naši operátoři obratem zašlou každému přístupové údaje i prostřednictvím e-mailu, případně pomohou s prvním přístupem atd.

Výhod, které uživatelé profi.eprava získají, je celá řada. V tuto chvíli mohou prozradit, že se nám podařilo navázat dlouhodobá strategická partnerství s řadou společností, které jsou leadery ve svém oboru v České republice a které pro uživatele připravily zajímavé produkty a nabídky. Uživatelé serveru tak získají např. výhodné a individuální tarify pro telefonování, letenky a ubytování, účty pro svobodná povolání, slevy na majetkovém, životním či odpovědnostním pojištění, řadu slev a benefitů u našich partnerů, jejichž aktuální přehled vždy bude na serveru uveden.

Součástí výše zmíněného podzimního oslovení právníků bude i pro každého advokáta individuální členská karta serveru www.profi.epravo.cz, na základě které může u našich partnerů po jejím předložení čerpat veškeré výhody.

- Počítáte do budoucna s dalším rozšiřováním nabídky jak na serveru www.epravo.cz, tak i na [**vo.cz, chystáte nějaké další, pro advokáty zajímavé projekty?**](http://www.profi.epra-

</div>
<div data-bbox=)

Internet je velmi dynamicky se rozvíjející komunikační nástroj a je nesmírně těžké v tuto chvíli říci, jakým směrem se bude přesun informací od zpracovatele k uživateli v delším časovém horizontu ubírat. Během několika měsíců ale kromě výše zmíněné služby **epravo.live** spustíme ještě službu **epravo.mobile**, pomocí které budou mít uživatelé serveru www.profi.epravo.cz přístup k informacím a službám jednoduše kdykoliv prostřednictvím mobilních telefonů a kapesních počítačů.

Velkým projektem naší společnosti, který odstartuje 1. 1. 2007, je manažerské vzdělávání pro advokáty. Spustíme je ve spolupráci s významnou britskou univerzitou, kdy kombinovanou formou víkendových seminářů v českém jazyce v Praze a e-learningu bude možné získat mezinárodně uznávaný vysokoškolský manažerský diplom MBA Senior Executive (Master of Business Administration), který představuje variantu světově rozšířeného MBA studia, považovaného za kvalifikační standard špičkových manažerů. V námi připravované verzi bude program upraven a zaměřen na právnícké a poradenské profese.

✦ RED.

Speciální nabídka pro všechny právníky a advokáty:

Nissan X-Trail od 495 920 Kč*

- Systém ALL-MODE 4x4
- ABS s EBD a brzdový asistent
- Automatická klimatizace
- Elektricky ovládaná okna
- Volant s koženým potahem
- 16" litinová kola
- Autorádio s CD přehrávačem

Užijte si dobrodružství za skvělou cenu!

Stačí jen naložit a vyrazit! Bez ohledu na počasí či cíl cesty, s vozy Nissan 4x4 bude pro vás každá jízda novým dobrodružstvím!

Pickup od 553 520 Kč**

Pathfinder od 790 584 Kč**

Murano od 1 108 951 Kč**

SHIFT_to 4x4

Pro více informací volejte 800 23 23 23 nebo navštivte prodejce Nissan! www.nissan.cz

Nabídka platí při zakoupení i jednoho vozu. Nabídka platí pro všechny řetězcové zákaznické dohody v „Programu řetězcového prodeje Nissan Sales Central and Eastern Europe 001“ a rámci podmínek platných pro tuto reklamní kampaň. Výsledná cena se může měnit v závislosti na počtu zakoupených vozů Nissan a ceně jednotlivých modelů. Spotřeba a emise CO₂: X-Trail: 23 – 9,8 l/100 km, 201 – 231 g/km; Pathfinder: 26 – 13,2 l/100 km, 238 – 267 g/km; Murano: 9,5 – 17,2 l/100 km, 295 g/km. Zobrazení je pouze ilustrativní. Data uvedená v této rubrice mají pouze informativní charakter, nemohou sloužit jakožto návodní příručky. Uvedené ceny platí pouze pro vozy zakoupené v rámci této nabídky do 30. října 2006. *Cena bez DPH platí pro model X-Trail 2.0 2WD Comfort S/M/T Columbia ve verzi N1. **Uvedené ceny platí pro verze N1 a neoznačený DPH.

Advokáti – soudci: Co nám vadí na těch druhých?

II.

Společný projekt České advokátní komory
a Soudcovské unie ČR

Druhým dílem pokračujeme v projektu, který byl paralelně odstartován v letošním šestém čísle Bulletinu advokacie a v šestém čísle časopisu Soudcovské unie Soudce, a ve kterém se příslušníci obou významných právnických profesí snaží zodpovědět otázku „Co nám vadí na těch druhých?“

Na červnové úvahy místopředsedy Obvodního soudu pro Prahu 7 Mgr. Tomáše Mottla a pražského advokáta JUDr. Václava Vika v tomto čísle navazují předseda Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou Tomáš Lichovník a další advokát z Prahy, (který ale má za sebou i praxi na malém městě) JUDr. Petr Toman.

Ani jejich odpovědi však jistě nejsou konečné a definitivní, a proto uvítáme a rádi otiskneme další příspěvky na toto téma. Jen problémy, které jsou otevřeně pojmenovány a prodebatovány, je totiž možné pak společnými silami také změnit.

❖ REDAKCE BULLETINU ADVOKACIE

Co soudcům vadí na advokátech?

JUDr. TOMÁŠ LICHOVNÍK

Připravený, schopný a slušný advokát je totiž zárukou rychlého a úspěšného průběhu řízení. Tyto přívlastky však musí být splněny současně. Chybí-li byť jediný, řízení asi příliš hladce neproběhne.

Nejprve se zmíním o **schopnosti** či spíše **neschopnosti**. Jistě se mnou budou souhlasit i advokáti, že i v jejich řadách je mnoho neschopných jedinců. S tím se ale podle mého dá jen stěžet co dělat. Neschopní jsou všude a samozřejmě i mezi námi soudci. Procento opravdu neschopných advokátů (určitě i soudců) je však naštěstí jen nepatrné.

Dalším předpokladem úspěšné spolupráce soudce a advokáta je jejich **přípravenost**. Případnou nepřipravenost soudce ponechám ke kritice jiným a budu se věnovat nepřipravenosti advokátů. S tou se setkávám častěji než s neschopností. Je velmi smutný pohled na advokáta zoufale listujícího svým spisem a snažícího se narychlo s věcí sezná-

mit či nalézt určitou listinu. V přítomnosti klienta pak situace nabývá na trapnosti a důvěře klienta v jeho zástupce jistě nepřidá. **Nepřipravený advokát není schopen orientovat se v probíhajícím dokazování, o samotném provádění výslechu jím navržených svědků nemůže být ani řeči. Stejně tak jen stěžet může fundovaně reagovat na návrhy protistrany či procesní návrhy soudu.** Jeho snahou pak bývá dosáhnout odročení jednání za každou cenu. Nepodaří-li se to, odkáže ve svém závěrečném návrhu na písemné vyhotovení žaloby či vyjádření, aniž by zareagoval na vývoj řízení. Jsou však i mistři, kteří sice do jednací síně vejdou ne zcela připraveni, ale díky svým schopnostem se rychle zorientují, aktivně se účastní jednání a ještě třeba i překvapí zajímavou myšlenkou. Ale to se musí umět.

S otázkou připravenosti přímo souvisí téma **substituce**. Přiznám se, že substituci advokátů nevitám, byt

Ve svém zamyšlení si dovoluji začít tam, kde kolega Tomáš Mottl skončil. Na naprosté většině advokátů mi nevadí nic a velmi rád je v jednací síni vidím.

Přímý přenos z *Konference o nezávislosti justice*

Česká advokátní komora je pořadatelem podzimní (19. – 20. 10. 2006) *Konference o nezávislosti justice*, které se zúčastní řada advokátů, ale i soudců, státních zástupců, politiků a hostů ze zahraničí. O uspořádání konference informoval v BA č. 3/2006 už předseda ČAK JUDr. Vladimír Jirousek.

Vzhledem k omezené kapacitě přednáškového sálu ve Školicích a vzdělávacím centru ČAK v Paláci Dunaj a k nebyvalému zájmu o účast jak ze strany advo-

kátů, tak i ostatních právnických profesí, přikročila ČAK a její mediální partner EPRAVO.CZ k ojedinělému projektu:

Všem, kteří se nebudou moci konference zúčastnit osobně, přesto nabízíme možnost „být při tom“, i když ve své kanceláři, u svého PC. Z konference bude pořízen přímý přenos v reálném čase. K dispozici bude prostřednictvím

webových stránek: www.cak.cz a www.profi.epravo.cz, kde pak bude též videozáznam.

Sledujte pozorně rubriku Aktuality na webových stránkách Komory, v ní naleznete přesné instrukce, jak záznam spustit.

✦ ICHA

chápu, že jim leckdy nic jiného nezbývá. **Substitut** (to ošklivé slovo bych si nedovolil použít, kdyby je nepoužívali sami advokáti) **přichází k jednání často jen minimálně připraven.** To však závisí na tom, kdy a jaké podklady obdrží od svého kolegy. Ale zejména v naprosté většině případů přichází bez možnosti uzavřít smír či jinou užitečnou dohodu, vzdát se práva odvolání apod. Prostě jeho mandát bývá omezený a tomu odpovídají i výsledky. **Snažím se proto advokátům i nezastoupeným účastníkům vycházet vstříc například konzultací termínu odročení u jednání.** Samozřejmě i odročením již nařízeného jednání, pokud je to možné a pokud se nejedná o zjevnou zdržovací taktiku. Stěží však lze požadovat, aby soudce konzultoval s advokáty (či spíše se všemi účastníky) termíny nařizovaných jednání. Zvláště když má v senátě několik set neskončených věcí. Je však možné, že i k takovému pro všechny prospěšnému postupu dospějeme, budou-li někdy opravdu vytvořeny tzv. minitymy. Zatím jsou tak mini, že je leckde tvoří jen ten soudce.

Posledním předpokladem (nikoli co do významu), který jsem zmínil, je **slušnost**. Ostatně slušnost je základním předpokladem úspěšnosti jakéhokoli jednání, nikoli jen toho

soudního. A tato **přirozená slušnost mi v jednání advokátů schází snad nejvíce.** Ne že by mi sprostě nadávali, škaredě na mne zahlíželi či mi činili jiná příkoří. Jedná se o drobnosti, které však mají na průběh sporu velký vliv. Jsem si vědom toho, že advokáti nejsou právě pány svého času. Termíny jednání jim nařizuje někdo jiný a stejně tak nemohou ovlivnit běh nejrůznějších lhůt. Proto se snažím neukládat účastníkům šibeniční lhůty (např. tři dny k vyjádření žalobě), ale poskytnout jim dostatek času na přípravu. Tím více mne mrzí, když ani takové lhůty nejsou často respektovány. A nestíhali advokát například ve lhůtě podat složité vyjádření, jistě by stihl poslat pár řádků s omluvou či alespoň zavolat (na našem soudu jsou hovory soudcům spojovány). **Pokud advokát, a to třeba i zástupce žalobce, nereaguje ani na urgence, považuji to opravdu za neslušnost.** Nedávno jsem se dokonce dotazoval i advokátní komory, zda jeden z jejich členů ještě vykonává praxi, protože se soudem přestal komunikovat. Odpověď ještě nemám, takže nevím. To je však již naprostý extrém.

Ještě bych se chtěl zmínit o dvou nešvarech mnohdy bránících rychlejšímu vyřízení věci. Přitom tyto mají na svědomí většinou advokáti žalobců. Prvním je placení či spíše **nepla-**

cení soudního poplatku. Opravdu mne vždy zaráží, když je soudu doručena žaloba na peněžité plnění, kde poplatek lze ještě platit kolkem, ale ten není vylepen. Případně je ještě v žalobě věta, že soudní poplatek bude zaplacen na výzvu soudu. Proč? Pominu-li, že podle zákona je již téměř šest let poplatek splatný podáním žaloby, jedná se o postup v rozporu se zájmy klienta. Pokud má ovšem žalobce zájem na rychlém řízení. Soudce totiž musí vyzvat advokáta k zaplacení poplatku a ten jej další zásilkou zaplatí. A už je tu zbytečné zdržení dvou či tří týdnů. **Další nešvar souvisí s předkládáním listinných důkazů.** Není žádnou výjimkou, vyzvu-li advokáta k předložení originálů listinných důkazů u nařízeného jednání a on mi u jednání předkládá tytéž kopie, které již přiložil k žalobě. Často pak záleží na přítomné protistraně, zda nebude tyto kopie rozporovat či zda bude jednání úplně zbytečně odročeno. I zde bych apeloval na již zmíněnou slušnost. Nemá-li advokát některé listiny dosud k dispozici (vyžaduje je z archivu apod.), je jistě lepší omluvit se soudu a požádat o odročení, než zatěžovat soudce, protistranu a konečně i sebe zbytečným jednáním.

Než se dostanu k úplnému závěru, musím reagovat alespoň na jednu z „výtek“ v článku JUDr. Václava

Vlka „*Co nám vadí na soudech*“. Jedná se o přítomnost státního zástupce v jednací síni před příchodem protistrany. To považuji za tak závažné porušení zásady rovnosti stran a soudcovské etiky vůbec, že je nelze řešit jinak než stížností předsedovi soudu. Byl jsem přesvědčen, že

tento relikv socialistické zákonnosti je již definitivně minulostí.

Po malém odbočení bych své zamyšlení uzavřel tím, že advokáti nám v naší práci rozhodně více pomáhají než „škodí“ a že je rozhodně ku prospěchu výkonu spravedlnosti, budeme-li se navzájem respektovat

a vycházet si vstříc. Zde si dovoluji připomenout obecnou zásadu, s níž lze projít celým životem: „*Co sám nemáš rád, nečiň jinému.*“

✦ Autor, předseda Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou, je viceprezidentem Soudcovské unie.

Co nám vadí na soudech?

JUDr. PETR TOMAN

S velkým zaujetím jsem si přečetl předchozí příspěvek kolegy soudce o tom, co mu vadí na advokátech, i kolegy advokáta o tom, co mu vadí na soudcích. Jsem přesvědčen, že je třeba o těchto problémech otevřeně hovořit, neboť pouze soudce chápající problémy advokátů a advokát chápající problémy soudců mohou být rovnocennými partnery nalézajícími společnými silami právo a spravedlnost.

Ve své praxi jsem zažil advokacii na menším městě i v Praze. Výhodou malého města je vzájemná, déletrvající znalost advokátů a soudců – jejich stylu práce, zvyklostí i osobních vlastností. Stručně řečeno, každý z nich ví, co může od toho druhého v jednací síni čekat. Oba vědí, že se budou i v budoucnosti potkávat, a proto mají zájem na dobrých vztazích. Když jeden

druhému jednou zatopí (nebo mu naopak nevyjde bezdůvodně vstříc), musí počítat s tím, že tomu tak brzy bude stejně z druhé strany. A tak byly vzájemné vztahy na menším městě přátelštější. To v Praze neplatí. Někteří soudci se s některými advokáty nikdy nesetkají, a pokud ano, tak nejvýše v rámci jednoho či dvou řízení. Pak si jeden i druhý mohou dovolit to, co by si jindy nedovolili. Stejně, ba dokonce ještě horší je to tehdy, když přijede pražský advokát do okresního města. Málomocný okresní soudce si nechá ujít příležitost ukázat tomu pražskému náfukovi (nedej bože, že ho již viděl někdy v televizi), kdo je na okrese pánem. V takovém případě je snad lepší, když se advokát zastoupení svého klienta vzdá, neboť by měl klientovi pomáhat a ne mu škodit.

Nyní ze zcela jiného soudku, byť i zde se bude prolínat motiv odstavce předchozího, tedy soudce, ukazujícího, kdo je v řízení pánem. Kolega JUDr. Vlček již upozornil na **zásadní problém obtížnosti jakékoliv praktické komunikace se soudcem, v případě obchodního rejstříku dokonce o naprosté nemožnosti takové komunikace** (s výjimkou několika advokátů, kteří snad mají na obchodním rejstříku pronajatý stůl v kanceláři soudce). Tento problém považuji za natolik zásadní, že bych se k němu chtěl vrátit.

Příklad první: Obdržel jsem od soudu dopis s výzvou k písemnému sdělení určité informace. Odpověděl jsem. Za měsíc jsem obdržel druhý dopis, že chtěl soudce vědět něco jiného, než jsem mu napsal. Opět jsem odpověděl. Za další měsíc jsem obdržel třetí dopis, že to stále není

to, co potřebuje soudce vědět. Rozhodl jsem se mu proto zatelefonovat, protože se mi to zdálo rychlejší, než si další půlrok dopisovat, zda se špatně ptá nebo já špatně chápu. To jsem si dal! Jak si DOVOLUJI mu volat a obtěžovat? On přeci se mnou nemůže hovořit (nevím proč), kdyby mu volal každý, tak by nic jiného nedělal (jeden hovor je kratší než 6 dopisů) apod. Nakonec se uvolil mě milostivě přijmout a věc byla za 5 minut vyjasněna.

Příklad druhý a třetí zároveň, neboť popisovanou zkušenost jsem zažil dokonce dvakrát: V letitém soudním sporu se nám s advokátem protistrany podařilo dohodnout mimosoudní vyřešení sporu. Chtěli jsme se soudcem projednat další procesní postup tak, aby mohl být smír bez problémů schválen. Společně jsme chtěli soudce navštívit a věc s ním projednat. Měl jsem dojem, že soudce spatřil ďábla, a ne právního zástupce účastníků řízení (oba současně, aby nebylo pochyb o snaze jedné ze stran ovlivňovat nepodjatý soud). A opět ta samá píseň: *Jak si dovolujeme obtěžovat, soudce s námi přeci nebude nic předem konzultovat.* Nepomohly argumentace, že naším jediným cílem je co nejrychleji ukončit dlouhé a složité soudní řízení a zjistit názor soudu, zda by námi zvolený procesní postup akceptoval. Nepomohla ani argumentace, že je i v zájmu soudu věc rychle vyřešit. Stáli jsme a hleděli do zad prchajícího, naší návštěvou hluboce dotčeného soudce. Smír byl nakonec uzavřen, ale až po dalším půlročním jednání a dopisování. V tu dobu mohl soud řešit jiné případy. Neřešil.

Páni soudci, proč se tak bojíte setkání s advokáty? Vždyť je naším společným cílem ulehčit si vzájemně práci, zkonzultovat právní postup, zjednodušit a tím urychlit soudní řízení. Slyším vaši odpověď – chtěli byste nás ovlivňovat. Řešení je jednoduché – ovlivnit se prostě nedejte! To záleží přeci jen a jen na vás. Pokud by naše snaha překročila zákonné či jen etické meze, jednejte podle toho. Podejte trestní oznámení nebo napište na Českou advokátní komoru. Řešením ale není se před námi schovávat, zamykat se v kancelářích obchodních rejstříků, utíkat před námi po chodbách soudů a protahovat tím soudní řízení.

Vždy závidím americkým či anglickým kolegům, kteří společně navštíví soudce, vyjasní procesní postup, zodpoví dotazy soudce, ten jim sdělí své právní stanovisko a i přesto zůstane nepodjatý a rozhodne spravedlivě. Jde to jinde, šlo by to i u nás. To jen my se pořád podezíráme, dopisujeme si, vyhýbáme se navzájem, papírujeme a přiděláváme si práci. Snad se nám to podaří změnit.

Nám vyčítáte, že vás zahrnujeme spoustou nesmyslných tvrzení, navrhujeme zbytečné důkazy, výsledky zbytečných svědků apod. Máte pravdu, soudní řízení to zdržuje. Nejen ale vám, ale i účastníkovi, jenž sám takto nepostupuje a i v tomto případě se spoléhá pouze na vás, soudce, že takovému postupu zabráníte. Jako advokát, který nezdržuje, s tím v danou chvíli nemohu nic dělat. Mnohokrát jsem se setkal se zcela zaskočeným soudcem, který na takovou situaci prostě neuměl zareagovat a raději řízení opakovaně odročoval. Jednou jsem dokonce zcela neeticky prosil soudkyni, aby protistraně už konečně vyhověla, já se mohl odvolat a postoupit k vyššímu soudu! Přitom řešení je snadné: nadbytečné důkazy prostě neprovádějte. Snaha advokáta tímto způsobem protahovat řízení je korunována úspěchem až tehdy, kdy vás zmate. Argumentace, že je lepší takový zbytečný důkaz provést, než aby to odvolací instance později zrušila, je alibistický. Jednak nesvědčí o víře soudce ve vlastní schopnost posoudit, který důkaz je potřebný a který ne, jednak

si jej může (někdy i musí) soud druhého stupně provést sám. A řízení frčí dál.

Na závěr jedna dobrá zkušenost: **V poslední době se stále častěji setkávám s aktivním přístupem soudců, kteří v průběhu celého civilního řízení informují obě strany, co mají za nesporné, co mají za prokázané, co si o věci myslí a kam by mělo být podle jejich názoru řízení směřováno. Mohu potvrdit, že to řízení velmi urychluje.** Dříve jsem musel navrhnout řadu důkazů a raději úplně všechny, které mě napadly. Nyní, po stanovisku soudce, že určité skutkové tvrzení má za prokázané, přestávám soud i řízení zdržovat dalšími návrhy a zaměřuji se na další etapy procesu. Víím, že k tomu přispěla novelizace občanského soudního řádu, ale stále ještě ji nevyužívají zdaleka všichni soudci. Proto jsem na ni i tímto způsobem chtěl upozornit a pochválit ty, kteří šetří čas nám, ale především sobě.

✦ Autor, advokát v Praze, je předsedou redakční rady Bulletinu advokacie.

Codexis advokacie

Staňte se nejen uživateli, ale i spoluautory evropského právního informačního systému

 CODEXIS ADVOKACIE

Česká advokátní komora ve spolupráci s firmou ATLAS consulting připravila evropský právní informační systém CODEXIS ADVOKACIE. Advokátnímu stavu tak společným projektem zpřístupňujeme **komplexní informační systém se zaměřením na právo ES s provázaností na právní prostředí ČR.**

V současné době je DVD s tímto produktem už na cestě přímo k Vaším rukám, a to za zcela mimořádných podmínek. Pod záštitou předsedy ČAK JUDr. Vladimíra Jirouska se naplňuje závazný úkol 4. sněmu advokacie. Pracovní skupina ustavená z řad advokátů pro Vás CODEXIS ADVOKACIE testovala, připomínkala a napomáhala jeho rozvoji tak, aby byl při výkonu advokátní profese zdatným pomocníkem.

Nepřehlédněte mimořádnou příležitost a využijte nejbližších pár týdnů k zavedení nového informačního systému do Vaší advokátní praxe!

CODEXIS ADVOKACIE jednoduše zprovozníte dle pokynů na DVD médiu a jeho obalu. Podrobnější informace k používání systému a jeho podpoře naleznete na stránkách www.codexisadvokacie.cz.

CODEXIS ADVOKACIE, který si budete moci už brzy sami vyzkoušet, nepovažujte za uzavřený a neměnný produkt. Naopak, bude se nadále vyvíjet podle potřeb advokacie. Společná legislativní rada ČAK a Atlasu je toho zárukou. Spoluautory se můžete stát i Vy sami.

Vaše náměty a připomínky k fungování evropského právního informačního systému CODEXIS ADVOKACIE uvítáme na e-mailové adrese: namety@codexisadvokacie.cz.

z právní teorie a praxe

Články

Karanténa černých labutí (několik poznámek k určitosti žalobních petičů)	17
Komparativní pohled soudobé právní doktríny a soudní praxe na právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (vybrané otázky)	25
Právní povaha příslušenství pohledávky (k diskusi)	34
Z judikatury	36 - 47
Z odborné literatury	48 - 54

Shrnutí

Michal Králík:
Komparativní pohled
soudobé právní doktríny
a soudní praxe na právní
odpovědnost sportovců
za sportovní úrazy
(vybrané otázky)

Článek věnovaný vybraným otázkám doktrinního a judikatorního vývoje v oblasti právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy, tj. oblasti, které v české právní doktríně nikdy nebyla věnována výraznější pozornost, se zaměřuje na postižení a zdůraznění některých aspektů, jejichž souhrnnější zpracování se ani v zahraniční literatuře často neobjevuje. V této souvislosti pak je pozornost zaměřena z pohledu zahraničního vývoje (především v Anglii, dále Německu, Francii a Kubě) zejména na otázku uplatňování právních sankcí vůči sportovcům za způsobené sportovní úrazy, určení subjektu povinného k náhradě škody, vyloučení odpovědnosti sportovce, případně na jeho spoluzavinění, a zabývá se také otázkami právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy v nově vznikajících sportovních odvětvích. Poukazuje v této souvislosti na skutečnost, že na rozdíl od zavedených sportů, jako je např. box, budou mít účastníci modernější, hybridní formy zápasu, (např. kickboxu) potíže až do doby, než bude jasný jejich status a pravidla.

Cílem článku pak je seznámit čtenáře souhrnněji s těmi otázkami právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy, které bývají v zahraniční doktríně zmiňovány okrajově, případně jimž není věnována výraznější pozornost.

Karel Čermák jr.:
Karanténa černých labutí
(několik poznámek
k určitosti žalobních petítů)

Autor se ve své stati zabývá na pozadí logiko-sémantických kategorií extenze a intenze problematikou určitosti žalobních petítů v civilním řízení, a to zejména u výroků, které zakazují určité jednání nebo chování.

Zatímco přirozený jazyk má převážně intenzionální povahu a ačkoli výroky soudních rozhodnutí jsou vyjadřovány prostředky přirozeného jazyka, existuje latentní tendence vylučovat některé intenzionální výrazy z výroků soudních rozhodnutí pro údajnou neurčitost. Tato praxe není správná zejména tehdy, pokud příslušný intenzionální výraz lze v okamžiku výkonu rozhodnutí převést na extenzionální výraz. V soudních výrocích jsou naopak nepřijatelné takové intenzionální prvky, k jejichž aplikaci je výlučně povolán soud v nalézacím řízení. Autor se letmo dotýká i problematiky neverbálních prvků ve výrocích soudních rozhodnutí (např. obrázky) a dospívá

k závěru, že výskyt takových prvků je v odůvodněných případech přípustný.

Luboš Chalupa:
Právní povaha příslušenství
pohledávky (k diskusi)

Článek reaguje na stanovisko NS ČR k otázce úroků z prodlení dle vládní nař. č. 163/2005 Sb. Autor považuje za podstatné se vyjádřit k právnímu názoru NS ČR o právní povaze úroků z prodlení při pokračujícím prodlení žalovaného i po vyhlášení rozhodnutí soudem.

Nesouhlasí s jeho právním názorem, že úroky z prodlení, které se stanou splatnými teprve v budoucnu po vydání soudního rozhodnutí, jsou svojí povahou opěťující se dávkou ve smyslu ustanovení § 154 odst. 2 o. s. ř. Podle jeho názoru je příslušenství pohledávky akcesorickou pohledávkou ve smyslu ustanovení § 121 odst. 3 občanského zákoníku.

Doporučené znění výroků rozhodnutí soudem výčtem dlužných úroků až do vyhlášení rozhodnutí považuje autor za komplikované a pro právní praxi nepraktické, když prodlení dlužníka právní mocí rozhodnutí končí jen výjimečně. Podle jeho názoru pro určitost a srozumitelnost výroku rozsudku soudem, jakož i petítů žalob, postačuje zpravidla uvedení prvních dvou kalendářních pololetí, v nichž je žalovaný v prodlení s peněžitým dluhem.

Ještě jednou „Rozsudek jako obrázek“

Pod tímto názvem jsme v čísle 5/2006 Bulletinu advokacie na straně 36 otiskli zajímavé pojednání JUDr. Jiřího Štancla, advokáta v Klatovech. Autor nám dodatečně sdělil, že 23. 5. 2006 mu bylo doručeno rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 Cmo 128/2006, kterým tento soud změnil původní předběžné opatření pražského městského soudu, jež je předmětem uvedeného článku, tak, že **návrh na nařízení předběžného opatření zamítl.**

V odůvodnění svého rozhodnutí Vrchní soud v Praze konstatoval mimo jiné, že „**odvolací soud nijak nebrání tomu, aby petít návrhu i následně výrok soudního rozhodnutí obsahoval vyobrazení určitého výrobku, již vzhledem k možným potížím navrhovatele při formulaci petitu a nutnosti prosazovat požadavek určitosti návrhu. V daném případě však – nehledě k tomu, že sám výrobek není ve výroku nijak slovně určen a celé zobrazení snad vlivem techniky není až tak kvalitní – určitost výroku je dána pouze slovním označením výrobku 'Imprint 2 logo'.**“

✦ RED.

Karanténa černých labutí

(několik poznámek k určitosti žalobních petičí)

JUDr. KAREL ČERMÁK jr.

Mýlil by se ten, kdo by si myslel, že řeč bude o ptačí chřipce.

Jeden z největších českých myslitelů XX. století, filozof a logik Pavel Tichý, vysvětluje ve své stati

*O čem mluvíme*¹ na příkladu černé labutě neadekvátnost koncepce, která chápe intenzi jako pouhý prostředek k denotaci extenze. Výpověď o černé labuti nemusí být výpovědí o jednotlivé konkrétní labuti mezi deseti labutěmi plujícími dnes na jezírku v Průhonickém parku, která se liší černou barvou, nýbrž je v první řadě výpovědí o samotné funkci, která přiřazuje možným světům individua s vlastností být černou labutí.

Nicméně věta „*Zakazuje se střílet černé labutě*“ je přípustnou konstrukcí v řádu jazykové hry, kterou nazýváme přirozeným jazykem. Adekvátním protitahem na tuto větu není v řádu přirozeného jazyka obvinění mluvčího z nesrozumitelnosti samotné věty, kterou vyřkl, tj. že věta nebyla korektně utvořena podle pravidel dané jazykové hry. Adekvátním protitahem může být nanejvýš údiv nad smyslem vyřčeného zákazu vzhledem k pochybnostem o četnosti výskytu černých labutí v aktuálním světě: „*Černé labutě tu, pokud vím, nejsou, tak proč by mělo být jejich střílení zakázáno?*“ Nikoli: „*Nevím (nedokážu určit), co je černá labuť.*“

O větách typu „Žalovanému se zakazuje střílet černé labutě“ (stejně jako o větách typu „Žalovanému se zakazuje střílet labutě“) soudy opakovaně judikují, že jsou neurčitě, případně nesrozumitelné, a nevyhovují tak formálním požadavkům na náležitosti žalobních návrhů ve smyslu ust. § 43 o. s. ř. Děje se tak zejména u návrhů na předběžná opatření ve věcech nekalé soutěže a porušení průmyslových práv, kde nejsou k dispozici mimořádné opravné prostředky a ani řádného opravného prostředku (odvolání) často žalobce nechce využít z obavy před prodlevami v odvolacím řízení. Chybí tak konzistentní sjednocující judikatura vyšších soudů. **Tato soudní praxe je nesprávná a neudržitelná.** V dalším textu se pokusím vysvětlit proč.

1. Extenze a intenze

Připomeňme úvodem, o čem mluvíme, pokud mluvíme o extenzi a intenzi; tím se i přiblížíme odpovědi na obecnější filozofickou otázku, o čem mluvíme vůbec (tuto otázku tu řešit nebudeme, nýbrž pokusíme se prezentovat takové stanovisko, které by mohlo obstát z hlediska různých představitelných logicko-sémantických a potažmo i ontologických teorií).

Klasické novověké myšlení stálo na stanovisku, že lidské myšlení a jazyk, v němž je vyjádřeno, se obrací mj. k myšleným abstraktním konceptům, které nazýváme pojmy. V rámci pojmu lze rozlišovat jeho rozsah a obsah: rozsah zahrnuje jednotlivé předměty, které pod pojem spadají, zatímco obsah zahrnuje všechny atributy pojmu, tj. kritéria, podle nichž se posuzuje, zda pod pojem spadají jednotlivé předměty, jež tvoří jeho rozsah.² Obsahem pojmu planeta je „oběžnice Slunce“; rozsahem tohoto pojmu je neuspořádaná třída „Merkur, Venuše, Země, Mars, Jupiter, Saturn, Uran, Neptun, Pluto“, do níž případně mohou patřit i další jednotlivá tělesa, o nichž bylo nebo bude zjištěno, že jsou oběžnicemi Slunce.

Jak patrně, obsah pojmu je fixován ve své abstraktní definici, zatímco jeho rozsah má určitou flexibilitu, či chceme-li elasticitu, která je umožněna právě abstraktní povahou obsahu. Tato elasticita neznámá, že pojem sám je neurčitý či nesrozumitelný: jakmile totiž známe jeho obsah, je tím jeho rozsah když ne zjištěn, tak vždy alespoň zjistitelný. Pojem „planeta“ je pro mě srozumitelný a určitý i v okamžiku, kdy si já jedinec nedokážu vzpomenout na všechny známé oběžnice Slunce, a zůstává srozumitelný a určitý jako složka objektivního jazykového diskursu i přesto, že k dnešnímu dni možná nejsou všechny oběžnice Slunce lidstvu vůbec známy.

Od rozsahu a obsahu pojmu k extenzi a intenzi je již jen malý krok. Rozdíl je, že distinkce mezi extenzí a intenzí platí bez ohledu na to, zda přijmeme hypotézu, že to, o čem mluvíme, jsou mj. pojmy. Extenzi a intenzi má každý výraz, ať již výrazem je cokoli: jméno, věta (propozice), numerická formule, fyzikální veličina aj. **Extenze zahrnuje jednotliviny, jednotlivé konkrétní „předměty“, které pod termín spadají, zatímco intenze je funkcí, která přiřazuje možným světům jako svou hodnotu (individuální) extenze, tj. tyto konkrétní „předměty“.** Extenzí numerického výrazu „-2x“ ve světě, v němž se vyskytují čísla „-2; 2“ a x označuje číslo, jsou individuální „předměty“ (hodnoty) „4; -4“. Intenzí tohoto výrazu však není ani (neuspořádaný) soubor hodnot tohoto výrazu v daném světě (to je extenze), ale ani (libovolný) způsob reference k tomuto souboru hodnot, nýbrž právě samotná funkce -2x. K témuž neuspořádanému souboru individuálních „předmětů“ lze referovat i jinak, například numerickým výrazem „2x“. Také funkce 2x může ve světě, v němž se vyskytují pouze čísla -2 a 2, nabývat pouze hodnot 4 a -4. Přesto se jedná o odlišnou funkci, tj. funkci vyjadřující intenzi jiného výrazu. Intenzí výrazu „-2x“ zůstává vždy pouze -2x, touto intenzí není 2x, a to navzdory tomu, že v konkrétním možném světě se mohou oba tyto výrazy shodovat ve své extenzi. Stačí totiž, abychom se octli v jiném možném světě, kde se kromě čísel „-2; 2“ vyskytuje i číslo „3“. V tomto světě nabývá funkce -2x hodnot „4; -4; -6“, zatímco funkce 2x

v tomto světě nabývá hodnot „-4; 4; 6“, tj. výrazy „-2x“ a „2x“ tu mají odlišnou nejen intenzi, ale i extenzi.

Vraťme se z oblasti numerických formulí do řádu přirozeného jazyka. Výraz (slovní spojení) „černá labuť“ je vyjádřením funkce, jež každému možnému světu přiřazuje je předmět, který odpovídá deskripci „černá labuť“³, nikoli denotaci (náhodně zjištěného) konkrétního předmětu, který je černou labutí. Proto je tento výraz přípustnou součástí jazykové hry přirozeného jazyka bez ohledu na to, zda výskyt černé labuť

v určitém času a prostoru odpovídá empirickému poznání konkrétního jednotlivce, skupiny kvalifikovaných jednotlivců, případně institucionalizované skupiny kvalifikovaných jednotlivců nebo snad lidstva jako celku, tj. bez ohledu na to, zda se černá labuť vyskytuje v tzv. aktuálním světě. Výraz „černá labuť“ (intenze) je stejně tak přípustným výrazem přirozeného jazyka jako výraz „černá labuť 003 z liberecké zoo“ (což je primárně extenze)⁴, denotující konkrétní jednotlivou labuť chovanou v liberecké zoo a označenou (v konkrétním případě označovanou) číslem 003.

Jazykový výraz, vyjadřující intenzi, zůstává jakožto intenze platným a legitimním prvkem přirozeného jazyka, tedy mj. výrazem určitým a srozumitelným, bez ohledu na pravděpodobnost výskytu předmětů zahrnutých do extenze, kterou denotuje, v aktuálním světě a bez ohledu na stupeň obtížnosti zjištění (určení), ať již postupem empirickým, nebo sémanticko-logickým, těchto předmětů v aktuálním světě. Legitimita jazykových výrazů typu intenze jakožto intenze v přirozeném jazyku vyplývá zejména z toho, že není v lidských silách zjistit, co je aktuálním světem, tj. který z myslitelných světů je (jako celek, ale i jako jeho zanedbatelná část) tím skutečným; takového zjištění by byla schopna jen – z tohoto hlediska intenzionálně uchopitelná – Nejvyšší bytost nadaná vševědoudností. Aktuální svět proto sám není ničím víc než intenzionální entitou, totiž funkcí, která přiřazuje možným světům možné světy. Hodnotou této funkce v konkrétním světě je právě tento konkrétní svět samotný; aktuální svět je tedy funkcí identity definovanou na oboru možných světů.⁵

2. Extenze a intenze v soudních výrocích

Důkladná logicko-sémantická analýza výroků soudních rozhodnutí nahlížená prizmatem distinkce mezi extenzí a intenzí by vydala na samostatnou vědeckou práci. Intuitivně nahlédnutelná průměrně filozoficky vzdělaným a kriticky uvažujícím uživatelům současného jazykového a odborného právního diskursu, za něž nutno považovat mj. i právníky, jsou dle mého soudu následující vcelku banální zjištění:

Vyroky soudních rozhodnutí pracují s entitami, jež jsou buď primárně extenzionální, nebo primárně intenzionální povahy.

Entity primárně extenzionální povahy jsou zejména osoby. Osoba je podle staré Boethiovy definice „individua

substantia rationalis naturae“⁶ (výstižnější definici jsem přes studium řady moderních právně-teoretických pojednání dosud nenašel), tedy vyznačuje se mj. individualitou jako esenciální vlastností. Jednotlivá osoba je tak z povahy věci a per definitionem jednatel, tj. primárně extenzionální entita. Ve výroku civilního rozhodnutí je tak extenzionální entitou v první řadě žalovaný (žalovaný) jakožto konkrétní osoby, jimž byla soudním výrokem autoritativně uložena nějaká povinnost nebo přiznáno

nějaké právo, a dále žalobce (žalobci) jakožto konkrétní osoby, ve vztahu k nimž jim tato povinnost byla uložena nebo toto právo bylo přiznáno.

V praxi se ovšem i k této jednotlivé extenzionální entitě

referuje zpravidla intenzionálně, obvykle tzv. individuovou intenzí, např. je-li jedinec v roli žalobce nebo žalovaného označen právě jako „žalobce“ nebo jako „žalovaný“.⁷ Intenzionální způsob referencí by přicházel v úvahu také např. u skupinových žalob (class actions), v němž by žalobci zahrnovali všechny osoby v určitém postavení.

Pro denotaci extenzionálních entit typu osoba v postavení žalobce a žalovaného stanoví o. s. ř. explicitní pravidla. Ust. § 42 odst. 4 o. s. ř. stanoví, že z každého podání musí být patrné, kdo je činí, přičemž jedná-li se o takové podání, které je návrhem na zahájení řízení, musí dle § 79 odst. 1 o. s. ř. obsahovat v případě účastníků fyzických osob jejich jméno, příjmení a bydliště, v případě účastníků právnických osob obchodní firmu nebo název a sídlo právnické osoby, popř. označení státu a příslušné organizační složky státu, která za stát před soudem vystupuje. Za povšimnutí stojí, že i k entitám primárně extenzionální povahy, jakými jsou účastníci řízení, se v řízení referuje pomocí intenzionálních výrazů, např. „žalobce“, „žalovaný“, „povinný“, „vedlejší účastník“ apod., tedy pomocí určitých funkcí, jejichž hodnoty je nutno v aktuálním světě zjistit, např. nahlédnutím na úvodní stranu rozsudku či právě do návrhu na zahájení řízení, kde je určitým právně regulovaným způsobem specifikováno, kdo (který konkrétní jedinec) je v řízení žalobcem a žalovaným. Snad to souvisí s obecnou intenzionální povahou přirozeného jazyka, který má tendenci denotovat propozice, individuální pojmy (úřady) a atributy spíše než pravdivostní hodnoty, individua a třídy.⁸

Označování osob, např. účastníků řízení, z praktického hlediska v civilním řízení nevyvolává potíže právě vzhledem k tomu, že toto označování je explicitně normováno shora citovanými pravidly. Ve výjimečných případech nastávají však problémy i zde. Například v žalobách o určení podle zákona č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů, zda určité zboží je padělkem ve smyslu tohoto zákona, se soudy nespokojovaly s označením žalovaného, jehož identita nebyla žalobci známa, jako „dovozce zboží X zadržného celním úřadem Y rozhodnutím č. j. Z“. Žalobci identifikační údaje žalovaného požadované o. s. ř. nebyly

známy, neboť celní úřady je odmítaly poskytovat s odvoláním na celní tajemství. Žalobcem takto zvolený „intenzionální“ způsob denotace žalovaného sice jednoznačně umožňoval v aktuálním světě určit žalovaného, např. nahlédnutím do příslušného celního spisu, avšak soudy tento způsob denotace (z hlediska gramatického výkladu platného práva správně) odmítaly akceptovat vzhledem k tomu, že nevyhovoval explicitním požadavkům ust. § 79 odst. 1 o. s. ř. Jindy zase dochází k tomu, že žalobce v návrhu sice splní požadavky § 79 odst. 1 o. s. ř. na označení účastníků, tj. uvede povinné údaje, např. u právnické osoby obchodní firmu, sídlo a identifikační číslo, avšak těmto konkrétním údajům neodpovídá v konkrétním okamžiku žádná konkrétní osoba, např. proto, že žalovaný mezitím změnil obchodní firmu nebo sídlo. Setkal jsem se s případem, kdy Nejvyšší správní soud odmítl správní žalobu, v níž žalovaný byl označen ve shodě s napadeným pravomocným správním rozhodnutím zněním své bývalé obchodní firmy, s argumentem, že žalobce v žalobě označil neexistující osobu. Takový postup již ani z hlediska gramatického výkladu platného práva správný nebyl, neboť žalobní návrh odpovídal jak formálním náležitostem, tak umožňoval i seznat identitu žalovaného, a bylo namísto vyzvat žalobce k opravě podání, jak později konstatoval Ústavní soud ČR v nálezu, kterým příslušné usnesení Nejvyššího správního soudu zrušil.⁹ Obě tyto zkušenosti mají společné to, že ilustrují obecnou a nesprávnou tendenci soudů referovat k „extenzionálním entitám“ maximálně „extenzionálně“. Tato tendence se jednak ocitá v přímém protikladu s povahou přirozeného jazyka, který naopak, jak shora uvedeno, preferuje intenzionalitu před extenzionalitou, jednak v sobě skrývá nepochopení samotné intenzionální povahy lidského myšlení a iluzi, že „extenze“ ve vnějším světě mohou být postiženy, resp. adekvátně vystiženy v lidském myšlení opět jen extenzemi.

Pro účely tohoto článku nezajímavá (ač z hlediska teoretické logiky mimořádně zajímavá) je otázka extenzionální, nebo intenzionální povahy deontických modalit, zejména povinnosti a oprávnění.¹⁰ Z naší perspektivy „vulgárního vzdělance“ se jazykové výrazy vyjadřující tyto modalitativy (např. „je povinen“) jeví jako konstanty, resp. normotvorné funktoři, které při analýze výroků soudních rozhodnutí lze bez podstatného nebezpečí zbloudění chápat extenzionálně (samozřejmě nikoli ve smyslu pravdivostních hodnot, ale ve smyslu hodnot validity platí – neplatí). Totéž platí i o jazykových výrazech typu „zdržet se“ a „strpět“, které nevyjadřují nic víc než deontické modalitativy.¹¹

Dostáváme se k **vlastnímu obsahu práv a povinností vyjádřených v soudních rozhodnutích.**

Problémy nevznikají, pokud tímto obsahem je zaplacení peněžité částky. Ta je v soudních výrocích zpravidla vyjádřena číslem, tedy extenzionální entitou (např. „20 000 Kč“, popř. „dvacet tisíc korun českých“, samo-

zřejmě bez ohledu na to, zda je číslo denotováno číslicí, nebo slovy). Intenzionální povahu má určení úroku z prodlení, který se vyjadřuje nikoli číslem, nýbrž veličinou (tedy intenzí) jako „úrok z prodlení 3 % z částky X za období od t_1 do t_2 “; tento intenzionální výraz má však všechny proměnné vázané, takže se z neúplné konstrukce (funkce) snadno změní na konstrukci úplnou, tedy extenzionální entitu, jejíž hodnotou je a jediné může být určité konkrétní číslo. Nasetkal jsem se s případem, kdy by kterýkoli soudce považoval za neurčitý nebo nesrozumitelný výraz „20 000 Kč s úrokem z prodlení 3 % za období od 1. 12. 2004 do zaplacení“.

Problémy většinou rovněž nevznikají tehdy, pokud obsahem práv nebo povinností je individuální hmotná věc, např. u žaloby na vydání věci nebo na vyklizení nemovitosti. Tato individuální hmotná věc bývá v žalobním návrhu a ve výroku soudního rozhodnutí označena zpravidla výrazem, který má logicko-sémantickou povahu individuové intenze, např. „obraz Václava Špály Koupání, olej na lepence 1936, formát 36 x 42 cm“. Individuová intenze je funkce, jež přiřazuje možným světům individua. Extenzi této

funkce, tj. její hodnotou v aktuálním světě, je individuum v logickém smyslu, tedy určitý jedinečný předmět, ať již se jedná o člověka, zvíře, věc aj. Učebnicovým příkladem individuové intenze je „prezident České republiky“.

Individuovou intenzi lze explikovat dvojím způsobem. Buď ji lze chápat jako pouhý způsob reference k určitému individuu (extenzionální pojetí), nebo jako popis určité vlastnosti, „úřadu“ v logickém smyslu (intenzionální pojetí). Druhé pojetí je adekvátnější. Výraz „prezident České republiky“ není označením jednoho prvku třídy individuí, která byla prezidenty České republiky, tj. označením kteréhokoli z prvků třídy {Václav Havel, Václav Klaus}, nýbrž označením individua, které vykonává úřad prezidenta ČR, přičemž zůstává otevřeno, které individuum to konkrétně je, ale i které konkrétní prvky zahrnuje třída, jež je extenzí dané intenze v aktuálním světě. Výraz „prezident ČR“ tak referuje k Václavu Havlovi a Václavu Klausovi zrovna tak jako k dosud neznámé osobě, která by mohla vykonávat prezidentský úřad v roce 2015.¹²

Které z těchto pojetí je vhodné pro analýzu individuových intenzí ve výrocích soudních rozhodnutí? V případě reivindikační žaloby je to přes oprávněnost veškerých filozofických výhrad pojetí extenzionální. Žaloba na vydání věci (stejně tak jako žaloba na určení vlastnického práva k věci) se týká z povahy věci jednotlivé konkrétní věci, nikoli jakékoli věci, která je instancí určité vlastnosti. To však neznamená, že by bylo nepřijatelné k této jednotlivé konkrétní věci referovat intenzionálním způsobem, ostatně jiný způsob ani není možný; je ovšem nutno zvolit takový intenzionální způsob reference, který spolehlivě vede k individualizaci konkrétní věci. **Neurčitý by tak nepochybně byl petit žaloby na vydání „obrazu Václava Špály“, nebo i „obrazu Václava Špály Koupání“, pokud takových obrazů Špály existuje víc, a to přesto, že**

z logicko-sémantického hlediska se v obou případech jedná o korektně utvořené intenzionální výrazy s přesným významem, určité a srozumitelné.

Bylo by ovšem omylem se domnívat, že výraz „obraz Václava Špály Koupání, olej na lepence 1936, formát 36 x 42 cm“ je na rozdíl od výrazu „obraz Václava Špály“ extenzionálním výrazem, tedy že každý z těchto výrazů je z logicko-sémantického hlediska odlišného druhu. I výraz „obraz Václava Špály Koupání, olej na lepence 1936, formát 36 x 42 cm“ včetně jakýchkoli dalších identifikačních znaků, které bychom si ještě mohli vymyslet, zůstává svou logickou-sémantickou podstatou individuovou intenzí, tedy funkcí, která přiřazuje možným světům individua, pouze je tato funkce složitější v tom, že obsahuje vyšší počet vlastností, kterým denotované individuum musí kumulativně odpovídat. I tato funkce může mít v aktuálním světě více hodnot, pokud Václav Špála vytvořil v roce 1936 více olejů na lepence s názvem Koupání formátu 36 x 42 cm. Soudní výrok se však v daném případě bude vztahovat právě k jedinému z těchto obrazů, pokud ze skutkového základu žaloby plyne, že předmětem vydání/určení má být jeden konkrétní obraz. Pokud by se zjistilo, že takových obrazů existuje víc, byl by to pravděpodobně důvod vyzvat žalobce k dalšímu upřesnění petitu, případně, pokud již bylo pravomocně rozhodnuto, mohl by to být důvod k obnově řízení apod.

Zcela jinak je tomu u výroků, které zakazují určité jednání nebo chování. Chování zakázané soudním výrokem nemůže být z povahy věci určeno jinak než intenzionálně. Tato nutnost vyplývá, řečeno heideggerovsky, z časové vrženosti Pobytu. Člověk žije a jedná v čase a nezná svoji budoucnost. (Žádný) člověk tudíž nezná (nemůže konkrétně určit) jednu konkrétní událost,¹³ která nastane zítra, ani více takových událostí; tím méně je schopen extenzionálně postihnout konkrétní událost nebo události, které by mohly zítra nastat a které se pro tento případ zakazují. Extenzionálně referovat lze pouze k událostem minulým, např. k První pražské defenestraci. **Minulé události však již nelze zakázat. Zakázat lze pouze události budoucí, ty však zase nelze takzvaně předjímat, nelze je v jejich konkrétnosti, jako by už nastaly, popsat.** Řečeno sémanticko-logicky, nelze předem určit nejen určitý možný stav aktuálního světa v budoucnosti, ale ani určitý možný soubor těchto konkrétních stavů, tj. extenzi. Lze pouze anticipovat určité druhy stavů, pod něž lze podřadit budoucí konkrétní stavy v okamžiku, kdy nastanou, a pouze tyto anticipované druhy stavů (tj. intenze) lze zakázat.

3. Určitost a srozumitelnost intenzionálních výrazů na příkladu soudních rozhodnutí

Jako neurčité soudy odmítly s poukazem na ust. § 43 o. s. ř. například tyto žalobní návrhy na zdržení se určitého jednání:

„Žalovaný je povinen zdržet se uvádění na trh stavebnic y, jejichž součástí jsou stavebnicové prvky identické nebo kompatibilní se stavebnicovými prvky stavebnicových systémů x.“

„Žalovaný je povinen se zdržet distribuce a prodeje rostlinných extraktů v obalech vyznačujících se podkladovou barvou nebo kombinací několika podkladových barev, které tvoří pozadí kruhu, do něhož je zasazeno vyobrazení rostliny.“

„Žalovaný je povinen se zdržet uvádění na trh výrobků y, jejichž vnější vzhled odpovídá vyobrazení x.“

Jako přípustné z hlediska požadavku na určitost byly naopak vyhodnoceny tyto petity:

„Žalovaný je povinen zdržet se uvádění na trh stavebnic y.“

„Žalovaný je povinen zdržet se distribuce a prodeje výrobku doplněk stravy x v obalech opatřených etiketou obdélníkového tvaru se zakulacením v horní části etikety, ve žluté barvě v kombinaci s kruhem bílé barvy, umístěným uprostřed etikety, s vyobrazením větvičky a listu habru, umístěným do bílého kruhu.“

„Žalovaný je povinen zdržet se uvádění na trh výrobků y po označením z, jejichž vnější tvar odpovídá vyobrazení x.“

Tato a podobná soudní rozhodnutí bohužel vesměs postrádají vlastní odůvodnění, z něhož by vyplývalo, jakými úvahami se soud řídil, pokud navrhované znění petitu posoudil jako neurčité nebo nesrozumitelné. Pouhý poukaz na ust. § 43 o. s. ř., případně doplněný o konstatování, že podle navrhovaného znění petitu by nebylo lze rozhodnutí vykonat, je nedostatečným, neboť neumožňuje žalobci seznat, v čem je navrhované konkrétní znění petitu neurčité či nesrozumitelné, aby se formulací podobného druhu v budoucích návrzích

vyvaroval, a neumožňuje zároveň ani seznat, jaké znění petitu by soud již za určité nebo srozumitelné považoval, aby žalobce mohl svá příští podání formulovat v souladu s právním názorem soudu. **Formulace zdržovacích nároků ve věcech nekalé soutěže a porušení průmyslových práv, zejména v případě předběžných opatření, se tak mnohdy proměňuje v jakési tápání ve tmě, kde jediným prvkem právní jistoty na straně navrhovatele je jistota, že návrh, ať bude formulován jakkoli, může být soudem vždy odmítnut z důvodu neurčitosti či nesrozumitelnosti.**

Lze si tak pouze domýšlet, co je vlastním důvodem, proč soudy shora citované petity a mnohé obdobné odmítají jako neurčité, případně nesrozumitelné. Jedním z důvodů se zdá být podvědomá tendence nepřipouštět do petitů intenzionální výrazy. Jak vyplývá se shora provedené analýzy, výroky soudních rozhodnutí se skládají vesměs z výrazů primárně extenzionální povahy, případně z výrazů typu individuové intenze, které mají k extenzi blízko a na první pohled se dokonce často jako exten-

ze jeví. Ovšem u výroků, jimiž se něco zakazuje, například jimiž se ukládá povinnost něčeho se zdržet, je tomu právě naopak. Předmět těchto zákazů nelze vyjádřit jinak než intenzionálním výrazem. Požadavek, aby předmět příslušného zakazu byl formulován extenzionálně, ač není explicitně formulován, je podvědomým filozofickým omylem, který má bohužel závažný negativní dopad na efektivitu soudního rozhodování a právní jistotu uživatelů systému justice v naší zemi.

Intenzionální povahy jsou totiž všechny shora citované formulace petitů. Rozdíl mezi nimi je pouze v konkrétní konstrukci funkce, která (intenzionálně) vymezuje předmět příslušného zakazu. Vezměme první příklad. „Stavebnice Y^* , kdy Y označuje název stavebnic vyráběných určitým výrobcem, případně určitého typu stavebnic vyráběných určitým výrobcem, je intenzionálním výrazem konstruovaným ze dvou prvků, S (stavebnice) a Y (označení stavebnice). S je vlastností něčeho, spočívající v tom, že toto *něco* je uváděno na trh, ve vztahu k tomuto *něčemu* je tedy predikátem. V tomto případě subjekty Y . Výraz „stavebnice Y^* “ je tedy konstruován jako $[S_w]Y$. Propozice, že výrobky Y jsou stavebnicemi, může být konstruován jako $\lambda_w [S_w]Y$, kdy λ je operátor abstrakce a w proměnná pro možné světy. V tomto výrazu je řeč o individuích Y , která splňují vlastnosti S . Tento výraz zůstává vyjádřením intenze vzhledem k tomu, že obsahuje intenzi S_w , a navzdory tomu, že obsahuje element Y , který se v daném konkrétním případě náhodou jeví jako extenze. Zjištění pravdivostní hodnoty této propozice je možné jedině tak, že zjistíme výskyt individuí Y , které vyhovují vlastnostem S v aktuálním světě, tedy tak, že zjistíme, zda se v aktuálním světě vyskytují objekty nazývané Y a zda tyto objekty jsou stavebnicemi. Toto empirické zjištění musí případně provést soud provádějící exekuci, a nutno říci, že i toto zjištění vyžaduje něco víc než pouhý mechanický nalézací a hodnotící postup (například může být v konkrétním případě sporné, zda určitý výrobek nazvaný Y je stavebnicí, či ne, třeba rozkládací panenka). Přesto je výrok „Zakazuje se uvádění na trh stavebnic Y^* “ v rozumné míře určitým a srozumitelným, neboť umožňuje bez jakýchkoli pochybností konstruovat výrok, který je popisem stavu, který je zakázán. Nevznikají například pochybnosti o tom, zda je zakázáno uvádět na trh i takové výrobky Y , které nejsou stavebnicemi, či zda se zakazuje uvádění na trh jakýchkoli stavebnic, třebaže se nejedná o výrobky Y . Logicko-sémantická struktura tohoto výroku neumožňuje jiné odpovědi na tyto otázky, než že výrobky Y , které nejsou stavebnicemi, zakázáno uvádět na trh není, a stejně tak že není zakázáno uvádění na trh jakýchkoli stavebnic.

Výraz „uvádění na trh stavebnic Y , jejichž součástí jsou stavebnicové prvky identické nebo kompatibilní se stavebnicovými prvky stavebnicových systémů X^* “, který byl na rozdíl od shora uvedeného výrazu soudy shledán jako neurčitý, je však konstruován zcela obdobně. I v tomto

výrazu je řeč o individuích Y , které vyhovují vlastnostem S , tedy že se jedná o stavebnice, avšak které současně vyhovují ještě vlastnosti P , spočívající v tom, že obsahují prvky E vyznačující se vlastnostmi I a K v poměru disjunkce, tj. vyznačují se aspoň jednou z těchto vlastností. Tento výraz lze konstruovat jako $[S_w][P_w]Y$ a příslušnou propozici jako $\lambda_w [S_w][P_w]Y$. Samotnou vlastnost P lze podrobněji konstruovat jako $P = [E_w]Y$. $[[I_w]v[K_w]w]E_w]$, celou konstrukci tedy jako $\lambda_w [S_w][E_w]Y$. $[[I_w]v[K_w]w]E_w]w]Y$, případně by ji bylo možno konstruovat ještě adekvátněji a přesněji pomocí jazyka logiky tříd; to však již pro nás není podstatné, neboť

Formulace zdržovacích nároků ve věcech nekalé soutěže a porušení průmyslových práv, zejména v případě předběžných opatření, se tak mnohdy proměňuje v jakési tápání ve tmě...

stejným způsobem by bylo možno analyticky konstruovat jakoukoli vlastnost jakékoli konstrukce, např. samotnou „stavebnicovitost“ atd. Podstatné je, že i naposled uvede-

ný výraz má logicko-sémanticky určitou a srozumitelnou strukturu, která umožňuje jednoznačnou odpověď na otázku, zda určitý předmět spadá do rozsahu zakazu, nebo ne. Předmět, který do rozsahu spadá, musí být označen Y , současně musí být stavebnicí a současně musí obsahovat aspoň dva prvky, které jsou identické s prvky stavebnice X , nebo musí obsahovat aspoň dva prvky, které jsou kompatibilní s prvky stavebnice X , tj. lze je skládat dohromady s prvky stavebnic X , přičemž může obsahovat více identických nebo kompatibilních prvků s prvky stavebnice X nebo prvky jak identické, tak i kompatibilní s prvky stavebnic X . Extenze denotovaná naposled uvedeným výrazem je užší, tedy v jistém smyslu i přesnější, než extenze denotovaná výrazem „stavebnice Y^* “, neboť zahrnuje ne jakékoli stavebnice Y , nýbrž pouze takové, které zahrnují určité shodné nebo kompatibilní prvky. Určení, zda určité prvky jsou shodné nebo kompatibilní, je přitom jednodušší než určení, zda určitý výrobek je stavebnicí, neboť stačí oba prvky postavit vedle sebe a srovnat, případně se pokusit je vzájemně spojit, abychom mohli učinit jednoznačný závěr o identitě, resp. kompatibilitě.

Na určitosti a srozumitelnosti petitu by se nic neměnilo ani tehdy, pokud by petit vůbec nehovořil o stavebnicích Y , nýbrž pouze o stavebnicích. To by bylo praktické třeba v situaci, kdy stavebnice uváděné na trh žalovaným neměly žádný název nebo neměly žádný společný název. Všechny by se však vyznačovaly tím, že by obsahovaly prvky shodné s prvky stavebnice X . V takovém případě by bylo namísto zakázat uvádění na trh „stavebnic, které obsahují prvky identické nebo kompatibilní s prvky stavebnic X^* “. Tento výraz lze konstruovat jako $[P_w][S_w]$ a příslušnou propozici jako $\lambda_w [P_w][S_w]$. Tento výraz neobsahuje vůbec žádné individuum ani množiny individuí, tedy žádné prvky, které by měly primárně povahu extenzí, nýbrž pouze vlastnosti individuí, tj. intenze. Přesto může mít daný výraz v aktuálním světě jednoznačnou hodnotu, pokud víme, co je uvádění na trh, co je identita prvků, co je kompatibilita prvků a co je stavebnice. V takovém případě se jedná o výraz, který je

jakožto formulace zákazu určitého chování určitý, a z tohoto hlediska vyhovuje ust. § 43 o. s. ř.

4. Přípustné a nepřipustné intenzionální výrazy ve výrocih soudních rozhodnutí

Je samozřejmě možné, že v konkrétním případě neresponduje určitému intenzionálnímu výrazu žádná určitá nebo určitelná extenze. V případě vlastnosti to znamená, že o jejím výskytu v aktuálním světě nebo jeho výseči nelze vyslovit výrok, tj. jednoznačně určit, zda dané individuum tuto vlastnost má, nebo nemá. Je tomu tak v případech, kdy samotná tato vlastnost není přesně definována, přesněji řečeno nelze ji vyjádřit funkcí s vázanými proměnnými. Typickým příkladem takové vlastnosti je zaměnitelnost. Pokud chceme zaměnitelnost vyjádřit jako funkci, která užívá pouze vázané proměnné, musíme ji definovat jako vlastnost být označen kvalifikovaným subjektem za zaměnitelný. Pojem „kvalifikovaný subjekt“ je vázanou proměnnou, jejímž definičním oborem jsou v českém právním řádu soudy, případně Úřad průmyslového vlastnictví, výjimečně za stanovených podmínek rozhodčí soudy jako instituce zákonem povolané k aplikaci zákonného pojmu zaměnitelnost na konkrétní případy. Tato definice ovšem nevyjadřuje zákonný pojem „zaměnitelnost“ jako vlastnost určitého označení ve vztahu k jinému více či méně podobnému označení, nýbrž konstruuje jinou vlastnost, „zaměnitelnost“, jíž dané individuum (označení) nabývá právě až jako výsledek hodnocení výskytu originární vlastnosti „zaměnitelnosti“.

„Zaměnitelnost“ je intenzionálním protějškem určité extenzionální entity. „Zaměnitelnost“ je pouhou intenzí bez jediného určitého extenzionálního protějšku. Podobně například výraz „prezident České republiky úřadující v r. 1996“ je individuovou intenzí, jejímž extenzionálním protějškem je „Václav Havel“ a nikdo jiný, zatímco výraz „prezident České republiky“ je sám o sobě čistě intenzionálním výrazem, jehož extenzí může být „Václav Havel“ stejně

tak jako soubor „Václav Havel; Václav Klaus“, avšak který může mít ještě nekonečno jiných potenciálních extenzí.

Z povahy věci plyne, že v soudních výrocih zakazujících určité chování je nepřipustné používat intenzionální výrazy, jejichž extenzionální protějšek je kvalifikován určit právě jen soud v nalézacím řízení. Tyto výrazy jsou neurčité ve smyslu ust. § 43 o. s. ř., avšak nikoli proto, že mají intenzionální povahu, nýbrž proto, že jejich aplikace na aktuální svět je výlučným předmětem nalézacího řízení, na rozdíl od jiných výrazů, rovněž intenzionální povahy, jejichž aplikace výlučným předmětem nalézacího řízení není. *Těžko bychom se smířovali se soudním výrokem „Žalovaný je povinen se zdržet užívání značky zaměnitelné s ochrannou známkou Coca-Cola“ podobně, jako bychom těžko akceptovali soudní výrok „Obžalovaný se odsuzuje k trestu odnětí svobody v trvání dvanácti let nepodmíněně, pokud vraždil.“ Právě otázky, zda určité označení je zaměnitelné s ochrannou známkou Coca-Cola a zda obžalovaný vraždil (resp. dokonce zda konkrétního člověka za konkrétních okolností zavraždil), jsou předmětem nalézání práva v konkrétním případě soudem.*

„Zaměnitelnost“ a „vraždění“ nelze konstruovat jako vlastnosti s vázanými proměnnými. V prvním případě není zaměnitelnost extenzionální funkcí, tj. funkcí z individuí do individuí, tak aby obor hodnot příslušné funkce, patrně o dvou proměnných, bylo možno určit dvěma extenzemi jako množiny (třídy) konkrétních jednotlivých označení, a to již proto, že množinu všech označení užívaných v určitém okamžiku na tomto světě neznáme a nemůžeme poznat, tím méně nejsme schopni je rozřadit do dvou neidentických tříd, tj. tříd, které by se mezi sebou lišily aspoň jedním prvkem. I pokud bychom však množinu všech označení užívaných v určitém aktuálním světě, např. v určitém velmi omezeném prostoru a čase, např. v budově České advokátní komory 1. 1. 2006, byli schopni určit, což teoreticky nelze zcela vyloučit, mohla by tato označení utvořit jen jednu třídu, a pokud by tato třída byla oborem hodnot příslušné extenzionální funk-

Ilustrační foto JAKUB STADLER

ce, nevyjadřovala by tato funkce již zaměnitelnost, nýbrž byla by to triviální funkce vyjadřující identitu $A = A$. Ani vraždění není extenzionální funkcí z třídy vrahů – individuí do třídy obětí – individuí, nýbrž intenzionální funkcí, jejíž hodnota nezávisí jen na tom, zda určitá individua patří do příslušných tříd vrahů a obětí, nýbrž na konkrétním posouzení relace individuálního vraha k individuální oběti (resp. skutku v širším slova smyslu). **K posouzení této relace je výlučně povolán soud v nalézacím řízení. Pokud by obě funkce byly extenzionálními funkcemi, mohly by zcela reálně místo soudců fungovat automaty na rozsudky.**

U výrazu „stavebnice obsahující prvky identické nebo kompatibilní s prvky stavebnice X “ je tomu jinak. Ani „stavebnice“, ani „identita“, ani „kompatibilita“, ani žádný jiný prvek tohoto výrazu není zákonným pojmem, k jehož aplikaci by byl výlučně povolán soud v nalézacím řízení. Tento výraz je sice intenzionálním výrazem stejně jako „vraždění“ a „zaměnitelnost“, ale jeho aplikaci, tj. zjištění hodnoty dané funkce v konkrétní výšcei aktuálního světa, není nutno legitimizovat hodnotící činností konkrétního vázaného výřtu institucí. K aplikaci tohoto výrazu je stejně dobře jako soud legitimováno i dítě, kterému do rukou vložíme dvě stavebnicové kostky a ono řekne: „Jsou stejný“, případně „Ono to do sebe zapadá.“. Toto dítě přitom v tomto konkrétním případě nebude provádět intenzionální, nýbrž extenzionální funkci, která je protějškem intenzionální funkce vyjádřené v původním výrazu. Tato extenzionální funkce spočívá v přiřazení množiny A o jednom prvku, vybraného z množiny A' stavebnicových kostek Y , k množině B o jednom prvku, vybraném z množiny B' stavebnicových kostek X . Jedná se o extenzionální funkci podobného typu, jakou bude aplikovat člen Sboru nápravné výchovy, když bude přijímat odsouzeného B . H., narozeného x . y . z ., do vězení s ostrahou: porovná na základě průkazu totožnosti, případně dalších identifikačních znaků, určité konkrétní individuum s odsouzeným identifikovaným shora uvedeným způsobem.

Výraz „Žalovanému se zakazuje střílet černé labutě“ je vyjádřením konkrétního zákazu, adresovaného konkrétnímu individuu, jehož předmětem je určité chování, popsané prostřednictvím intenzionálního výrazu „střílení černých labutí“. K aplikaci sankcí za porušení tohoto konkrétního zákazu je třeba zjistit pravdivost výroku „Žalovaný střílel černé labutě“. Tento výrok má povahu funkce, která přiřazuje možným světům pravdivostní hodnoty podle toho, zda v daném světě tento konkrétní žalovaný střílel černé labutě; hodnotou funkce je buď pravda, nebo nepravda. Konstruovat ji lze takto: $\lambda_w.[Sw]Z[C_w][Lw]$, kdy w je proměnnou z oboru možných světů, S je relace spojující osoby s předměty, které střílí, Z je individuum – žalovaný, C je vlastnost být černý a L je vlastnost být labutí. Ke zjištění hodnoty této funkce v konkrétním případě je třeba zjistit výskyt indivi-

duálního předmětu, který je instancí vlastnosti [labuť] a současně vlastnosti [černý], a výskyt chování individua Z , které je instancí vlastnosti [střílet] v relaci k těmto individuálním předmětům. Pokud je nám výskyt těchto individuálních entit znám, tj. víme, že Z střílel konkrétní černé labutě, dochází k vázání všech proměnných ve funkci, takže tyto proměnné se mění na extenzionální entity S , Z , C , L , kdy L a C označují třídy individuí, Z individuum a S relaci mezi Z a CL a funkci lze konstruovat jako $\lambda_w. S\bar{Z}. C\bar{L}$. Hodnotou této funkce je v daném případě pravda, tj. daný výrok je pravdivý, což vyplývá z extenzionální úvahy, přiřazující individuum – žalovaného – třídě individuí – černých labutí za použití relační konstanty S .

Podstatné je, že hodnotou této funkce může být pouze pravda nebo nepravda, přičemž k tomuto zjištění stačí jen mechanické dosazení hodnot příslušných proměnných do formule vyjadřující funkci. Výrok dovoluje učinit jednoznačný závěr, zda žalovaný zákaz porušil, či ne. Zjištění pravdivostní hodnoty tohoto výroku není třeba legitimizovat vázáním některé z proměnných na rozho-

dovací pravomoc určité instituce. Tak by tomu bylo pouze v případě, kdy by zákon stanovil, že střílení černých labutí je trestným činem a jen soud rozhoduje o zákazu dopouštět se trestných činů, případně

Kdyby intenzionální výrazy byly v petitech nepřijatelné, nebylo by vůbec o čem rozhodovat, neboť předmět rozhodnutí by nebylo čím vyjádřit.

další podmínky, např. subjektivní stránku trestného činu (pak by příslušná konstrukce zněla např.: $\lambda_w.[Sw]Z[C_w][Lw]. ew.[Sw]Z ew[C_w][Lw]$). V daném případě však zákon nic podobného nestanoví a nic tedy nebrání vyjádřit prostředky přirozeného jazyka, jež jsou primárně intenzionální povahy, příslušný zákaz v jeho konkrétnosti, aniž by to bylo na újmu jeho určitosti a srozumitelnosti.

Není tedy třeba uvalovat na intenzionální výrazy typu „černé labutě“ karanténu a vylučovat je ze soudních rozhodnutí jako neurčitě. Pokud má soud za to, že konkrétní intenzionální prvek daného výrazu, např. vlastnost být labutí, je proměnnou vázanou na jeho rozhodovací pravomoc, ať již to vyplývá z explicitního zákonného ustanovení nebo z povahy věci, nechť to v odůvodnění svého rozhodnutí výslovně uvede a uvede i důvody, které ho k takovému závěru vedou. Bylo-li by například častým předmětem sporů, jaký je rozdíl mezi kachnou a labutí, byl by takový postup soudu v případě výroku „Žalovanému se zakazuje střílet černé labutě“ plně namístě a bylo by třeba příslušný petit odmítnout jako neurčitý. Důsledné uvalení karantény na černé labutě, tedy důsledné uplatnění principu, že intenzionální výrazy do výroku soudního rozhodnutí nepatří, by však zcela paralyzovalo soudní rozhodování. **Pokud ust. § 43 o. s. ř. hovoří o tom, že podání nesmí být nesrozumitelné a neurčitě, předpokládá mlčky, že podání využívá všech běžných prostředků přirozeného jazyka. Přirozený jazyk se intenzionálními výrazy jen hemží. Kdyby intenzionální výrazy byly v petitech nepřijatelné, nebylo by vůbec o čem rozhodovat, neboť předmět rozhodnutí by nebylo čím vyjádřit.**

5. Exkurz: neverbální prvky ve výrocih soudních rozhodnutí

V jednom z minulých čísel Bulletinu advokacie proběhla diskuse k přípustnosti a vhodnosti neverbálních prvků ve výrocih soudních rozhodnutí, například zda je přípustné ve výroku rozhodnutí reprodukovat vyobrazení určitého výrobku, jehož uvádění na trh se zakazuje, nebo určitého označení, jehož užívání se zakazuje. (Viz Jiří Štancl: *Rozsudek jako obrázek*, BA č. 5/2006, s. 36 + poznámka „Ještě jednou „Rozsudek jako obrázek“ v tomto čísle, s. 16.)

Domnívám se, že užívání těchto neverbálních prvků o. s. ř. nezakazuje. O. s. ř. nikde nehovoří o tom, jakými sémiotickými prostředky je třeba komunikovat v občanském soudním řízení. Jak shora uvedeno, nevysloveným předpokladem je, že se v zásadě používají prostředky přirozeného jazyka v podobě souvislých vět utvořených podle pravidel spisovné češtiny. Tyto sémiotické prostředky však

mnohdy nestačí. Nikdy například nevznikaly pochybnosti o tom, zda v podáních a v soudních rozhodnutích včetně výroků lze v rámci občanského soudního řízení používat číslice a matematické symboly, například symbol „%“. Tyto sémiotické prostředky zcela obdobně jako slova a věty přirozeného jazyka vyjadřují zpravidla určité intenze, které mají v aktuálním světě extenze jako své protějšky. Pokud lze příslušnou extenzi, tj. hodnotu dané funkce, v určitém okamžiku jednoznačně určit, aniž by to zasahovalo právě do výlučné pravomoci soudu, není žádný důvod takové prostředky nepřipouštět z důvodů neurčitosti. **Nepřípustnost z důvodů nesrozumitelnosti by byla namíste tehdy, pokud by se jednalo o sémiotický prostředek, který není běžně užívaný mezi průměrně vzdělanými občany České republiky, například symboly pro vyšší matematické funkce, symboly pro deontické funktoři užívané v některém ze systémů deontické logiky apod.**

Nejinak je tomu podle mého názoru s obrázky. V zásadě samozřejmě platí v o. s. ř. explicitně neformulovaný předpoklad, že podání se činí prostředky přirozeného jazyka, že, pokud je činěno písemně a česky, je psáno latinkou, že slova a věty jsou tvořeny podle pravidel české gramatiky, že velikost písma musí člověku s fungujícím zrakem umožňovat čtení bez pomoci technických zařízení, a řada dalších explicitně neformulovaných požadavků. Těmto explicitně nevysloveným požadavkům

a konečkonců ani explicitnímu požadavku na srozumitelnost by neodpovídalo podání učiněné např. znakovou řečí, obrázkovým písmem apod. Povinnost používat prostředky přirozeného jazyka však neplatí výlučně. **Nic tedy nebrání tomu, aby v odůvodněných případech byl předmět soudního zákazu vyjádřen ve výroku soudního rozhodnutí vyobrazením, pokud jeho popis prostředky přirozeného jazyka by byl neúměrně složitý, a právě proto obtížně srozumitelný, či pokud jej prostředky přirozeného jazyka vůbec nedovedou popsat,** např. jde-li o nepravidelný geometrický obrazec. Reprodukce jeho vyobrazení do soudního výroku je jistě srozumitelnější než jeho exaktní popis prostředky vyšší matematiky.

Logicko-sémantická povaha všech těchto výrazů, ať již jde o slova a věty, matematické formule či obrázky, zůstává stále stejná. Jedná se o vyjádření určitých funkcí, tj. intenze. I zákaz užívání určitého

...užívání neverbálních prvků o. s. ř. nezakazuje.

obrázku v sobě obsahuje funkci, která možným světům přiřazuje předměty, které v daném světě

odpovídají tomuto obrázku. Tato funkce by však měla umožňovat zjištění své hodnoty v aktuálním světě v zásadě svou transformovatelností na extenzionální funkci, která je definována jako průnik dvou extenzionálně definovaných tříd. Pokud například soud žalovanému zakáže „užívání kteréhokoli ze symbolů £, ¥ a \$“, myšlenkový pochod (syllogismus) „¥ patří do třídy {£, ¥, \$}“ by měl být postačující k aplikaci tohoto soudního výroku na skutkový stav, kdy žalovaný užívá ¥. Pokud by soud žalovanému zakázal „užívání symbolu zaměnitelného s ¥“, šlo by o neurčitý výrok, ne však proto, že je ve výroku reprodukován symbol „¥“, ale proto, že k transformaci intenzionální funkce „x je zaměnitelné s ¥“ na funkci extenzionální je výlučně povolán soud v nalézacím řízení.

Soudy však nejsou výlučně povolány k extenzionalizaci většiny intenzionálních výrazů, ať již jsou těmito výrazy slova, věty, symboly, obrázky či cokoli jiného. Není tak důvod se *jakýmkoli* intenzionálním výrazům v soudních výrocih vyhýbat. Jinak bychom skončili u toho, že nepřípustné by bylo používat nejen symbol „¥“, ale i výraz „velké písmeno Y vyznačující se v polovině výšky dvojím vodorovným přeškrtnutím“ stejně tak jako slova „označení“, „kruh“, „čtverec“, „procento“ a konečkonců i samotná slova „žalobce“ a „žalovaný“. Všechny tyto výrazy jsou z logicko-sémantického hlediska intenzemi.

✦ Autor je advokátem v Praze.

1 Pavel Tichý: O čem mluvíme? Vybrané stati k logice a sémantice, Filosofie, Praha 1996, str. 37 a násl.

2 Srov. např. Tugendhat, Wolf: Logicko-sémantická propedeutika, Rezek, Praha 1997, str. 104 a násl.

3 Srov. Pavel Tichý: opus shora cit., str. 50 a násl.

4 Mohlo by se však vždy jednat i o tzv. individuovou extenzi, lze však vyjádřit i jako intenzi, např. pomocí kvantifikátoru.

5 Srov. Pavel Tichý: opus shora cit., str. 55 a násl.

6 Jednotlivá podstata rozumové přirozenosti, srov. Boethius: Contra Eutychem et Nestorium; k tomu blíže Michael Elsasser: Das Person - Verständnis bei Boethius, Münster 1973; k českému vydání srovn. Boethius: Teologické traktáty, KRYSTAL OP, Praha 2004.

7 Srov. Pavel Tichý: Dva druhy intenzionální logiky; in: opus shora cit., str. 59 a násl.

8 ro. opus shora cit., str. 74.

9 Nález Ústavního soudu ČR č. III. ÚS 389/04, usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. 6A 151/2002-57.

10 K tomuto tématu srov. Robert Blanché: Introduction à la logique contemporaine, Armand Colin Paris 1996, str. 81 a násl.; J. Štěpán: Logika a právo, C. H. Beck, Praha 2001, str. 67 a násl.; Pavel Tichý: Konstrukce, in: opus shora cit., str. 119 a násl.

11 Prosím za prominutí všechny ctěné čtenáře, kteří tyto mé závěry odhalují jako povrchní, nepřinosné nebo dokonce nesprávné; mým cílem není zabývat se sémantikou deontických modalit, nýbrž pokud možno laicky a jednoduše vysvětlit něco samozřejmého, totiž proč musí být v soudních výrocih dovoleno referovat k jednotlivým předmětům intenzionálními výrazy.

12 Srov. Pavel Tichý: O čem mluvíme, in: opus shora cit., str. 40 a násl.

13 Ereignis; jedná se opět o výraz, jehož výstižnost znovuobjevil Heidegger; srov. Martin Heidegger: Identität und Differenz, Neunte Auflage, Neske 1990, str. 24 a násl.

Komparativní pohled soudobé právní doktríny a soudní praxe na právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (vybrané otázky)

Mgr. MICHAL KRÁLÍK, Ph.D.

I. Úvod

Když jsem si v loňském roce na stránkách časopisu Bulletin advokacie se zájmem přečetl stať věnovanou právnímu posuzování nehod a úrazů při provozování zimních sportů,¹ opětovně jsem si uvědomil, jak malá pozornost je českou doktrínou věnována otázkám právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. K otázkám odpovědnosti za úrazy na lyžařských drahách byl již před 40 lety publikován příspěvek A. Pechy² a nověji M. Jankovské³ ve vztahu k dalším sportovním odvětvím, k obecným otázkám právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy však česká právní doktrína absentuje zcela. S článkem v Bulletinu advokacie jsem se seznámil v době, kdy jsem pracoval na projektu série článků k právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy, jenž měl a má za cíl seznámit českého čtenáře šířeji s otázkami právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy.⁴ Dospěl jsem k závěru, že i pro čtenáře Bulletinu advokacie může být zajímavé seznámit se blíže s touto oblastí práva, které je ve světovém kontextu věnována pozornost již více než sto let.⁵ V minulých několika letech jsem se snažil čtenáři publikačně přiblížit vzájemné vztahy sportu a práva v obecnější rovině⁶ a projekt právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy na tyto výchozí materiály navazuje. *Rozhodl jsem se proto pro čtenáře Bulletinu advokacie zpracovat dva příspěvky; jeden je zaměřen na obecnější pohled na zkoumané otázky v doktrinálním a judikatorním vývoji a druhý pak je zaměřen konkrétně na oblast lyžování.*

II. Východisko problému

Přístupy práva k hodnocení právní odpovědnosti za sportovní úrazy jsou velmi kontroverzní a ve vývoji vykristalizovaly dva základní myšlenkové proudy⁷:

1) **Jedna velká názorová linie zastává názor, že sportovní zranění jsou stejnými protiprávními jednáními jako jiná jednání zasahující život, zdraví nebo tělesnou integritu člověka a že osoby, které se takových jednání dopustily, podléhají ničím nelimitované právní odpovědnosti.** Objevily se vývojové etapy, kdy v některých zemích byli sportovci „plánovitě“ stíháni za negativní následky, k nimž došlo

v průběhu sportovních klání, a jsou známy z historie i pokusy, jak legislativně řešit otázky postihu sportovních úrazů ať již cestou návrhů zákonných úprav či parlamentními návrhy a diskusemi. Plná právní odpovědnost sportovců je pak odůvodňována tím, že je této odpovědnosti nezabavuje žádná z okolností vylučujících protiprávnost. Postuláty plného právního postihu sportovců jsou pak dosti často odůvodňovány okolností, že kodexy neobsahují žádná ustanovení, která by vylučovala právní odpovědnost sportovců.⁸ Ve vztahu k existujícím zákonným okolnostem vylučujícím protiprávnost pak bývá zdůrazňováno, že je nelze bez dalšího aplikovat i do sportovní oblasti, neboť neřeší v celém rozsahu problém beztretnosti sportovců.⁹ Je však třeba uvést, že tento pohled bývá uplatňován sporadičtěji a nezískal větší akceptace.

2) Naproti tomu **druhý názorový proud vychází z premisy, že za určitých přesně stanovených podmínek jsou sportovci zbaveni právní odpovědnosti za způsobenou smrt, poškození zdraví nebo zásah do tělesné integrity soupeřícího protivníka,** došlo-li k těmto negativním následkům v průběhu provozování sportu. Dovojuje se, že sportovní zranění za určitých okolností zůstává beztretné. V tomto jednotném východisku však dále dochází k velmi výrazné diferenciaci jednak pokud jde o rozsah beztretnosti, jednak o podmínky, za nichž je tretná odpovědnost sportovců vyloučena, a jednak pokud jde o právní kvalifikaci důvodů, jež sportovcovo jednání zbavují možnosti právního postihu. Odlišnosti, které jsou pak s posouzením právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy spojeny, jsou důsledkem faktu, že kodexy neobsahují speciální ustanovení,¹⁰ jež by zakládala nebo vylučovala právní odpovědnost sportovců.

III. Specifika právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy

Zejména postižení těchto otázek je věnována zmiňovaná série článků vztahujících se k právní odpovědnosti sportovců a není třeba daný problém duplicitně zkoumat i v rámci tohoto článku. Přemýšlel jsem proto, čím na stránkách Bulletinu advokacie v rámci tohoto článku obohatit projekt právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. **Vzhledem k okruhu čtenářů Bulletinu advokacie, jenž je reprezentován nepochybně především praktickými právníky, jsem se nakonec rozhodl poukázat na některé „zvláštnosti“ problému právní odpovědnosti spor-**

tovců za sportovní úrazy, tj. poukázat na okolnosti, které nebývají při výkladu právní odpovědnosti sportovců vždy zdůrazňovány přes jejich důležitost a zajímavost.

1. Uplatňování sankcí

Zajímavým problémem v oblasti právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy je samotné uplatňování sankcí vůči sportovci, dojde-li během sportovního zápolení k úrazu.

a) Anglie

Pro názornost se při výkladu o uplatňování sankcí podíváme nejprve na přístup anglického trestního práva. Hráč, který se stal obětí násilí spáchaného účastníky sportu a který žádá, aby byl pachatel potrestán, má dvě možnosti.

Za prvé – a to se stává nejčastěji – může věc přenechat vnitřním mechanismům příslušného sportu. Tyto mechanismy se uvádějí do pohybu porušením pravidel určitého sportu a pokryjí většinu případů, kdy došlo k trestnému činu. Ve většině sportů jsou obvyklými sankcemi pokuty nebo zákazy sportovní činnosti. Bývá zdůrazňováno, že v případech, kdy bylo způsobeno drobné zranění nebo nebylo způsobeno zranění žádné, poslouží trest ve hře, následný zákaz nebo pokuta udělené řídicím orgánem zájmům všech zúčastněných stran více než dostatečně. I pokud se jedná o závažnější zranění, u účastníků sportovní akce je tradičně pravděpodobnější, že přenechají vyřešení záležitosti řídicím orgánu příslušného sportu s odkazem na pravidla hry, než aby se obraceli na soud. Co se týče profesionálních hráčů, pokuty, které může udělit řídicí orgán, budou často mnohem vyšší než pokuty, které mohou udělit trestní soudy. Za takových okolností bývá často trest uložený řídicím orgánem považován za dostatečný. Snad následkem této skutečnosti je četnost případů odsouzení elitních hráčů za činy způsobené násilím při účasti na sportu nízká.¹¹ **Většina osob poškozených jednáním souvisejícím s násilím páchaným účastníky sportu pak nebude usilovat o další řízení o ulo-**

žení sankcí nad sankci udělenou pachateli rozhodčím nebo řídicím orgánem příslušného sportu, na němž se účastní.

Druhou možností pro poškozeného je postoupit dál a nahlásit případ policii. Ačkoliv policie může zahájit vyšetřování, aniž by poškozená osoba učinila formální trestní oznámení, takový postup je mimořádně vzácný, jelikož to vyžaduje, že (policie) bude postupovat bez důkazů a/nebo bez součinnosti s možná nejdůležitějším svědkem. V posledních letech výrazně narostl počet případů násilí osob zúčastněných na sportu, které se dostaly k trestnímu soudu. Dále však zůstává pravidlem, že dochází k poměrně malému množství případů trestního stíhání kvůli násilí páchanému účastníky sportu, vezme-li v úvahu počet skutečně spáchaných trestných činů, ke kterým každý týden při sportu dochází. Hlavním důvodem, proč tomu tak je, je zřejmě skutečnost, že samotní hráči si nepřejí, aby se trestní právo angažovalo ve sportu, kterému se věnují. Je možné, že nechtějí být příštím trestně stíhaným hráčem, a proto se vyhýbají tomu, žádat trestní stíhání někoho, kdo je zranil, tím, že případ nenahlásí policii. S tím je těsně spjata skutečnost, že – ať už je to správné, či špatné – většina hráčů považuje zranění a nečistou hru za nedílnou součást moderního sportu. Souhlas, který dávají ke kontaktům, které tvoří část hry, má v jejich představách takový rozsah, že pokrývá většinu nebezpečného jednání, které může být důvodem k zahájení trestního řízení.

Pokud i přesto poškozený žádá soudní stíhání, pak je to pravděpodobně z důvodu získání náhrady škody. Některé stránky trestního řízení – včetně nemožnosti ovlivnit průběh řízení, stejně jako přísnější důkazní síla a omezenější prostor pro náhradu škody – však znamenají, že je zřejmě daleko výhodnější domáhat se náhrady škody po pachateli nebo jeho pojistiteli cestou mimosoudního vyrovnání nebo civilní žaloby. Za těchto okolností by měl být postup cestou trestního řízení pokládán za poslední instanci, například tam, kde pachatel nemůže být vypátrán nebo je osobou bez prostředků s nedostatečným pojistným krytím. Ačkoliv neexistuje obecná povinnost hlásit případy policii, pokud poškozený žádá

náhradu škody za způsobená zranění, musí být událost nahlášena policii co možná nejdříve.¹²

Obecně se zdá, že tresty odnětí svobody, uložené za spáchání trestného činu napadení během hraní sportovního zápasu, se pohybují okolo jedné třetiny délky trestu vysloveného za napadení spáchané v jiné souvislosti, i přes stupeň zranění, které je často způsobeno útokem a prostředky, kterými je způsobeno.¹³ Například v případě *Královna proti Lloydovi*¹⁴ kopl obžalovaný ležícího hráče během zápasu ragby a zlomil mu lícni kost. Obžalovaný byl obviněn z úmyslného těžkého ublížení na zdraví podle § 18 zákona OAPA z roku 1861. Soud poznamenal, že sport není povolením k brutalitě, ale uložil trest pouze ve výši 18 měsíců odnětí svobody. V kauze *Královna proti Shervillovi*¹⁵ měla podobná příhoda během fotbalového utkání za následek tržné rány v tváři poškozeného, které si vyžádaly šití, obžalovaný byl odsouzen za nezákonné způsobení zranění podle § 20 zákona OAPA z roku 1861, ale byl odsouzen jen na dva měsíce odnětí svobody. V případě, kdy hlavičkový souboj netýkající se získání míče měl za následek rozdrčení oční jamky protivníka a lícni kosti, následovalo obvinění podle § 18 zákona OAPA z roku 1861 a obžalovanému byl uložen šest měsíců odnětí svobody.¹⁶ Pokud je někdo obviněn z napadení s následkem ublížení na zdraví, jsou tresty ještě nižší. Ve dvou odlišných případech obžalovaný zlomil čelist poškozenému ranou, k níž došlo při souboji, který se netýkal míče. Jeden z nich byl odsouzen na šest měsíců,¹⁷ druhý na 28 dní.¹⁸ Na druhou stranu v případě *Královna proti Mossovi*¹⁹ bylo rozhodnuto, že obžalovaný udeřil protivníka bez souvislosti se soubojem o míč v zápasu ragby, a zlomil poškozenému oční jamku. Byl odsouzen za těžké ublížení na zdraví podle § 20 zákona OAPA z roku 1861 a byl mu uložen trest odnětí svobody na 8 měsíců.

Shora zmíněné případy ukazují, že i přes podobnost způsobených zranění a způsobů, jakými byla tato zranění způsobena, se mohou skutečně uložené tresty značně lišit. **Jediným stálým faktorem je to, že ve srovnání s útoky, které vedou ke zranění podobného rázu, spáchanými**

mimo účasti na sportu, jsou uloženy tresty poměrně nízké. Jedním důvodem vysvětlujícím poměrně mírné tresty ukládané účastníkům sportu je rostoucí počet argumentů ve prospěch žádosti o zmírnění rozsudku, které soudy uznávají. Toto zmírnění je specifické pro soudní spory týkající se sportu a asi nebudou mít takovou váhu mimo oblast sportu, jako v případech, kdy se jedná o násilí účastníků sportu. A proto byl každý z následujících důvodů použit soudy jako vysvětlení, proč byl obžalovanému v soudním sporu souvisejícím se sportem uložen poměrně nízký trest. V kauze *Královna proti Birkinovi* bylo rozhodnuto, že závažnost zranění nebyla ani očekávaná, ani zamýšlená. V případě *Královna proti Lincolnovi* došlo k nehodě v zápalu okamžiku, který následoval po sérii provokací poškozeného. Konečně v případě *Královna proti Goodwinovi*²⁰ poslal poškozený míč obloučkem přes hlavu obžalovaného a pak se snažil proběhnout kolem něj. Obžalovaný ho loktem udeřil do obličeje, zlomil mu lícni kost, čelist, patro a dvě stoličky. Byl odsouzen za způsobení těžkého ublížení na zdraví podle § 20 zákona OAPA z roku 1861. Soud však vzal v úvahu, že se případ stal přibližně v době, kdy byla jedna ze stran u míče, a že řídicí orgán svazu ragby obžalovanému zakázal následkem tohoto incidentu hrát na 14 měsíců, a proto mu uložil pouze čtyři měsíce odnětí svobody.

I přes podobnost v účelu, zejména potrestat ty jedince, kteří páchají činy násilí při účasti na sportu, role trestních soudů a disciplinární řízení ve sportu nemá na sebe navzájem takový dopad, jaký se může očekávat. Pokud, jako v případě *Královna proti Goodwinovi*, disciplinární orgán „soudí“ obžalovaného předtím, než se případ dostane k obecnému soudu, může být zohledněn soudem při vynášení rozsudku jakýkoli zákaz uložený obžalovanému. Podobně pokuty, které uložily obžalovanému v případě *Královna proti Kamarovi* a v případě *Královna proti Cantonovi* jejich kluby anebo řídicí orgány, by asi byly zváženy soudem při vynášení rozsudku za napadení. Řídicí orgány si byly ovšem také vědomy toho, že skutečnost, že se má přistoupit k vnitřnímu disciplinárnímu řízení, pokud stále probíhá trestní vyšetřování, může

Ilustrační foto MARTIN FALTUS

ovlivnit eventuální proces a tak pozdržely své vlastní řízení po dobu dokončení trestního řízení. Například disciplinární soud Svazu fotbalu a ragby neprojednal případ proti Williamu Hardymu dříve, než bylo dokončeno trestní řízení. Teoreticky pokud řídicí orgán disciplinární řízení nezastaví s ohledem na probíhající trestní řízení, může být vydán soudní příkaz (k jeho zastavení), aby se zabránilo ovlivňování případu obžalovaného.²¹

b) Francie

Uplatňování diferenciace trestání sportovců se projevuje zejména v tzv. morálním prvku trestného činu – zde bývá uváděno, že **posouzení viny umožňuje soudcům přizpůsobit trest potřebám sportu tak, aby sportovcům zajistili toleranci, bez níž by provozování některých sportů nebylo možné.** Když byly rány zasazeny zcela evidentně úmyslně, předně může soudce využít široké moci, kterou má, a navrhnout jen lehký trest.²² Tak např. pařížský soud, který nemohl popřít záměr zasadit rány při přerušení zápasu o poločase, když hráči odcházeli do šaten, usoudil, že původce těchto ran může využít omluvy z důvodu provokace, protože protihráč, kterého udeřil, se krátce předtím „vyznamenal“ na hřišti brutalitou ve hře i sudím potrestanou.²³ Častěji jsou činy, které by byly v běžném životě hodnoceny jako záměrné, považovány za nechtěné, pokud se to týká nějakého sportovce. Přesto je kasační soud nekompromisní: zdá se, že se přesně drží základního pravidla, podle kterého je v trestní záležitosti motiv činu bezvýznamný a rozhoduje, že trestný čin je úmyslný, „jedná-li se o záměrný násilný čin, ať už je pohnutka vedoucí k tomuto činu jakákoli, a to dokonce i tehdy, když jeho původce nechtěl způsobit škodu, která z něj vyplynula“. **Ovšem ve sportovní záležitosti se neupřednostňují ani tak pohnutky, jako spíše okolnosti činu.** V zápalu boje, ve stavu napětí při soutěži, v atmosféře vyvolané rozbouřeným publikem je těžké oddělit úmyslný čin od neopatrného.²⁴ A pokud jsou na pochybách, soudy jsou přirozeně vedeny k tomu, aby se přiklonily ke kvalifikaci neúmyslného trestného činu, i když jde o poranění a údery. Když jsou chyby méně vážné a evidentně se jedná o neopatrnost nebo nedbalost, soudy zamítají jakoukoli trestní kvalifikaci u sportovců a popírají existenci viny, zvláště tehdy, pokud rozhodčí přímo na místě usoudil, že nedošlo k chování porušujícímu pravidla.²⁵ Materiální stránka trestného činu méně než předchozí náležitosti dává podnět k využití pravomoci soudce k úvahám a k úpravám. Je vymezena zákonem podle závažnosti újmy způsobené oběti a téměř neumožňuje nějaká „odstínění“ ve prospěch sportovců. Nicméně v těch nejmírnějších případech může soudce odmítnout trestní kvalifikaci, když uplatní, že konflikty bez závažných následků patří „nepříjemnostem“ sportu a nezaslouží si být nazývány násilnými činy.²⁶

Francouzská rozhodovací praxe je poměrně rozsáhlá a přesto, že se podrobně zabývá stanovením podmínek právní odpovědnosti sportovce za sportovní úrazy, lze se v jejím rámci setkat i s přísnými právními postihy. Tak např. soudním rozhodnutím byl odsouzen ragbista k zaplacení částky 583 000 franků poškozenému, proto-

že mu zasadil ránu pěstí, při které přišel o oko.²⁷ V jiném případě byl fotbalista obžalován z toho, že způsobil protivníkovi zlomeninu holenní a lýtkové kosti při souboji o míč a byla mu uložena náhrada škody ve výši 112 726 franků.²⁸ V této souvislosti bývá zdůrazňováno, že taková jednání mohou mít dramatické následky, pokud byl hráč odsouzen v trestním řízení, neboť bude muset osobně nést veškerou váhu občanskoprávního rozsudku k náhradě škody a ušlého zisku, jelikož pojišťovací společnosti nepokrývají škody způsobené úmyslným proviněním.

c) Kuba

Vedle zohlednění specifík sportovní činnosti v soudní praxi se lze s určitými privilegovanými postupy, byť velmi výjimečnými, setkat i na úrovni zákonných úprav, které se dotýkají tzv. sportovních trestných činů. V této souvislosti lze zmínit např. Kubánský kodex sociální ochrany ze dne 4. května 1936 a trestní zákon Ekvádoru. V obou těchto kodexech jsou zformulovány tzv. sportovní delikty (sportovní trestné činy). Uvedené předpisy pak výslovně upravily a precizovaly podmínky, za nichž nastupuje trestní odpovědnost sportovců.²⁹ Je velmi zajímavé, že **kubánská právní úprava výslovně stanovila, že při neúmyslném způsobení škody, i při porušení pravidel hry následkem emocionálního vypětí a herního rozrušení, nastupuje pro dotyčnou osobu mimořádné snížení trestu.** Jedná se o úpravu zcela ojedinělou.

2. Pasivní legitimace – subjekt povinný k náhradě škody

K otázce, zda vedle sportovce samotného může být i jiný subjekt pasivně legitimován k uplatnění nároku na náhradu škody, se česká právní doktrína ani soudní praxe nikdy nevyjádřily, byť např. ustanovení § 440 občanského zákoníku aplikované na poměry zejména kolektivních sportů k takové úvaze dává prostor. Podívejme se opětovně ve stručnosti na některé zahraniční zkušenosti.

a) Anglie

Doktrína zdůrazňuje, že co se týče profesionálního sportu, nemělo by se zapomínat, že **je-li někdo obviněn z nedbalosti při provozování sportu, nemusí být jediným možným žalovaným.** Zvláště tehdy, jednal-li dotyčný v pozici zaměstnance, tedy ne toho, kdo by spíše měl dodatečně přijmout odpovědnost, která může být uložena na základě obecných zásad odpovědnosti v zastoupení.³⁰ **To může být zvláště důležité v situaci, kdy je právě zaměstnavatel tím, jenž má relevantní pojišťovací odpovědnost.** Ve skutečnosti vše, co se týká doktríny odpovědnosti v zastoupení, jež byla v poslední době vyložena např. v případě *Lister v. Hesley Hall*,³¹ napovídá, že zaměstnavatel může být nyní shledán odpovědným dokonce za úmyslné napadení svého zaměstnance, pokud bylo spácháno během zaměstnancovy sportovní činnosti vykonané jménem zaměstnavatele. Dle toho také vyznívá rozhodnutí australského případu *Rogers v. Bugden and Canterbury-Bankstown*

týkající se napadení jednoho hráče ligy ragby druhým během zápasu.³²

V kauze *McCord v. Swansea City Football Club*³³ Brian McCord, bývalý hráč Stockport County, uspěl se svou žalobou, ve které tvrdil, že John Cornforth, kapitán Swansea City, jednal nedbalostně, když se pokoušel získat volný míč skluzem po jedné noze, přičemž zvedl svou druhou nohu nad úroveň míče. Za daných okolností soudce Ian Kennedy rozhodl, že pan Cornforth jednal způsobem, který byl v rozporu s jeho povinností počínat si s přiměřenou péčí. Žalovaní byli ve shodě s tím odpovědmi za zlomení nohy žalobce, které ukončilo jeho profesionální kariéru.

b) Německo

Německá publicistika poukazuje na skutečnost, že **odpovědný subjekt může být dán buď smlouvou, nebo zákonnou úpravou, a spektrum odpovědných subjektů může být velmi různorodé**, neboť v případě uplatněných nároků na náhradu škody vzniká množství právních situací. Vedle samotného původce zranění může přicházet do úvahy odpovědnost pořadatele, jenž může odpovídat na základě smluvního ujednání nebo na základě občanskoprávního deliktu, zvláště při tzv. povinném bezpečném chování,³⁴ anebo ručení výrobce sportovních potřeb, který může být odpovědný za zranění způsobená použitím jeho produktu.³⁵ Dále je zdůrazňován patrný trend o nacházení nových adresátů odpovědnosti.³⁶ Čím komplexnější a členitější sportovní činnost je provozována, tím více patrná je snaha o hledání individuální odpovědnosti na místo sportovce.³⁷ V této souvislosti je připomínán tragický případ úmrtí závodní lyžařské běžkyně, při kterém se do popředí právních sporů dostala otázka speciálního individuálního ručení vedoucích závodníků.

Významný německý odborník z oblasti vztahů sportu a práva M. Fuchs v této souvislosti uzavírá, že sportovní úrazy se vždy vpraví do vysoce rozvinutého systému práv na náhradu škody a odškodnění. **Co se nejprve jeví jako individuální riziko vázané jednotlivě na značné nákladové zatížení, je ve skutečnosti téměř vždy převedeno před mechanismy „přičítání“ škody na jiné subjekty (škůdce, veřejné a soukromé pojišťovny, zaměstnavatele apod.),** přičemž racionalita těchto mechanismů celkově stojí v německém pojetí mimo diskusi. To ovšem nevylučuje, že lze přemýšlet o současném systému „rozdělování škod“ a uspořádání rizika. Taková řešení by ale nesměla mít na zřeteli speciálně sport, ale musela by být součástí obsáhlejšího konceptu.³⁸

3. Omezení odpovědnosti, vyloučení odpovědnosti, spoluzavinění

Zde se jedná o otázky, které stály a dosud stojí zcela mimo zájem české právní doktríny. S ohledem na komplexnost, která je jim věnována v německé civilní doktríně, se nyní blíže podívejme na **německý přístup.**

Německá doktrína vychází ze skutečnosti, že pokud je jisté porušení povinnosti a zavinění sportovce, nebo

jsou splněny skutkové podstaty odpovědnosti za „ohrožení“, je nutné zohlednit sportovní riziko spoluhráče, popř. jeho „vystavení sama sebe“ zvláštnímu riziku, nebo porušení pravidel hry v daném druhu sportu podle literatury a judikatury ohledně odpovědnosti za zranění způsobená při výkonu sportovní činnosti buď výslovným, nebo mlčky uzavřeným vyloučením odpovědnosti (tzn. jednání na vlastní nebezpečí), nebo spoluzaviněním.

3.1 Výslovné vyloučení odpovědnosti

Výslovná vyloučení odpovědnosti mezi sportovci jsou učiněna ústně nebo písemně a musí souhlasit obě strany. Není dostačující pouhá účast na nebezpečném druhu sportu, ze které by mohl být vyvozen závěr pro úmyslné vyloučení odpovědnosti, ani vývěska ve sportovní příloze nebo vyjádření na stvrzence k účasti se slovy „účast na vlastní nebezpečí“.³⁹ Výslovné dohody o vyloučení odpovědnosti jsou obvyklé u druhů sportů jako automobilové a motoristické sporty, závody na bobech i saních, jakož i jízda helikoptérou a na lyžích, mají zvláštní význam při odpovědnosti pořadatele sportovních utkání. Vrchní zemský soud v Koblenz považuje za účinné, aby rozhodnutí ohledně motoristických a automobilových závodů bylo sepsáno písemně. Tím se vyloučí odpovědnost, neboť každému účastníkovi je známo riziko.⁴⁰

3.2 Mlčky uzavřené vyloučení odpovědnosti

Pod aspektem odůvodněného souhlasu se stávajícím rizikem zranění při sportu rozumí starší judikatura ohledně odpovědnosti za zranění způsobená při výkonu sportovní činnosti mlčky uzavřené vyloučení odpovědnosti, stejně jako pod aspektem právního institutu „jednání na vlastní nebezpečí“.⁴¹ Při přesnějším pozorování se starší judikatura při „jednání na vlastní nebezpečí“ zraněného sportovce omezeně odvolávala na běžné nebezpečí příslušného druhu sportu; běžné nebezpečí příslušného druhu sportu je ale takové, které může vést ke zranění i při svědomitém chování, tzn. i při dodržení sportovních a hráčských pravidel, tedy identicky s chováním sportovce podle pravidel, které může být vyjmuty z odpovědnosti, jak se dá vyvozovat např. z argumentace rozsudku o horském sportu Vrchního zemského soudu v Karlsruhe.⁴² V otázce těchto mlčky uzavřených vyloučení odpovědnosti v případech odpovědnosti za ohrožení (jezdecký, automobilový, letecký sport) je velmi složité určení hranice mezi příčinou ohrožení na straně jedné a převzetím rizik na straně druhé, neboť se mimořádné zvážení všech okolností dalekosáhle vylučuje. Spolkový soud proto v judikatuře odmítá např. při nehodách v jezdeckém sportu jednání na vlastní nebezpečí s následkem vyloučení plné odpovědnosti.⁴³ Takové vyloučení odpovědnosti může být využito pouze ve zvláštních případech a je závislé na skutečnostech, do jaké míry se sportovec vědomě vystavoval vlastnímu ohrožení a do jaké míry například jednal ve vlastním zájmu.⁴⁴ Podobná je argumentace Vrchního zemského soudu v Koblenzi k otázce mlčky uzavřených vyloučení odpovědnosti mezi sportovci při motoristické rally.⁴⁵

3.3 Zákonné vyloučení odpovědnosti

a) U automobilového a motoristického sportu je pro sportovce vyloučena odpovědnost za ohrožení, pokud může dokázat, že došlo k neočekávané události, kterou nemohl při nejlepší vůli odvrátit. Tento zákonný důvod vyloučení odpovědnosti se při odpovědnosti za zranění způsobená při výkonu sportovní činnosti zohledňuje málo nebo vůbec, neboť jezdec, který si je vědom rizika a jede na trati s velkým počtem zatáček nebo překážek, nebude moci dokázat, že se choval nadprůměrně svědomitě, aby to mohlo vést k polehčujícím důkazům. U těchto druhů sportů je dovoleno podstupovat jinak neobvyklá určitá rizika, což je v rozporu s dodržáním „vnějšího možného svědomí“.

b) Zaměstnavatel neručí za zranění způsobená při výkonu sportovní činnosti v návaznosti na pracovní poměr (např. fotbal, lední hokej) následkem plnění ze zákonného úrazového pojištění při škodě na zdraví podle § 823 a násl. obč. zák., pouze pokud by zranění úmyslně zavinil nebo by se kontaktu obecně účastnil. Rovněž sportovci nejsou odpovědní jako příslušníci stejného týmu; při sportovních úrazech hráčů nepřátelského mužstva by mohlo být toto vyloučení odpovědnosti sporné.

3.4 Spoluzavinění

Pokud se sportovec při zranění způsobeném při výkonu sportovní činnosti proviní a dojde k protiprávnímu jednání viníka, zohledňuje se již v starší judikatuře ohledně zranění způsobených při výkonu sportovní činnosti převzetí rizik a vlastní ohrožení aspektem spoluzavinění podle § 254 obč. zák.,⁴⁶ také při odpovědnosti za zranění způsobená při výkonu sportovní činnosti podle skutkových podstat odpovědnosti za ohrožení se používá § 254 obč. zák. (§ 833 obč. zák., § 9 zákona o silničním provozu, § 34 zákona o leteckém provozu).⁴⁷ Poškozený sportovec musí zvážit, jestli se vystavil nebezpečí stejnou měrou. Je nutné zvážit veškeré příčiny a míru zavinění viníka s příčinami a mírou zavinění poškozeného. Po základním rozhodnutí spolkového soudu ze dne 14. 3. 1961 záleží na mimořádné situaci při ohrožení, míře provinění a pohledu na uskutečnění ohrožení. S ohledem na rozdílnou situaci ohrožení při bojových druzích sportu a individuálních druzích sportu dospěla dosavadní judikatura ohledně zranění způsobeném při výkonu sportovní činnosti při vzájemném uvážení míry zavinění účastníků k výsledkům, které německá doktrína považuje za správné.⁴⁸

Hodna zmínky jsou následující **poučná rozhodnutí k jednotlivým druhům sportu**: Při individuálních druzích sportu vynáší spolkový soud ve věci běhu na lyžích rozsudek,⁴⁹ že při vzájemné srážce na odbočce „..... také žalobce neviděl obžalovaného, a nemohl ho ani při nařízené pozornosti včas rozeznat“. Při zvážení oboustranné míry zavinění to opět znamená, že míra zavinění se musí posuzovat stejně: „kdyby se obě strany vzájemně zpozovaly, byl by jeden z nich povinen jakkoliv střetu zabránit“. Ve výsledku souhlasí odvolací a revizní instance v případě nehody na lyžích se spoluvinou a to z jedné poloviny.⁵⁰ Podobně je také na zvážení oboustranné

porušení povinnosti podle pravidel FIS 2 lyžařem – snowboardistou vůči původně stojícímu a pak odjíždějícímu lyžaři podle pravidel FIS 5.⁵¹

V oblasti **horského sportu** upozorňuje vrchní zemský soud v Karlsruhe⁵² rozhodnutím ve věci Mont Blancu na zvážení spoluzavinění, neboť zde bylo sjednáno porušení povinnosti; soud říká, že základní zavinění viníka bylo omezeno „přírodními vlivy, způsobujícími nebezpečí při takové cestě“, které jsou neoddelitelně spjaty s cestou, „např. délka cesty, výškové rozdíly, příkrost svahu, nebezpečí zřícení atd.“, a zařazuje tyto aspekty do pojmu „jednání na vlastní nebezpečí“. Zdá se být ale správnější zahrnout tyto aspekty do celkového uvážení podílů příčiny a míry zavinění. Rovněž je třeba hodnotit jako zavinění např. opomenutou samokontrolu horolezce, jestli si obecně troufá na jednotlivá rizika, jako i samokontrolu při jednotlivých způsobech výstupu nebo nadměrnou únavu.

V oblasti **jachtingu** Nejvyšší soud v Berlíně⁵³ ve věci kolize plachtaře s veslicí právem argumentoval, že veslař nese spoluvinu, protože bylo jeho povinností sledovat i jiné lodě. Oproti tomu podle pojetí Vrchního zemského soudu v Hammu⁵⁴ nenesl při kolizi jachty spoluzavinění kormidelník poškozené lodi, protože se mohl spolehnout na to, že ten druhý mu dá přednost při provedení manévru; když zjistil nesprávné chování toho druhého, bylo dostačující jednat tak rychle, jak to bylo možné.

Ohledně **golfu** Vrchní zemský soud v Norimberku⁵⁵ uvádí, že proti místu stání zraněné golfistky se nedá nic namítat; obzvláště když nemusela jít za tzv. odpalovací čáru obžalovaného a mohla se spolehnout na to, že obžalovaný bude dodržovat pravidla golfu.

Srovnatelná argumentace Vrchního zemského soudu v Mnichově⁵⁶ je také v **tenise**: spoluzavinění by mohlo eventuálně být v případě, kdyby se zraněný hráč během výměny míčku v nevhodnou dobu sehnul k míčku. Podobně uvádí Vrchní zemský soud v Braunschweigu:⁵⁷ zraněný se mohl spolehnout na to, že spoluhráč již po ukončení hry neudeří do míče, čímž by nedostatečná obranná reakce neznamenala spoluvinu.

U **bojových druhů sportů** se musel v otázce spoluzavinění dosud vyjádřit Vrchní zemský soud v Hammu⁵⁸ ve věci odvetného faulu fotbalisty, který svého spoluhráče úmyslně zranil loktem: provinění proti pravidlům zraněného krátce předtím nebylo nesprávným chováním, muselo s ním počítat, a to zdůvodňuje vyloučení spoluviny.

4. Nová sportovní odvětví

Přestože v obou zmiňovaných právní systémech (anglo-americkém i kontinentálním) je zkoumaný problém právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy řešen dlouhodobě a pečlivě, je připouštěno, že **zejména ve vztahu k novým bojovým sportům není otázka právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy definitivně vyřešena**. Podívejme se nyní velmi stručně (s ohledem na možnosti dané rozsahem článku opětovně na **anglickou doktrínu**).

Právní postavení bojových sportů přináší zvláštní problémy. Vyžaduje, aby zápasení, které by bylo v jiném kon-

textu považováno za nezákonné, bylo považováno za zákonné a ve veřejném zájmu, pokud se provozuje ve jménu sportu. Nicméně i přestože bojové sporty bývají považovány za jistou anomálii, skutečností zůstává, že **box a další podle práva vzniklé bojové sporty jsou vyňaty z normální působnosti práva týkající se napadení a souhlasu.** Anglická doktrína zdůrazňuje, že potíží, které čelí všechny bojové sporty, včetně boxu, je ta, že neexistuje žádný plně obhájený právní názor, který by vysvětloval, jak a proč jsou vyňaty z běžného působení trestního práva.⁵⁹ V žádném právním sporu totiž nebylo výslovně stanoveno, v části jeho ratio decidendi, že box je zákonem uznaná forma boje, a proto je vyňata z obecného pravidla týkající se souhlasu.

Místo toho je výjimka obsažena v rozhodnutí Sněmovny lordů v případě *Královna proti Coneymu*.⁶⁰ V tomto případě soud diskutoval zákonnost profesionálního boxu, aby určil, zda diváci mohou být trestně odpovědní jako účastníci trestného činu napadení, ke kterému došlo během zápasu. Sněmovna lordů rozhodla, že profesionální box byl v rozporu se zákonem, protože jeho protagonisté měli v úmyslu způsobit si navzájem zranění; jejich pěsti, cestou tréninku, se dají přirovnat k nebezpečným zbráním, které nejsou oprávněni používat; zápas o peníze dává vzniknout davům, které páchají výtržností; a **zápas o peníze není zápasem ve jménu sportu. Naopak zápas v podobě tréninkového zápasení byl sledán jako zápas v souladu s právem** kvůli rostoucím bezpečnostním opatřením, které zápasníci přijímají a regulaci, která je jim ukládána. Existovalo zde také dodržování Pravidel markýze z Queensbury, užití vycpaných rukavic oproti zápasu s holými klouby, skutečnost, že zápas by měl trvat předem určený počet kol (oproti tomu, kdy jeden ze zápasníků nemůže už dále pokračovat) a fakt, že ho svedli v soukromí jako zkoušku dovednosti a ne na veřejnosti za odměnu. Z toho důvodu bylo vyvozeno, že moderní box je také zákonnou činností a je vyňat z obecného pravidla o svolení poškozeného.⁶¹ I přes zdůrazňované slabiny této argumentace **je považováno za mimořádně nepravděpodobné, že box a další právem ustavené bojové sporty budou posuzovány soudy jako nezákonné.** Spíše by to vyžadovalo, aby byl vydán parlamentní zákon, který prohlásí, že tyto sporty by měly být nezákonné a že ti, kdo je provozují, budou označeni za zločince. Protože Parlament trvale odmítal po dobu minulých 40 let postavit box mimo zákon, jeho zvláštní postavení je zjevně zaručeno.⁶² **Box je proto sport v souladu s právem a zranění způsobená v průběhu účasti na boxu jsou považována za odsouhlasená poškozeným, a proto nejsou trestným činem.** Stejně jako v případech jiných kontaktních sportů **bude trestný čin spáchán pouze tehdy, pokud je zranění způsobeno ranou, ke které došlo mimo pravidla nebo herní kulturu sportu.** Například úmyslně zasazené rány pod pás nebo údery do týla by ležely mimo rozsah svolení účastníků, a proto by mohly být trestnými činy.

Případ *Královna proti Coneymu* se zabýval zápasem ze stejného hlediska jako v případě lehkého tréninkového zápasu/boxu, a **zápasení může proto být považováno za**

právem ustavený bojový sport, který spadá pod stejnou výjimku z obecného pravidla o svolení poškozeného. Nicméně status ostatních bojových sportů, zejména různé kodexy bojových umění a omezená pravidla boje, je méně jasný. Hlavní potíží je zde nedostatek jakékoli definice zákonem ustaveného bojového sportu nebo mechanismu mimo soudní soustavu pro rozhodování této otázky. Je nepravděpodobné, že trestní stíhání bude zahájeno za každý čin, který byl proveden jako část sportu, který byl uznán organizací UK Sport nebo jednou ze čtyř oblastních sportovních rad. Takové sporty, například judo, mohou vytvořit blízkou analogii s boxem a zápasením. Mají všeobecně přijímaný, kodifikovaný systém pravidel, který je spravován k tomu oprávněným řídicím orgánem, na nějž dohlíží kvalifikovaní rozhodčí, s dostatečnými zárukami proti zranění na místě a odpovídajícím lékařským zajištěním dostupným po zápase. Uznání takových sportů státem a společnostmi a jejich zahrnutí do Olympijského programu by se nepochybně mělo dočkat toho, že budou zahrnuty do rozsahu výjimky, která je propůjčena boxu.

Jiné modernější, hybridní formy zápasu, jako kickbox nebo některé různé formy zápasů s omezenými pravidly budou mít potíže, aby se vešly do výjimky platící pro box. Postrádají nezbytný stupeň organizace na úrovni řídicího orgánu, soudržnost a logičnost svých pravidel a odpovídající lékařské vybavení při samotném zápase. Mnohem více se podobají profesionálnímu zápasu než boxování a zápasení. **Dokud nebude určen způsob uznání, budou se tyto sporty stále pohybovat na periférii práva.** Bez působení výjimky, která je udělena boxu, by byly všechny takové zápasy považovány za ležící mimo oblast veřejného zájmu, a proto za nelegální, a tak více podobné pouličnímu zápasu. To by ponechalo zápasníky vystavené nebezpečí obvinění z útoku a kohokoli jiného, kdo je ve spojení se zápasem, jako pořadatel, trenér a dav, by to činilo potenciálně odpovědným jako účastníka nezákonného útoku spáchaného samotnými protagonisty. Nicméně bez trestního oznámení od identifikovatelného poškozeného je úspěšné trestní řízení nepravděpodobné. Několik takových zápasů se v minulých letech odehrálo s jistou doprovodnou kontroverzí, ale, alespoň doposud, bez zapojení policie.⁶³

IV. Závěr

V tomto spíše teoretičtěji zaměřeném příspěvku byla věnována pozornost některým aspektům právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy, které bývají dosti často opomíjeny. Jeho cílem tak je především pokusit se vyvolat čtenářský zájem o uvedenou problematiku a šířeji o oblast právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy, neboť je škoda, že v české publicistice nebyla uvedená otázka podrobněji prakticky nikdy věnována ucelnější pozornost. Při vědomí, že článek teoretického zaměření by nemohl zcela splnit účel bez praktického pohledu na danou problematiku, zpracoval jsem pro čtenáře Bulletinu advokacie i článek zaměřený více praktičtěji a konkrétněji **na právní odpovědnost lyžařů za úrazy**

na lyžařských drahách. Seznámení se s oběma příspěvky, resp. s dalšími materiály sportovněprávního projektu pak umožňuje hlubší (byť stále pouze úvodní) nahlédnutí do problému právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy.

❖ Autor je soudcem Krajského soudu v Brně, pobočka ve Zlíně.

- 1 Gschöpf, M. – Gschöpf, H.: Rakousko: Právní posuzování nehod a úrazů při provozování zimních sportů v Rakousku, Bulletin advokacie, 2005, č. 10, str. 73 a násl.
- 2 K tomu srovnej: Pecha, A.: Odpovědnost za úrazy na lyžařských drahách, Zprávy advokacie, 1965, str. 136.
- 3 K tomu srovnej: Jankovská, M.: Lyžařské právo? Právní rádce, 1995, č. 1, str. 53 a násl.
- 4 K dalším materiálům tohoto projektu srovnej: Králík, M.: Právní odpovědnost sportovce za sportovní úrazy (historická východiska a přístupy legislativy – úvod do problematiky) – zpracováno pro časopis Jurisprudence; Králík, M.: Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy z pohledu zahraniční a tuzemské soudní praxe (úvod do problematiky) – zpracováno pro časopis Jurisprudence; Králík, M.: Několik poznámek k právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (teoretický úvod do problematiky) – zpracováno pro časopis Právní rozhledy; Králík, M.: Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinární úvod do problematiky) – zpracováno pro časopis Trestní právo; Králík, M.: Legislativní a judikatorní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky) – zpracováno pro časopis Trestněprávní revue; Králík, M.: Sport a právo – několik reflexí k právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy z pohledu moderní civilněprávní dogmatiky – zpracováno pro časopis Právní forum; Králík, M.: Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy v současné judikatuře Nejvyššího soudu České republiky a české právní doktríně – zpracováno pro časopis Justičná revue (Slovenská republika); Králík, M.: Vývojové trendy v oblasti právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (vybrané otázky) – zpracováno pro časopis Právní rádce; Králík, M.: Právní význam sportovních pravidel pro právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle doktrinárního vývoje – zpracováno pro časopis Právní věda a praxe; Králík, M.: Úvod k otázkám právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy – zpracováno pro časopis Právník; Králík, M.: Civilněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle evropské a světové judikatury 20. století, zpracováno pro časopis Soudní rozhledy; Králík, M.: Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy v tzv. kontaktních a bojových sportech v anglo-americkém a kontinentálně evropském právním systému, zpracováno pro časopis Časopis pro právní vědu a praxe; Králík, M.: Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle současného světového vývoje (komparativní pohled soudobé právní doktríny a judikatury na právní odpovědnost sportovců za úrazy způsobené při výkonu sportovní činnosti), zpracováno pro časopis Justičná revue; Králík, M.: Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle evropské a světové judikatury 20. století, zpracováno pro časopis Soudní rozhledy. Uvedené zpracovávané příspěvky jsou koncipovány tak, aby udržely jednotu výkladu dané problematiky, ale aby neobsahovaly pouze totožné informace. Snaží se uvádět informace, které vzhledem k rozsáhlosti problematiky nebylo vždy možno uvést i v ostatních článcích, a dohromady tak mají vytvářet ucelenější pohled na oblast právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy.
- 5 V této souvislosti hovořím pouze o novodobé éře. Může se to zdát čtenáři překvapující, ale historie již od dob antických přes éru středověku nabízí obrovské množství případů odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. Má-li čtenář zájem se s uvedenou historickou linií blíže seznámit, odkazují jej na další materiály projektu uvedené v poznámce č. 4. Jen pro informovanost čtenáře uvádím, že za jednu z prvních novodobých monografií věnovaných právní odpovědnosti sportovců bývá považována práce německého autora E. Kardinga, vydaná na počátku 20. století. K tomu srovnej: Karding, E.: Strafloesevorstliche Krpverletzungen bei Bewegungsspielen, Freiburg, 1902. Dále lze namátkově ze starších prací jmenovat např.: Azema, I.: La responsabilité en matière de Sports, Lyon, 1934; Becker, W.: Sportverletzung und Strafrecht, Deutsche Justiz, 1938, str. 1720 - 1722; Hoffmann, G.: Zuwieweit sind beim Sport versachte Verletzungen Straffrei?, Jur. Wochenschrift, 1933, schriftum 7, str. 417 n.; Le Roux, L.: La responsabilité en matière sportive, Rennes, 1935; Mletzko, K. W., Die strafrechtliche Behandlung von Körperverletzungen und Tötungen beim Sport, Erlangen, 1935; Mahling, G.: Die strafrechtliche Behandlung von Sportverletzungen, Borna -Leipzig, 1940; Pache, J. J.: La responsabilité civile en matière de sports, Lausanne, 1951; Bydlínský, F.: Die strafrechtliche Beurteilung von Sportverletzungen, sterreichische Juristen-Zeitung, 1955, č. 6, str. 159 - 161; Brunner, A.: Die Sportverletzung im schweizerischen Strafrecht, Zrich, 1949 a mnoho dalších.
- 6 K tomu srovnej z autorových příspěvků k obecným otázkám vzájemných vztahů sportu a práva např.: Králík, M.: Právo ve sportu. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2001, 304 stran; M. Králík: Sport a právo – Několik teoretických poznámek k vzájemným vztahům sportu a práva (úvod do problematiky), Tělovýchovný pracovník, 9/1998, str. 4 - 5 a 10/1998, str. 4. M. Králík: Zamyšlení nad tzv. sportovním právem, Právní rozhledy, 10/1998, str. 485 - 495, M. Králík: Právní aspekty sportovní činnosti (má právo ve sportu své místo?), Masarykova univerzita (disertační práce), Brno, 2000, 597 stran, M. Králík: Sportovní legislativa a její význam v současném právním světě, Právní rozhledy, 1/2001, str. 23-32, M. Králík: Sport, právo a Evropská unie,

Poznámka redakce:

Autorem v závěru avizovaný článek o právní odpovědnosti lyžařů za úrazy na lyžařských drahách bude otištěn v čísle 11-12/2006 Bulletinu advokacie.

- Sborník příspěvků národní konference „Sport v České republice na začátku třetího tisíciletí“, FTVS UK, Praha, 2001, 2. díl, str. 46 - 50, M. Králík: Sportovní legislativa na prahu třetího tisíciletí, Sborník příspěvků národní konference „Sport v České republice na začátku třetího tisíciletí“, FTVS UK, Praha, 2001, 1. díl, str. 467 - 468, M. Králík: Právo ve sportu – iluze nebo nutnost? Sborník příspěvků národní konference „Sport v České republice na začátku třetího tisíciletí“, FTVS UK, Praha, 2001, 2. díl, str. 290 - 295, Králík, M.: Právo ve sportu: Iluze či nutnost? Právník, 2001, č. 5, str. 467 - 490, M. Králík: Sportovní legislativa na prahu třetího tisíciletí, Telesná výchova & šport, 11, 2001, č. 2, str. 46 - 48, M. Králík: Analýza právního postavení „amatérského“ a „profesionálního“ sportovce v kolektivních a individuálních sportech de lege lata a de lege ferenda (vybrané otázky), Zlín, 2003, vlastním nákladem, M. Králík: Právní aspekty sportovní činnosti v České republice po vstupu do Evropské unie, Sport a EU – Evropská unie a její vliv na sportovní prostředí, MŠMT – odbor sportu a tělovýchovy, Praha, 2004, str. 45 - 52. Tyto materiály však nejsou zaměřeny na oblast právní odpovědnosti ve sportu.
- 7 V této souvislosti jen pro informaci čtenáře uvádím, že sportovněprávní, sportovní i právní teorie dlouhodobě a prakticky dodnes řeší i jazykové otázky vztahující se k dané oblasti, tj. zejména vymezení základních pojmů sport, sportovec a sportovní úraz, jejichž limitace je pak dále určující pro posouzení právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. Tyto zásadní pojmové a terminologické otázky nebyly v české právní a sportovněprávní literatuře nikdy v dřívějším období nastoleny, ve slovenské doktríně na ně poukázal např. J. Prusák in: Prusák, J.: Šport a právo (Úvod do dejín, teórie a praxe právnej zodpovednosti v športe), Šport, slovenské telovýchovné vydavateľstvo Bratislava, 1984, str. 15. K jazykovým otázkám sportu a práva a pojmovým otázkám sportu srovnej z nové české sportovněprávní literatury: Králík, M.: Právo ve sportu. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2001, zejména str. 23 - 57 nebo Králík, M.: Právní aspekty sportovní činnosti (má právo ve sportu své místo?), Masarykova univerzita (disertační práce), 2000.
 - 8 K tomu srovnej např.: Vassali, G.: Agonimo sportivo e norme penali, Rivista di diritto sportivo, 1958, č. 3 - 4, str. 181.
 - 9 K tomu srovnej např.: Geraci, L.: Responsabilita penale nelle gare automobilistiche. Perugia, 1962, str. 6, Konstant, J.: Manuel de Droit Penal. Liege, 1956, str. 608 - 613, Brunner, A.: Die Sportverletzung im schweizerischen Strafrecht, Zrich, 1949, str. 76 - 77, 89 - 99.
 - 10 Lze-li tak z dostupné literatury soudit, aniž by bylo možno tento závěr prezentovat jako zcela kategorický. Ve sportovněprávní literatuře se uvádí, že speciální ustanovení obsahoval v první polovině 20. století trestní kodex Ekvádoru a Kubánský kodex sociální ochrany a snad i trestní zákoník Paraguaye; současně však bývá uváděno, že tyto zákonné úpravy se příliš nevíly.
 - 11 Například případy v kauze Ferguson v. Norman 1995 SCCR 770 a Královna v. Devereux, Times s 26. února 1996, ve fotbalovém svazu, respektive svazu ragby, jsou dva z několika trestních stíhání z poslední doby týkající se profesionálních sportovců.
 - 12 K tomu blíže srovnej: James, M.: Sports Participation and the Criminal Law, in: Lewis, A. - Taylor, J.: Sport: Law and Practice, Butterworths, LexisNexis, 2003, str. 1079.
 - 13 K tomu srovnej např.: Thomas : Current Sentencing Practice, 2001, Sweet & Maxwell, vol 3, paras B2 - 23 C08 and B2-33A15.
 - 14 (1989) 11 Cr App Rep (S)36.
 - 15 (1989) 11 Cr App Rep (S) 284.
 - 16 R v Piff (1994) 15 Cr App Rep (S) 737.
 - 17 R v Birkin (1988) Crim LR 854.
 - 18 R v Lincoln (1990) 12 Cr App Rep (S) 250.
 - 19 (2000) 1 Cr App Rep (S) 307.
 - 20 (1995) 16 Cr App Rep (S) 885.
 - 21 V česko-polské komparaci provedli srovnání právní a disciplinární odpovědnosti již v dřívějším období J. Hora se S. Jędruchem; k tomu srovnej: Hora, J. - Jędruch, S.: Sportowa odpowiedzialność dyscyplinarna a odpowiedzialność sdowna (I), Sport Wyczynowy, 1978, č. 8, str. 42 - 47; Hora, J. - Jędruch, S.: Sportowa odpowiedzialność dyscyplinarna a odpowiedzialność sdowna (II), Sport Wyczynowy, 1978, č. 9, str. 54 - 59.
 - 24 K tomu srovnej: Lavellec, L.: Les aspekt juridiques de la violence sportive, Mélanges in l'honneur de Doyen Peirre Bourat, Pedone, 1980, p. 285.
 - 23 Paris 2. 12. 1967: J. C. P. 68, éd. G, II, 15408.
 - 22 Cass. crim. 21. 10. 1965: D. S. 1966, 26.
 - 25 Paris 23. 2. 1937: Gaz. Pal. 1937, 1, 781.

- 26 Cf. Trib. pol. Braincon 13. 2. 1962: D. 1962, 484.
- 27 T.G.I. Arbes, 13. května 1993.
- 28 T.G.I. Bourg en Bresse, 19. září 1989.
- 29 Originální verze těchto předpisů cituje např. de Asúa, L. J.: *Tratado de derecho penal*, tom IV, *El delito* (sekunda Parte), Buenos Aires, 1952, 727 - 731 nebo Szwarc A. J.: *Sport a prawo karne - wprowadzenie do problematyki kar-noprawnej oceny tzw. naruszeń sportowych*, Poznań, 1971, str. 26 -29. V německé jazykové verzi je Kubánský kodex sociální ochrany citován in: *Das Cubanische Gesetzbuch der Sozialen Verteidigung vom 4. 4. 1936*, Berlin, 1957, Walter de Gruyter and Co, str. 127, v polské verzi in: Jędruch, S.: *Odpowiedzialność za szkody wyrządzone w związku z uprawianiem sportu*, Wydawnictwo prawnicze, Warszawa, 1972, str. 34. Text příslušného ustanovení trestního zákona Ekvádoru ve slovenštině uvádí např. Prusák, J. in: *Sport a právo, Šport a právo (Úvod do dejín, teórie a praxe právnej zodpovednosti v športe)*, Šport, slovenské telovýchovné vydavateľstvo Bratislava, 1984, str. 161. V trestním zákoníku Ekvádoru byly zásady trestní odpovědnosti za sportovní delikty zformulovány ve dvou článcích, konkrétně v článku 438 a 449. Článek 438 trestního zákona Ekvádoru zní: „Jestliže sportovec usmrtí jiného během hry, bude potrestán podle tohoto zákona a podle ustanovení upravujících trestný čin vraždy. Prokáže-li se však, že sportovec nezpůsobil smrt úmyslně, a ani porušením pravidel hry, není trestně odpovědný.“ Trestní zákoník Ekvádoru se pak vztahuje nejenom na případy úmrtí ve sportu, ale také zranění smrtí nekončící, neboť článek 449 je ustanovením, které v případě zranění odkazuje na úpravu obsaženou v čl. 438. Z uvedeného vyplývá, že i v případě úmrtí i v případě zranění není sportovec trestně odpovědný, jestliže došlo k úmrtí (zranění) jedním neúmyslným, v průběhu provozování dovoleného sportovního zápolení a v podmínkách dodržení sportovních pravidel. V případě nedodržení těchto podmínek pak nastupuje plná trestní odpovědnost diferencovaná podle následku, tj. podle toho, zda došlo k usmrcení nebo „jen“ ke zranění. Článek 449 kubánského kodexu pak zní: „A) *Ten, kdo, využívaje své účasti v dovoleném odvětví sportu, záměrně a konaje v rozporu s platnými pravidly způsobí zranění jiné osoby, je odpovědný za způsobenou škodu a podléhá sankcím vyplývajícím z příslušných článků pro tyto stavy.* B) *Jestliže škoda nebyla způsobena úmyslně, ale vznikla při porušení pravidel hry následkem emocionálního vypětí a herního rozrušení, nastupuje pro dotyčnou osobu trest, používaje čl. 72 (neúmyslné provinění - mimořádné snížení trestu).* C) *Jestliže ke způsobení škody došlo neúmyslným jednáním a nedošlo k porušení sportovních pravidel, nepodléhá pachatel trestní odpovědnosti.*“
- 31 (2002) UKHL 22, (2002) 1 AC 215.
- 32 Blíže k doktrinálnímu anglickému pohledu srovnej: Lewis, A. – Taylor, J.: *Spor: Law and practice*, Butterworths, LexisNexis, 2003, str. 1028 a násl.
- 33 QB Transcript, 19. 12. 1996.
- 34 K tomu srovnej např.: Börner: *Sportstättenhaftungsrecht*, 1985, „Verkehrsplichten für den Sport“, str. 212 a násl.
- 35 K tomu srovnej např.: BGH, NJW-RR, 1990, str. 406.
- 36 K těmto obecným tendencím srovnej např.: Medicus: *Schuldrecht I*, 11. vydání, 1999, str. 581 a násl.
- 37 K tomu srovnej např.: Fuchs, M., JZ 1994, str. 533 a násl.
- 38 K tomu srovnej: Fuchs, M.: *Wer muss Schäden aus Sportverletzungen ausgleichen?* Zeitschrift für Sport und REech, 1999, č. 4, str. 133 a násl.
- 39 K tomu srovnej např.: BGH zum Reitsport, NJW, 1977, str. 2159.
- 40 K tomu srovnej např.: OLG Koblenz, VersR 84, 1053 nebo OLG Koblenz, NVZ 93, 348 = Vers 93, 1164, Fritzweiler, J., SpuRt, 1994, str. 131.
- 41 K tomu srovnej např.: OLG Neustat, MDR 56, str. 548.
- 42 K tomu srovnej např.: OLG Karlsruhe, NJW, 1978, str. 705.
- 43 K tomu srovnej např.: BGH, NJW, 1977, str. 2158 a in: VersR, 1982, str. 348 a násl.
- 44 BGH, NJW, 1974, str. 234.
- 45 K tomu srovnej: OLG Koblenz, SpuRt, 1995, str. 137 = NJW-RR, 1995, str. 984. Během závodu vytekl z motorky účastníka na trať olej. Neboť nebylo výslovně dohodnuté vyloučení odpovědnosti a také při dlouhodobé kontrole tohoto rallye nebyly dodržovány předpisy pravidel silničního provozu, nelze proto vycházet z mlčky uzavřeného vyloučení odpovědnosti, je ale možné použít spoluodpovědnost podle § 17 zákona o silničním provozu.
- 46 K tomu srovnej: BGH, NJW, 1963, str. 1099; OLG Neustat, MDR, 1956, str. 548; OLG Karlsruhe, NJW, 1959, str. 1589.
- 47 K tomu srovnej např.: OLG Hamm, VersR, 1975, str. 865, OLG Düsseldorf, VersR, 1983, str. 1039, LG Frankfurt, VersR, 1996, str. 1485.
- 48 K tomu srovnej např.: Fritzweiler, J.: *Praxishandbuch Sportrecht*, München, 1998, str. 364.
- 49 BGH, NJW, 1972, str. 627.
- 50 K lyžování srovnej např. OLG Stuttgart, NJW, 1964, str. 1860, OLG München, NJW, 1966, str. 2404.
- 51 OLG München, SpuRt, 1994, str. 37 a násl.
- 52 OLG Karlsruhe, NJW, 1978, str. 706.
- 53 KG Berlin, VersR, 1969, str. 1018.
- 54 OLG Hamm, NJW RR, 1990, str. 925.
- 55 OLG Nürnberg, NJW-RR, 1990, str. 1504.
- 56 OLG München, NJW, 1970, str. 2297.
- 57 OLG Braunschweig, NJW, 1990, str. 987.
- 58 OLG Hamm, MDR, 1985, str. 847.
- 59 Tento problém není ovšem nikterak nový, výslovně na něj poukazoval již před více než čtyřiceti lety polský autor J. Sawicki; k tomu srovnej: Sawicki, J.: *Lidé a paragrafy*, Orbis, Praha, 1963, str. 201.
- 61 R. v. Brown (1993) 2 WLR 556 per Lord Templeman.
- 60 (1882), 8 QBD 534.
- 62 K tomu srovnej: Gardiner, S.: *Sports Law*, 2. vydání, 2001, Cavendish, str. 685 - 692.
- 63 Blíže k anglické doktríně v daném směru srovnej např.: James, M.: *Sports Participation and the Criminal Law*, in: Lewis, A. – Taylor, J.: *Sport: Law and Practice*, Butterworths, LexisNexis, 2003, str. 1091.

Právní povaha příslušenství pohledávky (k diskusi)

JUDr. LUBOŠ CHALUPA

1. Ve stanovisku NS ČR ze dne 19. 4. 2006 č. j. Cpjn 202/2005 (dále jen „stanovisko“), uveřejněném v BA č. 5/2006, byl v právní větě vysloven zásadní právní názor

o právní povaze příslušenství pohledávky: „**Úroky z prodlení, které se stanou splatnými teprve v budoucnu po vyhlášení (vydání) soudního rozhodnutí, jsou svou povahou opětuující se dávkou ve smyslu ustanovení § 154 odst. 2 o. s. ř.**“

Příslušenství pohledávky ve smyslu ustanovení § 121 odst. 3 obč. zákoníku je akcesorickou pohledávkou, jejíž vznik je vždy závislý na vzniku vlastní pohledávky (jistiny), a která je převáděna či přechází spolu s vlastní pohledávkou, není-li stanoveno či sjednáno výslovně jinak; příslušenství pohledávky tak zásadně sdílí osud hlavní pohledávky.

Splatnost pohledávky na zaplacení úroků z prodlení s dlužnou jistinou je vyjádřena i členěním obč. zák. v části upravující „Věci a práva“, jež logicky navazuje na ustanovení občanského zákoníku: definice věci (§ 119), součásti věci (§ 120) a příslušenství (§ 121).

Úroky z prodlení nemají povahu opětuující se dávkou ve smyslu ustanovení § 154 odst. 2 o. s. ř., nýbrž na základě ustanovení právního předpisu, například § 1 vládn. nař. č. 142/1994 Sb., ve znění čl. vládn. nař. č. 163/2005 Sb., v průběhu trvání této pohledávky (existence) na základě určité právní skutečnosti (např. změny repo sazby) dochází ke změnám výpočtu její výše.

S účinností vládn. nař. č. 163/2005 Sb. je výše úroků z prodlení v době existence této akcesorické pohledávky pohyblivá na základě délky trvání prodlení a další právní skutečnosti (repo sazby).

V případě úroků z prodlení z dlužné jistiny, jejíž splatnost nastala ještě před vyhlášením rozsudku soudu (soudní rozhodnutí má deklaratorní povahu), se jedná o tutéž pohledávku (závazek) akcesorické povahy, jejíž výše je na základě trvajícího prodlení dlužníka a určité právní skutečnosti proměnná („jedna pohledávka s pohyblivou výší v průběhu jejího trvání“).

2. Doporučené znění výroku rozsudku (rozhodnutí) soudu o úrocích z prodlení, obsažené ve stanovisku, byť je věcně správné, se jeví jako poněkud komplikované a pro právní praxi nepraktické:

„*Žalovaný je povinen zaplatit žalobci 100 000 Kč s 9,5% úrokem ročně za dobu od 16. 5. 2005 do 30. 6. 2005, s 8,5% úrokem ročně za dobu od 1. 7. 2005 do 31. 12. 2005, s 9% úrokem ročně za dobu od 1. 1. 2006 do zapla-*

cení s ročním úrokem ve výši, která v každém jednotlivém kalendářním pololetí trvání prodlení odpovídá v procentním součtu čísla 7 a výše limitní sazby pro dvoutýdenní repo operace České národní banky vyhlášené ve Věstníku České národní banky a platné vždy k prvnímu dni příslušného kalendářního pololetí, a na náhradě nákladů řízení, vše do tří dnů od právní moci rozsudku.“

Výroky rozsudků (rozhodnutí) mají být co nejstručnější, tak, aby pravomocně přisouzená práva a povinnosti účastníků sporu byla natolik určitá, aby rozhodnutí bylo vykonatelné.

Nelze klást k tíži obecných soudů, když znění výroků rozsudků (rozhodnutí) pro co největší stručnost i srozumitelnost obsahuje podstatnou část hmotněprávní úpravy, neboť se nejedná o soutěžení se zákonodárcem ani o snižování významu nalézání práva soudem.

V mém článku „*Úroky z prodlení dle vládn. nař. č. 163/2005 Sb.*“ (in: Právní rádce č. 11/2005) jsem i s ohledem na déletrvající soudní řízení a poměrně časté rušení rozsudků soudu I. stupně doporučil toto znění petitů žalob a výroků deklaratorních rozhodnutí soudu (arbitráže) na plnění peněžního dluhu:

„*Žalovaný je povinen zaplatit žalobci částku s ... % (repo sazba k 1. dni kalendářního pololetí, v němž byl žalovaný prvně v prodlení, zvýšené o 7 procentních bodů) úroků z prodlení p.a. od(první den prodlení žalovaného) do(poslední den prvního kalendářního pololetí prodlení žalovaného, tj. 30. 6., 31. 12.) a dále s úroky z prodlení ve výši, která odpovídá ročně výši repo sazby stanovené Českou národní bankou, platná pro první den příslušného kalendářního pololetí, v němž trvá prodlení žalovaného, zvýšené o sedm procentních bodů, od(první den následujícího kalendářního pololetí prodlení žalovaného, tj. 1. 1., 1. 7.) do zaplacení; to vše do tří dnů od právní moci rozhodnutí.*“

Pro určitost a srozumitelnost výroku rozsudku (rozhodnutí) soudu, jakož i petitů žalob, postačuje zpravidla uvedení prvních dvou kalendářních pololetí, v nichž je žalovaný s prodlením s peněžním dluhem, přičemž další prodlení žalovaného dlužníka, které povětšinou stejně dalece přesahuje datum vyhlášení rozhodnutí soudu, již zohlední konečný propočet úroků z prodlení v případné exekuci.

V případě konstitutivních rozhodnutí soudu včetně rozhodnutí soudu o nákladech řízení, kdy nastává prodlení dlužníka až po právní moci rozhodnutí soudu, vyhlášených ode dne 28. 4. 2005, může znít petit žaloby a výrok rozhodnutí soudu (arbitráže) na plnění peněžitého dluhu takto:

„*Žalovaný je povinen zaplatit žalobci částku s úroky z prodlení ve výši, která odpovídá ročně výši repo sazby stanovené Českou národní bankou, platné pro příslušné kalendářní pololetí, v němž trvá prodlení žalovaného, zvýšené o sedm procentních bodů, ode dne následujícího po vykonatelnosti tohoto rozhodnutí do zaplacení; to vše do tří dnů od právní moci rozhodnutí.*“

Protože skončení věci v soudním řízení lze předpokládat jen výjimečně, bude žalobce i soud na základě stanoviska nucen při každém soudním jednání neustále rozšiřovat (upřesňovat) žalobu o prodlení žalovaného v dalších pololetích.

Doplnění petitu žaloby o další prodlení žalovaného ve smyslu vládní nař. č. 163/2005 Sb., nastalé až po zahájení soudního řízení, je nutno považovat již jen za upřesnění žaloby, které nepodléhá přípuštění změny žaloby dle § 95 o. s. ř., neboť se jedná o tutéž pohledávku na zaplacení úroků z prodlení, pro jejíž určitost je rozhodující vznik pohledávky, stanovení jejího počátku s postačujícím obecným určením jejího konce „do zaplacení“.

3. Příslušenství pohledávky ve smyslu ustanovení § 121 odst. 3 obč. zákoníku – úroky z prodlení a poplatky z prodlení – se promlčují samostatně, tj. promlčení příslušenství pohledávky při nepromlčení hlavní pohledávky je možné; například je-li podána žaloba o zaplacení vlastní jistiny a teprve až následně rozšířena o úroky z prodlení až po jejich promlčení, samozřejmě je-li dlužníkem uplatněno její promlčení. Platí i opačně, že byly-li žalovány včas úroky z prodlení a teprve až po uplynutí promlčecí doby vlastní jistina či její část, může na základě námitky promlčení dojít k promlčení jistiny dluhu a nikoli již k promlčení úroků z prodlení.

Námitka promlčení uplatněná v soudním řízení vůči žalovanému dluhu se s ohledem na její hmotněprávní charakter a na akcesoritu příslušenství v rozsahu žalované částky vztahuje i na příslušenství této pohledávky, tj. na úroky z prodlení a poplatky z prodlení.

4. Podle ustanovení § 237 odst. 2 písm. a) o. s. ř. dovolání podle odstavce 1 není přípustné ve věcech, v nichž dovoláním dotčeným výrokem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 20 000 Kč a v obchodních věcech 50 000 Kč; **k příslušenství pohledávky se přitom nepřihlíží.**

Z důvodu, že ustanovení § 237 odst. 2 písm. a) o. s. ř. výslovně uvádí, že pro dosažení minimální výše žalované částky pro účely přípustnosti dovolání se k příslušenství pohledávky nepřihlíží, platí, že jsou-li předmětem dovolání již jen samotné úroky z prodlení, které byly v nalézacím řízení žalovány spolu s dlužnou jistinou, je podání dovolání jen proti zamítavému výroku o úrocích z prodlení nepřípustné; za splnění zákonných podmínek tak přichází do úvahy toliko ústavní stížnost.

Závěr

Úroky z prodlení nemají povahu opětující se dávky ve smyslu ustanovení § 154 odst. 2 o. s. ř., nýbrž na základě ustanovení právního předpisu v průběhu trvání (existence) této akcesorické pohledávky na základě délky prodlení dlužníka a určité právní skutečnosti (např. změny repo sazby ČNB) dochází ke změnám v její výši.

Pro určitost a srozumitelnost výroku soudu, jakož i petitů žalob, postačuje zpravidla uvedení prvních dvou kalendářních pololetí, v nichž je žalovaný s prodlením s peněžitém dluhem, které povětšinou přesahuje datum vyhlášení rozhodnutí soudu.

✦ Autor je advokátem v Praze.

Přiklepněte si snadný úvěr

Úvěry pro advokáty a notáře

I když právě začínáte, s našimi úvěry Legal Business můžete získat až 500 000 korun do druhého dne. Jde to opravdu snadno. Nepotřebujete k tomu žádné daňové příznání a stačí vám jen 3 doklady. Při úvěrech nad 1 milion korun ručíte nemovitostí, kterou ale nemusíte vlastnit. Splátky si můžete flexibilně nastavit až na 20 let. Kdykoli během splácení můžete využít odklad splátek a upravovat jejich výši. Kontaktujte našeho bankéře v kterékoli z více než 200 poboček po celé ČR.

Legal Business

Volejte 844 844 844 nebo navštivte
www.gemoney.cz/legalbusiness

GE život podle vašich představ

K otázce věcné příslušnosti soudu, je-li předmětem palmární žaloby honorář advokáta

Příslušný k projednání žaloby na zaplacení palmáře je okresní soud.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 14. března 2006, sp. zn. Ncp 1884/2005

Žalobce – advokát podal palmární žalobu u Městského soudu v Brně. Ten advokátovi zaslal následující přípis z 4. 11. 2005:

„Ve výše uvedené právní věci Vám sděluji, že soud hodlá věc podle § 104 odst. 2 o. s. ř. předložit Vrchnímu soudu v Olomouci k rozhodnutí o věcné příslušnosti.

Z obsahu žaloby vyplývá, že mezi žalobcem a žalovaným existuje závazkový vztah, přičemž je zřejmé, že se jedná o závazkový vztah vzniklý při jejich podnikatelské činnosti (§ 261 odst. 1 obch. zákoníku). Tyto skutečnosti jsou zřejmé jednak z obsahu žaloby, jakož i z připojených listinných důkazů a předmětu podnikání žalovaného a činnosti žalobce. **Mezi účastníky se tedy dle názoru soudu jedná o obchodní závazkový vztah.** Žalovaná částka ve věci samé činí 600 000 Kč a vzhledem k tomu, že se nejedná o žádný z případů uvedených v § 9 odst. 3 písm. r) bod 1-5 o. s. ř., je k projednání a rozhodnutí věci věcně příslušný krajský soud [§ 9 odst. 3 písm. r) bod 6 o. s. ř.].

Podle § 104a odst. 2 věta poslední o. s. ř. máte právo vyjádřit se k tomuto postupu a k soudem uváděným důvodům. Vaše stanovisko sdělte soudu do 10 dnů ode dne doručení tohoto přípisu k výše uvedené spisové značce.“

Advokát se na výzvu uvedeného soudu vyjádřil následujícím přípisem ze 14. 11. 2005:

„Ve shora označené věci se žalobce neztotožňuje se závěrem soudu, že se mezi účastníky jednalo o obchodní závazkový vztah. Advokát poskytuje právní pomoc na základě zvláštního zákona a v souladu s tímto zákonem při své činnosti podléhá rovněž zákonným omezením jakož i stavovským předpisům České advokátní komory. V případě, že by jeho činnost byla hodnocena jako podnikatelská, byly by rovněž nároky vznášené advokátem čistě obchodní a mohly by být uplatňovány bez ohledu na interní stavovské předpisy, které některé typicky podnikatelské činnosti a jednání advokátovi zakazují (namátkou jmenuji jen zákonnou povinnost mlčenlivosti, povinnost podržet zájem svůj zájmu klienta, povinnost postupovat vždy podle pokynu klienta).

Jsem tedy toho názoru, že ve věci je dána příslušnost Městského soudu v Brně, neboť ustanovení o věcné příslušnosti nelze vykládat jen mechanicky tím, že by pro jakékoli žaloby znějící na vyšší částky, ať jsou mezi jakýmkoli subjekty, které jsou oprávněny vykonávat hospodářskou činnost, měly být příslušny krajské soudy jako soudy prvostupňové.“

Vrchní soud v Olomouci v této kompetenční věci rozhodl usnesením ze dne 14. března 2006, sp. zn. Ncp 1884/2005 podle § 104 a) o. s. ř. takto:

K projednání a rozhodnutí věci, vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 50 C 311/2005, je příslušný okresní soud.

V souladu s ustanovením § 169 odst. 2 o. s. ř. usnesení neobsahuje odůvodnění. Proti tomuto usnesení nejsou přípustné opravné prostředky a rozhodnutí je tedy pravomocné.

Tím bylo postaveno najisto, že v prvním stupni o věcech tohoto druhu rozhoduje jako věcně příslušný okresní soud, nikoliv soud krajský. Opačný výklad by vedl k tomu, že by advokáti z menších měst byli nuceni své pohledávky žalovat u krajských soudů, kde řízení v obchodních věcech podle zkušeností trvají zásadně delší dobu.“

❖ Na základě sdělení JUDr. MILANA KYJOVSKÉHO, advokáta v Brně a člena představenstva ČAK, připravila redakce.

Majetkové a sociální poměry při rozhodování o náhradě nákladů řízení ve vztahu k úspěchu ve věci

Majetkové, sociální a osobní poměry účastníka, který neměl v občanském soudním řízení úspěch, okolností, které vedly k soudnímu sporu, a postoj účastníků v průběhu řízení jsou takovými důvody hodnými zvláštního zřetele, které má na mysli § 150 o. s. ř.; na jejich základě soud může rozhodnout o nepřiznání poloviny náhrady nákladů řízení. Odměna soudem ustanoveného zástupce účastníka i výše náhrady nákladů řízení se vypočítá podle advokátního tarifu (vyhlášky č. 177/1996 Sb.), nikoli podle vyhlášky č. 484/2000 Sb.

Usnesení Okresního soudu v Rokycanech ze dne 6. 1. 2006, sp. zn. 3C 74/2001, které nabylo právní moci 1. 2. 2006.

V dané věci se žalobce původně domáhal po žalovanému zaplacení částky 1 400 000 Kč z titulu nezaplacené kupní ceny za nemovitost. Na jeho žádost a po osvědčení nedostatku finančních prostředků soudce ustanovil žalobci advokáta J. K. jako právního zástupce. U prvního ústního jednání vzal žalobce v části týkající se 535 000 Kč žalobu zpět a soud řízení v této části zastavil. Po složitém a pět let trvajícím důkazním řízení před soudy obou stupňů a po dvojím zrušení rozhodnutí ve věci samé i rozhodnutí týkající se náhrady nákladů řízení skončila věc tím, že soud vyhověl žalobci co do částky 859 000 Kč, ohledně částky 535 000 Kč řízení zastavil a ohledně částky 6 000 Kč žalobu zamítl. V průběhu řízení požádal žalovaný o osvobození od placení soudních poplatků a soud vyslovil, že se s ohledem na jeho sociální, majetkové a osobní poměry žalovaný osvobozuje z jedné poloviny.

Ve výroku rozhodnutí týkající se náhrady nákladů říze-

ni, s respektováním právního názoru Krajského soudu v Plzni, rozhodl Okresní soud v Rokycanech takto:

Advokátovi J. K. (ustanovený zástupce žalobce) přiznal odměnu za právní zastupování, náhradu hotových nákladů, náhradu za promeškaný čas a daň z přidané hodnoty ve výši 19 % v celkové výši **245 561 Kč**. Tato částka byla vypočtena podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif v platném znění. Protože předmětem řízení bylo určení práva k věci penězi ocenitelné, vycházel soud při určení výše odměny za jeden úkon právní služby z hodnoty nemovitosti sjednané kupní smlouvou mezi účastníky. Odměna zahrnuje 22 úkonů právní služby, 22 režijních paušálů po 75 Kč, 11x cestovné z Plzně do Rokycan a zpět, 22x náhradu za promeškaný čas a DPH ve výši 19 %. Tuto odměnu uhradí advokátovi stát, resp. Okresní soud v Rokycanech.

Žalovanému soud uložil povinnost zaplatit na účet Okresního soudu v Rokycanech na nákladech řízení za zastupování žalobce částku **122 780,50 Kč** do tří dnů ode dne právní moci usnesení.

Přestože měl žalobce ve věci plný úspěch, uložil soud žalovanému, aby státu zaplatil pouze polovinu žalobcových nákladů, a to s odvoláním na § 150 o. s. ř. V rozsahu jedné poloviny nebylo státu přiznáno právo na náhradu těchto nákladů řízení, neboť podle názoru soudu jsou dány důvody hodné zvláštního zřetele pro nepřiznání poloviny náhrady nákladů řízení. Soud při své úvaze přihlédl k majetkovým, sociálním a osobním poměrům účastníků, tedy v daném případě státu a žalovaného, k okolnostem, které vedly k soudnímu uplatnění nároku, a dále k postoji účastníků v průběhu řízení a k délce sporu.

Dále soud uložil žalovanému povinnost zaplatit na účet Okresního soudu v Rokycanech na nákladech řízení za znalečné a svědečné částku **20 602,50 Kč** do tří dnů od právní moci usnesení, a to s ohledem na osvobození žalovaného od placení soudních poplatků do výše jedné poloviny.

Poznámka:

Pokud jde o odměnu zástupce - advokáta, jde o výjimku z použití § 1 odst. 1 vyhl. č. 484/2000 Sb., v platném znění, podle něhož při rozhodování o náhradě nákladů řízení (§ 151 odst. 2 občanského soudního řádu) soud určí výši odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem v občanském soudním řízení podle sazeb a za podmíněk uvedených v této vyhlášce. Soud zde zřejmě přihlédl k okolnostem případu ve smyslu cit. ust. § 151 odst. 2 o. s. ř., když odměna podle vyhl. č. 484/2000 Sb. by se jevila vzhledem k mimořádně vysokému počtu úkonů jako nízká. Text usnesení však důvod pro zvolený postup blíže neuvádí.

✦ Rozhodnutí zaslala
a právní větou a poznámkou opatřila
JUDr. DANIELA KOVÁŘOVÁ.

K použitelnosti prohlášení o majetku dle § 260a a násl. o. s. ř. jako důkazu v trestním řízení

Prohlášení o majetku dle § 260a a násl. občanského soudního řádu nelze považovat za důkaz výsledkem obžalovaného, jak je zmíněn v § 89 odst. 2 trestního řádu, neboť byl proveden podle jiného procesního předpisu. Je-li předepsán určitý procesní postup při pořizování a provádění toho kterého důkazu, nemohou jej orgány činné v trestním řízení opomíjet či obcházet tak, aby došlo k omezení procesních práv trestně stíhané osoby. Na daný procesní úkon dopadají především ustanovení § 90 až 95 trestního řádu, zvláště pak § 92 odst. 2 al. druhá trestního řádu, který garantuje, že obviněný nesmí být žádným způsobem donucován k výpovědi nebo k doznání. Ustanovení § 92 odst. 2 al. druhá trestního řádu je procesní konkretizací ústavně zaručeného základního práva, a to práva odepřít výpověď ve smyslu čl. 40 odst. 4 Listiny základních práv a svobod. Toto právo je obsaženo v pojmu „spravedlivý proces“ uvedeném v čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 23. 3. 2006, III. ÚS 451/04

Tímto nálesem Ústavní soud České republiky zrušil rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 20. 2. 2004, sp. zn. 1 T 159/2003, a usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 4. 2004, sp. zn. 6 To 150/2004.

Z odůvodnění:

Obvodní soud pro Prahu 5 uznal rozsudkem ze dne 20. 2. 2004, sp. zn. 1 T 159/2003 v hlavním líčení obžalovaného M. V. vinným ze spáchání trestného činu zkraslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 125 odst. 1 tr. z., který měl spáchat tak, že jako jednatel společnosti MBA nejméně v době od 1. 1. 1998 nevedl řádné účetní knihy a zápisy sloužící k přehledu o stavu hospodaření, majetku a ke kontrole, ač k tomu byl podle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, povinen. Městský soud v Praze odvolání obžalovaného usnesením ze dne 22. 4. 2004, sp. zn. 6 To 150/2004 jako nedůvodné zamítl. Odsouzený M. V. podal proti usnesení Městského soudu v Praze a jemu předcházejícímu rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 5 ústavní stížnost.

Z rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 5 a Městského soudu v Praze je zřejmé, že jako rozhodující důkaz v dané trestní věci byl použit protokol ze dne 24. 4. 2002, tedy protokol o výsledku, jenž byl sepsán s M. V. jakožto jednatelem společnosti MBA podle § 260a a násl. občanského soudního řádu. Ústavní soud České republiky v nálezu uvedl, že prohlášení o majetku dle § 260a a násl. občanského soudního řádu nelze považovat za důkaz výsledkem obžalovaného, jak je zmíněn

v § 89 odst. 2 trestního řádu, neboť byl proveden podle jiného procesního předpisu. Na straně jedné lze vzít v úvahu, že citované ustanovení uvádí, že za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, na straně druhé však, je-li předepsán určitý procesní postup při pořizování a provádění toho kterého důkazu, nemohou jej orgány činné v trestním řízení opomíjet i obcházet tak, aby došlo k omezení procesních práv trestně stíhané osoby. I když právo odeprít výpověď ve smyslu čl. 40 odst. 4 Listiny základních práv a svobod není v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod výslovně uvedeno, je dle názoru Evropského soudu pro lidská práva toto obsaženo v pojmu „spravedlivý proces“ uvedeném v čl. 6 Úmluvy a jednou z jeho složek je právo nepřispívat k obvinění proti sobě samému, přičemž, jak uvedl Evropský soud, právo nepřispívat k obvinění proti sobě nemůže být omezováno na doznání viny, ale týká se i vynucených svědectví, která prima facie nemusí nést známky sebeobviňování. Dále Ústavní soud České republiky konstatoval, že odvolací soud se měl zabývat otázkou, v souvislosti s použitelností výpovědi obžalovaného učiněné v občanskoprávním řízení jako důkazu v trestním řízení, zda bylo povinností obžalovaného pod hrozbou trestněprávní sankce předložit soudem požadované listiny dokládající jeho majetek, a pakliže tak učinit nemohl, protože je k dispozici neměl, vypovědět, proč tak učinit nemůže, jinak řečeno, zda se jednalo o výpověď spontánní, či vynucenou. Současně Ústavní soud České republiky uvedl, že odvolací soud měl řešit také otázku, zda tato výpověď neměla sebeobviňující charakter, tedy zda stěžovatel neuvedl určitá fakta, která nejen mohla být důvodem pro zahájení trestního stíhání, ale nakonec vést i k jeho následnému odsouzení.

❖ Nález zaslala a právní větu sestavila
Mgr. BARBORA MOKROŠOVÁ, advokátka v Praze.

K povinnosti soudu jednat při nutné obhajobě za přítomnosti obou (či více obhájců), pokud si je obviněný zvolil

Pokud soud II. stupně projednal ve veřejném zasedání odvolání obviněného a rozhodl o něm, ačkoliv v tomto zasedání nebyl přítomen jeden z jeho zvolených obhájců a u obviněného byl dán důvod nutné obhajoby podle § 36 odst. 3 tr. ř., znemožnil nepřítomnému obhájci výkon jeho nesporného procesního práva a rozhodl ve věci předčasně. Nepřítomnost druhého obhájce má v takovém případě pro obviněného v řízení ten důsledek, že nemohl realizovat svá obhajovací práva též prostřednictvím tohoto obhájce, kterého podle zákona měl a musel mít.

**Usnesení Nejvyššího soudu ČR
z 14. července 2004,
sp. zn. 8/Tdo 584/2004**

Tímto usnesením zrušil Nejvyšší soud podle § 265k, odst. 1 tr. ř. rozsudek Vrchního soudu v Praze z 13. 1. 2004, sp. zn. 3To 97/2003 a současně podle § 265k, odst. 2 tr. ř. zrušil všechna další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Vrchnímu soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Toto rozhodnutí bylo vydáno v rámci řízení o dovolání, které podal obviněný T. J. prostřednictvím jednoho ze svých dvou obhájců proti citovanému rozsudku Vrchního soudu v Praze. Dovolatel uplatňoval několik dovolacích důvodů. Jako důvodný byl shledán důvod podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř. V tomto ohledu obhajoba namítala, že Vrchní soud v Praze konal veřejné zasedání o jeho odvolání přesto, že se k němu nedostavil jeden ze dvou zvolených obhájců. Tím, že jmenovaný soud nedal druhému obhájci příležitost k uplatnění obhajoby a vyhlásil rozsudek za přítomnosti jen jednoho z nich, rozhodl ve věci předčasně, neboť obviněný neměl v řízení obhájce, ač ho podle zákona mít měl.

V této části bylo dovolání vyhověno.

Z odůvodnění:

Důvod dovolání vymezený v § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř. spočívá v tom, že obviněný neměl v řízení obhájce, ač ho podle zákona mít měl. Jde o porušení ustanovení o nutné obhajobě bez ohledu na to, z jakého důvodu, uvedeného v § 36 tr. ř., musel mít obviněný v řízení obhájce. Právo na obhajobu totiž patří mezi nejdůležitější procesní práva a je garantováno jak mezinárodními smlouvami o lidských právech a svobodách, tak i ústavními předpisy, a jeho porušení je třeba považovat za závažnou, resp. podstatnou vadu řízení.

Otázku přítomnosti osob při veřejném zasedání upravuje obecně ustanovení § 234 tr. ř. Podle jeho odst. 2 *nestanoví-li zákon něco jiného, není účast státního zástupce a obhájce při veřejném zasedání nutná. „Něco jiného“ zákon (trestní řád) stanoví např. v § 263 odst. 3, podle něhož při veřejném zasedání konaném o odvolání musí obžalovaný mít obhájce ve všech případech, kdy ho musí mít při hlavním líčení; důvody nutné obhajoby se zde odvozují od úpravy stanovené pro hlavní líčení (§ 202 odst. 4, věta druhá tr. ř.), odvolací soud však musí samostatně zkoumat, zda i nadále trvají. V této souvislosti je třeba upozornit i na to, že nestačí, že obviněný si obhájce zvolil, resp. mu byl ustanoven, nutná je též jeho osobní účast u veřejného zasedání.*

Podle § 202 odst. 4, věty druhé tr. ř. *v případech nutné obhajoby (§ 36) nelze konat hlavní líčení bez přítomnosti obhájce.* Tímto ustanovením je zajišťováno reálné právo obviněného na obhajobu požadavkem na nezbytnou nepřetržitou přítomnost obhájce u hlavního líčení, jestliže jde o případ, v němž jsou dány důvody nutné obhajoby [je přítom nerozhodné, zda byl obhájce obviněnému ustanoven (§ 39 tr. ř.), nebo zda si jej obviněný zvolil (§ 37 tr. ř.)]. Jinak řečeno, nedostaví-li se obhájce, ačko-

liv byl o hlavním líčení řádně vyrozuměn, lze je konat v jeho nepřítomnosti jen pokud není dán některý z důvodů nutné obhajoby. Pokud je takový důvod dán, nelze konat hlavní líčení v nepřítomnosti obhájce, a to ani tehdy, jestliže se obviněný takového postupu domáhá nebo se na tom s obhájcem dohodne.

Podle § 37 odst. 3 tr. ř. *jestliže si obviněný zvolí dva nebo více obhájců a orgánu činnému v trestním řízení zároveň neoznámí, kterého z těchto obhájců zmocnil k přijímání písemností a k vyrozumívání o úkonech trestního řízení, určí jej předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce; své rozhodnutí oznámí všem zvoleným obhájcům; oba, resp. všichni obhájci vykonávají své zmocnění společně. Rozhodnutí se zde činí usnesením, proti kterému není stížnost přípustná (srov. § 141 odst. 2, věta druhá tr. ř.).*

Právo obviněného na obhajobu je ústavně zaručeným právem (čl. 37 odst. 2, čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod publikované pod č. 2/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů) a spolu s presumpcí nevinu (čl. 40 odst. 2 Listiny základních práv a svobod) jsou základními podmínkami spravedlivého procesu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tyto ústavní záruky se promítají i do trestního řádu (§ 33 odst. 1 tr. ř.), jenž je ve shodě s Ústavou vybudován na zcela zřetelné zásadě priority volby obhájce (§ 33 odst. 1, § 37 odst. 2 tr. ř.), kterou je obviněný oprávněn uplatnit v kterémkoli stadiu neskončeného řízení (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 25. 9. 1996, sp. zn. III. ÚS 83/96).

V této souvislosti je třeba zmínit i další rozhodnutí Ústavního soudu, týkající se dané problematiky. V první právní větě nálezu Ústavního soudu ze dne 4. 6. 1998, sp. zn. III. ÚS 308/97, je uvedeno: *Obhajoba obviněného (obžalovaného, dále jen obviněného) v průběhu celého trestního stíhání dvěma či více obhájci není zákonem vyloučena; je-li obviněný obhajován dvěma (více) obhájci a nejde-li o případ, kdy obhájci ex lege svědčí samostatné procesní postavení (kupř. § 41 odst. 4, § 304 tr. ř.), jednají obhájci vždy za obviněného a výlučně jeho jménem a v důsledku toho sluší takto prováděnou obhajobu v každé její fázi procesně pokládat za jednotný procesní úkon, neboť takový úkon je vždy podmíněn procesním postavením obviněného a k němu se upíná (k němu je přiřazen), a proto obhajoba je dovršena teprve tehdy, je-li dána příležitost (možnost) k jejímu uplatnění všem obhájcům, kteří se na obhajobě obviněného podílejí, přičemž pokud jde (pro ten který procesní úkon) o zákonem stanovené lhůty, ty - z procesní pozice obviněného - jsou naplněny okamžikem, kdy proběhnou vůči všem procesně oprávněným včetně obviněného samotného (§ 248 odst. 2 tr. ř. per analogiam).*

S účastí a procesní taktikou obviněným zvolených dvou (více) obhájců v trestním řízení se vypořádal Ústavní soud obdobně také ve svém nálezu ze dne 12. 10. 2000, sp. zn. III. ÚS 312/98, v němž uvedl: *Jestliže obecný soud rozhoduje ve veřejném zasedání [§ 232 a násl. trestního řádu (dále jen „tr. ř.“)], aniž by o tomto zasedání všechny obžalovaným zvolené obhájce řádně a včas uvědomil (§ 233 odst. 3 tr. ř.), porušuje tímto postupem ústavně zaručené právo na obhajobu (č. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod). Rozhodl-li v posuzované věci odvolací*

soud o stěžovatelově odvolání, aniž měl prokázáno, že lhůta k přípravě k veřejnému zasedání byla poskytnuta všem zvoleným obhájcům (případně, že v den veřejného zasedání byli o něm uvědoměni), rozhodl za současného porušení již zmíněného ústavně zaručeného práva předčasně. Rozhodl-li obecný soud o ustanovení obhájce obžalovanému přesto, že ten si pro svoji obhajobu obhájce (jednoho nebo více) sám zvolil, a jestliže svým procesním postupem nadto neumožnil jednomu ze zvolených obhájců uplatnění jeho práv (jednal v jeho nepřítomnosti za situace, kdy měl zjištěno, že obhájce nebyl o nařízeném jednání řádně a včas uvědoměn - § 198 odst. 1 tr. ř., § 202 odst. 3 tr. ř.), porušil svým postupem ústavně zaručené právo obžalovaného na obhajobu (čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod).

Konečně je vhodné připomenout i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 11. 2002, sp. zn. 7 Tdo 927/2002, v němž tento vyslovil, že *odvolací soud tím, že rozhodoval ve veřejném zasedání, aniž by o tomto zasedání oba obviněným zvolené obhájce řádně a včas uvědomil (§ 233 odst. 2 tr. ř.), porušil tímto postupem ústavně zaručené právo na obhajobu (čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod), neboť jednomu z obhájců upřel výkon jeho jinak nesporného procesního práva.*

V dané věci v den konání veřejného zasedání (13. 1. 2004) o odvolání obviněného P. J. byl dán důvod nutné obhajoby ve smyslu § 36 odst. 3 tr. ř. Z obsahu spisu přitom vyplývá, že obviněný měl v řízení před Vrchním soudem v Praze dva zvolené obhájce; Mgr. J. Z. udělil plnou moc dne 9. 3. 2001 (č. 1. 3 spisu), JUDr. P. K. si zvolil na základě plné moci ze dne 25. 3. 2003 (č. 1. 491 spisu), tj. oba zmocnil ke svému zastupování ještě v řízení před soudem prvního stupně. *Předsedkyně senátu Městského soudu v Praze dne 24. 4. 2003 ve smyslu § 37 odst. 3 tr. ř. určila k přijímání písemností a vyrozumívání o úkonech trestního řízení obhájce Mgr. J. Z. (pro úplnost je vhodné doplnit, že toto rozhodnutí nebylo učiněno ve formě usnesení a ve spise není založen doklad potvrzující, že bylo doručeno druhému obhájci JUDr. P. K., jak vyžaduje posledně citované zákonné ustanovení; toto pochybení však na rozhodnutí dovolacího soudu nemělo žádný vliv).*

Jak je zřejmé z referátu založeného na č. 1. 641 spisu, Vrchní soud v Praze nařídil veřejné zasedání na den 16. 12. 2003, přičemž oba jmenované obhájce a rovněž obviněného o tom vyrozuměl (vyrozumění bylo doručeno obhájcům shodného dne 3. 11. 2003 a obviněnému dne 7. 11. 2003). S ohledem na to, že JUDr. P. K. přípisem ze dne 4. 11. 2003 soudu sdělil, že jednání se pro kolizi nemůže zúčastnit a požádal o jeho odročení, bylo ve věci nařízeno veřejné zasedání na 13. 1. 2004, o čemž byli oba obhájce vyrozuměni dne 18. 11. 2003 a obviněný dne 9. 12. 2003. Dne 13. 1. 2004 došlo elektronickou poštou odvolacímu soudu podání, jímž obviněný omluvil svou absenci u jednání z důvodu pracovního zaneprázdnění a nevyhovění žádosti o poskytnutí pracovního volna zaměstnavatelem. Z protokolu o veřejném zasedání konaném dne 13. 1. 2004 (č. 1. 684 a násl. spisu) vyplývá, že se k němu dostavil a zúčastnil se jej pouze obhájce Mgr. Z.; soud druhého stupně usnesením rozhodl, že jed-

nání bude konáno v nepřítomnosti obviněného P. J. a k nepřítomnosti obhájce JUDr. P. K. konstatoval, že „byl řádně vyzooměn, navíc ze spisu vyplývá, že doručování bylo soudem určeno přes Mgr. Z. ... veřejné zasedání o odvolání bylo odročeno 16. 12. právě z toho důvodu, že o to požádal dr. K., současně on sám uvedl, že mu nic nebrání, aby se jednání u soudu dnešního dne zúčastnil, soudu není známo, proč zde není, nicméně tato skutečnost nebrání tomu, aby jednání bylo konáno, neboť obhajoba obviněného je zajištěna prostřednictvím Mgr. Z. ...“. Po přednesení napadeného rozsudku soudu prvního stupně, podání zprávy o stavu věci, přednesení odvolání obhájcem Mgr. Z. (když tento k dotazu předsedy senátu uvedl, že přednese souhrnné odvolání, v němž uvede námitky ze všech písemných řádných opravných prostředků, tj. i podání druhého obhájce a obviněného), vyjádření státní zástupkyně Vrchního státního zastupitelství v Praze, když obhájce navrhl doplnit dokazování opětovným výslechem svědka K. a provedením dříve navrhovaných důkazů, které soudem prvního stupně nebyly akceptovány (státní zástupkyně provedení důkazů nenavrhl), což bylo odvolacím soudem zamítnuto, a přednesení závěrečných návrhů, soud druhého stupně vyhlásil rozsudek již shora citovaného znění.

Při aplikaci shora uvedených zákonných ustanovení na daný případ dospěl Nejvyšší soud k závěru, že je naplněn dovolací důvod podle ustanovení § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř.

Z výše rozvedených skutečností je nepochybné, že obviněný P. J. si pro předmětné trestní řízení zvolil dva obhájce (§ 37 odst. 3 tr. ř., § 38 odst. 1 tr. ř.), nejdříve Mgr. Z. a později JUDr. K., oba ještě ve stadiu řízení před soudem prvního stupně. Jmenování obhájci vykonávali obhajobu i před soudem odvolacím, když ani z jejich strany, ani ze strany obviněného nedošlo k vypořádání, resp. odstoupení od plné moci. Soud druhého stupně tím, že projednal ve veřejném zasedání odvolání obviněného a rozhodl o něm, ačkoliv tomuto zasedání nebyl přítomen jeden z jeho zvolených obhájců a u obviněného byl dán důvod nutné obhajoby podle § 36 odst. 3 tr. ř., znemožnil nepřítomnému obhájci výkon jeho nesporného procesního práva, rozhodl ve věci předčasně, a konal tak veřejné zasedání v rozporu s výše uvedenými ustanoveními trestního řádu a Listiny základních práv a svobod, tj. porušil svým postupem ústavně zaručené právo obviněného na obhajobu (čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod). Nepřítomnost druhého obhájce (JUDr. P. K.) měla pro obviněného v řízení před odvolacím soudem ten důsledek, že nemohl realizovat též prostřednictvím tohoto obhájce, kterého podle zákona měl a musel mít, svá obhajovací práva.

Vzhledem k tomu, že Nejvyšší soud shledal podané dovolání z tvrzeného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř. důvodným, když Vrchní soud v Praze se dopustil závažného procesního pochybení, pro které je nutno veřejné zasedání u něj konat opětovně, zrušil podle § 265k odst. 1 tr. ř. rozsudek tohoto soudu ze dne 13. 1. 2004, sp. zn. 3 To 97/2003, a současně podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí na

zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. pak přikázal Vrchnímu soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

❖ PRÁVNÍ VĚTA REDAKCE.

Poznámka redakce:

Toto usnesení Nejvyššího soudu nebylo publikováno. Otiskujeme je s tím, že důvody, vztahující se k přítomnosti dvou či více obhájců při veřejném zasedání o odvolání, by bylo třeba vztáhnout jistě též na přítomnost obhájců při hlavním líčení. Usnesení je instruktivní též z toho důvodu, že je citováno několik rozhodnutí Ústavního soudu, která se k řešené otázce vztahují.

Pokud je v nálezů ÚS z 12. 10. 2000, sp. zn. III. ÚS 312/98 zmíněna potřeba uvědomit o termínu veřejného zasedání všechny obhájce, které si obviněný zvolil, vyplývalo to ze znění trestního řádu před novelou, provedenou zákonem č. 206/2001 Sb. Od její účinnosti je třeba doručovat písemnosti a vyzoomívat o úkonech vždy jen jednoho obhájce (obviněným vybraného nebo soudem určeného - § 37 odst. 3 tr. ř.). Tato poznámka se vztahuje i k usnesení NS z 21. 12. 2002, sp. zn. 7 Tdo 927/2002, v rozhodnutí rovněž citovaném.

Rozhodnutí odjinud

Číslo 5/2006 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek - část rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních, přináší dvě pro právní praxi velmi významná stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ČR.

Pod pořadovým číslem 39 bylo otištěno stanovisko ze dne 19. 4. 2006 k rozhodování soudu ve věcech úroků z prodlení a pod pořadovým číslem 40 stanovisko k otázce, zda se obnovuje vlastnické právo původního převodce, který odstoupil od smlouvy o převodu vlastnictví, i v případě, že jeho právní nástupce před odstoupením od smlouvy nemovitost splatně převedl na další osobu. V tomto druhém stanovisku dochází k zaujetí odchylného názoru od dosavadní judikatury, vč. Judikatury Ústavního soudu ČR.

S ohledem na význam těchto obou stanovisek je přetiskujeme, v prvním případě s vypuštěním té části odůvodnění, v níž se opakují úvodní právní věty, v druhém případě ve znění doslovném. Otiskujeme k tomuto stanovisku i odlišné stanovisko několika soudců, tak jak bylo v citovaném čísle Sbírký rozhodnutí rovněž otištěno.

•

Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2006, sp. zn. Cpjn 202/2005, otištěné pod pořadovým číslem 39, obsahuje tyto právní věty:

I. Úroky z prodlení, které se stanou splatnými teprve v budoucnu po vyhlášení (vydání) soudního rozhodnutí, jsou svou povahou opětuující se dávkou ve smyslu ustanovení § 154 odst. 2 o. s. ř.

II. Úroky z prodlení splatné za dobu do vyhlášení (vydání) rozhodnutí soud přízná ve výroku svého rozhodnutí tak, že buď jejich výši přesně vyčíslí, nebo že uvede jejich výši (sazbu) v procentech a dobu, za kterou musí být v této výši zaplacený.

III. Úroky z prodlení určované podle ustanovení § 1 nařízení vlády č. 142/1994 Sb., ve znění Čl. I nařízení vlády č. 163/2005 Sb., které se stanou splatnými teprve v budoucnu, soud přízná ve výroku svého rozhodnutí tak, že počínaje dnem následujícím po vyhlášení (vydání) rozhodnutí až do „zaplacení“ uloží jejich zaplacení ve výši, která odpovídá v každém jednotlivém kalendářním pololetí trvání prodlení v procentech součtu čísla 7 a repo sazby (limitní sazby pro dvoutýdenní repo operace) vyhlášené ve Věstníku České národní banky ve výši platné vždy k prvnímu dni příslušného kalendářního pololetí.

IV. Žaloba není v části týkající se úroků z prodlení neúplná, neurčitá nebo nesrozumitelná, je-li z ní patrné, že se žalobce domáhá práva (nároku) na úroky z prodlení, za jaké období mu mají být úroky z prodlení přisouzeny a zda mu mají být úroky z prodlení požadované podle prováděcího předpisu přisouzeny v plné výši nebo jen zčásti, a zda jde – je-li předmětem řízení obchodní závazkový vztah – o úroky sjednané mezi účastníky nebo určené prováděcím předpisem vydaným na základě zmocnění obsaženého v ustanovení § 517 odst. 2, části věty za středníkem obč. zák.

Z odůvodnění citujeme:

V prodlení je dlužník, který řádně a včas nesplnil svůj dluh (závazek), nebo účastník, který řádně a včas neuspokojil nárok druhého účastníka. Jde-li o prodlení s plněním (uspokojením) peněžitého dluhu (závazku, nároku), je dlužník (povinný účastník) povinen zaplatit z nezaplacené částky – s výjimkou případů, v nichž je dlužník povinen podle zákona platit poplatek z prodlení – úroky z prodlení; tuto povinnost mu ukládá v občanskoprávních vztazích ustanovení § 517 odst. 2 obč. zák., v rodinných vztazích ustanovení § 104 zák. o rodině a § 517 odst. 2 obč. zák., v pracovněprávních vztazích ustanovení § 256 odst. 2 zák. práce a v obchodních závazkových vztazích ustanovení § 369 odst. 1 obch. zák.

I když povinnost platit úroky z prodlení je založena zákonem, výši těchto úroků zákon sám o sobě neupravuje. V ustanovení § 517 odst. 2, části věty za středníkem obč. zák. je obsaženo (samozřejmě pro oblast občanskoprávních vztahů) pouze zmocnění, podle kterého výši úroků z prodlení stanoví „prováděcí předpis“.

Po přijetí občanského zákoníku (zákona č. 40/1964 Sb.) byla prováděcím předpisem stanovujícím výši úroků

z prodlení v občanskoprávních vztazích (vydaným na základě zmocnění uvedeného v tehdy platném ustanovení § 85 odst. 2 občanského zákoníku ve znění účinném do 31. 12. 1991, obsahově obdobným nynějšímu ustanovení § 517 odst. 2 obč. zák.) vyhláška č. 45/1964 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení občanského zákoníku, jež stanovila výši úroků z prodlení ve výši 3 % ročně (srov. její § 1 odst. 1), a to s výjimkou výše úroků z prodlení u „půjček poskytovaných organizacemi občanům,“ jež se řídila vyhláškou č. 47/1964 Sb., o peněžních službách občanům, ve znění pozdějších předpisů. S účinností ode dne 15. 7. 1994 upravilo nově výši úroků z prodlení pro občanskoprávní vztahy (podle „předpisů práva občanského“) ustanovení § 1 nařízení vlády č. 142/1994 Sb., kterým se stanoví výše úroků z prodlení a poplatku z prodlení podle občanského zákoníku, a to „ročně ve výši dvojnásobku diskontní sazby, stanovené Českou národní bankou a platné k prvnímu dni prodlení s plněním peněžitého dluhu.“

Prováděcí předpis předpokládaný v ustanovení § 517 odst. 2, části věty za středníkem obč. zák. však nemá význam jen pro úroky z prodlení v občanskoprávních vztazích. Podle prováděcího předpisu, podle něhož se stanoví výše úroků z prodlení v občanskoprávních vztazích, se totiž postupuje rovněž při určení výše úroků z prodlení v rodinných vztazích (srov. § 104 zák. o rodině) a v pracovněprávních vztazích (srov. § 256 odst. 2 zák. práce).

V obchodních závazkových vztazích se výše úroků z prodlení řídí především smlouvou; pouze v případě, že úroky z prodlení nebyly ve smlouvě sjednány, se podle právní úpravy účinné od 1. 1. 1992 do 31. 12. 2000 stanovily o 1 % vyšší, než činila úroková sazba určená obdobně podle ustanovení § 502 obch. zák., a podle právní úpravy účinné od 1. 1. 2001 se určují podle „předpisů práva občanského“ (srov. § 369 odst. 1 obch. zák.).

Úroky z prodlení jsou příslušenstvím pohledávky (§ 121 odst. 3 obč. zák.); uvedené platí nejen ve vztazích občanskoprávních, ale i pro vztahy rodinné (§ 104 zák. o rodině) a ohledně příslušenství pohledávky v obchodních závazkových vztazích (§ 1 odst. 2 obch. zák.) [srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 2004, uveřejněný pod č. 5/2006 Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek]. V pracovněprávních vztazích není příslušenství nároku upraveno; rovněž v nich je ovšem respektována akcesorická povaha úroků z prodlení a jejich obsahová spjatost s „hlavním“ nárokem.

Povinnost platit úroky z prodlení trvá po celou dobu prodlení; zaniká zpravidla splněním (uspokojením) nebo jiným důvodem zániku dluhu (závazku, nároku), popřípadě tím, že se do prodlení dostane věřitel.

Obsahová spjatost úroků z prodlení s hlavní pohledávkou (závazkem, nárokem) a doba trvání povinnosti dlužníka (povinného účastníka) platit úroky z prodlení má mimo jiné z procesního hlediska za následek, že lze přisoudit úroky z prodlení (jejich část) rovněž v případě, kdy jejich splatnost nastane až v budoucnu po vyhlášení (vydání) soudního rozhodnutí. V budoucnu splatné úroky z prodlení, popřípadě v budoucnu splatná část těchto

úroků tedy představují opěťující se dávky ve smyslu ustanovení § 154 odst. 2 o. s. ř.

Protože ve vyhláškách č. 45/1964 Sb. a č. 47/1964 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) a v ustanovení § 369 odst. 1 obchodního zákoníku ve znění účinném do 31. 12. 2000 (v případě, že sazba úroků z prodlení nebyla sjednána ve smlouvě) byla výše úroků z prodlení stanovena přímo právním předpisem a protože v ustanovení § 1 nařízení vlády č. 142/1994 Sb. byla výše úroků z prodlení sice závislá na výši diskontní sazby, stanovené Českou národní bankou, ale po celou dobu trvání prodlení se neměnila (pro určení výše úroků z prodlení byla výše diskontní sazby platná k prvnímu dni prodlení vždy rozhodující za celou dobu prodlení), ustálila se rozhodovací činnost soudů na závěru, že v žalobě a ani ve výroku soudního rozhodnutí nemusely být úroky z prodlení účastníkem požadované pro dobu „do zaplacení“ pohledávky (závazku, nároku) přesně vyčísleny, neboť postačuje, aby bylo uvedeno, že se jedná o úroky z prodlení, a aby byl stanoven způsob, jímž lze určit jejich výši (sazbu), a den, od kterého se úroky z prodlení požadují či přiznávají (srov. též právní názor uvedený v usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 2. 1997 sp. zn. 1 Cmo 758/95, které bylo uveřejněno pod č. 14/1998 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek). Oba označené způsoby vymezení výše úroků z prodlení současně odpovídaly požadavkům ustanovení § 261a odst. 1 o. s. ř. na materiální vykonatelnost rozhodnutí při soudním výkonu rozhodnutí a na materiální vykonatelnost exekučního titulu v exekučním řízení prováděném podle zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Ustanovení § 1 nařízení vlády č. 142/1994 Sb., kterým se stanoví výše úroků z prodlení a poplatku z prodlení podle občanského zákoníku, bylo s účinností od 28. 4. 2005 změněno Čl. I nařízení vlády č. 163/2005 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 142/1994 Sb., kterým se stanoví výše úroků z prodlení a poplatku z prodlení podle občanského zákoníku, tak, že „výše úroků z prodlení odpovídá ročně výši repo sazby stanovené Českou národní bankou, zvýšené o sedm procentních bodů“, a že „v každém kalendářním pololetí, v němž trvá prodlení dlužníka, je výše úroků z prodlení závislá na výši repo sazby stanovené Českou národní bankou a platné pro první den příslušného kalendářního pololetí“. V Čl. II nařízení vlády č. 163/2005 Sb. bylo stanoveno, že novou právní úpravou se výše úroků z prodlení řídí, jen jestliže prodlení s plněním peněžitého dluhu nastalo ode dne 28. 4. 2005, a že výše úroků z prodlení, k němuž došlo do dne 27. 4. 2005, se řídí dosavadními právními předpisy. Ve způsobu stanovení výše úroků z prodlení nařízením vlády č. 163/2005 Sb. se projevilo promítnutí Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 29. 6. 2000 č. 2000/35/ES o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích; přestože tato směrnice požaduje zavedení výše úroku z prodlení ve výši součtu „úrokové sazby rovnocenné úrokové sazbě pro hlavní refinanční operace stanovené centrální bankou“

a „nejméně sedmi procentních bodů“ s tím, že „sazba platná první den daného pololetí se použije na období následujících šesti měsíců,“ jen pro oblast obchodních závazkových vztahů („obchodních transakcí“) a pouze pro případ, že výše úroku z prodlení nebude sjednána ve smlouvě, dopadá úprava výše úroků z prodlení provedená nařízením vlády č. 163/2005 Sb. rovněž na občansko-právní, rodinné a pracovněprávní vztahy, v nichž navíc platná právní úprava ani nepřipouští (srov. právní názor vyjádřený v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 17. 3. 2005 sp. zn. 33 Odo 1117/2003, který byl uveřejněn pod č. 26/2006 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek), aby výše úroků z prodlení byla dohodnuta jinak, než stanoví právní předpisy.

Tím, že výše úroků z prodlení nemusí být po celou dobu prodlení stejná, neboť se mění v závislosti na tom, zda k prvnímu dni kalendářního pololetí byla repo sazba (limitní sazba pro dvoutýdenní repo operace České národní banky) stanovena odlišně než k prvnímu dni předchozího kalendářního pololetí, se nic nezměnilo na závěru, že v budoucnu splatné úroky z prodlení, popřípadě v budoucnu splatná část těchto úroků představují opěťující se dávky ve smyslu ustanovení § 154 odst. 2 o. s. ř.; i nadále platí obsahová spjatost úroků z prodlení s hlavní pohledávkou (závazkem, nárokem) a doba trvání povinnosti dlužníka (povinného účastníka) platit úroky z prodlení, a proto lze přisoudit úroky z prodlení (jejich část) rovněž v případě, kdy jejich splatnost nastane teprve v budoucnu po vyhlášení (vydání) soudního rozhodnutí.

Nesprávně proto například Okresní soud v Třebíči ve věci vedené pod sp. zn. 7 C 343/2002 *vyslovil názor, že ustanovení § 1 nařízení vlády č. 142/1994 Sb. novelizované nařízením vlády č. 163/2005 Sb. neumožňuje přiznat úroky z prodlení do budoucna, tj. do zaplacení jistiny pohledávky, nýbrž toliko do posledního dne toho kalendářního pololetí, v němž soud o nároku rozhoduje, neboť sazba úroků je stanovena pohyblivě pro každé kalendářní pololetí, v němž prodlení trvá.*

Při rozhodování o úrocích z prodlení, jejichž splatnost nastala v době před vyhlášením (vydáním) soudního rozhodnutí, je i za současné právní úpravy výše úroků známa, neboť se odvíjí od repo sazby (limitní sazby pro dvoutýdenní repo operace České národní banky) platné pro první den kalendářního pololetí, v němž došlo k prodlení, popřípadě pro první den následujících kalendářních pololetí, v nichž v době do vyhlášení (vydání) rozsudku, usnesení nebo platebního rozkazu prodlení trvalo. Úroky z prodlení splatné za dobu do vyhlášení (vydání) rozhodnutí proto soud i nadále přizná ve výroku svého rozsudku, usnesení nebo platebního rozkazu dosud uplatňovaným způsobem, tj. tak, že buď jejich výši přesně vyčíslí, nebo že uvede jejich výši (sazbu) v procentech a dobu, za kterou musí být v této výši zaplacen.

Při úvaze, jakým způsobem má být stanovena výše úroků z prodlení, splatných teprve v budoucnu, nelze vycházet jen z toho, že ji nelze určit přesně, neboť

v době přijetí rozhodnutí nemůže být známo, kolik bude činit repo sazba (limitní sazba pro dvoutýdenní repo operace České národní banky) k prvnímu dni všech následujících kalendářních pololetí, v nichž bude prodlení trvat. Rovněž za této situace platí požadavky na materiální vykonatelnost soudního rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 261a odst. 1 o. s. ř., zejména na vymezení „rozsahu a obsahu povinnosti,“ v této souvislosti nelze pominout, že soud může nařídit výkon rozhodnutí (exekuci) k vynucení splnění povinnosti (včetně zaplacení úroků z prodlení) jen v takovém „rozsahu a obsahu“ a v takové podobě, jak byly vymezeny v titulu pro výkon rozhodnutí (exekučním titulu), že výkon rozhodnutí ukládajícího zaplacení peněžité částky neprovádí vždy soud, ale také plátce mzdy, peněžní ústav nebo jiný podlužník, kteří při vymáhání úroků z prodlení proto mimo jiné musí stanovit (vypočítat), v jaké výši mají být podle nařízení výkonu rozhodnutí uspokojeni, jakož i to, že jde o zmatečnost ve smyslu ustanovení § 229 odst. 2 písm. c) o. s. ř., jestliže odvolací soud dovedl nedostatky materiální vykonatelnosti titulu pro výkon rozhodnutí (exekučního titulu). Není-li tedy – z důvodů výše uvedených – možné uvést ve výroku soudního rozhodnutí výši (sazbu) úroků z prodlení v procentech, musí v něm být v zájmu dosažení určitosti rozhodnutí z hlediska vymezení rozsahu a obsahu uložené povinnosti a jeho materiální vykonatelnosti stanoven způsob, jakým bude v budoucnu [po vyhlášení (vydání) soudního rozhodnutí] výše (sazba) úroků z prodlení v procentech stanovena.

Za určitý při vymezení „rozsahu a obsahu“ povinnosti nelze považovat výrok soudního rozhodnutí, kterým by byly úroky z prodlení přisouzeny „ve výši stanovené právními předpisy“, „v zákonné výši,“ „ve výši stanovené nařízením vlády č. 142/1994 ve znění nařízení vlády č. 163/2005 Sb.“ nebo jiným obdobným způsobem. Kromě výše uvedeného je třeba zdůraznit, že je to soud, který na základě zákona a jiných právních předpisů vymezuje ve svém rozhodnutí, jaká mají účastníci práva a povinnosti, a že není přípustné, aby účastník řízení (jeho právní nástupce) na základě odkazu učiněného ve výroku rozhodnutí musel sám posuzovat (a tedy vykládat zákon nebo jiný právní předpis), jaké má vlastně podle rozhodnutí soudu práva a povinnosti.

Nelze proto považovat za správný například názor Krajského soudu v Praze, který ve věci vedené pod sp. zn. 25 Co 462/2005 žalobci přiznal úroky z prodlení za dobu od 1. 1. 2006 do zaplacení „ve výši stanovené nařízením vlády č. 142/1994 Sb., ve znění nařízení vlády č. 163/2005 Sb.,“ jakož i názory Okresního soudu v Táboře ve věci vedené pod sp. zn. 22 Ro 90/2005 nebo Okresního soudu ve Strakoncích ve věci vedené pod sp. zn. 19 Ro 437/2005, které žalovaným uložily, aby za stanovenou dobu (od počátku prodlení do „zaplacení“) žalobci zaplatili úroky z prodlení „podle nařízení vlády č. 163/2005 Sb.“ Těmito způsoby soudy totiž nevymezily ve svých rozhodnutích rozsah a obsah povinnosti žalovaných, ale ve skutečnosti nepřipustně „požadují“, aby žalovaní

sami, na základě svého výkladu „nařízení vlády č. 142/1994 Sb. ve znění nařízení vlády č. 163/2005 Sb.“, „nařízení vlády č. 163/2005 Sb.“, popřípadě jinak označeného právního předpisu, dovozovali, jak vysoké úroky z prodlení mají žalobci za dobu od počátku prodlení do „zaplacení“ uhradit.

Způsob, jakým bude v budoucnu [po vyhlášení (vydání) soudního rozhodnutí] výše (sazba) úroků z prodlení v procentech stanovena, soud vyjádří – jak vyplývá z ustanovení § 1 nařízení vlády č. 142/1994 Sb. ve znění Čl. I nařízení vlády č. 163/2005 Sb. – tak, že označí v procentech podmínky určení výše (sazby) úroků z prodlení a dobu, za kterou musí být úroky v době počínaje dnem následujícím po vyhlášení (vydání) rozhodnutí zaplacený. **Předpoklady materiální vykonatelnosti proto splňuje jen takový výrok soudního rozhodnutí, v němž je vyjádřeno, že výše úroků z prodlení odpovídá součtu čísla 7 a limitní sazby pro dvoutýdenní repo operace České národní banky (tj. že odpovídá „vyšší repo sazby stanovené Českou národní bankou, zvýšené o sedm procentních bodů“)** spojené zpravidla s tím, že jde o repo sazbu, která byla (jako limitní sazba pro dvoutýdenní repo operace České národní banky) vyhlášena ve Věstníku České národní banky, a že v každém jednotlivém kalendářním pololetí je výše úroků z prodlení závislá na výši repo sazby (limitní sazba pro dvoutýdenní repo operace České národní banky), platné pro první den příslušného kalendářního pololetí. Uvedený způsob každému umožní, aby při dobrovolném nebo nuceném splnění povinnosti bez pochybností dovedl, jaké plnění má být věřiteli (jinému oprávněnému účastníkovi) poskytnuto, aniž by musel sám provádět výklad právních předpisů.

Uvedeným požadavkům odpovídá například následující znění výroku rozsudku soudu:

„Žalovaný je povinen zaplatit žalobci 100 000 Kč s 9,5% úrokem ročně za dobu od 16. 5. 2005 do 30. 6. 2005, s 8,75% úrokem ročně za dobu od 1. 7. 2005 do 31. 12. 2005, s 9% úrokem ročně za dobu od 1. 1. 2006 do 24. 3. 2006 a za dobu od 25. 3. 2006 do zaplacení s ročním úrokem ve výši, která v každém jednotlivém kalendářním pololetí trvání prodlení odpovídá v procentech součtu čísla 7 a výše limitní sazby pro dvoutýdenní repo operace České národní banky vyhlášené ve Věstníku České národní banky a platné vždy k prvnímu dni příslušného kalendářního pololetí, a na náhradu nákladů řízení 4 000 Kč, vše do 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku.“

V tomto příkladě představují údaje „100 000 Kč“ jistinu vymáhané pohledávky, „16. 5. 2005“ den, kterým se dlužník (povinný účastník) ocitl v prodlení se splněním pohledávky, závazku nebo nároku a „24. 3. 2006“ den vyhlášení rozsudku soudu; sazba 9,5 % odpovídá limitní sazbě pro dvoutýdenní repo operace platné ke dni 1. 1. 2005 ve výši 2,5 %, sazba 8,75 % odpovídá limitní sazbě pro dvoutýdenní repo operace platné ke dni 1. 7. 2005 ve výši 1,75 % a sazba 9 % odpovídá limitní sazbě pro dvoutýdenní repo operace platné ke dni 1. 1. 2006 ve výši 2 procenta.

Správně tedy například Městský soud v Praze ve věci vedené pod sp. zn. 17 Co 374/2005 uložil žalovanému, *aby v budoucnu zaplatil žalobci úroky z prodlení „ve výši repo sazby stanovené Českou národní bankou zvýšené o sedm procentních bodů a vždy takto stanovené znovu k prvému dni dalšího pololetí“*. Navzdory „jisté komplikovanosti“ uvedeného vyjádření a chybějícímu údaji o zdroji publikace „repo sazby“ je takový výrok nepochybně ve smyslu ustanovení § 261a odst. 1 o. s. ř. materiálně vykonatelný.

Uvedené požadavky na vymezení práv a povinností účastníků ve výroku soudního rozhodnutí nelze bez dalšího považovat také za náležitosti určitého a srozumitelného žalobního návrhu. Ustanovení § 79 odst. 1 věty druhé o. s. ř. totiž nevyžaduje, aby žalobce učinil soudu návrh na znění výroku jeho rozsudku. Náležitost žaloby spočívající v tom, aby ze žaloby bylo patrné, čeho se žalobce domáhá, je splněna i tehdy, je-li v ní přesně, určitě a srozumitelně označena povinnost, která má být žalovanému uložena rozhodnutím soudu, i když nebyla vyjádřena formou návrhu na znění výroku rozsudku. K tomu, aby byl přesně, určitě a srozumitelně vyjádřen požadavek na přisouzení úroků z prodlení, postačuje, aby bylo ze žaloby patrné, že se žalobce tohoto práva (nároku) domáhá, zda jde – je-li předmětem řízení obchodní závazkový vztah – o úroky sjednané mezi účastníky nebo určené podle „předpisů práva občanského“ (tj. určené prováděcím předpisem vydaným na základě zmocnění obsaženého v ustanovení § 517 odst. 2, části věty za středníkem obč. zák.), za jaké období mu mají být úroky z prodlení přisouzeny a zda mu mají být úroky z prodlení požadované podle „předpisů práva občanského“ přisouzeny v plné výši nebo jen zčásti.

Nesprávně tedy například Okresní soud v Havlíčkově Brodě ve věci vedené pod sp. zn. 8 C 139/2005 **považoval za neurčitou žalobu**, kterou se žalobce domáhal vedle jistiny zaplacení úroků z prodlení „*ve výši dle nařízení vlády č. 163/2005 Sb. od 1. 5. 2005 do zaplacení*“, z důvodu, že „není zřejmá konkrétní výše příslušenství od 1. 5. 2005“ a že „obecný odkaz na právní úpravu stran výše úroků z prodlení do budoucna je neurčitý“. Uvedený názor nemůže obstát, neboť ze žaloby bylo bez pochybností patrné, že žalobce se domáhal úroků z prodlení podle „předpisů práva občanského“ v plné výši jimi určené a za jaké období.

Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2006, sp. zn. Cpnj 201/2005, pořadové číslo 40, obsahuje tuto právní větu:

Odstoupením od smlouvy o převodu vlastnictví k nemovitosti zaniká právní titul, na jehož základě nabyt účastník smlouvy vlastnické právo, a obnovuje se původní stav i v případě, že nabyvatel, dříve než došlo k odstoupení od smlouvy, nemovitost převedl na další osobu.

Z odůvodnění:

Odstoupením od smlouvy o převodu vlastnictví k nemovitosti zaniká právní titul, na jehož základě nabyt účastník smlouvy vlastnické právo, a obnovuje se původní stav i v případě, že nabyvatel, dříve než došlo k odstoupení od smlouvy, nemovitost převedl na další osobu. Výklad ustanovení § 48 odst. 2 zákona číslo 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále již jen „obč. zák.“), při řešení otázky, „zda se obnovuje vlastnické právo původního převodce, který od smlouvy o převodu vlastnictví odstoupil, i v případě, že jeho právní nástupce před odstoupením od smlouvy nemovitost platně převedl na další osobu“, není ani v praxi jednotlivých senátů Nejvyššího soudu České republiky jednotný (srov. například rozsudky Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. listopadu 1999, sp. zn. 22 Cdo 1186/98, a ze dne 26. června 2003, sp. zn. 30 Cdo 2013/2002).

Odstoupením od smlouvy se smlouva od počátku ruší, není-li právním předpisem stanoveno nebo účastníky dohodnuto jinak (§ 48 odst. 2 obč. zák.).

Odstoupení od smlouvy je jednostranný adresovaný právní úkon, pro který není zákonem stanovena žádná forma. Odstoupením od smlouvy je smlouva zrušena s účinky „od počátku“ (ex tunc) [srov. § 48 odst. 2 obč. zák.]; v právních vztazích účastníků smlouvy nastává stejný právní stav, jako kdyby ke smlouvě vůbec nedošlo. Zrušení smlouvy s účinky „od počátku“ znamená nejen to, že smlouva ztrácí své právní účinky a že neposkytuje základ pro právní vztahy účastníků; mezi účastníky smlouvy se zrušení smlouvy „od počátku“ projevuje zejména tím, že se „od počátku“ obnovují jejich práva a povinnosti v té podobě, v jaké je měli k předmětu smlouvy před uzavřením smlouvy (tedy že se obnovuje „původní stav“), a to bez zřetele k tomu, zda smlouva měla mít právní následky jen v podobě obligačních účinků nebo zda měla mít také věcněprávní účinky (nabytí vlastnického nebo jiného věcného práva). Bylo-li na základě takto zrušené smlouvy plněno, jde o bezdůvodné obohacení získané plněním z právního důvodu, který odpadl (srov. § 451 odst. 2 obč. zák.), a každý z účastníků zrušené smlouvy je povinen vrátit druhému vše, co podle ní dostal (srov. § 457 obč. zák.).

Uvedené platí i v případě, že odstoupením byla zrušena s účinky „od počátku“ smlouva o převodu vlastnictví k nemovitosti, podle které bylo vloženo vlastnické právo do katastru nemovitostí.

Při smluvním převodu vlastnického práva k nemovitosti je právním důvodem nabytí vlastnictví (iustus titulus) smlouva a právním způsobem nabytí vlastnictví (modus acquirendi) vklad vlastnického práva podle této smlouvy do katastru nemovitostí (srov. § 133 odst. 2 obč. zák., § 2 odst. 2 zákona č. 265/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Zrušením smlouvy o převodu vlastnictví k nemovitosti „od počátku“ totiž, s účinky „od počátku“, zaniká právní titul, na základě kterého nabyvatel nabyt vlastnické právo k nemovitosti; mezi účastníky smlouvy je po zrušení

smlouvy takový právní stav, jaký byl před uzavřením smlouvy, a to nejen z hlediska obligačních účinků smlouvy, ale i účinků věcněprávních. To se projevuje zejména tím, že převodce je nadále vlastníkem nemovitosti a že – bez zřetele k uzavřené smlouvě – vlastně nikdy nepřestal být vlastníkem smlouvou převáděných nemovitostí. Na tomto závěru nic nemění ani to, že podle předmětné smlouvy (později zrušené) bylo pro nabyvatele vloženo do katastru nemovitostí vlastnické právo. Byla-li zrušena smlouva s účinky „od počátku“, a nastává-li proto stejný právní stav, jako kdyby ke smlouvě vůbec nedošlo, i z hlediska věcněprávních účinků smlouvy ztrácí vlastnické právo vložené do katastru nemovitostí svůj právní podklad. Protože nabyvatel není vlastníkem nemovitosti a protože – z důvodu zrušení smlouvy s účinky „od počátku“ – se jím vlastně ani nikdy nestal, byly zrušením smlouvy „od počátku“ odklizeny účinky vkladu vlastnického práva, provedeného na základě takové smlouvy. Není-li tu právní titul, na základě kterého nabyvatel nabyl vlastnické právo k nemovitosti, nemůže mít vklad vlastnického práva do katastru nemovitostí, provedený na jeho základě, jakékoliv právní účinky pro právní poměry účastníků zrušené smlouvy – zaniklého právního titulu. Zápis do katastru nemovitostí reagující na takovou skutečnost, vzhledem k tomu, že k obnovení vlastnického práva převodce dochází ze zákona, nemá konstitutivní účinky a neprovádí se vkladem, resp. výmazem vkladu, ale má pouze deklaratorní účinky a provádí se záznamem (srov. § 7 odst. 1 zákona č. 265/1992 Sb.).

Popsaný závěr platí rovněž v případě, že nabyvatel, dříve než došlo k odstoupení od smlouvy, nemovitost převedl na další osobu.

Zrušením smlouvy o převodu vlastnictví k nemovitosti s účinky „od počátku“ nastává situace – jak bylo již výše uvedeno – jako kdyby nabyvatel nikdy nebyl vlastníkem převáděné nemovitosti. Za této situace proto žádná další osoba nemohla od nabyvatele nabýt vlastnické právo k předmětné nemovitosti, neboť nabyvatel nemohl převést právo, které sám neměl. Okolnost, zda ona „další osoba“ byla při uzavírání smlouvy v dobré víře, že nemovitost nabývá od vlastníka, je zde nerozhodná. Dobrá víra v tomto směru má totiž právní význam jen tehdy, stanoví-li to zákon (srov. například § 486 obč. zák.), a tak tomu v daném případě není.

Odpověď na řešenou právní otázku je rovněž v souladu s čl. 11 Listiny základních práv a svobod, zaručujícím každému právo vlastnit majetek a právo na ochranu jeho vlastnictví. Ve výše popsanych vztazích osob, označovaných zde jako „převodce“, „nabyvatel“ a „další osoba“, je totiž na místě přednostně přiznat právo na ochranu „převodci“, neboť jeho vlastnické právo k předmětu všech uvedených vztahů stojí na počátku a je nepřipustné, aby bylo v důsledku těchto vztahů popřeno. Zvláště zřetelně vyvstává oprávněnost tohoto závěru v případech – patrně nejčtetnějších – kdy prodávající, za splnění zákonem stanovených podmínek, odstoupí od kupní smlouvy o převodu vlastnictví k nemovitosti proto, že kupující řádně a včas nezaplatil kupní cenu (srov. § 517 odst. 1 obč. zák.).

Výklad ustanovení § 48 odst. 2 obč. zák. zaujatý tímto stanoviskem je shodný s výkladem tohoto ustanovení obsaženým ve stanovisku občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. června 2000, sp. zn. Cpjn 38/98, uveřejněném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod číslem 44, ročník 2000.

Odlišné stanovisko soudců JUDr. Františka Baláka, JUDr., Ing. Jana Huška, Víta Jakšiče, JUDr. Dagmar Novotné a JUDr. Jiřího Spáčila, CSc.:

V souladu s právním názorem většiny připomínkových míst, zejména právnických fakult Karlovy univerzity v Praze, Masarykovy univerzity v Brně a Západočeské univerzity v Plzni, Nejvyššího správního soudu, jakož i s nálezem Ústavního soudu České republiky ze dne 23. ledna 2001, sp. zn. II. ÚS 77/2000, zastáváme názor, že odstoupení od smlouvy podle § 48 občanského zákoníku může mít důsledky jen pro smluvní strany a nemůže mít vliv na postavení třetích osob, které řádně nabyly vlastnické právo k věci, která byla předmětem smlouvy.

Považujeme tedy za správný právní názor, který byl vyjádřen v návrhu stanoviska označeného jako alternativa A tímto textem:

Převede-li převodce platným právním úkonem vlastnické právo k věci, nemůže být vlastnické právo nabyvatele dotčeno tím, že právní předchůdce převodce dodatečně (po převodu vlastnického práva věci na dalšího nabyvatele) od smlouvy odstoupí.

Některé senáty Nejvyššího soudu posuzují rozdílné právní důsledky odstoupení do smlouvy na vlastnické právo třetí osoby, která jej nabyla před tím, než smlouva, na základě které nabyl věc její předchůdce, byla zrušena v důsledku odstoupení. Proto občanskoprávní kolegium, kterému tuto otázku předložil k posouzení velký senát občanskoprávního kolegia, k věci přijalo stanovisko.

Vyvláštění nebo nucené omezení vlastnického práva je možné ve veřejném zájmu, a to na základě zákona a za náhradu (čl. 11 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, vyhlášené pod č. 2/1993 Sb. – dále jen „Listina“).

Odstoupením od smlouvy se smlouva od počátku ruší, není-li právním předpisem stanoveno nebo účastníky dohodnuto jinak (§ 48 odst. 2 obč. zák.).

Z mnoha myslitelných výkladů zákona je třeba v každém případě použít pouze takový, který respektuje ústavní principy, je-li takovýto výklad možný.

Jedním ze základních principů právního státu je princip právní jistoty. Tento princip též zahrnuje jistotu, že bude šetřeno nabytých práv. Princip právní jistoty lze odvodit z čl. 1 a čl. 2 Ústavy České republiky a z čl. 1 až 4 Listiny.

Vlastníkovi je právním řádem poskytována ochrana, obecně vyjádřená zejména v čl. 11 Listiny i v § 123 a násl. obč. zák. Pokud by dodatečným odpadnutím právního důvodu, na základě kterého nabyl vlastnictví k věci kterýkoliv z právních předchůdců vlastníka, stávající vlastník pozbyl řádně nabyté vlastnické právo, byl by narušen princip právní jistoty, tvořící základ právního státu. S principem právní jistoty a ústavní ochrany vlastnického práva je v rozporu výklad, podle kterého dodatečné odpadnutí právního důvodu vlastnictví předchůdce nabyvatele má za

následek zánik vlastnického práva tohoto nabyvatele a jeho obnovení pro původního vlastníka – předchůdce převodce. V důsledku uplatnění takového názoru by si vlastník, který nabyl věc odvozeně (derivátně), nebyl nikdy jist svým vlastnictvím (bylo by mu odepřeno i dobrodiní vydržení, neboť nikdo nemůže vydržet vlastní věc, přičemž v době před odstoupením od smlouvy věc držel jako její vlastník). Nabyvatel by se nemohl spolehnout ani na to, že si řádně ověřil, že jeho předchůdce je skutečně vlastníkem převáděné nemovitosti; přesto by bylo jeho řádně nabyté vlastnické právo ohroženo. Vlastník by tak byl zbaven vlastnictví bez svého zavinění, bez existence veřejného zájmu na takovém postupu a jen s fakticky omezenou možností domoci se náhrady (neměl by nárok na vrácení kupní ceny vůči tomu, komu musí věc vrátit, ale jen vůči tomu, od koho ji nabyl a byl by tak oslaben jeho nárok na vzájemné vrácení plnění).

Naproti tomu osoba, která od smlouvy odstoupila, jako účastník smlouvy mohla mít vliv na její obsah, včetně jejích vad, a nese určité riziko, že (jinak platná) smlouva nebude bez vad, umožňujících od ní odstoupit. Tato osoba také obdržela za převáděnou věc plnění, které má u sebe, a které bude povinna vydat jen oproti vrácení věci (§ 457 obč. zák.). Převedla-li vlastnictví, aniž by obdržela vzájemné plnění a aniž by si svůj nárok zajistila věcněprávními prostředky, nelze negativní důsledky takového postupu přenášet na toho, kdo později vlastnictví k věci řádně nabyl.

Situaci po zrušení smlouvy řeší § 457 obč. zák. tak, že je-li smlouva neplatná nebo byla-li zrušena, je každý z účastníků povinen vrátit druhému vše, co podle ní dostal. Nárok na vrácení kupní ceny z neplatné nebo zrušené smlouvy je podmíněn ve smyslu § 457 obč. zák. splněním vzájemné restituční povinnosti. To platí i pro opačné případy, ve kterých by prodávající žaloval na vrácení prodané věci. I takovéto žalobě by soud mohl vyhovět jen tehdy, kdyby ve výroku rozsudku mohl vyjádřit synalagmatický závazek obou účastníků neplatné či zrušené smlouvy k vrácení plnění z obou stran (R 26/1975 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Nárok upravený v § 457 obč. zák. je nárokem obligačním, směřujícím proti druhému účastníku smlouvy. Není-li možné vrácení přijatého plnění v naturální podobě, uplatní se § 458 obč. zák., ze kterého vyplývá, že není-li vrácení plnění ze smlouvy dobře možné (a to není i v případě, že nabyvatel již není vlastníkem věci, o kterou ve smlouvě šlo), musí být poskytnuta peněžitá náhrada.

Jiný výklad § 48 odst. 2 obč. zák. by musel vést nutně k závěru, že vlastnické právo nabyvatele zanikne i v případě, že jeho právní předchůdce, který věc na něj převodl, odstoupí od smlouvy o převodu vlastnictví vůči svému předchůdci; také vzhledem k tomu, že podle § 48 odst. 2 obč. zák. se smlouva po odstoupení od počátku ruší, nebylo-li mezi účastníky dohodnuto jinak, a že od smlouvy lze odstoupit i na základě dohody (§ 48 odst. 1 obč. zák.) by vlastnické právo mohlo zaniknout i na základě dohody předchůdců vlastníka (arg. ad absurdum).

Jiná situace nastává v případě, že vlastnické právo na nabyvatele nepřešlo, neboť smlouva o jeho převodu byla

absolutně neplatná z důvodů uvedených v § 37 a násl. obč. zák. Na základě absolutně neplatného úkonu vlastnické právo nemůže přejít a nelze tak uvažovat o ochraně vlastnického práva třetí osoby.

Občanskoprávní kolegium se tak odchyluje od právního názoru, vysloveného ve stanovisku občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 28. června 2000, sp. zn. Cjpn 38/98, publikovaného ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 2000, poř. č. 44, že v důsledku odstoupení od smlouvy o převodu vlastnictví k nemovitosti se obnovuje původní stav ohledně vlastnictví převedené věci i v případě, že dříve, než došlo k odstoupení od smlouvy, nabyvatel nemovitost převedl platným právním úkonem na další osobu, a tato osoba nabyla vlastnictví k nemovitosti.

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové z 24. 5. 2005, Sp.zn. 10To 192/2005.

Trestní právo č. 3006, příloha Sbírka rozhodnutí ve věcech trestních, poř. č. 499/2006.

Rozhodnutí se zabývá otázkou, **zda paušální náhrada 75 Kč* za jednotlivé úkony právní služby náleží pouze za ty činnosti obhájce, které jsou kryty ust. § 13 odst. 3 advokátního tarifu nebo i za ty činnosti obhájce, které nejsou úkony právní služby ve smyslu § 11 advokátního tarifu.**

Krajský soud zamítl jako nedůvodnou stížnost obhájce, kterou podal proti usnesení okresního soudu, jímž mu byla zamítnuta náhrada hotových výdajů 75 Kč v souvislosti s poradou s klientem, která trvala kratší dobu než jednu hodinu.

Obhájce ve stížnosti namítal, že i v případě porady s klientem kratší než jedna hodina se koná o úkon právní služby, byť nezmiňovaný v ust. § 11 advokátního tarifu. I za tento úkon měla být proto přiznána paušální náhrada hotových výdajů podle § 13 advokátního tarifu. Nelze totiž rozlišovat, zda jde o úkon „honorovaný“ podle příslušných ustanovení advokátního tarifu, nebo o úkon, za nějž obhájci odměnu přiznat nelze.

Krajský soud se ztotožňuje s názorem okresního soudu, že **v daném případě paušální náhrada hotových výdajů nepřislouží.** Na rozdíl od cestovního a náhrady za promeškaný čas váže advokátní tarif v ust. § 13 odst. 3 paušální náhradu hotových výdajů v částce 75 Kč na jednotlivé úkony právní služby a současně v § 11 odst. 1 a 2 stanoví výčet takových úkonů ve smyslu tohoto právního předpisu.

Krajský soud dále dovodil, že ust. § 11 odst. 3, podle něhož za úkony právní služby neuvedené v odst. 1 a 2 náleží odměna jako za úkony, jimž jsou svou povahou a účelem nejbližší, nelze vykládat tak, že úkonem právní služby jsou všechny činnosti obhájce spojené s poskytováním právní služby.

* *Od 1. 9. 2006 činí paušální náhrada nikoliv 75 Kč, ale 300 Kč [§ 13 odst. 3 novely advokátního tarifu, (vyhl. 276/2006 Sb.).]*

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 25. 10. 1999, sp. zn. 12 Co 768/99.

Soudní rozhledy č. 4/2006, rozhodnutí soudu ČR - část civilní, poř. č. 40.

Usnesení je věnováno problematice ustanovení zástupce z řad advokátů podle § 30 o. s. ř.

Napadeným usnesením zamítl okresní soud žádost odpůrkyně o ustanovení zástupce z řad advokátů s odůvodněním, že navržený postup nevyžaduje ochrana zájmů odpůrkyně, neboť projednávaná věc není skutkově a právně složitá.

Okresní soud odmítl žádost odpůrkyně o ustanovení zástupce z řad advokátů s odůvodněním, že navržený postup nevyžaduje ochrana zájmů odpůrkyně, neboť projednávaná věc není skutkově a právně složitá.

Krajský soud nejprve cituje § 30 o. s. ř. o ustanovení zástupce z řad advokátů na žádost účastníka řízení a dále uvádí:

Tím, že soud ustanoví účastníku zástupce, plní povinnost zajistit účastníkům stejné možnosti k uplatnění jejich práv (§ 18 o. s. ř.). Ustanovení zástupce nezávisí na úvaze soudu, ale soud je povinen žádosti účastníka o ustanovení zástupce vyhovět, jsou-li u něho splněny předpoklady, aby byl soudem osvobozen od soudních poplatků, a jestli to třeba k ochraně jeho zájmů.

V projednávané věci je nezbytné zjistit, zda poměry odpůrkyně odůvodňují osvobození od soudních poplatků a nejde o svévolné a zřejmě bezúspěšné bránění práva (§ 138 odst. 1 o. s. ř.). Teprve v případě vyhovění žádosti odpůrkyně se bude okresní soud zabývat složitostí věci po stránce skutkové nebo právní a v takovém případě ustanoví odpůrkyni zástupce z řad advokátů.

Protože nejsou dány podmínky ani pro potvrzení, ani pro změnu napadeného usnesení, **odvolací soud je zrušil a věc vrátil okresnímu soudu k dalšímu řízení.**

•

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 28. 6. 2004, sp. zn. 12 Co 451/2003.

Soudní rozhledy č. 43/2006, rozhodnutí soudu ČR - část civilní, poř. č. 41.

Usnesení se zabývá otázkou ustanovení bezplatného právního zástupce soudem z řad advokátů z jiného města, než je bydliště účastníka.

Žádný právní předpis nestanoví hlediska pro výběr advokáta, který je ustanovován zástupcem, musí však jít o takový výběr, který dává záruky bezproblémového zastupování. Nikoliv nevýznamnou podmínkou je v tomto směru možnost kontaktu mezi zastupovaným účastníkem a ustanoveným zástupcem.

Napadeným usnesením soud prvního stupně žalobkyni k její žádosti ustanovil zástupce, a to Mgr. D. V., advokáta, se sídlem v Litvínově.

Odvolání proti tomuto usnesení podal advokát Mgr. D. V. a vyslovil nesouhlas se svým ustanovením. Uvádí, že bezprostředně po doručení písemně vyzval žalobkyni ke kontaktování za účelem dalšího postupu ve věci, ale místo žalované ho kontaktoval telefonicky její

manžel s tím, že žalobkyně s advokátem jednat nebude a všechno bude vyřizovat on, neboť se ve věci jediný vyzná. Žádost, aby se dostavili oba dva, manžel žalobkyně odmítl s poukazem na skutečnost, že mají tři malé děti a cesta z Mostu do Litvínova je pro ně nepřijatelná. Dále ještě doplnil odvolání poukazem na skutečnost, že jeho manželka, která je státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Mostě, vyřizuje tři podání žalobkyně, která byla podána dříve, než byl ustanoven zástupcem, a dovozuje, že nemůže dostát povinností podle § 16 zákona o advokacii.

Krajský soud shledal odvolání důvodným.

V usnesení se zejména uvádí:

Podle § 30 o. s. ř. účastníku, u něhož jsou předpoklady, aby byl soudem osvobozen od soudního poplatku, předseda senátu ustanoví na jeho žádost zástupce, jestliže je to třeba k ochraně jeho zájmů. O tom, že může tuto žádost podat, je předseda senátu povinen účastníka poučit (odst. 1). Vyžaduje-li to ochrana zájmů účastníka nebo jedli o ustanovení zástupce pro řízení, v němž je povinné zastoupení advokátem, ustanoví mu předseda senátu v případě uvedeném v odst. 1 zástupce z řad advokátů (odst. 2).

V projednávané věci v průběhu řízení požádala žalobkyně o ustanovení zástupce z řad advokátů. Poukazuje na skutečnost, že jí již bylo přiznáno osvobození od soudních poplatků a že žalovaný je hospodářsky silný právní subjekt, který bude zastoupen právníky. Této žádosti okresní soud vyhověl napadeným usnesením.

Z dokladů, které žalobkyně předložila ke své žádosti o osvobození od soudních poplatků, vyplývá, že je matkou tří nezletilých dětí narozených v letech 1999, 2001 a 2002. Třebaže Most, kde bydlí žalobkyně, a Litvínov, kde je sídlo Mgr. D. V., jsou spojeny městskou hromadnou dopravou, je vzhledem k péči o tyto nezletilé děti poněkud ztížena možnost kontaktu žalobkyně s tímto ustanoveným zástupcem.

Podle názoru odvolacího soudu okresní soud nepochybil, jestliže žádosti žalobkyně o ustanovení zástupce, a to advokáta, vyhověl, ale vzhledem k poměrům žalobkyně není vhodné, aby to byl advokát, který nemá sídlo v městě Most, tedy v bydlišti žalobkyně.

Krajský soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil okresnímu soudu k dalšímu řízení.

Poznámka redakce:

Podle našeho názoru jde o rozhodnutí problematické. Jak jsme zjistili, nejdlejší časová vzdálenost mezi konečnými stanicemi elektrické dráhy mezi oběma městy je něco přes půl hodiny. I když se přihlédne k osobním a rodinným poměrům účastnice, pak ve srovnání např. s pražskými poměry je často časový úsek, který musí při hromadné dopravě účastník ze svého bydliště do sídla advokáta překonat, i výrazně delší. Přesto by patrně nevznikl na půdě některého pražského soudu názor, obdobný tomu, který zastává uvedené rozhodnutí.

Balák/Korecká/Vojtek:

Občanský zákoník s judikaturou

C. H. BECK, Praha, duben 2006, 884 stran, cena 1120 Kč.

Nakladatelství C. H. BECK před nedávnem rozšířilo svoji odbornou produkci o Beckovu edici zákonů s judikaturou. Jde o publikace, ve kterých je otištěn text příslušného zákona, k němu některé vybrané související právní předpisy, ke každému ustanovení zákona je publikována judikatura tak, že je otištěna zpravidla právní věta judikátu a z něj pak nosná právní argumentace, uplatněná v odůvodnění rozhodnutí. Obsahové zaměření judikátu je charakterizováno autory určitým „názevem“ judikátu. Publikace obsahuje i přehled vybrané odborné literatury k jednotlivým tematickým celkům či jednotlivým problematikám. Tímto způsobem již nakladatelství C. H. BECK zmapovalo postupně občanský soudní řád, soudní řád správní, zákoník práce a naposledy občanský zákoník.

Z pohledu recenzenta lze jen pochválit nakladatelský počín „Becků“ za jejich záměr přijít na trh odborné právní literatury s publikacemi tohoto druhu. Renomované právní nakladatelství, za které C.

H. BECK považují, by mělo mít pokryto nosné kodexy našeho právního řádu nejen komentáři, ale také přehledy judikatury. Kolektiv autorů publikace sestávající ze soudců Nejvyššího soudu podle jejich odborné specializace na jednotlivé problematiky, dává záruku kvality díla, spočívající v odpovědném výběru judikatury a výběru obsahu judikátů. A dílo skutečně kvalitu má. Ale abych jen nechválil: Nejsm si zcela jist, zda stejně pečlivě a úplně je do publikace zahrnuta také judikatura Ústavního soudu. Exaktní srovnání jsem však neprováděl.

Jsem toho názoru, že význam Beckovy edice zákonů s judikaturou je nezastupitelný především pro justiční kruhy a pro nás advokáty. Podle platného znění § 99 odst. 1 o. s. ř. je součástí „usmiřovací role“ soudce vůči účastníkům poukaz na publikovanou judikaturu Nejvyššího soudu. Kolegové a kolegyně advokáti a advokátky – kolikrát jste již byli soudcem okresního soudu upozorněni na to, že ten či onen aplikační otazník nad našimi zákony vyřešil ten či onen judikát? Nevede ona na judikaturu upozorňovací jednosměrka spíše opačným směrem? Ale třeba tím soudce nerozzlobit, toť otázka. Znalost publikované judikatury u nás advokátů považují za součást naší kvalifikace a dobrého jména nejen před klienty, ale i před soudci. Upozornění na příslušný judikát svědčící naší věci považují za součást dovoleného, ba naopak žádoucího advokátního profesionálního jednání ve prospěch a v zájmu našich klientů.

Publikace od „Becků“ nejsou z nejlevnějších. Nepochybně však pro ně platí, že kvalita a užitná hodnota těchto publikací je vysoká. Takže nelitujeme oněch 1120 Kč a investujeme je do našeho odborného vzdělávání v oblasti judikatury k občanskoprávním vztahům. Vždyť znalost „občana“ (a tudíž i judikatury soudů k němu) by měla být touhou i pýchou každého z nás, protože jde o pilíř právního řádu v oblasti práva soukromého.

❖ JUDr. MARTIN MIKYŠKA

Koblíha, Ivan a kol.:

Obchodní zákoník. Komentář.

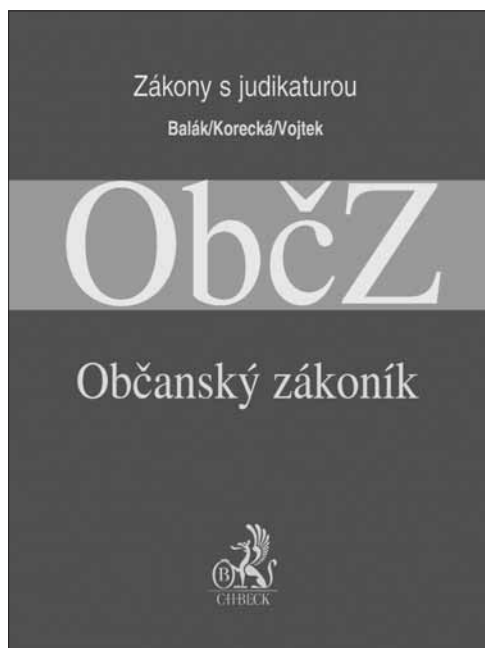
Linde Praha, a. s., 2006, první vydání, 1560 stran, 1750 Kč.

Nakladatelství a knihkupectví Linde Praha, a. s., tj. Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, přichází nyní na trh s novým komentářem obchodního zákoníku, a to podle právní úpravy k 1. 4. 2006.

Z dřívější doby je Linde známo vícesvazkovým komentářem obchodního zákoníku, který se věnoval české právní úpravě v kontextu úprav v jiných zemích.

Recenzovaný nový komentář patří do skupiny komentářů podrobných, ale jednosvazkových, které je možno označovat jako tzv. komentáře střední. Zdá se, že o tyto publikace je v praktické sféře největší zájem. V této kategorii jsou ovšem již i díla opakovaně vydávaná, mj. i výborný tzv. „šedý“ komentář z pera Plívy, Štenglové, Tomsy a kol.

Některé ze středních komentářů jsme již měli možnost v poslední době recenzovat, jiné komentáře známe již z jejich delšího používání, a tak můžeme do jisté míry porovnávat.

PROCESINVEST

FINANCOVÁNÍ SOUDNÍCH ŘÍZENÍ

KLIENTŮM ADVOKACIE, FYZICKÝM ČI PRÁVNICKÝM SUBJEKTŮM POSKYTUJEME

- úhradu všech soudních poplatků při uplatnění oprávněného nároku nad 500 000 Kč
- průběžnou úhradu právního zastoupení v soudním či rozhodčím řízení
- jistotu účelného financování soudního řízení i v několika procesních stupních
- převzetí rizika dalších nákladů řízení při případném neúspěchu

Financování poskytovaného typu není ani úvěrem ani půjčkou, **klientovi nevznikají** v případě smluvního převzetí financování **žádné další náklady**.

Financování umožňuje **zahájit soudní řízení i při finanční tísní** Vašeho klienta.

STANE-LI SE VÁŠ KLIENT BENEFICIENTEM NAŠICH SLUŽEB, ZÍSKÁTE

- možnost prosadit oprávněný nárok klienta i při nedostatku jeho financí
- výhodu dlouhodobého finančního zabezpečení klientů
- pro Vašeho klienta ekonomický nástroj ke zlepšení jeho postavení v konkurenčním prostředí

NABÍZÍME NOVĚ

Odkup bonitní pohledávky, zejména za subjekty v německy hovořících zemích.

Financování řízení též v zahraničí – převážně v Německu, Rakousku, Slovensku.

Obraťte se proto na nás, poskytneme Vám bližší informace a Vaším klientům pomoc!

GARANTUJEME

Klientovi svobodu volby vlastního právního zástupce.

Plnou úhradu všech účelných odborných služeb, přímo souvisejících s řízením.

WWW.PROCESINVEST.CZ

Procesinvest, a.s., Jana Masaryka 252/6, 120 00 Praha 2

tel. +420/266 091 400, fax: +420/266 091 205, e-mail: pravni@procesinvest.cz

ZKUŠENOSTÍ MÁME TOLIK, ŽE VYDĚLÁTE I TADY

NABÍZÍME VÁM:

- přímé prodeje a on-line aukce
- dobrovolné a nedobrovolné dražby
- výběrová řízení a veřejné obchodní soutěže
- prodeje podniků nebo majetkových podílů
- krizový management
- ekonomické a daňové poradenství

Své služby NAXOS nabízí nejen v Praze, ale také v rámci sítě poboček po celé České republice v Brně, Hradci Králové, Ostravě a Plzni.

KONTAKTUJTE NÁS:

Telefon: 257 314 251, 777 718 356
Mail: info@naxos.cz
Web: www.naxos.cz

auto zeman

JEDINEČNÁ NABÍDKA

SLEVA AŽ 115 000 Kč

Mazda 3 Sleva 60 000 až 100 000 Kč cena od 354 900 Kč*

SLEVA AŽ 150 000 Kč

Mazda 6 Wagon i s možností odpočtu DPH, cena již od 473 900 Kč bez DPH*

*Cena včetně bonusu při nákupu na Mazda Leasing (15 000 Kč u modelů Mazda2 a Mazda3, 20 000 Kč u modelů Mazda6). Nabídka platí do 30. 9. nebo do vyprodání zásob.

ZOOM-ZOOM

ALTO ZEMAN, s. r. o., Poděbratská 523/54, 190 00 Praha 9, 266 311 617, www.mazda-praha.cz

Linde nevsadilo jen na jednoho autora, ale volí autorský kolektiv, a to ve složení, které se obecně osvědčuje. V týmu autorů jsou zastoupeni soudci, advokáti i vysokoškolská učitelé. Jména autorů jsou přitom v odborných kruzích, ale i u veřejnosti velmi dobře známá.

Stranou snahy autorů tentokrát zásadně zůstávají široká teoretická východiska a tomu odpovídající výklady, srovnávací studie a polemiky. Účelem bylo doplnit dosavadní literaturu a volit zejména pohled praktický. Autoři si tedy vytyčili cíl napomoci řešení problémů, s nimiž se praxe potýká.

Po formální stránce zachovává komentář klasickou komentářovou podobu:

- nejprve je uveden text příslušného ustanovení (§) a poté následuje
- uvedení souvisících ustanovení,
- uvedení souvisících předpisů,
- vlastní komentář,
- judikatura,
- literatura (která text k příslušnému paragrafu zakončuje).

Všechny tyto složky textu k jednotlivým paragrafům nejsou ovšem vždy naplněny. To může mít svoje různé důvody. Např. u některých smluvních typů III. části obchodního zákoníku není uvedena žádná literatura. Autoři zde vycházejí z toho, že vlastní komentář je dostačující. Předpokládáme však, že tvůrci se v dalších vydáních práce budou snažit vyjít vstříc i těm uživatelům, kteří si k jednotlivým ustanovením chtějí srovnat různé literární texty, a dojde tedy k doplnění alespoň základních odborných pramenů.

Zřejmě pak při příštích vydáních budou do literatury při korekturách doplněna opravdu poslední vydání jiných děl (i když to je – a zvláště tam, kde jde o kolektiv autorů a každý autor zakončuje svoje práce v jiné době – velmi obtížné).

V naší recenzi se pochopitelně nemůžeme věnovat velkému počtu ustanovení zákona. Můžeme zmínit jen některá z nich.

Rádi uvádíme, že po zákonných změnách obsahuje např. § 67a poslední znění zákona: „Ke smlouvě, na jejímž základě dochází k převodu podniku nebo jeho části a ke smlouvě

zřizující zástavní právo k podniku nebo jeho části musí být udělen souhlas společníků nebo valné hromady.“ Přitom vlastní komentář text vhodně vysvětluje a uvádí i konkrétní možnosti rozhodnutí mimo valnou hromadu.

Vzhledem k tomu, že na našem pracovišti byla v současné době dokončena nová publikace,¹ zajímalo nás, jakou typologii obchodních závazkových vztahů autoři komentáře používají, a to u § 261 a 262. Můžeme říci, že u „obchodů“ podle § 261 odst. 3 setrvávají tvůrci komentáře u klasického pojmu „absolutní obchody“. Dále pak se jeví, že jiné nové pojmy nepoužívají. Při hodnocení § 261 odst. 7 se tvůrci přiklánějí k tomu (pokud jsme to správně pochopili), že jde o obdobný režim jako u smluv podle § 261 odst. 6. Tento názor nesdílíme a řadíme smlouvy podle § 261 odst. 7 do smluv občanskoprávních (absolutní neobchody). U § 262 je pak používán klasický pojem „fakultativní obchody“.

Vzhledem k tomu, že někteří autoři řadí mezi tzv. základní ustanovení nejen § 409, ale i § 410, budil naši pozornost i komentář k těmto ustanovením. Podle našeho názoru řadí tento komentář mezi základní ustanovení jen § 409 a v komentáři § 410 je uváděno vymezení mezi kupní smlouvou a jinými smluvními řešeními. To považujeme za správné.

U ustanovení § 476, tj. u základního ustanovení o prodeji podniku, je podle našeho názoru podstatnou částí smlouvy závazek zaplacení ceny, nikoli však cena (srov. jiné řešení u kupní smlouvy v § 409 a srov. text § 482). Komentář pak cenu za podstatnou část smlouvy o prodeji podniku považuje. Souhlasíme však s tím, že uvedení ceny je potřebné.

Jak je zřejmé, jsou v obchodním právu otázky, které ještě bude potřebné řešit osobami fronty teoretické, a otázky, na které pak odpoví konstantní a komplexní judikatura. Komentář tyto problémy může jen otevřít a uvést názory řešitelů.

Je tedy důležité, aby komentář vzbudil zájem čtenářů a byla tak možnost, aby při dalších vydáních došlo k doplnění dalších theoretic-

kých a praktických výstupů. To ostatně lze od tohoto velmi přehledného a pečlivě zpracovaného díla očekávat a u nakladatelství Linde (které je mj. proslulé i pečlivostí technického zpracování) jsou další vydání obvyklá.

V závěru naší recenze můžeme nadepsané dílo přivítat a vyjádřit přesvědčení, že si najde svoje místo jak v knihovnách jednotlivých osob a advokátních kancelářích, tak i v knihovnách různých institucí.

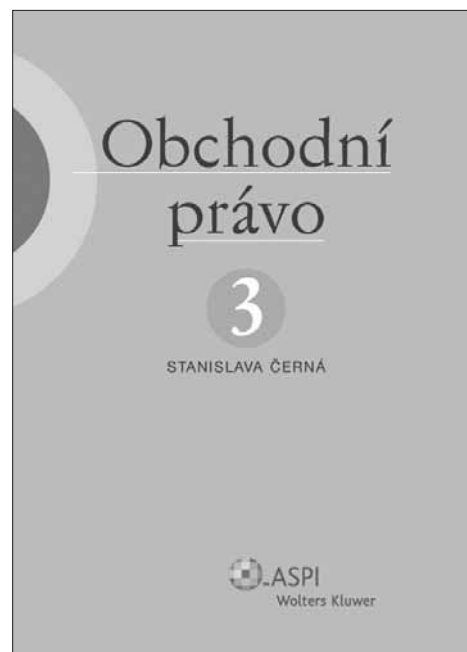
❖ doc. JUDR. KAREL MAREK, CSc.

¹ Marek, K.: Smluvní obchodní právo. Kontrakty. Nakladatel a distributor Právnická fakulta MU Brno, www.law.muni.cz, 2. vydání 2006, 400 s.

Černá, Stanislava: Obchodní právo. Akciová společnost. 3. díl

ASPI, a. s., Praha 2006,
360 stran, cena 460 Kč.

Publikace komplexně zahrnuje úpravu akciové společnosti v obchodním zákoníku, poukazuje na souvislosti s některými dalšími navazujícími předpisy a také na některé související předpisy komunitárního práva. Třetí díl učebnice navazuje na její druhý díl, který zpracovala prof. JUDr. Irena Pelikánová, DrSc., ve spolupráci s dal-

www.garris.cz

GARRIS, a.s. (www.garris.cz) – jsme investiční a poradenská společnost působící v oblasti investic, strategického poradenství, akvizic, krizového řízení a restrukturalizací společností. Naši strategií je investovat vlastní či svěřené prostředky tak, abychom je co nejlépe zhodnotili. Hledáme do svého týmu spolupracujících osob vhodného kandidáta na pozici:

ADVOKÁT/ ADVOKÁTKA

se smlouvou o výhradní spolupráci

Náplní práce bude rozmanitá právní agenda zejména v oblasti obchodního práva, rovněž práva občanského, pracovního, živnostenského, autorského, práv k nemovitostem, ad. Dále pak příprava, tvorba a kontrola smluvních dokumentů; podání k soudům; právní analýzy atd.

POŽADAVKY A PODMÍNKY:

- Advokátní zkoušky
- Zkušenost s poskytováním právní agendy v anglickém jazyce na dobré úrovni výhodou
- Práce s PC na uživatelské úrovni
- Pečlivost, zodpovědnost, schopnost samostatné práce, předpoklady pro týmovou spolupráci, časová flexibilita, vysoké pracovní nasazení

NABÍZÍME:

- Motivující finanční ohodnocení
- Spolupráce v rámci mladého kolektivu
- Spolupráce podpořená zázemím renomované a stabilní společnosti

DALŠÍ INFORMACE:

Termín započetí spolupráce: dohodou
Místo společného působení: Praha 5-Smíchov (Anděl)

V případě Vašeho zájmu o pozici nám zašlete strukturovaný životopis na e-mail: job@garris.cz

Silný a spolehlivý partner pro vymáhání Vašich pohledávek

- ✓ Rychlost
- ✓ Spolehlivost
- ✓ Nezávislost

Exekutorský úřad Plzeň-jih
soudní exekutor JUDr. Jiří Doležal
Jablonského 7, 326 00 Plzeň

www.exekutor.net
e-mail: dolezal@exekutor.net
tel.: 724 121 214

SODNÍ | EXEKUTOR
JUDr. Jiří | DOLEŽAL

šími autory a tvoří spolu s ním moderní a komplexní učebnici práva obchodních společností a družstev. Autorka, vedoucí katedry obchodního práva Právnické fakulty UK v Praze, věnuje první oddíl vymezení pojmu a právní povahy akciové společnosti, jejím dějinám, současným vývojovým tendencím a hospodářskému významu. Za velmi cennou považují zejména partii o současných vývojových tendencích právní úpravy akciové společnosti, která otevírá čtenáři zasvěcený pohled do problémů nejen české, ale i komunitární úpravy akciových společností (a to i v historických souvislostech) a zdůrazňuje rovněž úzkou vazbu na problematiku regulovaných kapitálových trhů.

Druhý oddíl zpracovává komplexně problematiku vzniku akciové společnosti se zajímavým pojednáním o jednočlenné akciové společnosti, vč. možnosti a důsledků koncentrace všech akcií společnosti v jejím majetku. Přínosné jsou exkurzy do úpravy jiných členských zemí Evropské unie. Základní kapitál, jeho kontinentálně-evropská a americká koncepce, funkce, tvorba a právní nástroje jeho udržení, jsou začleněny do třetího oddílu. Součástí tohoto oddílu je mimo jiné i rozbor problematiky vnitřního obchodování v akciové společnosti, doplněný o příklady, ilustrující jednotlivá pravidla a rozbor možností a postupů nabývání vlastních akcií a důsledků porušení pravidel pro jejich nabývání. Vzhledem k tomu, že v teorii se objevují velmi rozdílné názory na důsledky porušení pravidel vnitřního obchodování, je škoda, že chybí rozbor či alespoň zmapování názorů na tuto problematiku.

Čtvrtý a pátý oddíl je věnován akciím, zatímním listům a dluhopisům vydávaným akciovou společností. Autorka velmi fundovaně, aniž by přitom výklad zatížila nadbytečnými podrobnostmi, zpracovává komplexní přehled této problematiky ze všech potřebných úhlů pohledu. Postihuje i nové trendy komunitárního práva ve vazbě na zlaté akcie, vč. příslušné judikatury Evropského soudního dvora.

Úprava práv a povinností akcionářů a ochrany menšinových akcionářů

je obsahem šestého, sedmého, osmého a devátého oddílu.

Autorka podrobně mapuje a rozebírá jednotlivá majetková práva akcionářů a výklad doplňuje začleněním zásad, jimž je tato úprava podřízena, příp. srovnáním s úpravou jiných forem společností. Rozbor doplňuje i řešením otázek, které někdy činí praxi problémy (např. promlčení práva na výplatu dividendy). V souvislosti s ochranou akcionářů při ovládnutí společnosti se věnuje i rizikům vzniku podnikatelských seskupení ve vztahu k právům menšinových akcionářů a jejich právnímu řešení, a to jak v českých, tak v komunitárních souvislostech. Rozbor doplňuje zajímavým srovnáním koncepce práva podnikatelských seskupení v evropských i některých mimoevropských státech. Pojednání této problematiky odráží hluboké znalosti autorky v této oblasti. Jako soudce oceňují rozbor principů loajality, zákazu zneužití práva a zákazu zneužití většiny nebo menšiny (a rovnosti) hlasů jako výkladových pravidel pro interpretaci jednotlivých práv a povinností akcionářů.

Značnou pozornost autorka věnuje právům a povinnostem akcionářů (a členů orgánů) společností s kótovanými akciemi, včetně související úpravy práva kapitálových trhů. Velmi aktuální je pojednání o úpravě vytlačení menšinových akcionářů (squeeze-out) včetně jeho ideologie, geneze evropské úpravy a úpravy v řadě států Evropského hospodářského prostoru.

Desátý oddíl se věnuje organizační struktuře akciové společnosti. Zabývá se oběma modely organizační struktury, poukazuje na jejich využívání v jiných státech a na meze současné úpravy struktury akciové společnosti a potřebu její změny, zejména ve vztahu k malý a středním akciovým společnostem. Podrobně rozebírá úpravu jednotlivých povinně zřízovaných orgánů a pravidla jejich fungování, odpovědnost jejich členů (vč. odpovědnosti tzv. faktických vedoucích). Celý paragraf pak věnuje kodexům Corporate Governance, a to nejen jejich obsahu, ale i principům, pova-

ze a cílům a jejich vlivu na platnou právní úpravu.

Zvýšení a snížení základního kapitálu je obsahem jedenáctého oddílu. V rámci této úpravy se autorka zabývá i dalším druhem cenných papírů vydávaných akciovou společností, a to poukázkou na akcie, který byl do české právní úpravy začleněn poměrně nedávno, přičemž vysvětluje i přínos tohoto druhu cenných papírů pro akciové společnosti s kótovanými akciemi.

Poslední, dvanáctý oddíl pojednává o zániku akciových společností s likvidací i bez likvidace a změně její právní formy. U zrušení akciové společnosti s likvidací je podle mého názoru v dalším vydání třeba poněkud zpřesnit výčet případů, kdy se zrušuje akciová společnost bez právního nástupce aniž probíhá likvidace, neboť z úpravy v obchodním zákoníku vyplývá, že takový stav nastane, zruší-li soud konkurz po splnění rozvrhového usnesení nebo zruší-li její, protože majetek akciové společnosti nepostačuje k úhradě jeho nákladů, anebo zamítne-li návrh na prohlášení konkurzu pro nedostatek majetku, přičemž ve všech těchto případech je další podmínkou, že společnost nemá žádný majetek, tj., že není co likvidovat.

Velmi přehledně je zpracována (v obchodním zákoníku značně nepřehledná) úprava přeměn obchodních společností. Autorka se zabývá jednotlivými druhy přeměn nejen z hlediska jejich právní úpravy, ale i z hlediska jejich ekonomického významu, a pro čtenáře velmi srozumitelnou formou charakterizuje jednotlivé druhy přeměn. U právní úpravy rozdělení je do učebnice zapracována i zcela „čerstvá“ úprava nové formy rozdělení – rozdělení odštěpením.

Závěrem je třeba říci, že vydáním třetího dílu učebnice obchodního práva se dostává do rukou nejen studentů, ale i dalších uživatelů zajímavá a srozumitelná publikace, která je přínosem nejen pro výuku akciového práva, ale i pro celou odbornou veřejnost.

Jirsa, Jaromír – Vávra, Libor – Janek, Kryštof – Meduna, Petr:

Klíč k soudní síni – příručka pro začínající soudce a advokáty

Lexis Nexis CZ, Praha 2006, 1. vydání, 427 stran, 330 Kč.

Od r. 1989 se každoročně zvyšuje počet absolventů právnických fakult, toužících po uplatnění v advokacii nebo justici. Jsou obvykle velmi dobře jazykově vybaveni, orientují se v mezinárodním i evropském právu, v průběhu studií nezdírkou absolvovali stáže na zahraničních univerzitách. Předpoklady, aby se mohli stát skutečně výtečnými advokátními koncipienty nebo justičními čekatelí, tak splňují na výbornou. Až na výjimky jim však schází reálná představa o každodenní činnosti advokátů a soudců. Řečeno slovy Betty MacDonaldové, autorky proslulého románu o životě, neví tedy vlastně, co profesní život advokátům a soudcům *skutečně dává a co jim naopak bere...*, zkrátka jaký doopravdy je. Autorský tým čtyř zkušených praktikujících soudců a advokátů, kteří se kromě vlastní praxe věnují intenzivně právě výchově advokátních koncipientů a justičních čekatelů, proto sepsal pro všechny adepty advokát-

ského a soudcovského stavu publikaci, která by jim měla s nadsázkou posloužit jako klíč k soudní síni.

Stejnomená publikace se na knižních pultech objevila krátce poté, co ji v polovině června vydalo nakladatelství Lexis Nexis. Budoucím advokátům a soudcům se snaží být uceleným průvodcem zákulisím labyrintu současné advokacie a justice. Souhrnně, přehledně, především však poutavě jim přibližuje vše, co mohli dosud znát povětšinou jen z vyprávění těch, kteří kdy koncipientskou nebo čekatelskou praxi absolvovali. Pro tato učednická léta projevují autoři jistou shovívavost a pochopení (*„...zajímá-li vás, co takový koncipient zejména potřebuje, z vlastní zkušenosti bych doporučil především dobré boty... vzpomínám si, že v počátcích své praxe jsem denně na cestách po soudech, živnostenských úřadech, trestních rejstřících a kdoví kde ještě, nachodil denně v průměru kolem deseti kilometrů...“* nebo *„...jako čekatelé jsme v montérkách stěhovali různé spisovny, uklízeli soud, vyplňovali stovky statistických listů, na které měsíce nikdo nesáhl...“*), vždyť advokátními koncipienty nebo justičními čekatelí byli v minulosti i oni sami.

Převážnou část *Klíče k soudní síni* zaměřili autoři prakticky. Na rozdíl od učebnic a klauzurních prací se však přitom neuchýlili k příkladům pomocí fiktivních příhod, nýbrž toliko skutečných příběhů z vlastní praxe. Jejich čtivost umocňuje lehké pero a špetka sympatického humoru (*„...nikdy nerozkládej a nepokládej spis na jiný spis, který máš otevřený... když tohoto pravidla soudce nedbá, hrozí nebezpečí, že se spisy takzvané ‚okotí‘, soudce zapomene, že má před sebou na sobě rozevřené dva, nebo dokonce ještě více spisů, a spisy založí do sebe...“*) tak dokonale, že sečtělý čtenář nabývá místy dojmu, že si pro inspiraci k autorům přišel snad i Jerome Klapka Jerome...

Budoucí advokáti jistě uvítají informace o právních formách, v nichž lze v současnosti advokacii vykonávat, podrobné vyčíslení nákladů chodu advokátní kanceláře, doporučení, podle jakých měřítek si vybírat tým svých spolupracovníků (*„...zdatná asistentka zastane polovinu advo-*

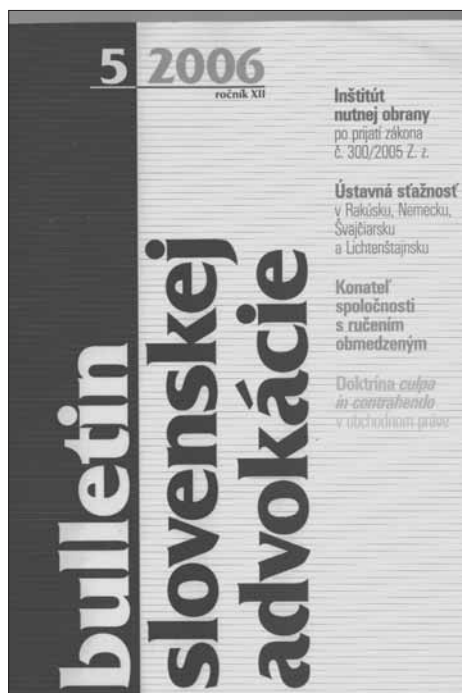
kátovy práce. Samozřejmostí je vysoká úroveň chování a komunikativnosti. Příjemný vzhled je výhodou, solidní oblékání podmínkou. Pro pány platí varování: asistentku si najímáte na práci, nikoli na okukování...“), jakým způsobem jednat s klienty, a to hned v několika různých situacích (*„...advokát při prvním jednání s klientem představí svoji kancelář, specializaci v poskytování právních služeb a poskytne klientovi základní údaje o podmínkách, za kterých je připraven právní zastoupení převzít. Je vhodné, než tyto všechny údaje advokát klientovi sdělí, aby jej nejprve vyslechl, v průběhu jeho spontánního vyprávění si dělal poznámky a snažil se více naslouchat, než do klientovy řeči vstupovat...“*), jak vést jejich obhajobu, komunikovat jejich jménem s právními zástupci protistrany a soudci (*„...jsou klienti, kteří mají averzi vůči jakýmkoli orgánům a jejich případná svědecká výpověď či účastnický projev mohou vést k udělení pořádkové pokuty, osočují soud z podjatosti, aniž by k tomu mohli předložit jakýkoli pádný důkaz. Je lepší takového klienta z jednání omluvit a vést celý spor toliko v právním zastoupení a s vědomím, že je právě v zájmu klienta, aby se jednání nezúčastňoval...“*) či sepsovat různá civilní nebo trestní podání. Adeptům soudcovského taláru přijdou naopak vhod pasáže popisující systém administrativy soudů, oběh spisové agendy, vedení řízení (*„...jakou žalobu připustíš, takový bude průběh řízení...“*), vyhotovování rozsudků anebo pojednávající o soudcovské nezávislosti a nestrannosti.

Klíč k soudní síni je kombinací praktického vademeca a laskavého průvodce zákulisím světa Spravedlnosti. Kdo by tento svět snad teprve objevoval, může při čtení souběžně nahlížet do slovníčku justičního slangu (cit.: *„...kecátka – diktafon, elpaso – loupežné přepadení, čumáci – veřejnost...“*).

Podobná populárně-naučná publikace z prostředí novodobé české advokacie a justice tu dosud z nepochopitelných důvodů chyběla. Kupte si ji. Přečtete ji jedním dechem, dost možná i rychleji než leckterý Vieweghův román.

♣ JUDr. JANA WURSTOVÁ,

♣ Mgr. TOMÁŠ NAHODIL

Z Bulletinu slovenskej advokácie č. 5/2006

Úvodníku pátého čísla Bulletinu slovenskej advokácie s názvom **Advokát mediátorom** se zhostila advokátka a mediátorka **JUDr. Beata Swanová**. Úvahu o mediaci očima advokáta napsala po neformálních hovorech s kolegy, z nichž nabyla dojmu, že jsou k mediaci stále velmi skeptičtí. V současné době upravuje v SR mediaci jako alternativu soudního řízení zákon č. 420/2004 Z. z. V seznamu mediátorů, jichž je t. č. 69, je minimálně polovina právníků, mezi nimi i několik advokátů. Výhrady proti mediaci mají advokáti ve více oblastech; nejčastěji pochybují o nestrannosti mediátorů, o dodržo-

vání mlčenlivosti o poskytnutých informacích, ev. o možnosti jejich zneužití při soudním řízení. Autorka ale tvrdí, že advokáti se na mediaci příliš dívají přes advokátské brýle. Mediace je však postavená na úplně jiných základech, než „klasické“ mimosoudní dohadování. Úlohou mediátora není poskytovat právní rady – jeho úlohou je určit pravidla a potom „jen“ vést komunikaci tak, aby dospěla k závěrečnému konsensu. Svou autoritou musí zajistit, aby „síly byly vyrovnané“; někdy musí být jako hromosvod a uzemnit prostřednictvím své osoby negativní emoce. Právní vědomosti by měl uplatnit až nakonec, kdy pomáhá stranám formulovat mediační dohodu. V závěru autorka přiznává, že už na školení mediátorů, určeném pro právnícké profese, bylo jasné, že někteří z advokátů nejsou schopni změnit svoji optiku a ani v rámci simulovaných mediací přijmout trochu pokornější roli, tedy nevést mediaci jako Pan právník. Zvyk je zvyk a mentalita každého je samozřejmě rozdílná.

Z odborných článků přináší Bulletin nejprve příspěvek advokátního koncipienta **Mgr. Branislava Murgaše: Inštitút nutnej obrany po prijatí zákona č. 300/2005 Z. z.** Nový zákon opět posiluje postavení obránce vůči útočníkovi a poprvé definuje tzv. „putativnu obranu“.

Článek **JUDr. Romana Juríka** s názvem **Ústavná sťažnosť v Rakúsku, Nemecku, Švajčiarsku a Lichtenštajnsku** se zabývá právní úpravou ústavní stížnosti ve státech, v nichž je úředním jazykem němčina. Jde o velmi zajímavou problematiku, v případě Německé spolkové republi-

ky pak zvláštní tím, že ústavní stížnost není vyhrazena jen spolku, ale nacházíme ji i v několika spolkových zemích na úrovni zemské.

Odborný asistent Právnické fakulty P. J. Šafárika v Košicích **JUDr. Adrián Graban** napsal práci na téma **Konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným**, jejíž první část obsahuje toto číslo BSA. Zaměřil se na jednání jménem společnosti ve všeobecné rovině včetně institucionálních základů, práv a povinností jednatelství, jakož i na jednotlivé způsoby výkonu a zániku funkce jednatele.

Kolega výše uvedeného autora z téže fakulty, **Mgr. Kristián Csach, LL.M.**, interní doktorand, reaguje ve svém příspěvku **Doktrína cupla in contrahendo v obchodnom práve** na článek **JUDr. Andrey Moravčikové Doktrína cupla in contrahendo (c.i.c.) v obchodnom práve**, uveřejněném v dvojčísle BSA č. 9-10/2005. Snaží se objasnit institut odpovědnosti za c.i.c. a staví se kriticky k hlasům volajícím po začlenění tohoto institutu do slovenského práva. Současně autor vyslovuje názor, že možnost uplatňování odpovědnosti za c.i.c. je třeba ve slovenském právu hledat v mimozávazkové odpovědnosti, zejména v §§ 415 a 420 Občanského zákoníku. Tato ustanovení jsou použitelná i v obchodním právu. Odpovědnost za c.i.c. je podle autora konstruována i ve slovenském právním pořádku jako odpovědnost subjektivní.

✦ JUDr. KVĚTA SLAVÍKOVÁ

LAW-INFO v renomované pražské advokátní kanceláři Mgr. Ivo Haly

→ Renomovaná pražská Advokátní kancelář Mgr. Ivo Hala se v červenci tohoto roku rozhodla využít pro řízení své organizace řešení LAW-INFO společnosti OR-CZ spol. s r.o. postavené na platformě Lotus Notes.

→ LAW-INFO představuje řešení pro komplexní správu spisové agendy a právních dokumentů v advokátních kancelářích a umožňuje uživatelům snadno, rychle a efektivně přistupovat k základním informacím o klientských a kauzách bez složitého vyhledávání s možností vzdáleného přístupu. Ke každému případu mohou uživatelé pořizovat záznamy o komunikaci s klientem, se soudem, s protistranou a o odpracovaných úkonech a připojovat dokumenty, písemnosti a emailovou poštu.

→ Hlavním cílem zavedení systému Law-Info v Advokátní kanceláři Mgr. Ivo Hala je zefektivnění přístupu k informacím, jejich sdílení a zabezpečení a zkvalitnění procesů souvisejících s poskytováním právních služeb klientům kanceláře.

Exekutorský úřad Sokolov, se sídlem v Lokti
Mgr. Miloš Dvořák, soudní exekutor přijme exekutorského

koncipienta/kandidáta

Vzdělání: VŠ – právnická fakulta ukončena
magisterskou státní zkouškou, odborná justiční zkouška
pro pozici kandidáta

Předpoklady: řídičský průkaz skupiny B, časová flexibilita,
komunikativnost, velmi dobrá znalost práce na PC (Word,
Excel, Internet)

Nabídka: odpovídající finanční ohodnocení,
možnost bydlení

Životopisy: e-mail: sekretariat@eusokolov.cz

z advokacie

Sloupek Karla Čermáka 56

Z české advokacie

Z kárné praxe 57

**„Advocatus“
v přemyslovských Čechách 60**

Z Evropy 63 - 76

Měli byste vědět 77 - 89

Právo na jevišti světa a jeho kostýmy

Každý z nás je deformován svým povolením, a tak se nedivíme slavnému dramatikovi, že celý svět vidí jako velké jeviště, na němž se my všichni pohybujeme jako pouzí herci, dokud naše role dříve či později neskončí. Nedejme se však mýlit prchavým trváním naší hmotné existence. Divadelní prkna i prkna tohoto světa jsou zabydlena nejen postavami z masa a kostí od hrobníků z Hamleta až po Maryšu, ale i četnými virtuálními existencemi typu esoterického, jako je duch Hamletova otce nebo komtur z Dona Juana, případně druhu pohádkového, jako je třeba Puk a nebo vodník z Lucerny. A to ani nemluvíme o bozích v antické dramaturgii nebo o alegorických postavách ve slavnostních kusech, natož o Godotovi nebo lišce Bystroušce. Deformovaného právníka nemůže v této souvislosti pochopitelně napadnout nic lepšího, než na jevišti světa vystrčit samotné Právo a pozorovat, v jakých kostýmech bavilo publikum v několika posledních staletích.

*Ten tam je zlatý věk, kdy se Právo oblékalo a líčilo jako **Spravedlnost**. Tento vznešený, leč zvetšlý kostým muselo odložit už dávno, když se při sekularizaci všeho možného kamsi vytratila věčná spravedlnost, a tím i opora pro Spravedlnost lidskou. Právo v převleku Spravedlnosti začalo hrát roli komické staré. Publikum se vesele smálo tam, kde mělo dojetím plakat. Spravedlnost přestala být in. In začala být síla, výkon, odvaha, expanze. Ani se neví, kdy a kde byla derniéra Práva jako Spravedlnosti. Musela to být po staletích repríz smutná událost. V publiku takových deset seniláků. Opona spadla bez potlesku.*

*Někdy v těch dobách vybral garderobiér pro Právo civilní šat **Pořádku**. Nastal věk stříbrný. Právo si začalo říkat právní řád. Namísto „fiat justitia, pereat mundus“ nastoupilo jednoduché „Ordnung ist Ordnung“. Vymysleli to Prajzové, ale aplaudovali všichni. Pořádek musel být všude: od pavlačí, přes hospody a fabriky až po ouřady a soudy. Všude platil nějaký „Řád“. Jen si to zkuste vybavit: řád domovní, pracovní, hostinský, živnostenský, správní, trestní, občanský soudní, přestupkový, ba i advokátní a řád obce baráčníků. A tisíce dalších. Posledním vzepjetím ducha Pořádku je náš nejnovější český dopravní řád, koncipovaný po klasickém vzoru Preussische Verkehrsordnung. Při jeho četbě se nostalgicky vracím do dob Daimlera a Laurina, kdy před parovozem musel běžet muž s červeným praporem a zvonit, zato však parovůz nemusel o letním slunovratu v pravé poledne svítit. Blahý to věk stříbrný, kdy ještě pořádek byl pořádek, a to i bez bodů, majáčků, radarů, počítačů, řídičských a případně i chodeckých průkazů.*

Řízný prušácký dril urážel vytríbený vkus umělecké

*avantgardy a ta dělala vše pro to, aby tomu učinila přítrž. Nastal věk bronzový, čas právní moderny, čas **Práva-Dada**. Právo mohlo být malé, velké, tlusté, tenké, staré, mladé, chytřé, hloupé, rudé, černé nebo zelené, všechno jedno. Muselo však být v mateřském lůně moci legitimně počato, o čemž právě rozhodovali právní dadaisté. Pro intelektuály byl tento le-droit-pour-le-droitismus k popukání zábavný, ale kasovní úspěch to zrovna nebyl, jak se od švorcového intelektuálního publika mohlo hned zkraje očekávat. Přesto prý dodnes v zapadlých moravských vískách dadaisté ještě přežívají a po večerech si tajně čtou Teigehe, Nezvala a Weyra.*

*I dada představení měla jednoho dne svou smutnou Bílou Horu a ani poslední hrstka statečných Moravanů proti tomu nic nezmohla. Právo se mezitím už dávno převléklo za **Nástroj moci**, která je, jak žádali dadaisté, legitimně plodila při kopulaci s nějakým diktátorem a jeho stvůrami v parlamentech. **Právo-Nástroj** hrálo svou roli ve slušivých uniformách, zdobených hákovými kříži, rudými hvězdami, srpy, kladivky a tak podobně, libovalo si v černých košilích, rudých šátcích, výložkách, lampasech, holinkách a kožených kabátech. Nechyběly mu revolvery za pasem a objemné pendrekky. Oslovovalo se „soudruhu doktore“. Publikum v této době úpadku hojně tleskalo a posílalo z představení pod širým nebem četné pochvalné rezoluce, neboť se bálo, že **Nástroj** i je samotné bleskově semele v plynové komoře, gulagu, koncentráku nebo jenom tak někde za humny u lesa či při výslechu.*

*I toto období už, doufejme, pominulo, nu a jsme ve žhavé (dnes je +37C) postmoderní současnosti. Na pláži Waikiki se v bermudách a triku povaluje **Právo-Blahobyt**, má chlupaté nohy a na nich nejnovější model Adidas. Kus tuším režíruje sám velký Pitínský. Při bližším pohledu je kostým Práva-Blahobytu samá díra, což symbolizuje jeho vůdčí právní princip, totiž že je dovoleno vše, co se nemá, a zakázáno vše, co se má, a to s přihlédnutím k trvale udržitelnému růstu HDP, k osobnímu prospěchu a k zásluhám o stát. Do tohoto mazaného algoritmu se ovšem pohodlně vejde vše potřebné od spotřebitelských a hypotečních úvěrů a splátkových obchodů, přes herny, drogy, nevěstince u škol a hřbitovů, vyvlastňování soukromých pozemků až po ty kapříky, podvody při konkurencích, lehké topné oleje, rum, biopaliva a sebevraždy ubodáním s následným oběšením. Vejde se do toho i pohlavek (fuji!) staříčké anorektické učitelky devadesátikilovému zlobivému Pepičkovi, vyhlášky Ministerstva zdravotnictví, technoparty v katedrále svatého Víta a vyjíždka policejního prezidenta do Prahy stodevadesátkou. Jenom pár škarohlídů se při představení Práva-Blahobytu nebaví. My ostatní si plně uvědomujeme, o kolik tisíc procent stoupl odbyt automobilů značky Jaguár, jak svižně mrská Pendolíno, a jaké výhody nám přinese elektronické mýtné a atomový deštník.*

Právo-Spravedlnost, Právo-Pořádek, Právo-Dada, Právo-Nástroj, Právo-Blahobyt. Co si vybereme, vážení přátelé?

Nu, jako bych vás slyšel, vy cynici. To záleží na klientovi a na výši palmáru. Na pláži by se určitě dobře vyjímal alespoň středně velká jachta a roztomilá plážová bugina. Co na to Pitínský?

Červenec 2006

♣ KAREL ČERMÁK

Z kárné praxe

Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže po skončení zastupování nevrátí klientovi doklady, které od něho převzal a které během zastupování ve věci vznikly a nevrátí nevypořádanou zálohu, a to dokonce ani poté, kdy jsou mu tyto povinnosti uloženy rozsudkem a kdy je o splnění povinností podle rozsudku upomínán.

Rozhodnutí kárného senátu ze dne 10. 6. 2005, sp. zn. K 32/05

Kárný senát kárné komise České advokátní komory rozhodl dne 10. 6. 2005, v řízení K 32/05, že JUDr. J. J., advokátka, je vinna tím, že přes existenci rozsudku Okresního soudu v Ostravě ze dne 22. 5. 2003 č. j. 30 C 581/1995, ukládajícího jí vydat stěžovateli rozhodnutí ve věci vedené u Krajského obchodního soudu v Praze pod č. j. 21 Cm 1356/1992, ve věcech vedených u Okresního soudu v Ostravě pod č. j. 56 C 321/1993 a 56 C 86/94, originál dlužního úpisu usvědčujícího pohledávku proti žalovanému ve věci u Okresního soudu v Ostravě pod č. j. Ro 1262/1992, originál přípisu ze dne 9. 1. 1992, účetní doklady prokazující převzetí záloh z clientských spisů kárně obviněnou ve věcech vedených u Okresního soudu v Ostravě pod č. j. 27 C 216/92, Ro 1262/92, 33 C 304/93, 33 C 33/93, 56 C 321/1993, 56 C 86/94, Krajského soudu v Ostravě č. j. 13 Cm 424/94, Krajského obchodního soudu v Praze č. j. 21 Cm 1356/92 a 10 Cm 155/94 a Městského soudu v Bratislavě č. j. 33 Cb 423/194 a 26 Cb 266/93 včetně tzv. spisového přehledu a úkonového listu z těchto clientských spisů, a dále ukládající jí zaplatit částku 7000 Kč jako nevypořádanou zálohu za právní služby, ani přes výzvy právního zástupce stěžovatele ze dne 21. 7. 2003, 13. 10. 2003, 2. 12. 2003, 30. 1. 2004 a 4. 3. 2004, a přestože byla soudem v rámci vykonávacího řízení vyzvána k prohlášení o majetku povinného za účelem splnění povinností, vyplývajících jí ze shora uvedeného rozsudku, **nevrátila stěžovateli listiny, které od něj při poskytování právní pomoci převzala, ani nevyúčtovala převzatou zálohu.** Přitom tak učinila proto, že jí klient údajně dluží za poskytnutou právní pomoc.

Kárně obviněná tedy nejednala čestně a svědomitě a závažným způsobem snižovala důstojnost a vážnost advokátního stavu, po skončení právní služby nevydala klientovi listiny na jeho žádost bez zbytečného odkladu, které jí klient svěřil nebo které z projednávání vznikly, neposkytla klientovi na požádání záznamy o výkonech, které v jeho věci učinila, neplnila převzaté závazky, nerepektovala zákonná práva účastníka soudního řízení a nepodrobila se pravomocnému soudnímu rozhodnutí.

Tím porušila povinnost, uloženou advokátovi podle ustanovení § 16 odst. 1, 2 a § 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, v platném znění, ve spojení s ust. čl. 4 odst. 1 a 2, čl. 9 odst. 4, čl. 10 odst. 4 a čl. 17 odst. 1 a 3 Pravidel profesionální etiky a pravidel soutěže advokátů ČR.

Za to se jí podle § 32 odst. 3 písm. e) zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, bylo uloženo kárné opatření **vyškrtnutí ze seznamu advokátů.**

Zároveň bylo uloženo kárně obviněné, aby nahradila náklady řízení ve výši 3000 Kč.

Z odůvodnění:

Předseda kontrolní rady ČAK, jako kárný žalobce, podal na kárně obviněnou advokátku JUDr. J. J. dne 18. 3. 2005 kárnou žalobu pro skutek, uvedený ve výroku tohoto rozhodnutí.

Kárně obviněná se ke stížnosti vyjádřila podáním ze dne 22. 11. 2004. Ke kárné žalobě uvedla, že stěžovatele zastupovala v letech 1991–1994, poté mu vypověděla plnou moc, neboť jí stěžovatel dlužil za právní služby. Dále uvedla, že v případě řízení a rozsudku u OS Ostrava č. j. 30 C 581/95 se jedná o vztah mezi žalobcem a žalovanou, a proto stěžovatel má věc řešit v rámci vykonávacího řízení a nemá obtěžovat advokátní komoru, když se nejedná o vztah advokáta a klienta, neboť zastoupení skončilo v roce 1994.

Z nařízeného jednání konaného dne 10. 6. 2005 se kárně obviněná omluvila a jednání se konalo v její nepřítomnosti na základě jejího souhlasu.

Kárný senát provedl dále uvedené důkazy a zjistil z nich tyto skutečnosti:

- z rozsudku Okresního soudu v Ostravě ze dne 22. 5. 2003 č. j. 30 C 581/95-164 bylo zjištěno, že kárně obviněné bylo uloženo vydat dokumenty uvedené ve výrokové části tohoto rozhodnutí a uhradit částku 7000 Kč jako nevypořádanou zálohu za právní služby. Stěžovatel v žalobě uvedl, že kárně obviněná byla jeho právní zástupkyní. Dokumenty uvedené v žalobě mu po skončení zastoupení nebyly vráceny. V odůvodnění uvedeného rozhodnutí se uvádí, že kárně obviněná mimo jiné nereagovala na výzvy soudu k vyjádření k žalobě, ač výzvy soudu převzala, a soud proto rozhodoval rozsudkem pro uznání.
- z dopisů právního zástupce stěžovatele kárně obviněné ze dne 21. 7. 2003, 13. 10. 2003, 2. 12. 2003, 30. 1. 2004 a 4. 3. 2004 bylo zjištěno, že právní zástupce stěžovatele kárně obviněnou vyzývá v těchto dopisech ke splnění povinností uložených jí rozsudkem OS v Ostravě č. j. 30 C 581/1995.
- z podání soudu ze dne 25. 3. 2004, podaného stěžovatelem, bylo zjištěno, že stěžovatel žádá soud o pomoc předvoláním kárně obviněné k dobrovolnému splnění povinností, vyplývajících z předmětného rozsudku.

- z předvolání soudu ze dne 23. 7. 2004 bylo zjištěno, že kárně obviněná byla předvolána k prohlášení o majetku. Ze stížnosti stěžovatele pak bylo zjištěno, že se kárně obviněná k tomuto jednání nedostavila.
- z kárného rozhodnutí ze dne 25. 10. 1996 sp. zn. K 43/96 a 44/96 bylo zjištěno, že kárné řízení proti kárně obviněné pro neplacení ročních příspěvků na činnost ČAK za roky 1994 a 1995 bylo zastaveno.
- z kárného rozhodnutí ze dne 1. 11. 1996 sp. zn. K 80/95, které nabylo právní moci dne 18. 12. 2000, bylo zjištěno, že kárně obviněná byla uznána vinnou za nepředložení klientských spisů stěžovatele Komoře, a to přes opakované výzvy Komory. Za to jí bylo uloženo kárné opatření – pokuta ve výši 3000 Kč.
- z kárného rozhodnutí ze dne 14. 11. 1997 sp. zn. K 106/96 bylo zjištěno, že kárné řízení proti kárně obviněné pro nezaplacení příspěvku na činnost ČAK bylo zastaveno, neboť kárně obviněná ukončila ke dni 31. 12. 1996 členství.
- z výpisu z matriky bylo zjištěno, že kárně obviněná byla opětovně zapsána do ČAK dne 1. 7. 2000.

Na základě takto zjištěného stavu je zcela nepochybné, že kárně obviněná dlouhodobě neplnila a neplní svoje povinnosti, které jí vyplývají z obecně závazných právních předpisů, stejně tak ze stavovských předpisů.

Advokát je jednak povinen vést spisovou evidenci a při ukončení právní služby je advokát povinen klientovi vydat na jeho žádost bez zbytečného odkladu všechny pro věc významné písemnosti, které mu klient svěřil, nebo které z projednávání věci vznikly. Splnění této povinnosti nesmí být podmiňováno zaplacením požadované odměny nebo výloh. O svých výkonech je advokát povinen vést přiměřené záznamy, jejich obsah klientovi poskytne s úplným vysvětlením.

Závažnost jednání kárně obviněné spočívá však dále v tom, že kárně obviněná, aniž splnila svoje povinnosti v souvislosti s ukončením zastupování klienta, nerespektuje dobrovolně ani pravomocné soudní rozhodnutí, kterým jí bylo uloženo vydat stěžovateli dokumenty související s ukončeným právním zastupováním a uhradit částku 7000 Kč jako dosud nevypořádanou zálohu. Kárně obviněná navíc ignoruje výzvy jak nového právního zástupce stěžovatele, tak i výzvy soudu a předvolání. Je zcela nepochybné, že vztah mezi advokátem a klientem nekončí ukončením zastoupení, resp. výpovědí plné moci.

Kárná žaloba byla tak podána důvodně. Jednání kárně obviněné je kárným proviněním. Kárně obviněná svým jednáním závažným způsobem a dlouhodobě snižovala důstojnost a vážnost advokátního stavu.

Při úvaze o druhu sankce kárný senát vyšel ze skutečnosti, že jednání kárně obviněné je dlouhodobé a soustavné. Kárně obviněná porušuje jak stavovské předpisy, tak porušuje i předpisy obecně závazné. Nerespektuje

soudní rozhodnutí, nedostavuje se k předvolání a neplní svoje závazky a povinnosti. Kárně obviněná již byla postižena kárným opatřením, když na opakované výzvy nepředložila Komoře klientské spisy, shodou okolností tykající se opět stěžovatele. Za této situace tedy kárný senát dospěl k závěru, že v daném případě je třeba uložit nejprísnejší kárné opatření, když uložení pokuty nepovažoval kárný senát v daném případě za dostačující s ohledem na závažnost a dlouhodobost jednání kárně obviněné.

Uznal-li kárný senát kárně obviněnou vinnou kárným proviněním, nezbylo, než uložit jí také zaplacení nákladů kárného řízení.

Proti uvedenému rozhodnutí se kárně obviněná odvolala. Odvolací kárný senát ale svým rozhodnutím ze dne 10. 10. 2005, podle § 32 písm. c) vyhlášky č. 244/96 Sb. odvolání kárně obviněné zamítl a kárné rozhodnutí potvrdil.

Z odůvodnění odvolacího kárného senátu:

V odvolání kárně obviněná uvedla, že dle jejího přesvědčení je rozhodnutí kárného senátu nesprávné, a to, co je jí kladeno za vinu, neodpovídá pravdě. Uvedla, že okresnímu soudu sdělila, že nemůže vydat to, co soud požaduje za doklady, že veškeré doklady po skončení právní služby vrátila a zbývající část byla skartována, když to jsou doklady starší deseti let a z prostorových důvodů tyto skladovat nemůže. Upozornila, že dle jejího názoru byla již za stejné jednání jednou kárně postižena.

Nesouhlasila dále s tím, že by nejednala čestně a svědomitě, ohradila se proti tomu, že je zmiňováno její dřívější kárné provinění a uvedla, že jí nebyla uložena pokuta ve výši 3000 Kč, ale 4000 Kč. Kárnou žalobu považuje za nedůvodnou a připomněla, že podle jejího názoru se ČAK má advokátů zastávat. K odvolání kárně obviněná přiložila přípis z 19. 2. 2002 adresovaný OS Ostrava.

Kárný žalobce se k odvolání kárně obviněné písemně nevyjádřil.

Odvolací senát ve věci rozhodoval ve smyslu § 27 odst. 1 vyhl. č. 244/1996 Sb. bez nařízení jednání, když nařízení jednání nebylo k řádnému posouzení věci nezbytně nutné.

Odvolací senát v rámci své přezkumné pravomoci přezkoumal výrok odvoláním napadeného rozhodnutí dotčený a přezkoumal v rámci odvolacího řízení správnost kárného řízení, které tomuto rozhodnutí předcházelo, přičemž se zabýval i případnými vadami, které v odvolání nebyly vytýkány, pokud by mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci samé, a to vše v souladu s § 28 citované vyhlášky. **Odvolací senát následně dospěl k závěru, že kárný senát ve věci rozhodl správně.**

Kárný senát ve věci provedl všechny důkazy, které v průběhu kárného řízení byly k dispozici. Kárně obviněná se z jednání omluvila a kárný senát tedy s jejím souhlasem jednal v její nepřítomnosti. Lze souhlasit se závěrem kárného senátu, že kárně obviněná neplnila

dlouhodobě své povinnosti, když tyto povinnosti jí byly uloženy rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ve sporu s jejím bývalým klientem. Tyto povinnosti kárně obviněná nesplnila při skončení zastupování, ani následně a lze mít za prokázané, že nerespektovala zmíněné rozhodnutí přes opakované výzvy nového právního zástupce stěžovatele. Je potřeba připomenout, že tento nový právní zástupce nejméně čtyřikrát písemně vyzýval kárně obviněnou k dobrovolnému plnění povinností, upozorňoval dokonce na to, že na kárně obviněnou bude podán návrh na výkon rozhodnutí, a že jeho klient je rozhodnut podat na kárně obviněnou stížnost na ČAK, ovšem bezvysledně. Následně pak v rámci vykonávacího řízení nerespektovala kárně obviněná ani soudní předvolání.

Pokud v této souvislosti kárně obviněná uvádí, že se jedná o její vztah se žalobcem a že tedy není na místě obtěžovat advokátní komoru (viz přípis 22. 11. 2004), pak se dle názoru odvolacího senátu kárně obviněná zásadně mylí, neboť Pravidla profesionální etiky postihují, rovněž tak jako zákon o advokacii, i takovéto situace. Stížnost na kárně obviněnou byla podána pro výkon advokacie a nemůže se tedy jednat v tomto případě o záležitost, která by se kárně obviněné jako advokátky nedotýkala. Odvolací senát se dále zabýval i námitkami kárně obviněné, pokud se týkaly toho, že kárně obviněná tvrdí, že nemůže vydat v rozsudcích specifikované doklady s ohledem na dobu, kdy došlo k jejich skartaci, případně že je stěžovatel již dávno převzal. Odvolací senát dospěl k závěru, že se jedná o účelové tvrzení kárně obviněné. V prvé řadě je zapotřebí konstatovat, že vůči kárně obviněné při skončení zastupování byl veden spor stěžovatelem u Okresního soudu v Ostravě již od roku 1995, tedy nejméně v této době se kárně obviněná dozvěděla o tom, že její bývalý klient na ní určité listiny požaduje, dokonce prostřednictvím soudu. Okresní soud v Ostravě v rámci rozsudku ze dne 22. 5. 2003, sp. zn. 30 C 581/95, který byl vydán jako rozsudek pro uznání, podrobně zdůvodnil, za jakých podmínek nastaly okolnosti, které soudu takovýto postup umožňovaly. V rámci obrany proti tomuto rozsudku se kárně obviněná takovýmto sděleními nebránila. Navíc je s podivem, že by v průběhu probíhajícího soudního řízení skartovala doklady, které pro ni mohou být podstatné z hlediska úspěchu či neúspěchu ve sporu jako takovém. Pokud kárně obviněná předložila v rámci odvolacího řízení přípis o tom, že skutečnost skartace oznámila soudu, pak odvolací senát připomíná, že takovýto přípis vůbec neobsahoval sp. zn., ke které byl zaslán, a rovněž označení sporu je o něčem jiném, než byl veden spor, v němž kárně obviněná byla uznána povinnou k vydání dokladů. Kárně obviněná nepředložila jediný důkaz o tom, že po skončení právní služby stěžovateli jakékoliv doklady vydala. S tímto tvrzením přišla až v rámci odvolacího řízení bez jakýchkoliv důkazů. Proto při hodnocení důkazů odvolací senát vyhodnotil tvrzení kárně obviněné jako nevěrohodné.

Rovněž nelze přisvědčit kárně obviněné, pokud se dovolává toho, že za stejné jednání byla již kárně trestána. Z kárného spisu je zřejmé, že potrestání kárně obviněné v dřívějším řízení bylo sice ve vztahu ke stížnosti

stejněho bývalého klienta, ovšem jednalo se o záležitost skutkově zcela jinou. Rovněž není správné tvrzení kárně obviněné, že by v tomto kárném řízení jí byla uložena pokuta ve výši 4000 Kč, neboť jak si odvolací senát z kárného rozhodnutí založeného v kárném spise zjistil, tato pokuta byla uložena tak, jak je správně konstatováno v kárném napadeném rozhodnutí, ve výši 3000 Kč. K námitce kárně obviněné, pokud jde o ostatní kárná řízení, se konstatuje, že tato byla zastavena, a ani v tomto směru nelze kárnému rozhodnutí nic vyčíst.

Kárně obviněná, jak se z jejího odvolání podává, pravděpodobně nepochopila podstatu kárné žaloby, když ve svém odvolání uvádí, že nechápe, jak má ČAK předložit klientské spisy, když tyto již neexistují, když meritum kárné žaloby a kárného rozhodnutí je zcela skutkově i právně o jiné situaci.

Odvolací senát k námitce kárně obviněné, že ČAK se má svých členů zastávat, připomíná, že ČAK má rovněž povinnost postihovat chování advokátů, jež nejsou v souladu se zákonem a se stavovskými předpisy, a z hlediska celospolečenského náhledu na výkon činnosti advokáta postupovat proti excesům v takovémto chování, a právě proto je hodnocení odvolacího senátu takové, jak je patrné z výrokové části tohoto rozhodnutí, pokud jde o přezkoumávané rozhodnutí kárného senátu. Odvolací senát tedy uzavírá, že kárný senát rozhodl správně, jeho rozhodnutí je dostatečným a přesvědčivým způsobem zdůvodněno, je z něho zřejmé, které důkazy vzal kárný senát při svém rozhodování za podstatné, a rovněž skutková zjištění jsou úplná a nezpochybnitelná. Závěr kárného senátu o dlouhodobém snižování důstojnosti a vážnosti advokátního stavu rovněž plně odpovídá kritériím kladeným na činnost advokáta.

Odvolací senát se rovněž zabýval správností uloženého kárného opatření, a to v návaznosti na všechna zákonná kritéria podle § 24 odst. 2 vyhl. č. 244/1996 Sb. Zvolené kárné opatření z důvodů uvedených v napadeném kárném rozhodnutí považuje odvolací senát rovněž za správné. Je potřeba zdůraznit, že u kárně obviněné došlo k dlouhodobému a soustavnému porušování povinností – k tomu, a to bylo seznáno i z odvolání kárně obviněné – že tato si dostatečným způsobem neuvědomuje práva a povinnosti advokáta, přičemž nebyly zjištěny v rámci kárného řízení ani odvolacího řízení z hlediska kritérií § 24 odst. 2 citované vyhlášky žádné okolnosti, jež by měly mít vliv na uložení jiného kárného opatření. V této souvislosti je potřeba zdůraznit i povahu skutku a následky, kdy se stěžovatel dokonce prostřednictvím soudu musel domáhat plnění svých oprávněných nároků a kdy kárně obviněná nerespektovala ani vydané pravomocné soudní rozhodnutí. Rovněž mezi okolnostmi, za nichž byl skutek spáchán, nejsou žádné, jež by kárně obviněné jakýmkoliv způsobem polehčovaly. To souvisí i s mírou zavinění kárně obviněné. Pokud jde o osobní poměry kárně obviněné, pak ani u těchto nebylo shledáno žádných důvodů pro možnost zvolení jiného postupu, pokud jde o kárné opatření jako takové.

✦ Připravil JUDr. JAN SYKA,
vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

„Advocatus“ v přemyslovských Čechách*

prof. PhDr. MARIE BLÁHOVÁ, DrSc.

Pro postžení významu, respektive významů slova *advocatus* ve středověkých pramenech je třeba představit několik – byť známých – skutečností. Pojem „Advocatus“ v antickém Římě překládá Paulyho Real-Encyclopädie der classischen Altertumswissenschaft zpracovaná na konci 19. století četnými kolegy pod vedením Georga Wissowy¹ jako „herbeigerufen“ a interpretuje ho ve smyslu „každý, kdo na výzvu osobně podporuje druhého při jakémkoli jednání, zvláště kdo poskytne pomoc straně v právním jednání“. Zpočátku mohl takto přivolaný *advocatus*, jehož si občan zvolil o své vůli, pomoci sotva jinak než radou a právními znalostmi, jinak vedl občan proces sám. V průběhu doby, kdy se procesní jednání komplikovalo, potřeboval ovšem stále častěji zkušeného přítele, který ho zastupoval před soudem.

Po rozpadu západořímské říše se tento systém udržel pouze v zemích, kde přetrvalo římské právo. Ve střední Evropě se začal prosazovat mnohem později, podle odborné literatury až s recepcí římského práva v pozdním středověku a v raném novověku.² „Advocatus“ však často vystupuje v různých souvislostech ve středověkých historických pramenech, i když většinou v jiném významu než ve významu „(rodinného) přítele podporujícího stranu při soudním procesu,“ nebo dokonce jako (placený) zástupce strany před soudem.³ Od raného středověku⁴ byl termín *advocatus* užíván v různém prostředí pro osoby či úředníky s vymezenou funkcí. Na prvním místě to byl laik, který zastupoval duchovního, kostel nebo klášter ve světských záležitostech, především před soudem, později též spravoval církevní majetek – v německých textech byl označován jako *Vogt*, česky *fojt*. Když církev dosáhla imunity a vlastního soudnictví, vykonával toto soudnictví a zastupoval jako probošt, *rector* nebo *vicedominus* osoby, na něž se vztahovala církevní imunita, před veřejným soudním shromážděním (*ding*). Kostel mohl mít i několik fojtů, každého pro určitou část majetku. Jeden z nich byl přitom hlavním fojtem. Zprvu vybíral kostel fojta „*cum comite et populo*“ ze svobodných obyvatel hrabství, od poloviny 9. století se úřad stal dědičným lénem. Dále to mohl být správní úředník a současně soudce, s velkým nebo malým územím v římsko-německé říši – podle toho byli rozlišováni *zemští* nebo *říšští* fojti, případně „*podfojti*“ (*Untervogt*). V některých oblastech, například v Braniborsku, představovalo v období 13. až 15. století fojtství město s přílehlým územím. Správní funkce městských fojtství ovšem v pozdním středověku přecházela na představitele městské správy a fojt udržel nanejvýš předsednictví městského soudu, pokud mu nezbyl pouze titul.

V podobném významu se lze s termínem „*advocatus*“ setkat i ve středověkých pramenech z českých zemí.

Nejstarší doklad termínu *advocatus* se nachází v listině z dubna roku 1144, již římský král Konrád III. potvrzuje olomouckému biskupovi Jindřichu II. (Zdíkovci) a jeho nástupcům vrácení hradu Podivína a uděluje mu právo razit tam minci.⁵ V listině je mezi svědky uveden *Fridericus advocatus Ratisponensis*,⁶ tedy řezenský fojt Fridrich. Tato zmínka ovšem nereflektuje existenci úřadu v českých zemích, proto také nebyla využita v českém Slovníku středověké latiny.⁷ Do stejné kategorie patří i *Rodulfus advocatus* švýcarského Rappersvillu, jmenovaný jako svědek ve Zlaté bule sicilské Fridricha II. i v dalších Fridrichových listinách, vydaných téhož dne, 26. září 1212, českým příjemcům: v donaci hradu Floss a dalšího majetku českému králi a v listině pro moravského markrabího Vladislava Jindřicha potvrzující „Mocran et Mocran“.⁸ Českého prostředí se pak týká zmínka k roku 1178 uvádějící knížete Fridricha jako „advokáta“ a syna zakladatele strahovského kláštera v Letopisu milevského opata Jarlocha.⁹ Je míněn zřejmě patron kláštera a ochránce jeho statků. Podobně bylo termínu použito v souvislosti s církevními statky v listině, již bylo uzavřeno příměří mezi Přemyslem Otakarem I. a biskupem Ondřejem na Šacké hoře 2. července 1221.¹⁰ Tento význam má termín *advocatus* použitý v souvislosti s římsko-německým králem jako ochráncem církve rovněž v listině pasovského arcijáhna Alberta ze srpna 1240.¹¹ Také v listinách Václava I. a Přemysla Otakara II. vystupují říšští úředníci s označením *advocatus*, ať již jde o říšské fojty,¹² nebo o úředníka, který měl na starosti soudní a hospodářskou správu klášterního majetku (*advocatus abatisse* v Erle).¹³ Stejného termínu použil Petr Žitavský ve Zbraslavské kronice o Ludvíku Bavorovi, který byl zvolen *in principem imperii Romani et advocatum ecclesie*.¹⁴ Ve smyslu ochrany majetku, v tomto případě klášterního, je použito slova *advocatia* ve falzu zhotoveném na jméno Přemysla Otakara I. a datovaném rokem 1213 pro tepelský klášter.¹⁵

Jiného prostředí se týká další zmínka tohoto pojmu, uvedená v listině z roku 1223, již Přemysl Otakar I. potvrzuje obyvatelům Uničova práva, která jim udělil jeho bratr Vladislav Jindřich jako markrabí moravský. V listině je mimo jiné potvrzena *villicatio seu advocatia*, které Přemyslův bratr svěřil *Theoderico advocato et eius hereditibus*.¹⁶ Jmenovaný Dětrich byl zjevně uničovský fojt. – Tento úřad doložený na severní Moravě a ve Slezsku odpovídal rychtářskému úřadu v ostatních oblastech českého státu.¹⁷

V listinách Václava I. je, pokud jde o území českého státu, zmíněn také *Lutholdus advocatus in Luthomerzicz*.¹⁸ Jinak jsou v nich obecně jmenováni *advocati et iudices*.¹⁹ Jde zjevně o úředníky se soudní a správní pravomocí, snad by bylo možno toto označení zde přeložit jako „fojty a rychtáře“. Někteří jsou jmenovitě uvedeni

ve svědečných řadách Václavových či jiných soudobých listin, jako třeba Radslav z Osoblahy,²⁰ Ludolf z Budyně,²¹ Sifrid z Krnova,²² Dětrich z Úvalna u Krnova.²³ Význam slova ostatně potvrzuje i termín *advocatus*,²⁴ který vesměs odpovídá jurisdikci.

Doklady použití termínu *advocatus* narůstají v listinách z doby vlády Přemysla Otakara II. Současně se rozšiřuje i význam tohoto slova. Několikrát je v Přemyslových listinách zmíněn *advocatus* v Olomouci.²⁵ Jde opět o městského fojta, stejně jako jím byl *advocatus* v Hlubčicích či v Opavě.²⁶ *Advocatus* v Broumově, který v roce 1266 prodal *advocatum* břevnovskému opatovi Martinovi, byl broumovský rychtář.²⁷ *Advocatus noster* in Kremsir v listině olomouckého biskupa Bruna z 1. ledna 1266 byl fojtem biskupské Kroměříže.²⁸ V listině vydané někdy okolo roku 1256 se Přemysl Otakar II. obrací na *universis civitatum advocatis in regno suo constitutis*.²⁹ Za kravařské měšťany při nákupu statků v roce 1263 jednal *Henricus advocatus*, kravařský fojt.³⁰ Poddané oseckého kláštera z vesnic Šemnice a Svatobor zbavil Jaroslav z Pušperka někdy před 24. únorem 1272 povinnosti zodpovídat se nebo poslouchat advokáty v Lokti.³¹ Přemysl Otakar II. privilegium potvrdil, když je 13. července 1272 osvobodil a *iurisdictione prefectorum, advocatorum et iudicum in Elnbogen*.³² Při jednání o majetek Hradištského kláštera na olomouckém zemském soudu 12. srpna 1255 hrálo významnou roli svědectví „advokáta“ Dona ze Skrbeně u Olomouce.³³ Tentokrát jde zjevně o vesnického fojta nebo rychtáře. – Totožnost termínu *advocatus villarum* s rychtářem vyplývá z listiny břevnovského opata Martina z roku 1254, podle níž *advocati* měli *ius rihtarie*.³⁴ Vesnickým fojtem či rychtářem byl i Jindřich z Osoblahy u Bruntálu, který v roce 1262 koupil ves Liplaň,³⁵ nebo Konrád z Jedovnice u Blanska, vystupující jako svědek odkazu vesnice Bukoviny klášteru v Zábřdovicích.³⁶ Soudní a správní pravomoc měl i *advocatus provincie Tribouiensis* (Moravskotřebovské) zmíněný vedle advokáta *civitatis* v listině o sporu probošta augustiniánského kláštera Koruna P. Marie u Svitav s vesnickými rychtáři v Třebařově.³⁷ V listině Viléma z Hustopeče z 28. dubna 1262 je zmíněna funkce *advocatus silve*, nejspíše správce příslušného lesa.³⁸

Jinak je tomu v dalších listinách: Listina z 10. prosince 1255 zmiňuje skutečnost, že pro nepřítomnost „advokáta“ bylo předtím odloženo soudní jednání mezi břevnovským opatem a johanitským klášterem.³⁹ Z formulace listiny není zcela jasné, zda *advocatus* byl zástupce kláštera spravující jeho majetek, nebo již to byl právní poradce při soudním jednání – v tomto případě by se mohly obě funkce prolínat. V obou významech může být chápána funkce advokáta také ve sporu o majetek mezi templáři v Čejkovicích a cisterciáky ve Žďáru v roce 1269.⁴⁰ Zřetelnější snad je již funkce advokáta ve sporu o patronátní právo mezi tišnovským klášterem a proboštem kostela sv. Petra v Brně, kdy byl olomoucký biskup podezírán z toho, že proboštovi poskytl svého „advokáta“, který byl biskupovým rádcem a sekretářem, a byl zjevným nepřitelem tišnovských jeptišek, jejichž advokáta dal uvěznit.⁴¹ Advokáti

bránící církevní majetek a práva (kláštera v Dolních Kounicích) u soudu jsou zase zmíněni v listině z 25. června 1275 o sporu o patronátní práva nad kostelem v Troskotovicích.⁴² *Advocatus*, který brání církevní statky před soudem nebo před napadením, byl již v českých zemích ve druhé polovině 13. století zjevně běžnou funkcí, což dokládají i texty formulářových sbírek.⁴³

Zcela zřetelná je již funkce advokáta vystupujícího na zemském soudu v Olomouci⁴⁴ ve sporu hradištského kláštera o les 12. srpna 1255. Hradištský opat v příslušné listině prohlašuje, že mu byl soudem přidělen Ondřej z Říkovic *in prolocutorem et advocatum, qui vice mea verbum meum coram ipsis conquerendo proposuit...*⁴⁵ Další zmínky, dokládající funkci advokáta, tentokrát u soudu biskupského oficiála, se objevují v listech o soudní při mezi frizinským kanovníkem a protonotářem českého krále mistrem Oldřichem na jedné straně a pasovským biskupem Otou a vídeňským děkanem Wisentonem z 9. listopadu 1258 v Brně, v nichž se pisatel, oficiál olomouckého biskupa, odvolává na advokáta žalobce (*advocatus actoris*).⁴⁶ V těchto listinách není o náplni funkce advokáta pochyb. Jednoznačně je *advocatus*, resp. advokáti, jakožto řečníci při soudním jednání, zastupující jednotlivé strany, uveden také v listině z 21. ledna 1278 o jednání moravského zemského soudu mezi klášterem

Hradisko a Pardusem, synem Neplachovým, o majetek, který Neplach odkázal klášteru. Pardus tehdy *per advocatum suum Pardusonem de Horcka* žaloval hradištského opata. Ten před soudem odpovídal Pardusovi rovněž *per advocatum suum Nachepluk*.⁴⁷ Služeb advokáta využila o čtyři roky později také vdova po Neplachovi Bohuslava ve sporu o věno s tímž klášterem.⁴⁸ Tímto advokátem byl olomoucký měšťan Tervard. Ve stejném významu je uveden *advocatus*, rovněž zvaný *prolocutor*, v listině z 8. června 1278, již bratři Jindřich, Smil a Oldřich z Lichtemburka udělili svobody a práva měšťanům Smilova (dnes Havlíčkova) Brodu.⁴⁹ Funkce je tam uvedena zřetelně v souvislosti se soudním jednáním. S přítomností advokáta se počítá již s naprostou samozřejmostí. Listina zároveň dokládá zřetelný vývoj soudního jednání i s funkcí advokáta. Ačkoli příslušné ustanovení vychází z jihlavského práva z roku 1249 termín *advocatus* je zde původní, i když s funkcí – s označením *prolocutor*⁵⁰ – počí-

talo již jihlavské právo. Z uvedených zmínek je tedy zřejmé, že nejpozději po polovině 13. století se advokát vystupující jménem některé strany na soudu stal běžným účastníkem soudního jednání. Jasně tato skutečnost pak vyplývá z brněnského městského práva z poloviny 14. století. Žalobce i obžalovaný mohou sice osobně vystupovat před soudem, při odvolání je však pro obě strany „nutné a užitečné“ jednat prostřednictvím advokáta.⁵¹

Od dob Karla IV. se výraz *advocatus* se synonymním *prolocutor* pro právního poradce, resp. řečníka při soudním jednání dostává i do psaných zákonů. Konkrétně s ním počítá Řád práva zemského, kde *prolocutor* vystupuje na straně obžalovaného, *advocatus* na straně žalobce (*advocatus actoris*, v českém znění je v obou případech označení *řečník*).⁵² Počítá se s ním s naprostou samozřejmostí, aniž by musela být jeho funkce nějakým způsobem definována. Bez jakýchkoli bližších výkladů je v Glosári Bartoloměje z Chlumce (tzv. Klareta) slovo *advocatus* přeloženo jako *zpravatel* nebo *zpravitel*,⁵³ což lze nejspíše chápat v obdobném významu: ten, kdo podává výklad, řečník.⁵⁴ Advokát jako „přivolaný“ řečník u soudu byl již nezpochybnitelnou součástí soudního jednání.

Z uvedeného přehledu vyplývají tedy následující závěry:

V českých zemích, stejně jako v ostatních oblastech, které svými právními poměry bezprostředně nenavazovaly na právní systém antického Říma, byl termín *advocatus* ve středověku běžně používán pro označení úředníků se soudní a správní funkcí, a to jak v církevním, tak

i v laickém prostředí. V církevním prostředí tak byl nazýván především zakladatel, resp. potomek zakladatele, a ochránce a dobrodinec církevní instituce. V českých pramenech tak bývají označováni panovníci jako zakladatelé klášterů, ale také třeba biskupství.

Zcela samozřejmě je termín *advocatus* užíván pro soudní a správní úředníky ve městech (*advocatus civitatis*), případně i venkovských oblastech přiléhajících k městu (*advocatus provincie*), konečně i v jednotlivých vesnicích (*advocati villarum*) či dokonce pro správce lesa (*advocatus silve*). Zde jde zjevně o fojty nebo rychtáře na rozdílné úrovni s různě širokou pravomocí. Geograficky se většina těchto termínů vztahuje k území Slezska a severní a severozápadní Moravy, zasahuje však i do jiných oblastí.

Ne zcela jednoznačně je užití termínu *advocatus* ve smyslu ochránce církevního majetku. Jelikož ve všech zjištěných případech, kde by tento termín mohl být takto interpretován, jde o soudní jednání, je ochránce církevního majetku zároveň řečníkem u soudu.

Od poloviny 13. století již zcela zřetelně vystupují v pramenech *advocati* ve smyslu přizvaných nebo pověřených řečníků na soudech, kteří vedou spor jménem jednotlivých stran. V tomto smyslu se někdy jako synonymum objevuje také termín *prolocutor*. Jako pověřený řečník na soudu, který jedná jménem jedné ze stran, přišel advokát také do právních kodifikací 14. a 15. století.

❖ Autorka je vedoucí katedry pomocných věd historických a archivního studia na FF UK Praha.

*Tato studie vznikla v rámci zpracování grantu výzkumného záměru CEZ: J 13/98:11210000/4 – dílčí úkol: Písemná kultura ve středověkých českých zemích. Byla otištěna ve sborníku „Z minulosti advokacie“, vydaného v roce 2005 nakladatelstvím Linde Praha, a. s. BA ji přetiskuje se souhlasem nakladatelství i autorky.

1 Paulys Real-Encyclopädie der classischen Altertumswissenschaft. Neue Bearbeitung. Unter Mitwirkung zahlreicher Fachgenossen hrsg. v. Georg Wissowa, I, Stuttgart 1894, sl. 436.

2 K tomu srv. především Jaromír Kincl, Valentin Urfus, Římské právo, Praha 1990, s. 407-416; pro české země speciálně Miroslav Boháček, Einflüsse des römischen Rechts in Böhmen und Mähren, Mediolanum 1973 (= *Ius Romanum mediae aevi*, pars V,11).

3 Srv. Milan Bartošek, Dějiny římského práva /ve třech fázích jeho vývoje/, Praha 1988, s. 94 a pozn. 39 na s. 286.

4 Přehled podán podle Eugen Haberkern, Joseph Friedrich Wallach, Hilfsörterbuch für Historiker. Mittelalter und Neuzeit, II, 9. vyd., Basel 2001, s. 647n.

5 Srv. Stanislav Balík ml., Advokacie včera a dnes (Vybrané kapitoly z dějin a současnosti advokacie), Plzeň 2000, s. 9.

6 Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae (dále cituji CDB), ed. Gustavus Friedrich, I, Pragae 1904-1907, č. 138, s. 142.

7 Latinitatis mediae aevi lexicon Boemorum – Slovník středověké latiny v českých zemích 1, Pragae 1977, s. 80n.

8 CDB II, Pragae 1912, č. 96, s. 94; č. 97, s. 96; č. 98, s. 97.

9 FRB II, s. 473.

10 CDB II, č. 216, s. 201.

11 CDB III, 1, ed. Gustavus Friedrich, Pragae 1942, č. 248, s. 333: „ecclesia Romana, que advocato catholico diu carere non potest...“

12 Například CDB IV,1-2, edd. Jindřich Šebánek et

Sáša Dušková, Pragae 1962-1965, č. 23, s. 98; č. 81, s. 170; č. 158, s. 261; CDB V,1, edd.

Jindřich Šebánek et Šáša Dušková, Pragae 1974, č. 337, s. 504, kde jsou mezi svědky jmenováni de Wida, de Plawe advocati.

13 CDB V,1, č. 357, s. 531.

14 Petra Žitavského kronika zbraslavská, ed. Josef Emler, Prameny dějin českých IV, Praha 1884, s. 226a.

15 CDB II, č. 368, s. 402.

16 CDB II, č. 246, s. 238.

17 Srv. František Hofmann, České město ve středověku, Praha 1992, s. 134.

18 CDB III, č. 290, s. 409.

19 CDB III, č. 176, s. 219; č. 270, s. 388.

20 CDB IV, č. 219, s. 384.

21 CDB IV, č. 261, s. 444.

22 CDB IV, č. 267, s. 459.

23 CDB IV, č. 268, s. 460.

24 CDB III, č. 26, s. 25; č. 207, s. 268; event. též falzum 14. stol. č. 270, s. 388.

25 CDB V,1, č. 34, s. 74; č. 361, s. 537; DB V,2, č. 537, s. 95n.; č. 630, s. 238, atd.

26 CDB V,2, edd. Jindřich Šebánek et Šáša Dušková, Pragae 1981, č. 592, s. 184. Opavský *advocatus* též: CDB V,2, č. 658, s. 261.

27 CDB V,1, č. 477, s. 708.

28 CDB V,1, č. 466, s. 639.

29 CDB V,1, č. 107, s. 182.

30 CDB V,1, č. 397, s. 591.

31 CDB V,2, č. 652, s. 281.

32 CDB V,2, č. 666, s. 300.

33 CDB V,1, č. 50, s. 104.

34 CDB V,1, č. 33, s. 73.

35 CDB V,1, č. 358, s. 533.

36 CDB V,2, č. 551, s. 115.

37 CDB V,2, č. 628, s. 235. *Advocatus de Tribouia* je zmíněn rovněž in CDB V,2, č. 500, s. 45.

38 CDB V,1, č. 329, s. 489.

39 CDB V,1, č. 58, s. 117n.

40 CDB V,2, č. 594, s. 186.

41 CDB V,1, č. 82, s. 151.

42 *advocatus ecclesie* in Kuniz. CDB V,2, č. 784, s. 460.

43 Například CDB V,3, edd. Jindřich Šebánek et Šáša Dušková, Pragae 1982, č. 1297, s. 213; č. 1298, s. 214.

44 K počátkům zemského soudu na Moravě srv. Libor Jan, Vznik zemského soudu a správa středověké Moravy, Brno 2000 (= Knižnice Matice Moravské 6), zvl. s. 128-143.

45 CDB V,1, č. 50, s. 104.

46 CDB V,1, č. 169, s. 271, 272.

47 CDB V,2, č. 858, s. 577..

48 CDM IV, č. 203, s. 267: „constituta in iudicio coram beneficiariis Olomucensibus, per advocatum meum Tervardum civem Olomucensem,...“ K tomu srv. též L. Jan, Vznik zemského soudu, s. 141.

49 CDB V,2, č. 873, s. 599.

50 CDB IV, č. 177, s. 307.

51 Srv. Miroslav Flodr, Právní kniha Města Brna z poloviny 14. století, 1, Úvod a edice, Brno 1990, s. 169.

52 Řád práva zemského – Ordo iudicii terrae I,4, ed. Hermenegild Jieček, in: Codex juris bohemicus, II,1, Pragae 1870, s. 204.

53 V. Flajšhans, Klaret a jeho družina, sv. 1. Slovníky veršované, Praha 1926 (= Sběrka pramenů k poznání literárního života v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, fada I, corpus I,1), s. 188, ř. 2235.

54 Srv. Jaromír Bělič, Adolf Kamiš, Karel Kučera, Malý staročeský slovník, Praha 1978, s. 670.

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o evropském řízení o drobných pohledávkách

Rada EU (Rada) se na svém jednání ve dnech 1. až 2. června 2006 opět zabývala návrhem nařízení o evropském řízení o drobných pohledávkách, který jí byl Evropskou komisí (EK) předložen 15. března 2005. Účelem navrhovaného nařízení je urychlit a zjednodušit soudní řízení s nízkou hodnotou předmětu sporu a snížit náklady řízení. Dalším pozitivním účinkem má být dosažení toho, že rozhodnutí vydaná v rámci nově zavedeného řízení v jednom členském státě budou vykonatelná bez nutnosti dalších opatření k uznání vykonatelnosti.

V původním návrhu EK se mělo řízení vztahovat i na věci bez mezinárodního prvku. Rada ale upravila působnost nařízení jen na přeshraniční spory. Přeshraničním sporem se pro účely tohoto nařízení podle návrhu, na kterém se usnesla ve dnech 1. až 2. června 2006 Rada, rozumí takový spor, ve kterém má nejméně jedna ze stran trvalý nebo obvyklý pobyt v jiném členském státě než v tom, ve kterém se nachází soud, u kterého bylo zahájeno řízení. Trvalý pobyt se určuje ve smyslu článků 59 a 60 Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Členské státy mají nicméně možnost takové řízení zavést pro záležitosti čistě vnitrostátní. Rada ve své tiskové zprávě o jednání ve dnech 1. až 2. června 2006 uvádí, že nařízení se bude vztahovat na civilní a obchodní věci, nezávisle na druhu soudu, před kterým se bude věc projednávat, nepřekročí-li hodnota předmětu sporu v okamžiku zahájení řízení 2000 eur vyjma příslušenství. Nařízení se nebude aplikovat na daňové a celní věci nebo na věci správní týkající se zodpovědnosti státu za své jednání nebo opominutí při výkonu státní moci („acta iure imperii“). Dále se Nařízení nebude vztahovat na následující předměty

sporů: právní způsobilost fyzických osob, výživné, majetková práva vyplývající z manželských vztahů, dědictví, konkurz, pracovníprávní záležitosti, sociální pojištění, nájmy nemovitého majetku s výjimkou peněžních nároků, porušení osobních práv včetně krivého obvinění. Z jeho působnosti bude vyňata i arbitráž, soudní dohody a obdobná řízení.

Řízení, které se pracovní také nazývá „evropské bagatelní řízení“ a kterým má být dosaženo zjednodušení celého procesu, je vedeno zásadou písemnosti s výjimkou případů, u kterých soud považuje ústní jednání za nezbytné. Tento atribut řízení je považován za přínosný zejména v případech, ve kterých lze důkazy zajistit prostřednictvím listin nebo ve kterých je pohledávka nesporná. Žalobce zahájí evropské řízení o drobných pohledávkách vyplněním příslušného formuláře (který bude přílohou nařízení) a podáním přímo u příslušného soudu, nebo i jinou cestou moderní komunikace, umožňuje-li to členský stát, ve kterém je nařízení zahájeno. Ve formuláři bude nutno uvést i důkazy a doložit je případnými písemnostmi. Pokud členské státy disponují odpovídajícím technickým vybavením a národní právo to připouští, mají soudy možnost nahradit zmíněné ústní jednání i audio-, video- nebo e-mailovou konferencí. Celkové trvání řízení nemá překročit 6 měsíců.

Současný návrh nařízení částečně vyřešil, zároveň ale částečně i ponechal otevřenu řadu diskutovaných bodů původního návrhu EK. K nim patří skutečnost, že návrh zásadně nepočítá s povinným zastoupením stran advokátem. Úprava zastoupení advokátem a s ní spojené otázky mají spadat do pravomoci členských států. Jako problematická se jeví s tím spojená otázka, kdo ponese náklady vítězné strany. Zásadně má tyto náklady nést neúspěšná strana, není

li to v konkrétním případě neúměrné. Právě pojem neúměrnosti je ale dosud nevyjasněný a právní úpravy členských států se při jeho výkladu liší. Vyřešená je naopak problematika úhrady nákladů neúspěšnou stranou v případě, že tato strana není zastoupena advokátem. Současný návrh již ve svém článku 14 neobsahuje ustanovení, které v takových případech zbavovalo neúspěšnou stranu povinnosti uhradit náklady řízení. Tímto Rada reagovala mj. i na námitky různých evropských advokací. Dále Rada vyhověla i požadavku hojného počtu členských států, aby z návrhu EK byl škrtnut čl. 15 odst. 2 návrhu, který stanovil, že u opravného prostředku proti soudnímu rozhodnutí není vyžadováno povinné zastoupení advokátem. Další důležitou změnou je, že čl. 4 návrhu již nyní umožňuje ústní řízení i na žádost jedné ze stran. Tím byly odstraněny pochybnosti, že by řízení v tomto bodě neodpovídalo požadavkům spravedlivého procesu.

♣ Ass.jur. EVA RIVERA,

vedoucí odboru mezinárodních vztahů ČAK

Zdroje:

- *Návrh nařízení o Evropském řízení o drobných pohledávkách - pracovní dokument Rady EU, č. 10160/06, JUSTCIV 144, CODEC 585.*
- *Tisková zpráva Rady EU č. 9409/06 (Presse 144).*
- *Stanovisko Rady Evropských advokátních komor (CCBE) ze dne 27. 6. 2003.*
- *Stanovisko Spolkové advokátní komory Německo, č. 15/2005.*
- *„Der Vorschlag für ein europäisches Bagatellverfahren“, RA Prof. Dr. Hans-Peter Mayer, Vechta, Anwaltsblatt 2/2006, s. 121 - 122.*
- *„Zivil(prozess)recht - Bagatellverfahren und Vertragsrecht“, RA Eva Schriever, LL.M., Anwaltsblatt 5/2006, s. VI.*

Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy

Dnem 1. července 2006 vstoupila v České republice v účinnost Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, otevřená k podpisu v Římě dne 19. června 1980, zkráceně nazývaná „Římská úmluva 1980“ (dále jen „Římská úmluva“). Jedná se o mezinárodní smlouvu uzavřenou mezi tehdejšími členskými státy Evropského hospodářského společenství¹ („EHS“), k níž postupně přistoupilo i dalších 6 členských států EHS, resp. později Evropského společenství („ES“). Desítkou nových členských států ES, včetně České republiky, podepsala Úmluvu o přistoupení k Římské úmluvě² v Lucemburku dne 14. dubna 2005, k ratifikaci Českou republikou došlo o rok později, 6. dubna 2006.

V souladu s čl. 5 Úmluvy o přistoupení vstupuje Úmluva o přistoupení v platnost (a Římská úmluva, jakož i První a Druhý protokol o výkladu Římské úmluvy Soudním dvorem Evropských společenství se tedy stávají závaznými) mezi jednotlivými signatářskými státy postupně, v návaznosti na uložení ratifikačních listin těmito státy. **Úmluvu o přistoupení již kromě České republiky ratifikovaly i následující země:**

- 1) Lotyšsko, Nizozemí (včetně Nizozemských Antil a Aruby), Švédsko a Slovinsko – účinnost Římské úmluvy k 1. 5. 2006,
- 2) Maďarsko – účinnost Římské úmluvy k 1. 6. 2006,
- 3) Slovensko – účinnost Římské úmluvy k 1. 8. 2006,
- 4) Finsko – účinnost Římské úmluvy k 1. 9. 2006,
- 5) Estonsko – účinnost Římské úmluvy k 1. 10. 2006 a
- 6) Německo – účinnost Římské úmluvy k 1. 11. 2006.

Aktuální informace o datech ratifikací lze dohledat na webu Rady Evropské unie: http://www.consilium.europa.eu/cms3_Applications/applications/Accords/details.asp?cmid=297&id=2005023&lang=CS&oclang=EN.

Text Úmluvy o přistoupení, jakož i text Římské úmluvy a obou jejích Protokolů, byl publikován jako **Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 64/2006 v částce 31 Sbírký mezinárodních smluv** rozeslané dne 13. 7. 2006. V Úředním věstníku Evropské unie jsou texty všech právě zmíněných dokumentů, včetně textů přístupových smluv Řecka, Španělska a Portugalska a Rakouska, Švédska a Finska, uveřejněny pod číslem C 169 dne 8. 7. 2005.

Římská úmluva stanoví kolizní normy pro smluvní závazky, nevztahuje se však např. na smluvní závazkové vztahy ze závětí a dědění, na smlouvy týkající se majetkových vztahů mezi manželi, práv a povinností z rodinných vztahů, rodičovství, manželství apod., na závazkové vztahy ze směnek a šeků, rozhodčí smlouvy, dohody o volbě soudu a na další záležitosti vypočtené v jejím čl. 1 odst. 2 a 3. Stranám smlouvy je primárně umožněna volba rozhodného práva, a to i jen pro část smlouvy. Volbu práva lze v průběhu trvání smlouvy měnit.

Pokud při volbě práva nejsou dodrženy podmínky dané čl. 3 Římské úmluvy, má se smlouva řídit právem země, s níž nejúžeji souvisí, přičemž v zásadě platí domněnka, že smlouva nejúžeji souvisí se zemí, v níž má strana, která je povinna plnit předmět smlouvy (předmět plnění musí být ale možné určit), v době uzavření smlouvy obvyklé bydliště nebo v případě právnických osob či sdružení ústředí. U smluv uzavíraných při provozování živnostenské činnosti může být rozhodným právem země, v níž se nachází hlavní provozovna nebo jiná provozovna, v níž má být podle smlouvy plněno. U smluv, jejichž předmětem je věcné právo k nemovitostem nebo právo užívání nemovitosti, by pak rozhodným právem mohlo být právo země, v níž se nemovitost nachází (lex loci rei sitae). Zvláštní domněnky nejužší souvislosti s určitou zemí jsou upraveny i pro smlouvy o přepravě zboží či charterové smlouvy.³

Speciální pozornost je věnována spotřebitelským smlouvám⁴ a individuálním pracovním smlouvám.⁵ Je vyloučen zpětný a další odkaz.⁶ Právo určené na základě kolizních norem Římské úmluvy se použije i v případě, že se jedná o právo státu, který není jejím smluvním státem.⁷

O výkladu Římské úmluvy i úmluv o přistoupení k ní je kompetentní rozhodovat Soudní dvůr Evropských společenství, přitom pouze vyjmenované soudy jednotlivých členských států mohou dát podnět k vedení řízení o předběžné otázce. Česká republika tuto pravomoc svěřila Nejvyššímu soudu ČR a Nejvyššímu správnímu soudu.⁸

Přestože Římská úmluva je (nebo se stane) projevem vůle všech členských států ES, Evropské společenství k ní nepřistoupilo. Její čl. 20 deklaruje přednost práva Společenství, tedy kolizních norem pro smluvní závazkové vztahy, které budou obsaženy v právních aktech orgánů ES nebo ve vnitrostátních předpisech, jež jsou v důsledku provádění takovýchto právních aktů harmonizovány. V Radě EU se v současné době projednává návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, tzv. Řím I, který Evropská komise předložila v prosinci 2005 pod č. KOM(2005) 650 (v Radě EU bylo tomuto dokumentu přiřazeno č. 5203/06 JUST-CIV 3 CODEC 18⁹).

✦ JUDr. MARKÉTA KRÁLOVÁ,
odbor mezinárodních vztahů ČAK

Zdroje:

- „Rome I“, John Chave, Brussels Agenda 05/06, The Law Societies - Joint Brussels Office.
- Webová stránka Rady EU - <http://register.consilium.eu.int>.
- Úřední věstník Evropské unie, č. C 169 ze dne 8. 7. 2005.
- Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 64/2006, částka 31 Sbírký mezinárodních smluv rozeslané dne 13. 7. 2006.

1 V roce 1980 bylo Evropské hospodářské společenství tvořeno devíti zeměmi: zeměmi Beneluxu, Francií, Itálií, Spolkovou republikou Německo, Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irsku, Irskem a Dánskem.

2 Přesný název přístupové smlouvy zní: Úmluva o přistoupení České republiky, Estonské republiky, Kyprské republiky, Lotyšské republiky, Litevské republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky k Úmluvě o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy,

otevřené k podpisu v Římě dne 19. června 1980, a k Prvnímu a Druhému protokolu o jejím výkladu Soudním dvorem Evropských společenství.

3 Čl. 4 Římské úmluvy.

4 Čl. 5 Římské úmluvy.

5 Čl. 6 Římské úmluvy.

6 Čl. 15 Římské úmluvy.

7 Čl. 2 Římské úmluvy.

8 První protokol o výkladu Úmluvy o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy,

otevřené k podpisu v Římě dne 16. června 1980, Soudním dvorem Evropských společenství; čl. 2 Úmluvy o přistoupení České republiky a dalších 9 nových členských států.

9 Návrh lze na webu Rady EU vyhledat na adrese: http://register.consilium.europa.eu/servlet/driver?page=Result&lang=CS&typ=Advanced&cmsid=639&ff_COTE_DOCUMENT=5203%2F06&ff_COTE_DOSSIER_INST=&ff_TITRE=&ff_FT_TEXT=&ff_SOUS_COTE_MATIERE=&dd_DATE_DOCUMENT=&dd_DATE_REUNION=&dd_FT_DATE=&fc=REGAISCS&srm=25&md=100&ssf=

Rakousko: Systém bezplatné právní pomoci v Rakousku a zvláštní úloha advokátů

Mag. iur. CHRISTIAN MOSSER, LL.M.

Velké části tohoto příspěvku jsou odvozeny z přednášky autora na konferenci „Státem zajišťovaná právní pomoc“, která se konala dne 25. listopadu 2005 na Masarykově univerzitě v Brně. V následujícím textu je velký důraz kladen zejména na úlohu advokátů v rámci rakouského systému právní pomoci.

A. Obecný základ rakouského systému

Článek Evropské úmluvy o ochraně lidských práv vyžaduje skutečný a účinný přístup k soudnímu řízení. To s sebou nese právo být zastoupen kvalifikovaným advokátem, pokud mají být projednávány složitější právní otázky. Nabídka bezplatné právní pomoci by proto měla rozhodně znamenat, že všem osobám bude umožněno domáhat se svých práv před soudem, i pokud jim jejich finanční situace neumožňuje nést náklady řízení. S přihlédnutím k výše uvedenému je také víceméně společným základem to, že systémy financované státem nebo jinými veřejnými orgány zcela jistě potřebují subjektivní a objektivní limity, aby mohly pomoci co možná nejvíce žadatelům, kteří mají skutečně řádný důvod se o ni ucházet.

V následující části uvádím **obecný přehled systému právní pomoci v Rakousku, zejména se zaměřením na občanské právo procesní**. Hlavní ustanovení o právní pomoci jsou obsažena v §§ 63 až 73 občanského

soudního řádu (Zivilprozessordnung, zkráceně ZPO).

Na začátku je třeba vyjasnit pojem „bezplatný“ ve smyslu rakouské právní úpravy. V každé oblasti procesního práva, ve které existují ustanovení o právní pomoci nebo podobná, musí žadatelé prokázat, že mají skutečný nárok na obdržení právní pomoci, jmenovitě že splňují specifické podmínky stanovené legislativou, zejména s ohledem na

- 1) jejich finanční situaci a
- 2) skutkovou podstatu věci, pro kterou je právní pomoc vyžadována.

Úvodem je třeba zdůraznit i další charakteristický rys rakouského systému. Právní pomoc v každém případě kryje jen vlastní náklady strany na řízení. Jinými slovy: pokud příjemce právní pomoci svou věc u soudu prohraje, jsou mu přikázány náklady protistrany a je povinen je zaplatit.

B. Historický vývoj

Již v roce 1895, kdy byl přijat rakouský občanský soudní řád, vstoupila v platnost ustanovení pro tzv. „chudé“ (sogenanntes „Armenrecht“). Během následujících desetiletí prošly společností i soudnictví značnými změnami. Proto byl v roce 1973 přijat zákon o právní pomoci (Verfahrenshilfgesetz), který měnil starý zákon a přizpůsoboval jej novému hospodářskému a sociálnímu prostředí.

K hlavním změnám patřilo napří-

klad uvolnění dříve přísných kritérií pro podávání žádostí, možnost poskytnutí právní pomoci nikoli na celé náklady, ale v rozsahu nutném pro pomoc stranám, zavedení zvláštního specifického formuláře žádosti a toho, že soudy mají výlučnou pravomoc při rozhodování o právní pomoci (v důsledku toho by měl být zaručen i soudní přezkum). Všechny klíčové prvky rakouských systémů právní pomoci byly vtěleny do občanského soudního řádu (ZPO) a od té doby se nezměnily. Je však třeba zmínit dva další mezníky.

V roce 1983 přinesla novela občanského soudního řízení (Zivilverfahrensnovelle) jeden důležitý krok: do té doby byla cizincům právní pomoc poskytována pouze v případě, že dvoustranné nebo jiné mezinárodní akty zajišťovaly vzájemné uznávání mezi Rakouskem a státem původu žadatele. V důsledku doporučení Rady Evropy byl systém právní pomoci v Rakousku ještě více zdokonalen. **Od roku 1983 má kterákoli osoba, jejíž žaloba je dostatečně odůvodněná, ale která si nemůže dovolit zahájit řízení, nárok na získání právní pomoci u rakouského soudu. To znamená, že poskytnutí právní pomoci nepodmiňují ani požadavky na státní příslušnost nebo trvalý pobyt.**

Proto již téměř všechny standardy, které stanoví směrnice Rady 2003/8/ES o zlepšení přístupu ke spravedlnosti v přeshraničních sporech stanovením minimálních společných pravidel pro právní pomoc

v těchto sporech (zkráceně směrnice ES o právní pomoci) existovaly v okamžiku, kdy bylo Rakousko povinno zkontrolovat, zda jsou pro soulad s právem ES nutné změny. Novela občanského soudního řízení z r. 2004 (Zivilverfahrensreform) tudíž doplnila k existujícímu systému právní pomoci pouze **dva nové prvky**:

- 1) nyní je stranám hrazeno jejich cestovné, pokud byla vyžadována jejich přítomnost u soudu (do roku 2004 strany musely své cestovní náklady hradit);
- 2) Jakmile je právní pomoc poskytnuta, neexistuje žádná časová lhůta pro následující vymáhací řízení (dříve právní pomoc poskytnutá na hlavní řízení kryla pouze lhůtu jednoho roku pro zahájení vymáhacích opatření na základě rozhodnutí soudu v dané věci).

C. Advokátní komora: institucionální a finanční rámec

V rámci spolkově organizovaného a financovaného systému je právní pomoc poskytována v občanskoprávních věcech a pouze pro obviněné v trestních věcech. Jakmile soud rozhodne o poskytnutí právní pomoci včetně advokáta (Rechtsanwalt), informuje výbor Rakouské advokátní komory (Österreichische Rechtsanwaltskammer, ÖRAK), který pak jmenuje advokáta. V možné míře a v součinnosti s příslušným advokátem výbor Rakouské advokátní komory rovněž zváží případný návrh předložený žadatelem ohledně osoby advokáta, který má být zvolen.

V zásadě všichni rakouští advokáti (v současné době asi 4800) musí poskytovat služby v rámci systému právní pomoci. Pro zajištění spravedlivého rozdělení věcí mezi všechny advokáty jmenované k poskytování právní pomoci musí advokátní komora registrovat všechny soudní případy a vést tyto rejstříky po dobu sedmi let. **Obecně jsou všechny služby právní pomoci poskytované advokátem pro příjemce bezplatné. Advokát tedy nemůže od svého klienta „v rámci právní pomoci“ požado-**

vat žádné poplatky za právní zastoupení. Pouze pokud je soudní spor s konečnou platností rozhodnut ve prospěch jeho strany, je advokát oprávněn požadovat úhradu svých nákladů a poplatků od protistrany, která spor prohrála.

Podle advokátního řádu (Rechtsanwaltsordnung, zkráceně RAO) advokát, který je jmenován právním zástupcem určité strany v rámci systému právní pomoci, musí jednat se stejnou péčí a bez jakýchkoli vlivů stejně jako v jakékoli jiné věci, pro kterou by si ho strana svobodně vybrala a za kterou by ho platila.

V roce 2003 byla právní pomoc formou zajištění služeb advokáta poskytnuta ve zhruba 23 200 soudních sporech (součet občanskoprávních i trestních věcí) a hodnota těchto služeb činila zhruba 27,6 milionů eur. V roce 2004 se jednalo o zhruba 24 600 soudních sporů a celkovou hodnotu zhruba 32,0 milionů eur. V roce 2005 tyto počty poprvé za posledních několik let klesly (zhruba 24 100 sporů, celková hodnota zhruba 31,6 milionů eur).

Za rozsáhlé advokátní služby musí Rakouská republika podle § 47 advokátního řádu (Rechtsanwaltssordnung) každoročně zaplatit paušální částku do důchodového fondu Rakouské advokátní komory (v současné době 15 milionů eur ročně). Někdy stát platí i další platby, aby vyrovnal finanční „mezeru“ mezi hodnotou služeb a ročně placenou paušální částkou (např. za rok 2000 zhruba 1,1 milionu eur; za rok 2002 zhruba 1,05 milionu eur; za období 2005 až 2007: 1,6 milionu eur za každý rok).

D. Náklady vznikající v občanskoprávním řízení

Náklady v občanskoprávním řízení znamenají především soudní poplatky. Podle zákona o soudních poplatcích (Gerichtsgebührengesetz) žalující nebo odvolávající se strana složí celý poplatek za soudní řízení nebo odvolání předem. Poplatek závisí na částce, která je předmětem sporu (Streitwert).

Dalšími náklady jsou podle potřeb v průběhu řízení poplatky znal-

cům, poplatky za tlumočení, svědečné a poplatky pro poručníky jmenované soudem (jako zástupce nepřítomných stran nebo stran, které potřebují poručnictví), náklady na zveřejnění a především náklady právního zastoupení advokátem. Obecně jsou poplatky advokátů předmětem jednání. Pokud neexistuje soukromá dohoda, platí pro občanskoprávní soudní řízení (Zivilprozess) zákon o advokátních tarifech (Rechtsanwaltstarifgesetz, zkráceně RATG), zatímco pro nesporné věci platí směrnice komory (Autonome Honorarrichtlinien, zkráceně AHR).

V zásadě musí každá strana zaplatit své vlastní náklady, ale po vítězství v procesu jí musí druhá strana náklady uhradit. Podle ustanovení rakouského občanského soudního řádu je na konci řízení poražená strana povinna zaplatit náklady strany vítězné, včetně soudem schválených poplatků jejího právníka. Pro určení poplatků advokáta musí poražená strana své rozhodnutí o nákladech založit na tarifech stanovených zákonem o advokátních tarifech (RATG).

E. Stávající systém právní pomoci v občanskoprávním řízení

E.1. Rozsah působnosti

Právní pomoc může poskytovat kterákoli fyzická nebo právnická osoba bez ohledu na státní příslušnost nebo místo trvalého pobytu žadatele. Pokud jde o právnické osoby, je třeba říci, že **rakouská judikatura vypracovala poměrně přísné testy před poskytnutím právní pomoci.** Předpokládá se, že hospodářské subjekty, například společnosti nebo akciové společnosti, mají dostatečné finanční prostředky k tomu, aby si soudní řízení mohly dovolit. Proto je právní pomoc velmi často poskytována více či méně neziskovým organizacím, především registrovaným sdružením (eingetragene Vereine), která pracují na bázi členských poplatků a někdy veřejného financování.

Právní pomoc se uplatňuje ve všech řízeních občanských a obchodních soudů. Není k dispozici pro civilní

žaloby v řízeních u trestních soudů, protože se nepožadují ani poplatky, ani právní zastoupení, u civilních žalob není ani povoleno zajišťování důkazů. Nicméně lze takové žaloby vznášet souběžně – s právní pomocí – u občanskoprávního soudu. Mimochodem, neexistuje žádný specifický postup pro naléhavé případy, pokud však naléhavost vyplývá z žádosti o právní pomoc (například v případě právního zastoupení u předběžných opatření), musí soud rozhodovat rychle.

E.2. Fáze žádosti

Strana bez dostatečných finančních prostředků může požádat o právní pomoc při vstupu nebo těsně před vstupem do soudního sporu nebo kdykoli poté, pokud řízení stále probíhá. Každá strana, která se účastní občanskoprávního sporu jako strana žalující nebo žalovaná, je v zásadě oprávněna získat příslušnou právní pomoc. Před podáním žádosti strana často potřebuje poradenství ve věci splnění podmínek a získání právní pomoci v rámci systému občanského soudního řádu (ZPO). Toto poradenství mohou poskytnout soudci, jiní pracovníci soudu nebo advokáti. Kromě toho lze obecně informace o právní pomoci nalézt na domovské stránce rakouského spolkového ministerstva spravedlnosti (<http://www.justiz.gv.at>).

Povinně se předkládá standardní formulář žádosti (tzv. „ZPForm 1“). Tento formulář obsahuje souhrn majetku (příjmy, nemovitosti, peníze v bankách, pojistky atd.) a závazků (výživné atd.), osobní údaje a údaje o životních podmínkách. Pokud je to možné, měly by být údaje podloženy dokumentací nebo jinými písemnými důkazy. Nepravdivé nebo záměrně neúplné informace jsou sankcionovatelné značnými pokutami a mohou vést k občanskoprávní odpovědnosti nebo k trestnímu stíhání za podvod. Formulář musí žadatel předložit do čtyř týdnů od data podpisu nebo formulář ztratí platnost.

Formulář žádosti je nutno podat (zaslat poštou nebo osobně podat v podatelně) u soudu prvního stupně příslušného k projednání věci

a poskytnutí nebo zamítnutí právní pomoci. Formulář lze rovněž osobně podat u okresního soudu podle místa trvalého bydliště žadatele v Rakousku, i pokud tento soud není příslušný k rozhodování dané věci. Žádost je pak předána příslušnému soudu.

E.3. Soudní rozhodnutí o poskytnutí právní pomoci

Soud může poskytnout právní pomoc tak, že zčásti nebo zcela odpustí straně s nedostatečnými finančními prostředky soudní a jiné poplatky a zajistí jí bezplatnou právní pomoc. Právní pomoc je poskytována pouze v rozsahu, v jakém by žadatel nebyl schopen nést (zcela nebo částečně) náklady, aniž by ohrozil své životní minimum nutné pro prostý životní standard žadatele a jeho rodiny. Jinými slovy, v rakouském systému právní pomoci je obsažen ekonomický práh pro žadatele, aby se předešlo narušení účelu právní pomoci.

Je třeba poznamenat, že při určování způsobilosti žadatele pro právní pomoc se neuplatňuje žádný striktní limit. Dle svého uvážení může soud poskytnout plnou právní pomoc nebo ji umožnit pouze částečně podle finanční situace žadatele. **Právní pomoc je odepřena, pokud je žaloba nebo obhajoba žadatele zjevně nepodložená nebo zjevně není předložena v dobré víře.** Pokud je žádost zamítnuta, uvádějí se důvody zamítnutí. Obecně platí, že proti každému rozhodnutí o právní pomoci se lze odvolat u soudu druhého stupně, jehož rozhodnutí je konečné. Ve věcech právní pomoci není přípustné odvolání k nejvyššímu soudu (Oberer Gerichtshof, zkráceně OGH).

Pokud soud rozhodne o poskytnutí právní pomoci včetně pomoci advokáta, je vyrozuměna místní advokátní komora (Ländekammer Rakouské advokátní komory), aby ze svých členů vybrala dalšího advokáta, který je k dispozici. Žadatel však může jmenovat konkrétního advokáta. Ačkoli tato žádost není pro místní advokátní komoru závazná, komora obvykle odůvodněný návrh přijme (například pokud je advokát ochoten a již je s věcí obeznámen).

E.4. Fáze řízení kryté právní pomocí

Právní pomoc, kterou zajišťují soudy, pokrývá všechny fáze konkrétní věci, dokud není právní pomoc stažena z důvodu podstatné změny situace nebo soudem anulována z toho důvodu, že kdyby byly dříve známy skutečné okolnosti, právní pomoc by nikdy nebyla poskytnuta. Kromě toho právní pomoc kryje veškerá případná odvolací a přezkumná řízení. Jakmile je poskytnuta, **platí právní pomoc i při výkonu rozhodnutí**, to znamená, že jsou zahrnuty i náklady na výkon rozhodnutí.

Je třeba poznamenat, že rakouský systém nestanoví právní pomoc pro řízení před Evropským soudem pro lidská práva ve Štrasburku.

E.5. Anulování nebo stažení právní pomoci

Soud musí stáhnout právní pomoc v případě, že původně existující podmínky jejího poskytnutí již neexistují (například strana získá zpět peníze nebo majetek nebo se žaloba ukáže zjevně nepodložená nebo podaná ve zlém úmyslu). Poskytnutí právní pomoci musí být anulováno, pokud existuje důkaz o tom, že ani v době poskytnutí pomoci nebyly splněny nezbytné podmínky. V tomto případě musí strana přijatou peněžní pomoc vrátit.

Ve lhůtě tří let po skončení řízení musí strana, která mezitím získá dostatečné množství peněz, přijatou právní pomoc uhradit, pokud není ohroženo její životní minimum. Aby prošetřil finanční situaci strany, nařizuje soud předložení souhrnu majetku a závazků (obvykle pomocí dalšího formuláře „ZPForm 1“ popsáno výše) někdy v době po skončení řízení. Pokud není formulář včas vyplněn a doložen písemným důkazem, lze právní pomoc odebrat a přijaté finanční prostředky musí být vráceny.

F. Právní pomoc v řízeních u trestního soudu

Obžalovaný si může zvolit svého vlastního právního zástupce a musí platit jeho advokátní poplatky (Wahlverteidiger). Pokud si obžalovaný advokáta nezvolil, ale jednacím

řád (Strafprozessordnung, zkráceně StPO) právního zástupce vyžaduje, musí soud zajistit advokáta, kterého vybere Advokátní komora (Amtsverteidiger). V zásadě by měl obžalovaný platit i tohoto obhájce. **Pokud si obžalovaný nemůže obhájce dovolit, může podat žádost o soudem určeného bezplatného právního zástupce, kterého rovněž jmenuje Advokátní komora (Verfahrenshilfeverteidiger).** Kromě toho, pokud je obžalovaný předběžně zadržen a dosud nemá právníka, vyšetřující soudce mu pro první výslech právního zástupce zajistí (Pflichtverteidiger).

G. Správní řízení

Ve správním řízení neexistuje systém právní pomoci s výjimkou odvolání v trestních věcech. V porovnání s právní pomocí v řízení u soudu je podpora stran, které nemohou nést náklady, organizována jinak. Podle § 79 Všeobecného zákona o správním řízení (Allgemeines Verwaltungsverfahrensgesetz, zkráceně AVG) se vzniklé poplatky – např. správní poplatky, svědečné nebo zvláštní manipulační poplatky – vybírají jen v rozsahu, v jakém neohroží nutné životní minimum strany a na ní závislých rodinných příslušníků.

Pouze v případech správních řízení v trestních věcech rakouské právo výslovně stanoví právní pomoc u nezávislých správních senátů (Unabhängige Verwaltungssenate, zkráceně UVS). Podle § 51a Správního trestního zákona (Verwaltungsstrafgesetz, zkráceně VStG) může obžalovaný požádat o poskytnutí právní pomoci, pokud nemůže převzít náklady na právní zastoupení při obhajobě, aniž by ohrozil životní náklady sebe a své rodiny při skromné životní úrovni.

V rámci správního řízení je třeba poznamenat, že strany mohou požádat o právní pomoc v řízení nejvyššího stupně u Ústavního soudu i Správního soudu, oba soudy jsou federální a sídlí ve Vídni. Podle § 35 zákona o ústavním soudu (Verfassungsgerichtshofgesetz, zkráceně VfGG) a § 61 zákona o správním soudu (Verwaltungsgerichtshofgesetz, zkráceně VwGG) platí obdobně

ustanovení občanského soudního řádu (ZPO).

H. Právní pomoc ve velmi širokém smyslu

Ve zvláštních oblastech občanského práva a občanskoprávního řízení umožňuje rakouské právo i žalobu sdružení (Verbandsklage), ve které účastníci řízení spojí síly s určitým zákonně stanoveným orgánem nebo organizací, aby zahájili řízení. Hlavní odpovědnost za úhradu nákladů i riziko prohry v řízení nese organizace. Tato ustanovení jsou především obsažena v pracovním právu a právu sociálního zabezpečení, právu ochrany spotřebitele a antidiskriminačních zákonech. Řízení mají také chránit zákonem uznané obecné zájmy.

Podle zákona o pracovních a sociálních soudech (Arbeits- und Sozialgerichtsgesetz, zkráceně ASGG) nemusí být strana nezbytně zastoupena advokátem, ale může být zastoupena i „kvalifikovanou osobou“, což znamená funkcionáře sdružení zaměstnanců a zaměstnavatelů nebo odborů. Ve věcech sociálního zabezpečení, kde strany stojí proti de facto státním organizacím, musí orgány sociálního zabezpečení nést své náklady řízení i v případech, že strana spor u soudu prohraje. Pouze pokud strana podstatným způsobem řízení zdržovala nebo předložila soudu zjevně chybně odvodněnou věc, je soudce ze zákona oprávněn uložit alespoň některé z nákladů k náhradě dotčené straně.

I. Právní poradenství advokáta

Rakouská advokátní komora poskytuje veřejnosti určitou přípravnou službu před řízením, známou jako „Erste Anwaltliche Auskunft“ (tedy „První právní pomoc“ advokáta), kdy je bezplatně podáno obecné právní poradenství ke skutkové podstatě konkrétní věci. V roce 2005 poskytlo tuto službu zhruba 1200 rakouských advokátů pro zhruba 16 000 osob, které žádaly poradenství. V průběhu takových poradenských schůzek mohou advokáti

i poradit stranám, jak splnit podmínky nebo požádat o právní pomoc pro případné soudní řízení.

J. Právní pomoc v Evropské unii

Přístup ke spravedlnosti je významný i při zajišťování volného pohybu osob a služeb v Evropské unii. Důsledkem svobod zaručených Smlouvou o ES je to, že občané i podniky musí mít možnost podávat žaloby nebo čelit žalobám v jiném členském státě stejným způsobem, jako státní příslušníci daného členského státu. Základní rozdíly v systémech právní pomoci v členských státech by však mohly představovat překážku výkonu těchto práv v praxi. Pro zlepšení této situace Evropská rada v Tampere v říjnu 1999 vyzvala Evropskou komisi, aby předložila návrhy minimálních norem zajišťujících přiměřenou úroveň právní pomoci v přeshraničních věcech v celé Unii. Zelená kniha o právní pomoci v občanských věcech, kterou Komise vydala v roce 2000, představovala první krok k dosažení tohoto cíle. Souhrnně řečeno, **ani nedostatek prostředků účastníka řízení (v postavení strany žalující nebo žalované), ani obtíže plynoucí z přeshraničního rozměru by neměly narušit účinný přístup ke spravedlnosti.**

Směrnice Rady 2003/8/ES o zlepšení přístupu ke spravedlnosti v přeshraničních sporech stanovením minimálních společných pravidel pro právní pomoc v těchto sporech (zkráceně směrnice ES o právní pomoci) se snaží podpořit uplatnění právní pomoci v přeshraničních sporech pro osoby, které nemají dostatečné prostředky, v případech, kdy je pomoc nezbytná pro zajištění účinného přístupu ke spravedlnosti. Věci uvedené ve směrnici by měly být řešeny v souladu s Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod ze dne 4. listopadu 1950, zejména při zachovávaní zásady rovnosti stran sporu. Směrnice sama platí pro všechny členské státy Evropské unie s výjimkou Dánska. Mezi Dánskem a některými členskými státy však platí alespoň Evropská úmluva o předávání

žádostí o právní pomoc z roku 1977. Vnitrostátní předpisy nezbytné pro dosažení souladu se směrnicí měly vstoupit v platnost do 1. prosince 2004. V Rakousku bylo několik málo změn vyžadovaných právem ES přijato včas novelou občanského soudního řízení (Zivilverfahrensreform), rovněž viz výše).

Kromě stanovení minimálních norem pro právní pomoc stanoví směrnice o právní pomoci systém, ve kterém jsou předávající orgány oprávněny zasílat žádosti a přijímající orgány jsou oprávněny žádosti přijímat. Kromě toho byly již zavedeny dva standardní formuláře, jeden pro žádosti o právní pomoc a jeden pro

předávání těchto žádostí. Tzv. ATLAS na internetu poskytuje odborníkům i veřejnosti informace o provádění směrnice a uživatelsky snadný nástroj pro vyplňování formulářů.

✦ Autor je soudcem, nyní na stáží na Spolkovém ministerstvu spravedlnosti.

Německo: Mezi konkurenčním tlakem a vlastní prezentací – soutěžní právo německé advokacie

ULRIKE QUAPP, DAVID MICHEL

„Pouze ten, kdo se specializuje, přežije. A pouze ten, kdo svou specializaci prezentuje, je úspěšný.“ Takto či podobně smýšlí v Německu mnozí zástupci advokacie. Na tomto názoru může být něco pravdy. Při silícím tlaku v důsledku stále rostoucího počtu registrovaných advokátů v Německu¹ musí každý zástupce tohoto povolání dát najevo, co jej od jeho konkurentů odlišuje. Všeobecný advokát, mimochodem nazývaný také „advokát lesů a luk“, již zanedlouho doslouží jako přežitý obrázek této profese. Trend, který již známe z jiných oborů. Stejně tak byly malé obchůdky s potravinami téměř zcela vytlačeny velkými supermarkety či vyšperkovanými specializovanými obchody.

Zejména větší advokátní kanceláře, s více než 100 advokáty, se intenzivně věnují marketingu. V některých velkých advokátních kancelářích se dokonce jeden či dva zaměstnanci zabývají výhradně marketingem a prací s veřejností. K reklamním účelům pořádají tyto kanceláře setkání se zákazníky, piší odborné příspěvky do časopisů a odborných publikací, pravidelně zasílají novinky, podílí se na dobročinných akcích a účastní se veletrhů. V porovnání s tím působí inzeráty v odborných médiích, v ekonomickém tisku a v telefonním seznamu téměř jako

přežitek. Avšak i přes tyto tendence k intenzivnější propagaci advokátních kanceláří je v porovnání s jinými branžemi ještě co dohánět, například s poradenskými firmami, které na marketing vydávají pět až šest procent svého obrátu.² Nanejvýš třetina advokátních společností by byla ochotna investovat do marketingu čtyři až šest procent svého obrátu. Přitom lze kromě jiného konstatovat, že menší advokátní kanceláře vydávají v průměru více než jejich velcí konkurenti.³

Adekvátním reklamním nástrojem je vysoká kvalita poradenských služeb. Tak existuje, kromě jiného, možnost reklamy formou určité specializace, ať promoce, titulu LL.M., titulu odborného advokáta nebo označení jako specialista. Také uvedení dílčích oblastí profesní činnosti má u klienta vyvolat dojem, že jeho záležitost je u příslušného advokáta v kvalifikovaných a zkušených rukou. Proto musí být advokátům, kteří takovou kvalifikaci získali, také umožněno, aby ji jako reklamu používali. Naopak je však nutno zabránit tomu, aby se k reklamním účelům užívaly domnělé či nepřezkoumatelné specializace.

Článek se bude zabývat zejména novým zněním § 7 BORA (Profesního advokátního řádu) a novými trendy týkajícími se odborné advokacie.

I. Staré ustanovení a nové znění § 7 BORA

Právo advokátů na reklamu je upraveno v BORA z roku 1996. Úprava byla nezbytně nutná, protože v minulosti zhusta docházelo k řízením týkajícím se možnosti reklamy advokátů.⁴

Podle § 7 BORA ve starém znění směli příslušníci tohoto povolání kromě získaných titulů v oblasti odborné advokacie uvádět dílčí oblasti své profesní činnosti pouze jako těžiště zájmu a činnosti.

Lze to popsat jako jistý druh „třístupňového kvalifikačního žebříčku“.⁵ Na nejnižším stupni stála těžiště zájmu. Ta směla být uvedena, pokud advokát mohl prokázat mimořádné znalosti v této oblasti, které získal studiem, profesní a publikační činností či jiným způsobem. Druhým stupněm byla těžiště činnosti. Kdo chtěl uvádět tato těžiště, musel po své registraci jako advokát navíc v uváděné oblasti práva pracovat po dobu minimálně dvou let, a to v podstatném rozsahu. Celkem bylo možné uvést pět těžišť zájmu a činnosti, z toho však maximálně tři těžiště činnosti. Nejvyšším stupněm byla odborná advokacie, která byla propůjčena po absolvování příslušných zkoušek a při existenci předepsaných předpokladů.

Proti prvním dvěma stupňům „kvalifikačního žebříčku“ se však brzy ozvaly první ústavněprávní pochybnosti.⁶

Vysoce uznávané „rozhodnutí o specialitech“ vydaném Spolkovým ústavním soudem dne 28. 7. 2004⁷ upozorňovalo na to, že § 7 BORA v platném znění je v souladu s ústavou pouze do té míry, pokud by byla nepřipustná pouze reklama, která by byla v rozporu s profesí. Uznávanému specialistovi na dopravní právo nelze upírat, aby sám sebe označoval jako „specialistu na dopravní právo“, i když v této oblasti práva nezískal žádný odborný titul.⁸

Protože se stále více ozývaly hlasy, které s odvoláním na „rozhodnutí o specialitech“ požadovaly změnu BORA, bylo vytvořeno nové znění § 7 BORA, které vstoupilo v platnost 1. 3. 2006.

Nyní se smí advokáti ve své reklamě odkazovat na právní oblasti, ve kterých pracují, aniž by se museli omezovat na pojmy „těžiště činnosti“ a „těžiště zájmu“. Tyto změny byly přijaty zejména z toho důvodu, že velká část klientů stejně již nebyla schopna rozlišovat mezi těžištěm činnosti a těžištěm zájmu. Avšak tyto dodatky mohou být i nadále používány.

Podle nového práva platí nyní toto odstupňování:

1. „**Dílčí oblasti profesní činnosti bez kvalifikačních dodatků**“ (např. advokátní kancelář pro stavební právo),
2. „**Dílčí oblasti profesní činnosti s kvalifikačními dodatky**“ (např. těžiště činnosti, expert nebo specialista) a
3. „**Odborný advokát**“.

Pokud advokáti uvádí „dílčí oblasti bez kvalifikačních dodatků“, musí být schopni prokázat znalosti v uvedených oblastech, které byly získány studiem, profesní a publikační činností nebo jiným způsobem. Používají-li kvalifikační dodatky 2. stupně, musí disponovat příslušnými znalostmi a musí vykonávat činnosti v těchto oblastech v podstatném rozsahu, § 7 odstavec 1 věta 2 BORA.

Uvedení dodatků v prvních dvou stupních však nesmí v žádném případě zakládat nebezpečí záměny s odbornými advokáty a údaje

nesmí být zavádějící, § 7 odstavec 2 BORA. Tím má být zdůrazněna obzvláštní kvalita odborných advokátů a potřeba jejich ochrany.

Není však dosud vyjasněno, do jaké míry zakládá nový § 7 odstavec 1 BORA povinnost dalšího vzdělávání. Předpokládané znalosti musí být aktuální, nutnost dalšího vzdělávání však ze zákona nevyplývá.⁹

II. Zákonný stav a nové trendy u odborných advokacií

1. V poslední době pokračoval pozitivní trend k liberalizaci práva advokátů na reklamu zejména v důsledku **rozšíření odborné advokacie o čtyři odborné oblasti**, tedy celkem na 18 oblastí. Označení odborný advokát bylo dosud možno podle § 1 Řádu odborné advokacie (FAO) udělit pro oblasti správního, daňového, pracovního, sociálního, rodinného, trestního, konkurzního, dopravního, pojišťovacího a lékařského práva, práva nájemního a práva upravujícího bytové vlastnictví, stavebního práva a práva týkajícího se služeb architektů, práva přepravního a spedičního a práva dědického.

V listopadu uplynulého roku bylo rozhodnuto o zavedení dvou nových oblastí pro odbornou advokacii. Jedná se o živnostenskou právní ochranu a o obchodní právo a právo obchodních společností. V důsledku nejnovější změny FAO z 3. 4. 2006 k tomu přibýly ještě oblasti autorského a mediálního práva a práva informačních technologií.

Titul odborného advokáta může získat advokát, pokud po dobu minimálně tří let byl nepřetržitě registrován jako advokát a vykonával svou činnost, § 3 FAO. Kromě toho musí navštěvovat kurzy pro odborné advokáty, po kterých následuje zkouškové řízení, § 4 FAO. Dále musí být kandidát na odborného advokáta schopen prokázat mimořádné praktické zkušenosti určitým minimálním počtem zpracovaných případů v příslušné oblasti práva, § 5 FAO. Kromě toho je i po udělení titulu odborného advokáta dána povinnost každoročního dalšího vzdělávání v příslušné oblasti práva, § 15 FAO.

2. **Ozývají se však hlasy, které argumentují, že povinnost minimálně tříleté registrace znevýhodňuje mladší kolegy**, kteří již před uplynutím tříleté lhůty, v důsledku vysoké specializace, ukončili kurz pro odborné advokáty a mohou prokázat požadovaný počet zpracovaných případů. Těmto mladým specialistům by byl přístup k titulu odborného advokáta ještě odepřen.¹⁰ Je tedy požadováno, aby § 3 FAO byl upraven, příp. zcela vyškrtnut.¹¹

3. **Diskuse se aktuálně vedou také o podobě každoroční povinnosti dalšího vzdělávání podle § 15 FAO.**

a) Spolkový soudní dvůr se v jednom svém rozhodnutí¹² musel zabývat otázkou, zda je pro každoroční povinnost dalšího vzdělávání odborných advokátů dostačující on-line seminář. To však soud zamítl. Jednak dle jeho stanoviska chybí, na rozdíl od prezenčního kurzu, dostatečná možnost kontroly identity účastníka. Dále má takovéto opatření dalšího vzdělávání ve smyslu § 15 FAO umožnit komunikaci účastníků mezi sebou vzájemně a s vyučujícím. Tato odborná diskuse a výměna názorů je, dle mínění Spolkového soudního dvora, zajištěna pouze při prezenční formě kurzu.¹³

b) V posledním roce se musel Advokátní soudní dvůr země Šlesvicko-Holštýnsko zabývat dalším právním sporem, týkajícím se podoby povinnosti dalšího vzdělávání.¹⁴ Jednalo se přitom o to, v jakém rozsahu mají být jako vědecká činnost ve smyslu povinnosti dalšího vzdělávání chápány vědecké publikace. Žadatel pracoval pro odborný časopis pro rodinné právo. Tam pravidelně přispíval komentáři k rozhodnutím vrchního a nejvyššího soudu. Příslušná advokátní komora však nechtěla tyto publikace uznat jako vědecké publikace ve smyslu povinnosti dalšího vzdělávání, protože se jednalo pouze o krátké recenze rozhodnutí. Ty prý byly srovnatelné s dopisy čtenářů či recenzemi knih, kterým se také nedostává vědeckosti.¹⁵

Soudní dvůr však dal za pravdu argumentaci navrhovatele. O vědeckou činnost se dle jeho názoru jedná

inzerce
1/1 epravo

již tehdy, když zpracovatel obsahu reprodukuje obsah rozhodnutí ve zkrácené formě, přičemž vyzvedne problém a provede závěrečnou analýzu s vyslovením souhlasu či nesouhlasu a porovná toto rozhodnutí s jinými.¹⁶

4. Na některá novější rozhodnutí týkající se rozdělení počtu požadovaných případů ve smyslu § 5 FAO¹⁷ a obsahu odborné konzultace ve smyslu § 7 FAO¹⁸ zde upozorníme pouze krátce.

5. Pozornost mezi advokáty vzbuzuje také rozhodnutí Spolkového ústavního soudu nepřijmout k rozhodnutí ústavní stížnost.¹⁹ V této stížnosti chtěl advokát napadnout § 43c odstavce 1 věta 3 Spolkového advokátního řádu (BRAO), který omezuje užívání označení odborného advokáta na maximálně dvě právní oblasti. Soud rozhodl, že tento zásah do vykonávání profese advokátů je ospravedlněn dostatečnými důvody veřejného blaha. Omezení na dvě právní oblasti má při požadované vysoké úrovni znalostí přispět k zachování věrohodnosti titulu. Důvěru veřejnosti v mimořádnou kvalifikaci odborných advokátů lze zachovat pouze tehdy, bude-li udělování titulu odborného advokáta početně omezeno. Jinak by mohl vzniknout dojem, že jsou udělovány pouze dle čistě formálních kritérií a nevyplývá z nich tedy žádná obzvláštní kvalifikace příslušného advokáta.²⁰

Toto rozhodnutí vedlo mezi advokáty k dalším diskusím. Opakovaně

je uváděn argument, že mnoho odborných oblastí je definováno stále úžeji a že se částečně překrývají (např. dopravní a pojišťovací právo). Protože je v těchto případech nyní pro advokáta mnohem snazší zvládnout více než dvě oblasti, neexistuje žádné konkrétní nebezpečí pro speciální kvalifikaci advokátů.²¹ Zbývá jen vyčkat, jak se bude diskuse vyvíjet v budoucnu s ohledem na zavedení stále nových odborných advokací.

III. Nová rozhodnutí a tendence v ostatním reklamním právu

a) Všeobecnému zájmu mezi mnoha kolegy se v nejnovější době těšil rozsudek zemského soudu v Dortmundu, který za klamání veřejnosti, hledající právní ochranu, považoval i situaci, kdy advokátní kancelář, sestávající převážně z velmi mladých kolegů, dělá reklamu i tím, že klientovi poskytne „speciální“.²²

Soud spatřoval v tomto tvrzení kanceláře zavádějící údaj o schopnosti svých členů ve smyslu § 5 odst. 2 č. 3 zákona o nekalé soutěži.

b) Advokát také nesmí dělat reklamu tvrzením, že on, na rozdíl od jiných kolegů advokátů, u „kterých je přednes věci často skutečně nutný a kteří neprovádí zastupování v ústním projednávání“, své návrhy vždy pečlivě odůvodňuje.²³ Vrchní zemský soud ve Frankfurtu nad Mohanem zde spatřoval provinění proti zákazu věcnosti a nekalou reklamu.

c) Za nepřipustné považoval také Vrchní zemský soud v Jeně tvrzení jednoho advokáta v jeho dopise, že advokátní kanceláře bez odborné specializace mohou případným klientům nabídnout „pouze průměrné znalosti“. To degraduje služby konkurence a je tedy v rozporu s pravidly hospodářské soutěže.²⁴

d) A na závěr uvedme rozhodnutí Nejvyššího soudu z posledního roku. Předmětem soudního sporu bylo chování advokátní kanceláře, která k reklamnímu účelu zveřejnila seznam „protivníků“ obsahující odpůrce jejich soudních a mimo-soudních sporů. Soud rozhodl, že toto nemůže dotčená firma akceptovat, protože tímto zveřejněním je dotčena její obchodní čest.²⁵

IV. Výhled

Již poměrně značná svoboda v otázkách reklamy je advokací přijímána sebevědomě a samozřejmě. Nová rozhodnutí však jasně ukázala, že tato nově získaná svoboda není v žádném případě bez hranic. Ačkoliv je tak lákavé využít liberalizaci reklamního práva, musí se mít advokacie na pozoru, aby nepřiměřená reklama nepoškodila profesní obrázek více, než kolik nová svoboda tomuto povolání přinese. Filozofii advokátní kanceláře a kvalitu poradenských služeb lze spíše než agresivní prezentací a degradací výkonů kolegů zprostředkovávat věcnou a jednoduchou reklamou.

✦ Prvá autorka je advokátkou v Lipsku, druhý autor je advokátem v Drážďanech.

1 V současnosti je v Německu registrováno více než 138 000 advokátů.

2 Viz Financial Times Německo z 31. 3. 2006, mimořádná příloha A1.

3 Viz Financial Times Německo z 31. 3. 2006, mimořádná příloha A1.

4 Tak např. BVerfGE 76,171; BVerfGE 76,196; BVerfG, NJW 1992, 493; BVerfG NJW 1995, 712.

5 Viz FaBbender v NJW 2006, s. 1463, 1464.

6 Viz Kleine-Cosack, Reklamní právo právních profesí a profesí daňového poradenství, 2004, Rn. 902 a násl.

7 Uveřejněno v NJW 2004, s. 2656.

8 Spolkový ústavní soud NJW 2004, s. 2656.

9 Tak také Lührig ve Věstníku advokacie č. 12/2005, s. 752, 753.

10 Tak Schroth v BRAK-Mitt. 6/2005, s. 255 a násl.

11 Přehled diskuse u Schrotha v BRAK-Mitt. 6/2005, s. 255 a násl.

12 Spolkový soud, rozhodnutí z 6. 3. 2006 - AnwZ (B) 38/05, otištěno ve Věstníku advokacie č. 5/2006, s. 356.

13 Spolkový soud, rozhodnutí z 6. 3. 2006 - AnwZ (B) 38/05, otištěno ve Věstníku advokacie č. 5/2006, s. 356.

14 Šlesvicko-holštýnský Advokátní soud, rozhodnutí z 14. 12. 2005 - 2 AGH 9/05, otištěno v BRAK-Mitt. 1/2006, s. 34 a násl.

15 Šlesvicko-holštýnský Advokátní soud, rozhodnutí z 14. 12. 2005 - 2 AGH 9/05, otištěno v BRAK-Mitt. 1/2006, s. 34 a násl.

16 Šlesvicko-holštýnský Advokátní soud, rozhodnutí z 14. 12. 2005 - 2 AGH 9/05, otištěno v BRAK-Mitt. 1/2006, s. 34 a násl.

17 Advokátní soud Berlín, rozhodnutí z 29. 9. 2005 - I AGH 4/05, otištěno v BRAK-Mitt. 2/2006, s. 86 a násl. Advokátní soud Severní Porýní-Vestfálsko, rozhodnutí z 17. 6. 2005 - 1 ZU 18/05, otištěno v BRAK-Mitt. 2/2006, s. 90 a násl.

18 Advokátní soud Bádensko-Württembersko, rozhodnutí z 15. 11. 2005 - AGH 57/2004 (I), otištěno v BRAK-Mitt. 1/2006, s. 36 a násl.

19 Spolkový ústavní soud, rozhodnutí z 13. 10. 2005 - 1 BvR 1188/05, otištěno v BRAK-Mitt. 6/2005, s. 274 a násl.

20 Tak Spolkový ústavní soud, rozhodnutí z 13. 10. 2005 - 1 BvR 1188/05, otištěno v BRAK-Mitt. 6/2005, s. 274 a násl.

21 Dahns in NJW-Spezial 12/2005, s. 574.

22 Zemský soud Dortmund, rozsudek z 29. 9. 2005 - 18 O 96/05 (nepravomocný), otištěn v NJW-RR 5/2006.

23 Vrchní zemský soud Frankfurt a. M., otištěno v NJW 2005, s. 1283 a násl.

24 Vrchní zemský soud Jena, otištěno v NJW 2005, s. 2089 a násl.

25 KG, rozsudek z 30. 9. 2005 - 9 U 21/04, otištěno v BRAK-Mitt. 1/2006, s. 40 a násl.

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA

hledá pro odbor mezinárodních vztahů

právníka

- Požadujeme:**
- právnícké vysokoškolské vzdělání v ČR nebo EU
 - výbornou znalost anglického jazyka, znalost německého nebo francouzského jazyka výhodou
 - znalost práva EU nebo mezinárodního práva
 - odpovědnost, samostatnost a flexibilitu
 - předchozí praxe v advokacii a v zahraničí vítána

- Nabízíme:**
- odbornou a kreativní práci
 - spolupráci s mezinárodními advokátními organizacemi
 - příjemné pracovní prostředí v dynamickém kolektivu
 - odpovídající finanční ohodnocení a možnost profesního vývoje

Nástup možný od 1. 10. 2006

V případě Vašeho zájmu zasílejte písemné nabídky se strukturovaným životopisem v českém a anglickém jazyce na adresu:

**Česká advokátní komora
Národní třída 16
110 00 Praha 1
e-mail: kasparkova@cak.cz a international@cak.cz
tel: 221 729 025**

Obchodní jednání, snídaně, oběd či večeře v samotném centru, v luxusním a klidném prostředí
HOTEL PAŘÍŽ JE TA PRAVÁ VOLBA!

SNÍDANĚ, SCHŮZKY BĚHEM DNE

Café de Paris

Velký výběr vynikajících káv, speciální čaje z čerstvých bylinek, snídaně à la carte, lehké a rychlé obědy, delikátní dezerty a domácí koláče od našich cukrářů.

OBĚDY, VEČERE

Restaurant Sarah Bernhardt

Rychlé obchodní obědy či opulentní večeře s jedinečným výběrem vín a unikátní atmosférou této secesní perly.
POLEDNÍ NOVINKA: Rychlé polední menu v gourmet stylu - denně aktualizovaný výběr dvou menu vč. nápoje od 440 Kč

SOUKROMÉ SCHŮZKY, SEMINÁŘE, ŠKOLENÍ

Salonky Violet a Petit & Business Centre

Stylové secesní salonky vhodné pro obchodní i soukromé akce všeho druhu, High-Speed i Wi-Fi připojení na internet, technické vybavení dle požadavků.

Nabízíme perfektní servis, zážitky z moderní gourmet gastronomie, Wi-Fi připojení na internet ve všech veřejných prostorech.

S NÁMI UDĚLÁTE DOJEM

Hotel Paříž, U Obecního domu 1, 110 00 Praha 1, Tel.: 224 195 195, Fax: 224 225 475, booking@hotel-paris.cz

Pracovní návštěva předsedy České advokátní komory u Saské advokátní komory v Drážďanech

Ve dnech 13. a 14. června 2006 navštívil předseda České advokátní komory **JUDr. Vladimír Jirousek** Saskou advokátní komoru v Drážďanech na pozvání jejího předsedy **Dr. Günthera Kröbra**. Obě stavovské organizace na základě vzájemné dohody o regionální spolupráci z roku 2002 úzce spolupracují, zejména se již stal tradicí každoroční bilaterální právní seminář k evropským a přeshraničním tématům, velice oblíbeným u advokátů obou zemí.

Návštěva předsedy ČAK u Saské advokátní komory byla první svého druhu po jmenování předsedy Saské advokátní komory do funkce zmocněnce Spolkové advokátní komory Německa (Bundesrechtsanwaltskammer – BRAK) pro mezinárodní vztahy s východní Evropou. Účelem návštěvy byla v této souvislosti kromě spolupráce na regionální úrovni i diskuse o aktuálních advokátních tématech obou států na národní úrovni a porovnání přístupu a řešení.

Na pracovní schůzce v sídle Saské advokátní komory předseda Kröber na úvod informoval o základních profesních povinnostech německého advokáta, které jsou upraveny jednak v tzv. „Bundesrechtsanwaltsordnung – BRAO“, právním předpisu, který svým obsahem odpovídá českému zákonu o advokacii, a dále v tzv. „Anwaltliche Berufsordnung – BORA“, tj. etickém kodexu. Příslušná ustanovení upravují zejména nezávislost advokáta, povinnost mlčenlivosti, zákaz neodborného jednání, konflikt zájmů, nakládání se svěřeným majetkem s náležitou péčí, povinnost advokáta soustavně se vzdělávat a odměnu advokáta. Podle § 49b BRAO nesmí advokát sjednat nižší odměnu, než je upraveno v advokátním tarifu, smluvní odměna ve formě pactum de quota litis je nepřípustná.

Dále byl předseda ČAK seznámen s aktuálními problémy německé advokacie, které vyplývají mj. z duálního stavovského systému v Německu. Mimo advokátní komoru (BRAK), která funguje na základě povinného členství, existuje též tzv. „Německý advokátní spolek“ (Deutscher Anwaltsverein – DAV), ve kterém je členství dobrovolné a organizuje se v něm významná část advokátů. Zejména v oblasti vzdělávání koncipientů a advokátů dochází mezi oběma organizacemi ke kolizi úkolů. I v Sasku existují kontroverzní názory ohledně problematiky, zda komory mají či nemají pravomoc podílet se na organizaci a zajištění té části vzdělávání koncipientů („referendářů“), která se týká advokacie. (Dvouletá referendářská praxe zahrnuje kromě advokátní části i praxi u státního zastupitelství a v soudnictví, závěrečné zkoušky, které opravňují k výkonu advokacie, vyžadují následovně znalosti ze všech těchto právnických profesí.) Velký význam má

v této souvislosti dle názoru Dr. Kröbra právní spor o podílovém spolufinancování vzdělávacích kurzů v rámci koncipientské výuky, který shrnul následovně: Dne 19. dubna 2003 se usnesl Sněm advokátní komory v Hamburku, že výuku referendářů v advokátní části koncipientské praxe bude podílově spolufinancovat komora, a proto bude zaveden roční příspěvek ve výši 25 euro, který bude povinen zaplatit každý advokát do fondu, zřízeného pro tento účel. Toto usnesení bylo napadnuto jedním členem Hamburské komory. Advokátní soudní dvůr v Hamburku potvrdil pravomoc advokátní komory k podílovému spolufinancování vzdělávání referendářů a sice v souladu s § 73 odst. 2 bod 9 BRAO, který upravuje, že pod úkoly advokátních komor spadá i spolupráce při vzdělávání a zkouškách studentů a referendářů. Stížnost, která byla poté proti tomuto rozhodnutí advokátního soudního dvora podána k advokátnímu senátu Spolkového soudního dvora (Bundesgerichtshof – BGH), byla tímto senátem za předsednictví předsedy Spolkového soudního dvora, prof. Dr. Hirsche, zamítnuta. Konečně byla dne 24. srpna 2005 zamítnuta i ústavní stížnost, kterou stěžovatel podal proti usnesení Spolkového soudního dvora. Dle názoru Ústavního soudu nebylo zřejmé žádné porušení základních práv stěžovatele a dále soud neuznal ústavněprávní význam stížnosti. Tímto rozhodnutím byla na nejvyšší úrovni rozhodnuta jedna z dílčích otázek v rámci problematiky kompetencí v oblasti vzdělávání.

Předseda ČAK poté navázal na tematiku advokátního soudnictví a disciplinárních řízení a byl Dr. Kröbrem seznámen s německým systémem tohoto soudnictví, který se poněkud liší od systému českého. Zásadně probíhají disciplinární řízení jen ve velice omezeném rámci interně v orgánech advokátní komory, ale z převážné části o disciplinárních proviněních rozhodují speciální advokátní soudy, a to již v první instanci. Jen tyto soudy mají pravomoc k uložení většiny kárných opatření jako napomenutí, důtka, pokuta, dočasný zákaz výkonu advokacie v určitých právních oblastech a vyškrtnutí ze seznamu advokátů (§ 114 BRAO). V advokátních komorách neexistují orgány, které by byly v souvislosti s kárným řízením srovnatelné s kárnou komisí ČAK. Podle § 73 odst. 2 bod 4 BRAO přísluší dohled nad dodržováním povinností stanovených advokátům představenstvu komory. Podle § 74 BRAO může představenstvo udělit advokátovi disciplinární pokárání v případě, že advokát porušil jemu stanovené povinnosti, ale jeho vina je nepatrná a žádost o zahájení disciplinárního řízení se nezdá být nezbytná. Představenstvo může postupovat obdobným způsobem, spáchal-li

advokát protiprávní čin nebo se dopustil jednání, které je stíháno pokutou, a představenstvo je v konkrétním případě názoru, že toto jednání by mohlo ovlivnit závažným způsobem důvěru klienta (§ 113 odst. 2 BRAO). Podle § 74 odst. 5, první věta BRAO může advokát proti disciplinárnímu pokárání představenstva podat odpor. O tomto odporu rozhoduje opět představenstvo (§ 74 odst. 5, druhá věta BRAO). Zamítne-li představenstvo odpor, může advokát do měsíce požádat o rozhodnutí advokátní soud (§ 74a odst. 1, první věta BRAO). Bylo-li disciplinární řízení zahájeno tímto způsobem ze strany advokáta, není státní zastupitelství podle § 74a odst. 2, 4. věta BRAO účastníkem řízení. Státní zastupitelství může ale z vlastní iniciativy zahájit disciplinární řízení a plní pak funkci kárného žalobce (§ 120, 121 BRAO). Podle § 74, 122 BRAO může představenstvo komory podat u státního zastupitelství žádost o zahájení disciplinárního řízení. V určitých případech může i advokát podat žádost o zahájení řízení, aby se mohl oprostít z podezření porušení povinnosti (§ 123 BRAO). Prvoinstanční advokátní soudy mají svá sídla při advokátních komorách a jejich působnost koresponduje s působností dotyčné advokátní komory, tj. týká se okresu Vrchního zemského soudu. Např. v Bavorsku se vrchní zemské soudy, a tím i regionální advokátní komory s advokátními soudy nacházejí v Mnichově, Norimberku a Bamberku. **Členy advokátního soudu mohou být jen advokáti**, které na základě návrhu

představenstva advokátní komory jmenuje Zemská justiční správa. Tato správa také stanoví počet členů soudu, kteří jsou jmenováni do funkce soudce na dobu pěti let (§ 94 BRAO). **Advokátní soudní dvůr, ke kterému se lze odvolat proti rozhodnutím advokátního soudu, má podle § 100 odst. 1 BRAO své sídlo při Vrchním zemském soudu a je obsazen soudci tohoto soudu a advokáty.** Předsedou advokátního soudního dvora a předsedy senátů mohou být jmenováni jen advokáti. Senáty jsou pětičlenné (§ 100-105 BRAO). **Poslední instancí v advokátním soudnictví je advokátní senát při Spolkovém soudním dvoru (BGH). Senát je obsazen předsedou BGH, třemi soudci BGH a třemi advokáty** (§ 106 odst. 2 BRAO). Advokáti jsou jmenováni do funkce na dobu pěti let ministrem spravedlnosti na základě návrhu Spolkové advokátní komory.

Předsedové dále hovořili o výsledcích 34. prezidentské konference ve Vídni a Dr. Kröber zdůraznil požadavek evropských prezidentů na zřízení zvláštního justičního resortu v Evropské komisi, který by zajišťoval, aby v Evropské unii byly dodržovány základy právního státu. Tento požadavek se zrodil z nespokojenosti evropských advokací s různými instrumenty EU, např. směrnicemi o praní špinavých peněz. **Dále předseda Kröber informoval o zasedání Spolku evropských advokátních komor (FBE) v Drážďanech** ve dnech 20. až 21. května 2005, na kterém FBE apelovalo na evropské instituce, aby respektovaly zásady advokátní profese.

Dr. Günther Kröber dostal od předsedy ČAK dar k 15. výročí založení Saské advokátní komory.

Dalším bodem programu byla **návštěva obou předsedů na Státním zastupitelství Saska a rozhovor s nejvyšším státním zástupcem Saska, Dr. Jörgem Schwalmem**. Rozhovor byl věnován zejména spolupráci mezi zástupci právních profesí v Německu a České republice. Dle Dr. Schwalma je spolupráce mezi advokáty a státními zástupci v Německu velice dobrá, což má svůj důvod pravděpodobně v systému profesního vzdělávání, kdy nastávající advokáti, stejně tak jako soudci a státní zástupci, absolvují identickou praxi a profesní zkoušku (tzv. „Zweites Staatsexamen“ – druhá státní zkouška), která opravňuje jak k výkonu advokacie, tak k výkonu profese soudce nebo státního zástupce.

Závěrečným bodem pracovní návštěvy předsedy ČAK v Drážďanech bylo **jednání s místopředsedou Vrchního zemského soudu v Drážďanech, panem Riolgem Hagenlochem**. Jelikož se sídlo advokátního soudního dvora nachází – jak bylo zmíněno – při vrchních zemských soudech, týkalo se jednání dalších podrobností advokátního soudnictví v Německu.

Na závěr diskuse a celkové návštěvy předsedové zvažovali uspořádání společné konference na toto téma a porovnání různých systémů advokátního soudnictví v Německu a České republice.

✦ Ass.jur. EVA RIVERA,

vedoucí odboru mezinárodních vztahů ČAK

Slovinsko: Dny slovinské advokacie

Dny slovinské advokacie se konaly **2. a 3. června 2006** v překrásných termálních lázních **Čatež** na hranicích mezi Slovinskem a Chorvatskem. Měly tentokrát převážně charakter pracovní, protože Slovinská advokátní komora v jejich rámci uspořádala konferenci pod názvem „*Novely v oblasti práva a zakládání obchodních společností*“.

Slovinsko se stejně jako Česká republika před nedávnem stalo členem Evropské unie, a tak slovinská advokacie prezentovala a nabídla subjektům ze zahraničí služby

v souvislosti se zakládáním obchodních společností a v souvislosti s podnikáním. O konferenci byl velký zájem a kromě velkého množství slovinských advokátů se konference zúčastnili zástupci téměř všech evropských advokátních komor.

Konference měla velmi dobrou úroveň včetně tradiční společenské části. Jediným kazem pak bylo deštivé počasí.

✦ JUDr. PETR POLEDNÍK,

advokát v Brně a místopředseda představenstva ČAK

Makedonie: 51 let od založení Makedonské advokátní komory

Tradičně v městě **Ohrid**, na břehu stejnojmenného makedonského jezera, se konaly ve dnech **26. až 28. května 2006** oslavy a konference k příležitosti 51. výročí založení Makedonské advokátní komory. Konferenci zahájil předseda Makedonské advokátní komory Nenad Janicevic, který se zúčastnil též sněmu české advokacie v minulém roce v Praze. V projevu hovořil o historii makedonské advokacie po druhé světové válce, vyzvedl přínos řady kolegů pro rozvoj advokacie v Makedonii a v bývalé Jugoslávii a nastínil cíle, před kterými advokacie v Makedonii stojí. Jasným a hlavním cílem makedonské advokacie v současné době je budovat vzájemné vztahy s ostatními advokátními komorami v Evropě a začlenit se do evropských advokátních organizací, a to v souladu se zahraničně politickými cíli Makedonské republiky. Na důkaz plné podpory těchto cílů se konference a celých oslav zúčastnili představitelé ministerstva spravedlnosti v čele s ministryní, dále zástupci všech

stupňů soudů včetně Ústavního soudu, zástupci státní správy a zástupci advokátních komor jihovýchodní, střední, ale i západní Evropy a dále pak tradičně zástupci tureckých advokátních komor z Ankary, Istanbulu, Yalovy, jakož i soudců Nejvyššího soudu Turecké republiky a představitelů právnických fakult ze stejných měst.

V rámci konference a oslav byly též zvoleny nové orgány makedonské advokacie, předsedou se stal opět Nenad Janicevic.

Česká advokacie se těší přízni představitelů Makedonské advokátní komory. Přáním makedonských advokátů by bylo prohloubit vzájemné vztahy mezi oběma komorami a navázat kromě styků čistě pracovních i styky společenské. Nelze než vyzvat zájemce z řad zejména mladších kolegů, aby se těchto aktivit účastnili.

✦ JUDr. PETR POLEDNÍK,

advokát v Brně a místopředseda představenstva ČAK

O češtině nejen soudní

Mgr. MICHAELA BEJČKOVÁ

Nová občasná rubrika Bulletinu advokacie „Advokát a jazyková kultura“ je v časopisech určených české právníce veřejnosti jediná svého druhu. Není divu – jazyk je pro právníky sice nezbytný jako nástroj, ovšem tam jeho role končí: právníci nejsou jazykovědci a nepředpokládá se, že se jazykem budou teoreticky zabývat a vzdělávat se v něm. Stejně tak bychom v chirurgických periodikách nehledali pravidelná pojednání doporučující vhodné druhy skalpelů, nebo naopak varující před jistými způsoby sešívání tkání: tyto znalosti a dovednosti se totiž považují za samozřejmé a rutinně je zvládá každý chirurg provádějící běžné zákroky. Obávám se však, že právníkům při každodenním používání (právního) jazyka taková bezchybná rutina často chybí. Připusťme, že tento profesní nedostatek neohrožuje adresáty právních textů na zdraví či na životě, jako je tomu u nedostatečně poučeného chirurga; to je ale dáno odlišnými úkoly obou povolání a nezabývá to právníky povinností usilovat o co nejlepší zvládnutí nástroje jejich profese. Snad jim to usnadní i tato rubrika.

Zároveň je ale jasné, že teoretická jazyková pojednání, byť publikovaná v právnických časopisech, nemohou nijak zásadně zvrátit jazykové zvyklosti právníků. Odborné vyjadřování je utvářeno ponejvíce četbou právních textů; velký vliv mají v tomto ohledu písemnosti soudů – a to nikoli proto, že by se snad vyznačovaly vyšší jazykovou kvalitou než jiné právní texty, nýbrž proto, že autoritativní právní závěry zde obsažené se dále publikují, šíří, citují a užívají k argumentaci včetně jejich jazykové formy, která je neoddělitelnou složkou právního sdělení. Jazykové prostředky užité v soudním rozhodnutí jsou tím jaksí posvěceny a dále již nejsou zpochybňovány: užije-li tak advokát nesprávného výrazu „statutární zástupce“ místo „statutární orgán“¹ nebo „obchodní firma“ ve smyslu „obchodní společnost“, může jej na to soudce upozornit při jednání nebo se od nesprávného pojmu alespoň distancovat v odůvodnění rozhodnutí pomocí štitivých uvozovek; advokát však těžko bude soudci vytýkat, že neovládá právní terminologii.

Měl-li by tedy být suverénním uživatelem jazyka každý právník, platí to o soudcích dvojnásob. Z čehož plyne: **jazykové poklesky či neobratnosti vyskytující se v soudních rozhodnutích je třeba potírat s největší horlivostí, a předejít tak tomu, aby častým opakováním a citováním začaly být považovány za normální jev.**

Tento text a příklady v něm citované byly inspirovány především soudními rozhodnutími; nešvary zde tepané se však nepochybně po stovkách vyskytují i v jiných typech úředních písemností, v podáních advokátů, v odborné literatuře a dokonce v právních předpisech – zkrátka všude tam, kde se píše o právu a jeho aplikaci. To není příjemné pomyšlení; povzbuzující ale je, že

neduživý právní jazyk lze léčit vždy stejnými prostředky, ať už churaví v soudní budově či v advokátní kanceláři. Následující doporučení jsou právě takovým univerzálním lékem a využít jich může kdokoli, kdo se právem profesně zabývá.

1. „Něni takofý slofo!“ (Pan Kaplan)

Autorka článku „Právní jazyk“ uveřejněného v čísle 11-12/2005 BA správně podotkla, že právník by měl mít ve své knihovničce i několik základních jazykových příruček. Shodně s ní to považují za požadavek zcela samozřejmý; nezdá se však, že by i odborná veřejnost tento názor vždy sdílela, o čemž svědčí zejména lexikální prohršky v právních textech. Je pochopitelné, že na řešení obtížnějších skladebných a stylistických otázek nemáme při tvorbě právního textu zpravidla čas ani chuť; vyřešit lexikální pochyby – tedy ověřit si správnost a spisovnost slova, které hodláme použít – je však věci okamžiku. Kdybychom si dali tu drobnou práci, neobjevovala by se v našich textech **nesprávná úřední hantýrka typu rozporovat, dokladovat, navýšit**. Tato slova požívají velké obliby, která je nepochopitelná tím spíše, že ve slovnících buď nalezneme jejich spisovné protějšky (doložit, zvýšit), nebo můžeme tentýž význam vyjádřit množstvím jiných spisovných výrazů: místo nesprávného rozporovat tak přichází v úvahu zpochybňovat, namítat, nesouhlasit či popírat.

Obzvláště obezřetní bychom měli být při výběru slov v případech, že se zamýšlené slovo v poslední době často objevuje v jazyce zpravodajství a publicistiky (to platí právě o slovech dokladovat a navýšit). V takovém případě se totiž s velkou pravděpodobností jedná o slovo módní. V soukromí je zajisté na nás, zda si tato slova osvojíme; odborné texty by však módě podléhat neměly, zvláště ne tehdy, pokud je adresujeme jiným právníkům v profesním styku (podání k soudu) nebo pokud se jedná o texty, resp. díla, úřední. Už vůbec bychom pak neměli takové výrazy používat v textech, které sepisujeme pro soukromou potřebu klientů: v domnění, že tato a podobná slova – kromě toho, že svědčí o kultivovanosti a vzdělání – jsou těmi nejvhodnějšími, nejpřesnějšími a nejobornějšími termíny, si je totiž mnozí důvěřiví nepravníci mohou trvale osvojit (nejenom že to říkají ve zprávách, ale advokát nám to tak napsal i do smlouvy!) a dále zaplevelovat jazyk.

A malé upozornění: **to, že nám textový editor nepodtrhává takové slovo jakožto chybné, mnoho neznamená.** Vodítkem v pochybách nám budiž spíše slovník než počítač – už proto, že právní jazyk je svou povahou konzervativnější než jazyk obecný a jeho vývoj (rozuměj: v té části, v níž se jeho výrazivo překrývá se slovní zásobou obecného jazyka, nikoli v oblasti ryze odborné terminologie) není tak překotný, aby mu tištěný slovník nestačil.

2. *Cadus rotundus, lynx hic bibet*²

Nabádám-li k tomu, abychom nikdy nepodléhali dojmu dokonalé znalosti mateřského jazyka a více využívali slovníků, platí to tím spíše o jazycích cizích. Tradičním sousedem češtiny v právních textech je latina, která i v naší době dodává právnímu textu punc vážnosti a jakéhosi majestátu – a i když užít latinský výraz není ve většině případů nezbytné, bývá to (alespoň ve vztahu k adresátům z řad právníků) vhodné a účelné, protože často opakované latinské formulky vstřebáváme při četbě leckdy automaticky jako celek, a porozumění je tak okamžité. To platí i přesto, že většina dnešních právníků latinu už vlastně neovládá. Známe z latiny převážně jen pár ustálených frází; tím spíše bychom se občas měli podívat do slovníku a ověřit si, zda při jejich používání ctíme nejen skutečný význam, ale i pravopis. Jak byste třeba vyjádřili nezbytná podmínka? *Conditio sine qua non*, že? Jenže není tomu tak: správně se píše **condicio**, tedy nikoli s -t, nýbrž s -c. K psaní přípony -tio nás svádí spousta jiných slov – *definitio* (*ex definitio*), *emptio* – *venditio*, *ratio* (*e ratione legis*) apod.; slovo *condicio* je ovšem etymologicky utvořeno jinak (způsobem poměrně ojedinělým, který nás nemusí zajímat), a proto se také jinak píše. Přitažlivost pravopisné analogie s těmi stovkami slov, která končí na -tio, se datuje od starověku: již gramatikové ve 2. a 3. století našeho letopočtu prý upozorňovali na chronicky nesprávné psaní *conditio* místo *condicio*. A ono neuškodí zopakovat to i ve století jednadvacátém. Jen pro pobavení: *conditio* znamená kořenění.

K nápravě našeho latinského pravopisu postačí slovník; ten nám však nepomůže se skloňováním latinských slov (resp. podstatných a přídavných jmen vyskytujících se v ustálených obratech) a s latinskou výslovností, nebo aspoň ne zcela. Víím, že člověk neznalý cizího jazyka ještě tak nahlédne do slovníku, ale nelze jej nutit, aby se nořil do mluvnice, a proto se omezují jen na prosbu: **nejste-li si svou latinou jisti, neskloňujte a nemluvte latinsky.** Nevím-li, že *res iudicata* je v druhém pádě *rei iudicatae*, není to žádná ostuda: mnohem lépe působí poctivá česká věc rozsouzená než skloňování bez znalosti věci. Nechcete-li se však skloňování a mluvení po latinsky vzdát, ověřte si napřed správnost svého vyjadřování, a to zejména ústního. V písmu se to třeba ještě snese; intelektuální libost nad jinak kultivovaným ústním projevem se však zakalí, pokud mluvíci pronese *maximu dura lex, sed lex* nebo formulku *de lege lata* tak, jak je vidí v písmu, tedy s výslovností [duralexsedlex] a [delegelata]. *Durallex* však evokuje spíše nějaký stavební materiál než právo a *lata* je snad druh květenství. Správně se to čte [dúra léx sed léx] a [dé lége látá].

Závěrem této kapitoly se sluší podotknout, že **hojný výskyt slov latinského (a řeckého) původu ve vyjadřování nesvědčí sám o sobě o vědeckých kvalitách textu nebo o erudici autora;** naopak, užívá-li se jich nemírně, může to zatemnit smysl textu a vyvolat ve čtenáři pochyby o tom, zda by autor měl co zajímavého sdělit, kdyby mu byla odňata možnost používat cizí slova. Co

si třeba počít, když v renomovaném právnickém časopisu čteme: „*A odtud se podává i esenciální význam racionální, v mezích aplikované právní normy vybudované interpretační argumentace směřující k dosažení akceptace přijaté teze o jejím obsahu.*“ Dále v tomtéž článku: „*V návaznosti na uvedené premisy i v systému kontinentálního práva je konsekvencí soudcovské činnosti s ohledem na postuláty kontinuálnosti a konzistence skutečnost, že určité rozhodnutí následně autoritativně ovlivňuje rozhodovací praxi.*“ A konečně: „*Druhým v jistém smyslu kontravalentním aspektem a nezbytným postulátem navazujícím na přiznání relevantní pozice výkladu teleologickému, resp. jeho připuštění přinejmenším coby významného korektivu modifikujícího interpretační výsledek...*“

Obvykle na mne nad takovými texty dotírají otázky po smyslu a účelu právní vědy. Když jsem v gymnaziálních letech byla nucena asi na desáté straně odložit Kantova *Prolegomena ke každé příští metafysice, jež bude moci vystoupiti jako věda*, protože jsem tomu nerozuměla, netrudila jsem se nad nedostatkem svého filozofického talentu příliš; sám autor totiž v předmluvě k této knize říká: „...*Kdo pak i tento plán, jež jako prolegomena každé příští metafysice předesílám, ještě zase temným shledá, ten nechat pomní, že není třeba, aby každý metafysiku studoval, že jsou mnohé talenty, které v solidních, ba i hlubokých vědách více názoru se blížících zcela dobře prospívají, kterým se však nedaří výzpyt konaný jen pojmy odtažitými, a že v takovémto případě dlužno své nadání k jinému předmětu obrátiti...*“ (citováno podle překladu dr. G. Záby, vydáno v r. 1916 u Josefa Pelcla v Knihovně rozhledů). Obrátila jsem tedy své nadání k jinému předmětu v naději, že právě strážlivá mysl bude v právu dobře prospívat. Poznala jsem sice, že i právu je potřeba vzletných myslí; jsem však stále přesvědčena o tom, že **jazyk práva a právníků by měl být vždy strážlivý. Samoučelné kupení cizích slov se tomuto požadavku vzdaluje; nenechme se proto k němu svést.**

3. Trpný rod

Vypěstujte v sobě obezřetnost a podezíravost vůči tomuto ošemetnému jazykovému jevu: pokud se vám mermomocí dere do věty, vyžeňte jej a přeformulujte větu tak, aby se stala (slovy Tornádo Lou) „*jinou, lepší*“. Nemám nic proti trpnému rodu samotnému: nesmí se jej však nadužívat, a právě to se v právních a úředních textech děje. Trpný rod má místo především tam, kde původce děje

- je neznámý (*při nočních výtržnostech byly rozbity četné výkladní skříně*),
- je nedůležitý (*pachatel byl dopaden*),
- má zůstat utajen (jako by zde hybatelem bylo nějaké tajemné „ono“, což slouží k jistému vyvinění mluvčího, je-li sdělována skutečnost pro adresáta nepotřebující: *bylo rozhodnuto o odebrání osobního příplatku*),
- plyne z kontextu (*ve správním řízení bylo zjištěno – je totiž zřejmé, že zjišťoval a zjistil správní orgán, který řízení vedl*),

tedy **všude tam, kde původce děje není přímo označen.** Větší opatrnosti je však třeba, pokud chci použít trpný rod (*bylo učiněno*) a zároveň označit jeho původce (nutně v sedmém pádě – tedy *kým*). Člověk – autor právního textu – by se měl pokaždé sám sebe ptát, zda je formulace *bylo předloženo žadatelem* jasnější a zda přináší více informace než prosté *žadatel předložil*. Pochybně by si pak musel odpovědět, že v drtivé většině případů nikoliv, a kdyby zkoumal dál, přistihl by se při tom, že ačkoli naprosto neužívá trpného rodu ve svém přirozeném mimopracovním projevu, zmocňuje se jej zlý démon jakýs, jakmile se ocitne u pracovního počítače, zasedne k jednání s jiným právníkem nebo vstoupí do soudní síně. Podstata tohoto jevu je prostá: **zdá se nám totiž, že naše vyjadřování by u adresátů nepoživalo náležitou vážnost, kdyby bylo formulováno běžným spisovným jazykem**, a že je tedy třeba je pomocí trpného rodu jaksi jazykově vyšperkovat a povznést do formulačních výšin nedostupných smrtelníkům (rozuměj: neprávnickům), aby tak byla zajištěna jeho autoritativnost a přesvědčivost.

Nechci zlehčovat význam vnějších znaků: ty jsou obzvláště důležité zejména pro soud a soudce, a konečně i pro jiné státní orgány a úřední osoby s nimi spjaté. Jistá úmyslná formálnost působí na adresáta při konfrontaci s úředním (soudním) textem stejně jako úřední oděv či uniforma při setkání s úřední (soudní) osobou. Řeklo by se, že soudní jednání je přece důstojné a vážné z povahy věci a že předsedající soudce si zjednáva autoritu jen svým vystupováním a projevovanou znalostí problematiky; to však není tak úplně pravda, protože ke zvýšení vážnosti a důstojnosti jednání v soudní síni přispívá i zvláštní vnější znak tam přítomných soudců – tedy talár (a leckde i paruka). Takovýto formální pláštík potřebuje i soudní rozhodnutí. Jakkoli tedy v běžném životě obsáhnou soudci – stejně jako všichni ostatní – svým vyjadřováním slova a obraty hovorové, emotivní či argotické, při psaní úředního textu tyto navyklosti odkládají a vstupují do jazykového prostoru mnohem přísněji a úžeji vymezeného. Kdyby soudce do rozsudku napsal, že *žalobce lže*, jistě by to jeho argumentaci nijak neoslabilo po stránce obsahové; i přes pravdivost tohoto tvrzení by však – pro důvody toliko formální, jazykové – utrpěl úřední charakter díla, protože do soudního rozhodnutí se taková přímočarost nehodí. Proto se raději píše, že *žalobcová tvrzení jsou zjevně nepravdivá/nevěrohodná/účelová*, byť se osoba neúřední (obzvláště proti-strana či její advokát) může při četbě rozhořčovat nad tím, jak opatrnicky chodí soud kolem horké kaše a schovává se za učesané formulace. **Jazyk soudních rozhodnutí tedy má být odlišný od běžného jazyka v míře, v níž tato odlišnost zdůrazňuje jeho autoritativnost a přísnou objektivnost.** Ani právně velmi zdatný soudce by v jednacích síních patrně – přes vysokou odbornou úroveň svého vystupování – nevyzařoval potřebnou důstojnost a vážnost, kdyby měl na sobě džíny.

Jistá úřední strohost a formálnost vyjadřování však nesmí vést k těžkopádnosti a ke ztrátě srozumitelnosti: snaha zvýšit přesvědčivost textu rozhodnutí a zdůraznit

jeho úřední charakter pomocí komplikovaných formulací se mívá účinkem. Talár jistě zvyšuje soudcovu vážnost – ale jen tehdy, je-li ušit jako lehký a prodyšný. V tuším brokátu zdobeném množstvím blyštivých kovových cetek bude soudce leda tak brunátnět, ošivat se a potit a výkon soudnictví v jeho těžce zkoušené osobě nepochybně dozná újmy. Stejně tak je tomu i u textu soudního rozhodnutí: **předlouhé věty, mnohonásobně rozvitě větné členy a šroubovaná souvětí čtenáře neoslňují ani nepřesvědčí, nýbrž spíše umoří.**

Pokoušení působit učeně a zjednávat si autoritu komplikovaností svého vyjadřování bude možná u advokátů ještě silnější než u soudců: advokát totiž na rozdíl od soudce nemá ani ten talár a své písemnosti nemůže uvozovat státním znakem, takže co mu zbývá? Právě advokát by ale s těmito svody měl neúnavně bojovat: neprávnický tvorí totiž zpravidla větší podíl jeho komunikačních partnerů, než je tomu u soudce – a zatímco právník si nad těžkopádným právním textem sice zakleje, ale pak jej rozluští, neprávnickovi se to nemusí podařit. Tvoříme-li tedy písemnost pro klienta, dbejme na to, abychom mu neztěžovali pochopení obsahu ještě i nevhodnými jazykovými prostředky. Jedním z takovýchto neblahých a velmi úporných plevelů jazyka je i trpný rod.

Nadužívání trpného rodu znechucuje čtenáře dosti účinně, a to i když nejsou v otázkách jazykových nijak přecitlivělí: velmi to totiž komplikuje porozumění textu. Nejde tedy (pouze) o krásu, nýbrž o funkčnost. **Pro srovnání dvě dvojice vět; v levém sloupci jsou autentické věty ze soudních rozhodnutí.**

Správce daně bylo přistoupeno k doměření daně.	Správce daně doměřil daň
Žádné zvláštní výzvy nad rámec poučovací povinnosti není správním orgánem ve vztahu k účastníkovi třeba činit.	Správní orgán nemusí/není povinen účastníka zvláště vyzývat nad rámec poučovací povinnosti.

Také se vám zdá, že věty v druhém sloupci znamenají totéž jako jejich protějšky a že jsou navíc stručnější, jasnější a srozumitelnější? Tak prosím věřte, že to není jen zdání, že formulace v prvním sloupci jsou opravdu samoučelně složité, neříkají ani o trochu více než formulace ve sloupci druhém, a navíc trvá déle, než z nich pochopíme smysl sdělení. Natožpak než jej pochopí právní laik.

4. Kombinace podstatného jména slovesného a „kýma“

Tento jev úzce souvisí s předchozím – ani zde se totiž nedovídáme *kdo*, nýbrž *kým*; jazykový vzorec zde nezničí *činěn kým*, nýbrž *činění kým*. Příklad – podle modelu shora:

Tato otázka by měla být předmětem zkoumání žalovaným v dalším řízení.	Žalovaný by měl tuto otázku zkoumat v dalším řízení.
K podání žaloby žalobcem ovšem došlo až po uplynutí zákonné lhůty.	Žalobce ovšem podal žalobu až po uplynutí zákonné lhůty./Žaloba byla ovšem podána až po uplynutí zákonné lhůty.
Skutečnost, že došlo k demontáži technického zařízení třetí osobou , nemohla být považována za technickou překážku vysílání.	Skutečnost, že demontáž technického zařízení provedla třetí osoba, nemohla být považována za technickou překážku vysílání./Demontáž technického zařízení provedená třetí osobou/ kterou provedla třetí osoba, nemohla být považována za technickou překážku vysílání.

V první z obou autentických formulací se čtenář musí vypořádat s velmi nevhodným zdvojeným sedmým pádem (otázka by měla být čím? předmětem zkoumání; kým? žalovaným), aby si ujasnil smysl věty. Právní text by určitě měl podněcovat čtenáře k přemýšlení, ne ovšem takto: **zde šroubované jazykové vyjádření naopak čtenáři ztěžuje pochopení právního argumentu a nutí jej namáhavě odhazovat přebytečné slupky, aby se vůbec dostal k jádru věci.**

Ve druhém a třetím příkladu se ke „kýmovi“ přidružil ještě jiný neblahý jev: výraz *došlo k*. O tomto výrazu platí zhruba totéž, co bylo řečeno o trpném rodu: používáme jej tehdy, neznáme-li původce děje nebo chceme-li jej utajit. To však vůbec není tento případ: zde je zcela zřejmé, kdo žalobu podal, a jasno o původci děje má právník téměř vždy, když popisuje úkony po právu: ne snad *došlo k zastavení řízení*, ale *správný orgán zastavil řízení* nebo *bylo zastaveno řízení*, nikoli *k předložení potřebných dokladů došlo až v odvolacím řízení*, nýbrž *žadatel předložil potřebné doklady až v odvolacím řízení*, případně *potřebné doklady byly předloženy až v odvolacím řízení*. **Došlo k je na místě použít leda tehdy, když mluvíme o úkonech neblahých a pro obecné dobro nežádoucích**, jejichž původce se k nim pochopitelně nehlasí. Tento obrat upotřebíme při popisu nějakého deliktu či trestného činu: *došlo k odcizení vzácných exemplářů kvakve potoční, došlo k poškození místní komunikace*.

5. Slovesa v nelibosti

V článku *Právní jazyk* vzpomenutém výše autorka upozorňuje na to, že v **odborném stylu převažuje jmenné vyjadřování, a naopak slovesa se tu vyskytují nejméně ze všech slovních druhů. Tento stav nelze zpochybňovat po**

stránce statistické; je však možné a žádoucí s ním bojovat. Sloveso v určitém tvaru tvoří z hlediska gramatického samostatnou větu, a obstojí tak ve výpovědi samo o sobě: v něm spočívá vlastní smysl sdělení. Kdykoli to proto jen trochu jde, dejme přednost slovesu před podstatným jménem: prospěje to vyjadřované myšlence i čtenáři.

Nejčastějším neblahým jevem, který svědčí o potlačování sloves na úkor podstatných jmen, je nadměrné používání podstatných jmen slovesných (*zahájení, projednání, poskytování*). **Tvorba podstatných jmen ze sloves je sama o sobě normální a žádoucí; i zde však platí, že všechno moc škodí.** Vyhýbáme-li se slovesům, podaří se nám sice s pomocí podstatných jmen slovesných vměstnat myšlenky do jediné věty; taková věta ale bude šroubovaná a nesrozumitelná. Krajin příklad, vzešlý z vyjádření jednoho našeho ministra, uvádí Vladimír Just ve svém Slovníku floskulí: *„Řešení vidím v přijetí usnesení o zahájení řízení k odebrání povolení k podnikání.“* Některé ustálené obraty obsažené v této větě zkrátka změnit nelze: *zahájení řízení, povolení k podnikání*. Když už však víme, že ve větě budeme mít několik podstatných jmen slovesných, udělejme vše pro to, abychom se dalších vyvarovali, a raději použijme sloves. Patrně se při tom neobejdeme bez vedlejších vět; to nás ale nemusí trápit. Předpokladem čtivosti a sdělnosti textu není co nejnižší počet vět – jedna věta (tedy: jedno sloveso) totiž často nestačí k vyjádření myšlenky. Dopřejme si proto souvětí, zvýšíme-li tím srozumitelnost textu.

Výstražným znamením, které by nás mělo přimět k reformulování textu, je zejména to, že příliš mnoho slov ve větě končí stejnou příponou: *Takovým prostředkem je kasační stížnost, nicméně při vědomí jejího používání k dosahování jednoty a zákonnosti rozhodování.* Zde se sešlo *používání, dosahování, rozhodování*; s těmito slovy se dále „rýmuje“ ještě *vědomí*, které dále ubírá větné konstrukci na lehkosti. *Zákonnost rozhodování* je ustálený pojem, který zůstane zachován; zbytek však může znít lépe: *Takovým prostředkem je kasační stížnost; ta však slouží též/krom toho/zejména k dosahování jednoty a zákonnosti rozhodování.* „Rýmování“ se však netýká jen podstatných jmen slovesných; může postihnout např. i slova latinského původu s příponou *-ce*, jako je tomu v následujícím příkladu: *Je totiž zjevné, že i v situaci objektivní možnosti existence více koncepcí správného výkladu je třeba přistoupit k jednomu z nich.* Neobratnost této věty se projevuje i v nakupení druhého pádu: zatímco v předchozí kapitole byl kritizován pouhý zdvojený sedmý pád (*otázka by měla být předmětem zkoumání žalovaným*), zde máme za slovem *situaci* dokonce čtyřnásobný druhý pád (*možnosti, existence, koncepcí, výkladu*). Jednoduchá náprava by mohla vypadat takto: *Je totiž zjevné, že i v situaci, kdy může objektivně existovat více koncepcí správného výkladu, je třeba přistoupit k jednomu z nich.*

6. Neobratná vyjádření

Když píšeme, a tím spíše když třeba mluvíme do diktafonu nebo při jednání, soustředíme se spíše na věc samu a ve vyjadřování se uchylujeme k omezenému počtu výrazů. To samo o sobě nevádí – **podání k soudu ani roz-**

sudek nejsou uměleckými díly a neslouží nutně k demonstraci šíře autorovy slovní zásoby. Odborný text by měl být především jasný, nikoli samoučelně košatý, a je pochopitelné, že některé výrazy se v něm často budou opakovat (*uvedl, konstatoval, soud má za to, správní orgán neshledal apod.*). Je však třeba dávat si pozor na taková opakování, která vadí. V podáních i v soudních rozhodnutích se často vyskytují formulace typu *rozhodnutím z 5. 6. 2003 žalovaný rozhodl, že...* nebo *v ustanovení § 3 je stanoveno, že úřad nařídí...* **Jedná se o pleonasmy, tj. stylisticky nevhodné hromadění slov různých slovních druhů s tímž slovním základem** (*rozhodnutí* má stejný základ jako slovo *rozhodnout, ustanovení* zase pochází od *stanovit*). Pomoc je přitom snadná: *rozhodnutím z 5. 6. 2003 žalovaný povolil/vyslovil/nařídil/vyměřil/zamítl* nebo *dne 5. 6. 2003 žalovaný rozhodl o...; podle ustanovení § 3 stavební úřad nařídí... nebo v ustanovení § 3 je upraveno...* A úplně nejjednodušeji, co se týče slova *ustanovení*: **velmi často je lze bez ztráty snadné čitelnosti textu vypustit; tak i v uvedených příkladech. Patří ale tam, kde paragrafové značce nepředchází předložka.** Když totiž vidím třeba *podle § 3* nebo *v § 3*, čtu text plynule jako *podle paragrafu tři, v paragrafu tři*. Je však nevhodné psát: *§ 3 byl do zákona vnesen institut*, protože se musím dočíst až k tomu vnese ní, abych zjistila, že mám číst *paragrafem*. V takových případech je naopak slovo *ustanovení* nutné. Tedy: *ustanovením § 3 byl do zákona vnesen...*

7. Mechanické přejímání obecného či módního jazykového výraziva

Občas člověk v právních textech tvořených advokáty a soudci narazí na výraz *firma* ve smyslu *obchodní společnost, případně provozovna*. Všichni to tak říkáme v běžném hovoru; to ale neznamená, že to budeme nekriticky přejímat do odborných textů, pokud si jsme vědomi toho, že tento výraz má v právu zcela určitý a odlišný význam.³

Z publicistického jazyka mnozí právníci převzali výraz *právní norma* pro označení právního předpisu. To je ale špatně: právní norma je pravidlo chování a právní předpis bývá souhrnem takových pravidel. Je docela možné, že „to tak říkají všichni“; můžeme tedy rezignovat, protože nemá smysl bojovat s živoucím a dravým jazykem, který se rodí z každodenní mluvy: v takovém boji jsou křehká a stářím zvetšela jazyková pravidla odsouzena k prohře. Myslím si ale, že bychom rezignovat neměli: kdyby měl účastník v podání pravopisné, skladebné nebo stylistické chyby, také to soudce nebude citovat doslova – nanejvýš v uvozovkách a s pobouřeným (*sic!*), pokud chce pisatele pokárat. Ať si lidé klidně mluví o právních normách u oběda a v kavárně, a ani novinářům, kteří nejsou právníky, v tom nemůžeme zabránit; odborná terminologie by si však měla zachovat svou přesnost. Mají snad ekonomové přestat rozlišovat pojmy *ekonomie* a *ekonomika* jen proto, že si je spousta lidí plete?

Podobnou – publicistickou podněcovanou – nepřesností je užívání slova *legislativa* ve významu *právní úprava, tedy souhrn platných a účinných zákonů* (anebo i jiných předpisů?) *upravujících vybranou oblast právních vztahů* –

např. *pracovněprávní legislativa* jako označení v současnosti užívaných předpisů z oblasti pracovního práva. *Legislativa* ve svém prvotním významu však značí *přijímání zákonů*, tedy proces, nikoli výsledek v podobě masy již přijatých zákonů.⁴ (Sprízněných pojmů lze užít též pro činnosti s tím spojené – např. *legislativní odbor* ministerstva jistě nepřijímá zákony, nýbrž se podílí na jejich přípravě.) Není vyloučeno, že jazykový vývoj skutečně spěje k tomu (stejně jako v případě *právní normy*), obdařit pojem *legislativa* hojnějšími významy; tomu se nakonec neubrání ani jazykový brusič. I když se však zřeknu svého brusičství, stále mi nejvíce vadí ani ne tak proměna významu sama o sobě, jako spíše vsudypřítomnost a nadužívání tohoto slova, které se stává až jakousi terminologickou módou. Tradicionalisté, kteří si potrpí spíše na klasické střihy než na okázalé módní novinky, tak budou i nadále tihnout k označování souhrnu právních předpisů starým dobrým pojmem *právní úprava*. A má to dokonce stejný počet slabik jako *legislativa*, takže na tom ani nebudou škodní.

A na závěr věc velmi pobuřující: dokonce už i v rozsudcích se vyskytl obrat v (*jakém*) *časovém horizontu*. Tomuto výrazu, který je z rodu (opět to slovo musím použít) módních novinářských a politických floskulí, by se měl vyhýbat každý tvůrce odborného textu, nejen právník. Zkusme se zeptat sami sebe, co tento nabubřelý, zdánlivě slohově ušlechtilý slovní balast ve skutečnosti znamená; když si odpovíme, můžeme s klidnou myslí napsat *do kdy* nebo *v jakém termínu*.

8. Různé skladebné prohřešky

Někdy mám pocit, že **první pád zní lidem moc obyčejně, a že se mu proto všelijak snaží vyhnout; činí tak zvláště za pomoci sedmého pádu.** Kromě případů trpného rodu a „kýma“ ve spojení s podstatným jménem slovesným, které už byly popsány, se chybuje také ve jmenném přísudku se sponou – lidsky řečeno, ve výrazech typu *námítka je důvodná, rozhodnutí není nicotné*. Právě takto je to správně; **správně naopak není *námítka je důvodnou, rozhodnutí není nicotným*.** Někomu se může zdát, že to zní „vznešeněji“; jenže *v jakém časovém horizontu* je taky rádobý vznešenější než *do kdy*, a přitom je to jen prázdná slovní bublina. Ze sedmého pádu ve jmenném přísudku se sponou si dělal legraci už před nějakými osmdesáti lety jazykovědec Pavel Eisner, když jeden svůj text nazval *Bude tráva zelenou?*

Pak je tu tzv. **vybočení z předložkové vazby**. Touto újmou může být stížen toliko jazyk ohebný: jen v něm totiž existuje několik pádů a vázanost předložek na konkrétní pád či pády. V jazycích neohebných je mluvčímu hej: ať použije jakoukoli předložku, podstatné jméno, k němuž se předložka upíná, se nemění. V angličtině například řeknu *before the trial* nebo *after the trial*. V češtině ale musím rozlišovat *před jednáním* – 7. pád, *po jednání* – 6. pád. Nejde o to, z nějaké akademické záliby si rozlišovat pády, nýbrž o to, respektovat pádové koncovky podstatných jmen. Nemohu tedy říct, nebo – což je daleko horší – napsat *před i po jednání*, protože předložka *před* se pojí se 7. pádem a tvar slova *jednání* v 7. pádě

zní *jednáním*. Nestačí, že jedna předložka je správně: musejí být správně obě. A když to nejde, pomoc je snadná: *před jednáním i po něm*. Bohužel se popisovaná chyba vyskytuje nejen v četných podáních a v „obyčejných“ rozhodnutích, ale též v jednom z těch úředních děl, která se citují stále dokola včetně chyb – totiž ve stanovisku pléna Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 4. 2004, publikovaného pod č. 215/2004 Sb. NSS: „*Daňový přeplatek lze vrátit daňovému subjektu jen za předpokladu, že se jedná o vratitelný přeplatek, to jest není-li evidován na žádném z jeho osobních účtů žádným správcem daně nedoplatek na dani, přičemž není rozhodné, zda nedoplatek vznikl před nebo po prohlášení konkursu.*“

Dále je nutno připomenout **chronické chybování právníků při používání spojky *když***: je to až jakási zvrácená záliba, od níž nedokázal své neposlušné podřízené odlákat ani někdejší ministr spravedlnosti Jaroslav Bureš svým jazykovým oběžníkem. Tato spojka se užívá ve větách časových (*Krajský soud postupoval v souladu se zákonem, když žalobkyni zaslal výzvu v českém jazyce*) nebo podmínkových (*Postačí, když správce daně vyrozumí navrhovatele přípisem*); jinde ne. Do kterého z uvedených typů tedy zařadit větu: *Na žalobce přešly závazky související s převádným majetkem, když předmětem koupě byl majetek společnosti O.? Nebo: Žalobce nesplnil zákonné podmínky, když nepředložil osvědčení? Nebo konečně: Žalobce nepředložil plnou moc se všemi náležitostmi, když jednak plná moc neobsahovala odkaz na soudní řád správní, jednak v ní nebyla uvedena konkrétní věc?* Prozradím: nelze to zařadit nikam, a proto je to špatně. Jednoduché pravidlo pro přeformulování těchto pomýlených vazeb asi není; zkrátka je potřeba se zamýšlet nad tím, zda by se to dalo říct vhodněji. Někdy postačí jiná spojka, jindy je lepší rozdělit větu vedví. V našich příkladech například takto (struktura tabulky jako shora):

Na žalobce přešly závazky související s převádným majetkem, když předmětem koupě byl majetek společnosti O.	Na žalobce přešly závazky související s převádným majetkem, který nabyt koupí od společností O./Předmětem koupě byl majetek společností O. Na žalobce při převodu majetku přešly i závazky s ním související.
Žalobce nesplnil zákonné podmínky, když nepředložil osvědčení.	Žalobce nesplnil zákonné podmínky, neboť/jelikož/ protože nepředložil osvědčení./Žalobce nepředložil osvědčení, a nesplnil tak zákonné podmínky.
Žalobce nepředložil plnou moc se všemi náležitostmi, když jed-	Žalobce nepředložil plnou moc se všemi náležitostmi: jednak plná moc

nak plná moc neobsahovala odkaz na soudní řád správní, jednak v ní nebyla uvedena konkrétní věc.

neobsahovala odkaz na soudní řád správní, jednak v ní nebyla uvedena konkrétní věc./Plná moc předložená žalobcem neměla všechny náležitosti, neboť jednak neobsahovala odkaz na soudní řád správní, jednak v ní nebyla uvedena konkrétní věc.

9. Slovosled

V češtině sice na rozdíl od jiných jazyků nemáme pevný slovosled; přesto je však vhodné, abychom s našim volným slovosledem nakládali uvážlivě. **Zásadou** zde – stejně jako všude jinde při používání jazyka v psané podobě – je: **neztěžovat čtenáři pochopení textu, resp. jeho jednotlivých vět**. Velmi rozšířeným nešvarem právníků, a zvláště pak soudců, je odsouvání slovesa po německém způsobu až na samý konec věty; kromě toho, že je takové počínání závadné samo o sobě, neboť nutí čtenáře postupovat od podmětu skokem k tečce na přísudek a pak zase dopředu k dalším větným členům, způsobuje často také to, že se v bezprostředním sousedství ocitají podmět a předmět, což větu dále zašmodrchá. Opět tabulka (zejména upozorňuji na slovní drúzy *tento zákon institut* a *tento úřad přeplatek*):

Žalobkyně dovozuje, že tento zákon institut převodu práva na straně jedné a přechodu práva na straně druhé striktně rozlišuje .	Žalobkyně dovozuje, že tento zákon striktně rozlišuje institut převodu práva na straně jedné a přechodu práva na straně druhé.
Ani předchozí, ani následující právní úpravy práv k ochranným známkám z konstitutivního účinku zápisu přechodu práv k ochranným známkám do rejstříku ochranných známek nevycházejí.	Ani předchozí, ani následující právní úpravy práv k ochranným známkám nevycházejí z konstitutivního účinku zápisu přechodu práv k ochranným známkám do rejstříku ochranných známek. /Z konstitutivního účinku zápisu přechodu práv k ochranným známkám do rejstříku ochranných známek nevycházejí ani předchozí, ani následující právní úpravy práv k ochranným známkám.
Jednotlivé svazky (českého) Zvláštního vydání Úředního věstníku Úřad pro úřední tisky	Jednotlivé svazky (českého) Zvláštního vydání Úředního věstníku zveřejnil Úřad pro úřední tisky

jak prostřednictvím Internetu, tak tiskem zveřejnil teprve během prvních měsíců členství ČR.	jak prostřednictvím Internetu, tak tiskem teprve během prvních měsíců členství ČR.
Bylo vysloveno, že tento úřad přeplatek na dani z přidané hodnoty vykázany ke dni 18. 4. 2002 u správce daně převádí v částce 57 483 Kč na úhradu nedoplatku na dani z převodu nemovitostí	Bylo vysloveno, že tento úřad převádí přeplatek na dani z přidané hodnoty vykázany u správce daně ke dni 18. 4. 2002 v částce 57 483 Kč na úhradu nedoplatku na dani z převodu nemovitostí.

Nemůžu si pomoci, ale mně se všechny věty ve druhém sloupci (v nichž je sloveso posunuto co nejbližší k začátku věty, resp. k podmětu) zdají srozumitelnější a přehlednější; přesunutím slovesa se nezměnil význam ani větám nebylo na přesvědčivosti, jen je člověk čte s větší chutí a s menší námahou. Volnost v slovosledu jistě není špatná sama o sobě: například v kratších větách získává věta posunutím slovesa na konec na údernosti – *Soud toto rozhodnutí pro nezákonnost zrušil*. Pokud však je věta další a rozvitá mnohými větnými členy, opatrnost spíše velí přidržit se klasického slovosledu podmět – přísudek – předmět. Určitě by v předchozí větě patřilo sloveso *zrušil* hned za *soud*, kdyby byla košatější a vypadala takto: *Soud toto rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 7. 2004 o povolení k nakládání s povrchovými vodami pro nezákonnost zrušil*. Zde je totiž sloveso už příliš daleko od podmětu a člověk se ho při četbě věty pořád jaksi nemůže dočkat.

K přesouvání slovesa na konec věty nás možná leckdy motivuje i zákonodárce; i k jeho vyjadřovacím schopnostem se však musíme stavět kriticky. V § 103 odst. 1 písm. b) soudního řádu správního čteme: „*vady řízení spočívající v tom, že (...) byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytykanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit*“. Zdá se mi, že sloveso *měl* patří spíše před slovo *soud* než na konec věty; případně takto: „...*že to mohlo ovlivnit zákonnost, a soud, který ve věci rozhodoval, měl pro tuto důvodně vytykanou vadu napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit*“ – jenže v zákoně to nezměníme. Ve svých vlastních textech však můžeme klást slova tak, aby text plynul co nejpřirozeněji; číňme tedy tak. Čtenář bude rád.

Druhou podkapitolou problematiky slovosledu je **umísťování přívlastku** – tj. více či méně rozvitého větného členu, který blíže charakterizuje podstatné jméno a který zjišťujeme otázkou *jaký?* Ve výrazu *azylové důvody* je při-

vlastkem slovo *azylové*, ve výrazu *tvrzení obsažená v žalobě* je přívlastkem slovní spojení *obsažená v žalobě*. Přívlastek může předcházet podstatnému jménu nebo může být umístěn i za ním, podle okolností; zhruba platí, že před jménem se vyskytují přívlastky holé, zatímco přívlastky rozvité patří až za jméno. Právníci však často i při nakládání s přívlastkem rozvitém podléhají již výše zmíněnému nemístnému germanofilství a snaží se co nejvíce upřesňujících informací v podobě přívlastku dostat před podstatné jméno. Ono v němčině to jde, a pokud se nepletu, je to tam ten gramaticky nevhodnější způsob; češtinu to ale bolí. Posuďte:

Obecné tvrzení o obavách z násilností věřitelů nelze podřadit pod zákonem o azylu vymezené důvody .	Obecné tvrzení o obavách z násilností věřitelů nelze podřadit pod důvody vymezené zákonem o azylu.
Stěžovatel rovněž odkázal na v žalobě obsažená tvrzení .	Stěžovatel rovněž odkázal na tvrzení obsažená v žalobě.

Věty v druhém sloupci zní přirozeněji, „češtěji“. Stejně jako u umísťování slovesa v rámci věty, není na to žádné pravidlo, podle něž by se takové obraty daly označit nálepkou „špatně“ či „nepřipustně“. Je to jev z oblasti stylistické, a zde se rozlišuje převážně podle méně kategorického kritéria „vhodně“ či „nevhodně“. Kdo jiný by však měl psát vhodně, když ne profesionál slova (a tím je snad pojmově každý právník)?

V druhém příkladu se krom stylistické nevhodnosti ale vyskytuje i chyba těžšího kalibru, totiž skladebná. **V češtině (a asi i leckde jinde) je zakázáno klást bezprostředně vedle sebe dvě předložky** – což se právě tady stalo. Václav Jamek k tomu jednou vymyslel hezkou větu: „*S v na dlouhém řemeni visící tašce uloženou svačinou jsem se vydal na šichtu*.“ (Rozuměj: Se svačinou uloženou v tašce visící na dlouhém řemeni jsem se vydal...) Pravda, „plebejský“ obsah této věty vyvolává spíše veselí, než by nabádal k nápravě; ke smůle právníků však na podobných chybách, pokud jsou obsaženy v odborných textech, zpravidla není nic komického. Jazykový vtíp vzniká tam, kde je jazyk deformován záměrně, právě s cílem upozornit na chybování v tom či onom jevu; vkrádá-li se však jazyková nesprávnost do textu bezděčně, je to naopak smutné, protože to svědčí o naší nedostatečné jazykové bdělosti, nebo ještě hůř, o nezalosti. Naším přáním tedy budiž osvojit si mateřský jazyk natolik, abychom o něm mohli žertovat.

❖ Autorka je asistentkou soudce Nejvyššího správního soudu.

1 K tomu srov. Hansel, M.: *Kritika pojmu statutární zástupce, Právo a podnikání* č. 7-8/2003, str. 31.

2 Sud kulatý, rys tu pije.

3 Pro právně přesný význam slova *firma* nám budiž inspirací Saturnin: „*Syn místra Krátkého pracuje na tátově verpánku v témže kumbálku, ale na firmě má napsáno: výroba obuvi. Já vím, rozčiloval se doktor, že kdyby jeho táta vstal z mrtvých, že by vlastnoručně tu firmu sundal a řekl by synovi: 'Tak ty se stydíš za tátovo řemeslo? Copak ty jsi nějaká výroba obuvi? Ty jsi švec! Vždyť je to učiněná hrůza.*

Člověk kouká po firmách a vůbec to nepoznává. A co ten Volek naproti? Ten se také nějak zmohl. Má tam napsáno: tovární sklad nábytku. On má továrnu?...“

4 „*Pokud pokus prosadit novou úpadkovou legislativu uspěje...*“ (Hospodářské noviny, 27. 10. 2005): *novou úpadkovou legislativou se má zřejmě na myslí nový zákon o konkurzu a vyrovnání, resp. o úpadku; s ohledem na prvotní význam oněch slov (úpadkový = klesající na kvalitě a mířící k zániku, legislativa = přijímání zákonů) to ovšem působí trochu tak, jako by autor vkládal naději do nějakého rozvratného žilvu, jehož pokusy směřují k tomu, mravně a odborně podlomit činnost našeho zákonodárského sboru.*

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím středisku ČAK v Praze v Paláci Dunaj

• v úterý 3. října 2006

Rekodifikace insolvenčního práva

Výklad problematiky vyplývající z aktuální právní úpravy, stručný nástin rozdílů mezi dosavadní a novou úpravou.
Lektor: JUDr. Roman Kozel, advokát v Praze

Číslo semináře: 41051

Poplatek za seminář: 550 Kč

Uzávěrka přihlášek: 23. září 2006

• ve čtvrtek 5. října 2006

Technika a výraz mluveného projevu a řeč těla při veřejném vystupování

Technika a výraz mluvy a řeč těla. Práce s tělem, hlasem a hlasivkami. Výrazovost - barevnost hlasu jako výraz estetizující a strategický. Signály řeči těla a možnosti jeho ovládnutí při mluveném projevu. Prakticky orientovaný kurz s využitím audiodiagnostické techniky.
Lektor: doc. PhDr. Josef Valenta, CSc., FF UK a DAMU Praha

Číslo semináře: 41052

Poplatek za seminář: 850 Kč

Uzávěrka přihlášek: 25. září 2006

• ve čtvrtek 12. října 2006

Nový zákoník práce (chybí datum účinnosti)

Výklad zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, zejména odlišností od stávající právní úpravy.
Lektor: prof. JUDr. Miroslav Bělina, advokát, vedoucí katedry pracovního práva a práva sociálního zabezpečení
Právnické fakulty Karlovy univerzity

Číslo semináře: 41053

Poplatek za seminář: 550 Kč

Uzávěrka přihlášek: 2. října 2006

• v úterý 17. října 2006

Obhajoba ve věcech hospodářských trestných činů

Otázky související s obhajobou tzv. hospodářských trestných činů. Řešení aktuálních problémů souvisejících se zastupováním poškozeného advokátem při sepsování trestních oznámení a zastupování poškozeného v trestním řízení.

Lektoři: JUDr. Jiří Teryngel, advokát v Praze, učitel Právnické fakulty ZČU
JUDr. Jan Kocina, advokát v Plzni, člen trestněprávní sekce ČAK, učitel právnické fakulty ZČU

Číslo semináře: 41054

Poplatek za seminář: 550 Kč

Uzávěrka přihlášek: 7. října 2006

• v úterý 24. října 2006

Správní řád

Reforma správního řízení a základní principy nové úpravy - správní řízení - zastoupení ve správním řízení - náprava vadných rozhodnutí - vyjádření, osvědčení, sdělení - veřejnoprávní smlouvy - doručování - řízená diskuse.

Lektor: doc. JUDr. Vladimír Vopálka, CSc., vedoucí katedry správního práva, Právnická fakulta, Karlova univerzita

Číslo semináře: 41055

Poplatek za seminář: 550 Kč

Uzávěrka přihlášek: 14. října 2006

• ve čtvrtek 26. října 2006

Výklad pravidel pro určení příslušnosti soudů podle nařízení Rady (ES) č. 44/2001 (Brusel I.) za použití judikatury Evropského soudního dvora

Výlučná příslušnost bez ohledu na bydliště (sídlo) stran sporu - obligatorní příslušnost soudů určitého státu - příslušný a pro klienta výhodný soud v civilní nebo obchodní věci - obecná pravidla pro určení příslušnosti - pojem bydliště žalovaného - námítky a kdy uplatnit proti příslušnosti procesního soudu - překážka litispendence a související řízení - založení příslušnosti podrobením se - návrh na nařízení předběžného opatření - nepřesný nebo chybný překlad českého textu nařízení.

Lektoři: Mgr. Pavel Simon, soudce Okresního soudu v Chebu
Mgr. Petr Šuk, soudce Krajského soudu v Ústí nad Labem

Číslo semináře: 41056

Poplatek za seminář: 550 Kč

Uzávěrka přihlášek: 16. října 2006

• ve čtvrtek 9. listopadu 2006

Aktuální právní problematika v dopravě

Obhajoba ve věcech dopravních trestných činů, rysy, specifika, odlišnosti, judikatura - náhrada škody ve věcech dopravy, judikatura - ochrana osobnosti ve věcech dopravy, judikatura - přestupky podle nové právní úpravy účinné od 1. 7. 2006.

Lektor: JUDr. Karel Friml, CSc., advokát

Číslo semináře: 41058

Poplatek za seminář: 450 Kč

Uzávěrka přihlášek: 29. října 2006

• v pátek 10. listopadu 2006

Doménová jména v českém právním řádu

Praktické informace týkající se doménových jmen, spory o doménová jména v České republice – zkušenosti z rozhodování soudů, rozhodčí řízení o doménových jménech v České republice, rozhodčí řízení o doménových jménech v doméně eu.

Na semináři vystoupí: prof. JUDr. Petr Hajn, DrSc., Zbyněk Loebel LL.M., JUDr. Jan Matejka, Ph.D., Mgr. Petr Hostaš

Číslo semináře: 41057

Účast zdarma

Uzávěrka přihlášek: 30. října 2006

• v úterý 28. listopadu 2006

Způsobilost k právním úkonům se zaměřením na duševní poruchy

Problematika řízení o omezení či zbavení způsobilosti k právním úkonům v souvislosti s novelou o. s. ř. (zákon č. 205/2005 Sb.) a nová role advokáta – problematika osob s mentálním postižením – ústavy – právní úkony osob s omezením či zbavením způsobilosti – zařazování osob do běžného života – projevy vůle – judikatura.

Seminář je pořádán ve spolupráci s o. s. QUIP, Společnost pro změnu a jména lektorů budou doplněna později. Doporučujeme sledovat webové stránky ČAK.

Číslo semináře: 41061

Poplatek za seminář: 450 Kč

Uzávěrka přihlášek: 18. listopadu 2006

• ve čtvrtek 30. listopadu 2006

Ústavní stížnosti

Ústavní stížnosti – podmínky a předpoklady, forma a obsah, praktické příklady. Advokát při jednání před Ústavním soudem. Souběh ústavní stížnosti s dovoláním a kasační stížností.

Lektoři: JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, soudce Ústavního soudu ČR
JUDr. Jiří Nykodým, soudce Ústavního soudu ČR

Číslo semináře: 41060

Poplatek za seminář: 550 Kč

Uzávěrka přihlášek: 23. listopadu 2006

• v úterý 12. prosince 2006

Praktické otázky dovolání v civilním řízení

Jak psát dovolání – rozsah, obsah, forma – nejčastější chyby a omyly – řízení o dovolání – judikatura Nejvyššího soudu ČR k otázkám dovolání v civilním řízení.

Lektor: JUDr. Viktor Vaške, asistent soudce Nejvyššího soudu ČR pro věci civilní

Číslo semináře: 41065

Poplatek za seminář: 550 Kč

Uzávěrka přihlášek: 2. prosince 2006

Všechny semináře probíhají v Paláci Dunaj, Národní 10 (vchod z Voršilské ul. č. 14), obvykle od 9 do 16 hod. s polední pauzou od 12 do 13 hodin.

Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách, a zašlou ji e-mailem na adresu: seminare@cak.cz, a poukáží příslušný účastnický poplatek (včetně 19 % DPH) na účet č. 12432011/0100, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: desetimístné číslo složené z pětimístného čísla semináře (viz výše) a registračního pětimístného čísla osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 4101000312). Doklad o úhradě vezmete s sebou, fakturu obdržíte při prezenci. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí.

Sál je klimatizován. Žádáme účastníky o včasný příchod, pozdní příchody ruší lektoři i posluchače. 15 minut po začátku přednášky je již vstup do sálu omezen.

Účastníci semináře si mohou zakoupit zlatý špendlík s logem ČAK za částku 850 Kč.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Vzdělávací akce**. Telefonické informace: Markéta Andrlíková, tel. 224 951 778. Těšíme se na setkání s vámi.

✿ JUDr. DANIELA KOVÁŘOVÁ, vedoucí odboru výchovy a vzdělávání ČAK

FINKALK 2001 - pravá ruka právníka

„Nová verze - novela advokátního tarifu, paušálních náhrad a další novinky!“

Téměř 30 speciálních výpočtů pro právnickou a manažerskou praxi

Možnost volitelné konfigurace = optimální cena.

- Úroky a poplatky z prodlení, splátkový kalendář
- Odměny advokátů, exekutorů, likvidátorů a konkursních správců
- Finanční výpočty - úroky, akcie, směnky, hypotéky
- Daně, dávky a poplatky
- a řada dalších ...

Některé výpočty ZDARMA jako bonus.

Lionet s.r.o.
Korunní 18, 120 00 Praha 2
Tel.: +420 221 584 101
Mail: sluzby@lionet.cz

www.lionet.cz

Semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím centru pobočky ČAK v Brně

• v úterý 17. října 2006

Řízení před evropským soudem pro lidská práva ve Štrasburku

Lektorka: Mgr. Irena Marková, právní asistentka kanceláře ES pro lidská práva ve Štrasburku

Číslo semináře: 6807

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 10. října 2006

• ve čtvrtek 16. listopadu 2006

Aktuální otázky advokátního tarifu, paušální vyhlášky, určování advokátů, po novelách

Lektoři: JUDr. D. Kovářová, JUDr. R. Premus, JUDr. J. Císař, JUDr. I. Schejbalová

Číslo semináře: 6808

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 10. listopadu 2006

Semináře probíhají ve Vzdělávacím a školicím centru v sále Veřejného ochránce práv, Údolní 39, 602 00 Brno v době od 9.00 do 16.00 hodin.

Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: sekr@cakbrno.cz, a poukážou příslušný účastnický poplatek (tj. 500 Kč včetně 19 % DPH/1 účastník) na účet č. 12432011/0100, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 680700123). Doklad o úhradě vezmete s sebou. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy 3 dny předem nevracejí.

Sál je klimatizován se stolovou úpravou, občerstvení zajištěno. Žádáme účastníky o včasný příchod.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném Vzdělávací akce. Telefonické informace: 542 514 401-2 pí Modlitbová.

Těšíme se na setkání s vámi.

✿ JUDr. MARIE SNÁŠELOVÁ, ředitelka pobočky Brno

14. ANNUAL CONTINUING LEGAL EDUCATION CONFERENCE JOHN MARSHALL LAW SCHOOL

John Marshall Law School, Chicago a Česká advokátní komora, Praha
pořádají dne 13. října 2006 již tradiční seminář

14. ANNUAL CONTINUING LEGAL EDUCATION CONFERENCE

Seminář bude zahrnovat přednášky na následující témata:

- How and Why Charitable Contributions are Encouraged under United States Law
- American Tax Law and Its International Ramifications
- Avian Influenza and the International Health Regulations
- How Insurers are Managing Disasters and Environmental Damage
- Family Law - American Divorce Law and Practice
- Crimes by Sports Celebrities: Is Justice Possible?
- Lawyer's Assistance Programs and Protecting Judges from Violence
- The Practice of Law in Kazakhstan

Seminář se bude konat v přednáškovém sále České advokátní komory v Praze, Národní 16, 3. patro, v pátek 13. října 2006 od 9.00 do 16.15 hodin a je určen všem zájemcům z řad advokátů a advokátních koncipientů. Přednášet budou profesori John Marshall Law School. Přednášky budou probíhat v anglickém jazyce, účast zdarma.

Přihlášky zasílejte e-mailem na international@cak.cz, k rukám pí Vobořilové, odbor mezinárodních vztahů ČAK, Národní 16, 110 00 Praha 1, tel. 221 729 026.

Česká advokátní komora, Saská advokátní komora a Bamberská advokátní komora (Německo)

pořádají **ČESKO-NĚMECKÉ ADVOKÁTNÍ FÓRUM 2006**

na téma **Přeshraniční výkon rozhodnutí – česko-německá praxe**

ve dnech **3. – 4. listopadu 2006**

Vážené kolegyně, vážení kolegové,
dovolujeme si Vás pozvat na již tradiční, tentokrát tri-
laterální seminář, který se bude konat v Českém
Krumlově v hotelu Růže. Přednášet budou právníci
z Německa a z České republiky, odborníci s praxí
a zkušenostmi v oboru.

Obsah semináře: exekuční řízení v ČR a Německu;
evropské právní instrumenty v oblasti exekuce (naří-
zení ES č. 44/2001, 2201/2003, 805/2004); zkušenos-
ti s přeshraničním vymáháním pohledávek.

Účastnický poplatek ve výši 2500 Kč (vč. DPH) zahr-
nuje ubytování, stravu, účast na semináři, studijní
materiály, tlumočení a účast na společenském večeru.

Program i přihlášku naleznete na **www.cak.cz**

Přihlášky zasílejte nejpozději do **10. října 2006** (počet
míst omezen)

e-mailem: **international@cak.cz**

faxem: 224 933 941

poštou: Česká advokátní komora

Odbor mezinárodních vztahů

Národní 16, Praha 1

tel: 221 729 026

Po obdržení přihlášky Vám bude zasláno potvrzení
o účasti, které bude zahrnovat i bankovní informace
pro následnou úhradu účastnického poplatku na účet
ČAK.

Ubytování:

Hotel Růže, Český Krumlov

www.hotelruze.cz

Ubytování bude zajištěno na základě Vašeho požá-
davu prostřednictvím České advokátní komory.

Odhalení pomníku Antonína rytíře Randy

V sobotu **8. července 2006** se sešlo
v **Bystřici nad Úhlavou**, vesnici
v Pošumaví poblíž Nýrska, několik
desítek lidí, kteří si tu připomenuli
jednoho z nejvýznamnějších českých
právníků 19. století, **JUDr. Antonína
rytíře Randu**. Slavnost, při které byl
odhalen Randův pomník, zorganizova-
valo **Muzeum Královského hvozdu**
v Nýrsku a hlavně jeho ředitel, **pan
Karel Velkoborský**. Na vybudování
výtvarně zdařilého pomníku se svými
příspěvky a dary podílelo i něko-
lik českých advokátů a advokátních
kanceláří, jakož i Česká advokátní
komora.

Hlavní projev o Antonínu rytíři
Randovi a jeho významu pro sou-
časnost, zejména současnou ge-
neraci právníků, pronesl **JUDr. et
PhDr. Stanislav Balík**. Připomenul
Randovo dílo i okolnosti, za nichž
byl Antonín Randa v dobách totali-
ty uměle uváděn v zapomnění mla-
dých právnických generací, a koneč-
ně význam Randových spisů pro
současnou civilistiku.

Promluvil rovněž autor pomníku,
ak. sochař Václav Fiala. Vylíčil, jak se
potýkal s nesnadným úkolem vyjád-

řit prostřednictvím výtvarného díla
Randovu osobnost, dílo a životní
směrování, vyjádřené i slovy na
pomníku: *„...jehož význam spočívá ve
vyvinutém citu pro spravedlnost, přiro-
zenou slušnost a kulturní identitu“*.

Slavnost byla významným dnem
i pro přítomné potomky Antonína
rytíře Randy a členy jejich rodin.
Pomník odhalil **JUDr. Jan Šula**.

Odpoledne pokračoval program
slavnostním **otevřením stálé Randovy
expoze v Muzeu Královského hvoz-
du v Nýrsku**.

Na celé akci a jí předcházející ini-
ciativě mne snad nejvíce potěšilo to,
že nebyla nijak organizována a plá-
nována „shora“, ale nadšením a obě-
tavostí skupinky lidí, kteří si váží své-
ho významného rodáka. Naopak
trochu skličující byl fakt, že přítom-
né advokáty bylo možno spočítat na
prstech jedné ruky. O projektu i mož-
nosti jeho podpory bylo přítom
referováno již v Bulletinu advokacie
č. 3/2006 a na webových stránkách
Komory...

✦ JUDr. JAN LUHAN

Ročenka Vězeňské služby České republiky za rok 2005

Česká advokátní komora obdržela jako každoročně ročenku Vězeňské služby za minulý rok. Zpráva obsahuje některé, pro širší odbornou veřejnost zajímavé údaje. Z kapitoly II. „Obvinění a odsouzení (statistické údaje)“ (kromě ní obsahuje pětadesátistránková tiskovina i kapitoly I. - „Úkoly organizace a řízení Vězeňské služby ČR“, III. - „Personál Vězeňské služby ČR“ a IV. - „Hospodaření VS ČR“) citujeme doslova:

K vývoji stavu obviněných

V první polovině devadesátých let počty obviněných výrazně stoupaly. Nejprve byl nárůst způsoben zvyšováním počtu pachatelů trestných činů, kteří byli vyšetřováni vazebně, později prodlužováním délky vazebního řízení. Tento trend se zastavil až v I. čtvrtletí 1995, kdy stav obviněných dosáhl nejvyššího počtu (8929 osob). Od té doby stav obviněných mírně klesal, což bylo způsobováno zkracováním délky vazebního řízení.

K nejvýraznějšímu poklesu počtu obviněných došlo až v závěru roku 2001 a na začátku roku 2002. Orgány činné v trestním řízení tak reagovaly na zákon č. 265/2001 Sb. (publikován ve Sbírce zákonů dne 31. 7. 2001), kterým se mění trestní řád, zejména pak na ta ustanovení řádu, která upravují podmínky, za kterých mohou být osoby vzaty do výkonu vazby, a vazební lhůty. Již v měsíci listopadu 2001 přijaly soudy o čtvrtinu a v měsíci prosinci 2001 o třetinu méně osob do výkonu vazby v porovnání se stejným obdobím předchozího roku. Rovněž soudy i státní zastupitelství začaly v měsíci prosinci 2001 masivně propouštět obviněné, u nichž bylo zřejmé, že jim po účinnosti zákona, tj. po 1. 1. 2002, skončí vazební lhůta. Jen za měsíc prosinec 2001 se tak snížil počet obviněných o 1000 osob a v I. čtvrtletí 2002 ještě o dalších 1000 osob. V roce 2003 se stav obviněných osob stabilizoval a v průměru činí 20 % z celkového stavu vězněných osob. Aktuální stav obviněných se v průběhu roku 2005 mírně snížil, k 31. 12. 2005 činil 2860 osob a snížil se o 409 osob. Celkový počet přijatých osob do výkonu vazby za rok 2005 činil 7323 osob a snížil se o 628 osob.

K vývoji stavu odsouzených

V průběhu devadesátých let se počty odsouzených pravidelně zvyšovaly, a to každým rokem v průměru o 1100 osob, což bylo způsobeno zvyšováním počtu osob nastupujících do výkonu trestu jak z vazby, tak z občanského života. Tento trend se zastavil až v I. čtvrtletí 2000, kdy stav odsouzených dosáhl nejvyššího počtu (16 862 osob). Od té doby stav odsouzených klesal až do konce roku 2002. Příčinu poklesu lze spatřovat jednak v menším počtu osob, převáděných z výkonu vazby do výkonu trestu, a jednak ve zvyšování počtu podmíněně propuštěných osob z výkonu trestu. V roce

2002 poklesl stav odsouzených o 2000 osob oproti předchozímu roku, což bylo způsobeno mimo jiné i vyšším počtem ukládaných alternativních trestů místo trestu odnětí svobody. K nárůstu odsouzených došlo v průběhu roku 2004, a to z důvodu zvýšeného počtu nástupů do výkonu trestu odnětí svobody z občanského života o 1195 osob, v roce 2003 nastoupilo z občanského života 7089 osob, v roce 2004 nastoupilo z občanského života 8284 osob a v roce 2005 nastoupilo z občanského života již 9000 osob. Naopak převedených osob z výkonu vazby do výkonu trestu odnětí svobody v roce 2005 ubylo o 276 osob, v roce 2003 bylo převedeno z výkonu vazby 4278 osob do výkonu trestu odnětí svobody, v roce 2004 bylo převedeno z výkonu vazby 4263 osob do výkonu trestu odnětí svobody a v roce 2005 bylo převedeno z výkonu vazby 3987 osob do výkonu trestu odnětí svobody. Pozitivní trend nastal ve zvýšení počtu podmíněně propuštěných osob z výkonu trestu o 157 osob. V průběhu devadesátých let došlo k výraznému nárůstu odsouzených vykonávajících trest odnětí svobody ve věznicích se zvýšenou ostrahou, z 386 osob v roce 1994 na 1224 osob v roce 2005.

Dále uvádíme vybrané statistické údaje se stručnými poznámkami redakce:

Vývoj stavu obviněných a odsouzených:

V roce 2002 bylo ve vazbě 3384 obviněných, v r. 2003 - 3409 obviněných, v r. 2004 - 3269 obviněných, v r. 2005 - 2860 obviněných (vždy ke konci toho kterého roku). Protože v r. 2001 bylo ve vazbě obviněných 4583, je zřejmé, že na vazební rozhodování soudů měla značný vliv novela tr. ř. z roku 2001, která výrazně ovlivnila počty vazebně stíhaných obviněných směrem dolů. I v dalších sledovaných letech 2002-2005 se nejprve počet vazebně stíhaných obviněných udržoval přibližně na stejné výši; výraznější pokles je patrný v roce 2005.

Jiný obraz však poskytuje počet odsouzených k odnětí svobody za uvedené období. Zatímco v r. 2001 jich bylo ještě 14 737, v r. 2002 již téměř o 2000 méně, avšak v následujících letech jejich počet stále stoupá. V r. 2003 bylo 13 868 odsouzených, r. 2004 se počet zvýšil na 15 074, v r. 2005 pak na 16 077. Z uvedeného srovnání vazebně stíhaných a odsouzených k trestu odnětí svobody vyplývá opačný trend, z něhož lze dovodit, že vazební soudy užívají vazby méně často, naproti tomu počet nepodmíněných odnětí svobody se postupně zvyšuje. To lze zajisté přinejmenším zčásti přisoudit i povaze a závažnosti kriminality ve sledovaném období.

Pro úplnost ještě uvádíme, že obviněných a odsouzených se ve věznicích k 31. 12. 2005 nacházelo 18 937. K tomuto datu bylo ve vazbě mužů 2697, žen 163. Ve výkonu trestu odnětí svobody bylo 15 336 mužů, 741 žen.

Jen nepatrně se na počtu vazebně stíhaných obviněných podíleli mladiství (zatímco v r. 2001 jich bylo ještě 116, v r. 2002 – 99, v r. 2003 – 90, v r. 2004 – 73, v r. 2005 – 63 (opět stav vždy k 31. 12.)). Mladistvých ve výkonu trestu odnětí svobody bylo ke konci r. 2005 120, z toho 4 ženy.

Mezi vazebně stíhanými obviněnými koncem r. 2005 bylo 663 cizích státních příslušníků a mezi odsouzenými jich bylo 915. Největší počet osob ve vazbě – cizinců – bylo z Ukrajiny – 146, na druhém místě ze Slovenska – 97, na třetím místě z Vietnamu – 89. Pro zajímavost uvádíme, že nikdo nebyl státním příslušníkem USA a z evropských zemí pak, např. z Maďarska. Odsouzených cizinců bylo nejvíce opět z Ukrajiny (152), na druhém místě ze Slovenska (104), na třetím z Vietnamu (91). Obviněných z Ruska ve vazbě bylo 32 a v trestu odnětí svobody rovněž 32.

Ročenka uvádí rovněž zajímavé porovnání s některými státy. V poměru na 100 tis. obyvatel nejvíce vězňů osob bylo v letech 2003–5 v USA (724) dále v Rusku (569), v Bělorusku (532), v Ukrajině (398), v Estonsku (333), v Lotyšsku (315) atd. V České republice to bylo 185 vězňů. Za ČR bylo například i Bulharsko (143), Německo (97), Francie (88) atd.

Statistické údaje obsahují dále např. informace o počtu obviněných v jednotlivých vazebních věznicích a odsouzených ve věznicích, věkové složení obviněných a odsouzených, složení odsouzených dle typu věznice, četnost trestných činů odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody podle jednotlivých ustanovení zvláštní části tr. zákona, obdobný přehled o počtech odsouzených za vybrané trestné činy v souvislosti s požíváním a distribucí návykových látek, počty podmíněně propuštěných odsouzených v letech 1998–2005. Z přehledu je patrné, že nejvíce podmíněně propuštěných bylo v r. 2001 (4264) a v r. 2002 (4349), v následujících letech byl jejich počet nižší (v r. 2003–3140, v r. 2004–3541 a v r. 2005–3698).

Ročenka obsahuje též přehled zaměstnávání a kvalifikace odsouzených v r. 2005 a jejich průměrný hodinový výdělek, dále údaje o zvyšování kvalifikace odsouzených a o dosaženém stupni jejich vzdělání.

V oddíle o mimořádných událostech se uvádí, že v r. 2002 mezi obviněnými bylo 32 pokusů o sebevraždu, v r. 2003 – 34 pokusů, v r. 2004 – 43 pokusy a v r. 2005 – 31 pokus. **Sebevraždu dokonalo v roce 2002 devět obviněných a čtyři odsouzení, v roce 2003 osm obviněných a tři odsouzení, v roce 2004 jedenáct obviněných pět odsouzených a v roce 2005 dva obvinění a čtyři odsouzení.**

Hladovku drželo v roce 2002 třináct obviněných a dvacet jedna odsouzených, v roce 2003 sedm obviněných a čtrnáct odsouzených, v roce 2004 sedmnáct obviněných a jedenáct odsouzených, v roce 2005 pak čtyři obvinění a devatenáct odsouzených.

V r. 2005 bylo zaznamenáno 9 uprchlých mužů a žádná uprchlá žena.

Celá ročenka je dostupná i na webových stránkách www.vscr.cz.

Advokátní kancelář
se sídlem v Karlových
Varech hledá do svého
kolektivu

P A V E L
T O M E K
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

advokátní koncipienty / koncipientky

Požadujeme ukončené vysokoškolské vzdělání v oboru právo spojené s odpovídající úrovní odborných znalostí, uživatelské znalosti PC, flexibilitu a pracovní nasazení, schopnost týmové práce v kolektivu, aktivní znalost anglického či německého jazyka, řidičský průkaz sk. B výhodou.

Nabízíme zajímavou práci s odpovídajícím finančním ohodnocením, příjemné pracovní prostředí, možnost vzdělávání a profesního růstu.

V případě Vašeho zájmu zašlete, prosím, nabídku s Vaším strukturovaným životopisem včetně nabídky a referencí e-mailem na adresu ptomek@aktomek.cz.

Bližší info o nás na www.aktomek.cz nebo na tel.: 353 586 224

ř á d k o v á i n z e r c e

Nabídka

• Angličtina pro advokáty a koncipienty

Kurs odborné právní angličtiny se zaměřením na náhradu škody a typy smluv

se koná každé pondělí od 2. října do 11. prosince 2006 a od 8. ledna do 26. března 2007 v čase od 16.30 do 18.00 nebo od 18.15 do 19.45 na adrese: Akademické gymnázium v Praze 1, Štěpánská 22. Cena kursu: 6000,- Kč resp. 3000,- Kč za jeden blok.

Kurs vede a přihlášky přijímá: PhDr. Miroslava Hubáčková, tel. 606 123 485, e-mail: hubackova.mir@volny.cz

• Advokátní kancelář Perthen, Perthenová, Švadlena a partneři se sídlem v Hradci Králové přijme **advokátní koncipienty/-ky**. Požadujeme ukončené právní vzdělání, znalost světového jazyka, práce na PC, ŘP sk. B, samostatnost, spolehlivost. Nabízíme zajímavou všestrannou práci ve větším dynamickém kolektivu, příjemné pracovní prostředí, adekvátní platové ohodnocení a možnost odborného růstu. Vaše písemné nabídky spolu s motivačním dopisem zasílejte na níže uvedenou adresu. Advokátní kancelář Perthen, Perthenová, Švadlena a partneři, Velké náměstí 135/19, 500 03 Hradec Králové. E-mail: lizlerova@ppsadvokati.cz, informace na tel.č.: 495512831 více informací najdete na www.ppsadvokati.cz.

• Prodám Sbirku zákonů Republiky Československé ročníky 1918 až 1950 kompletní v původní vazbě v kůži a plátně 1918 až 1940 a v plátně do 1950. Kontakt tel. 602737232.

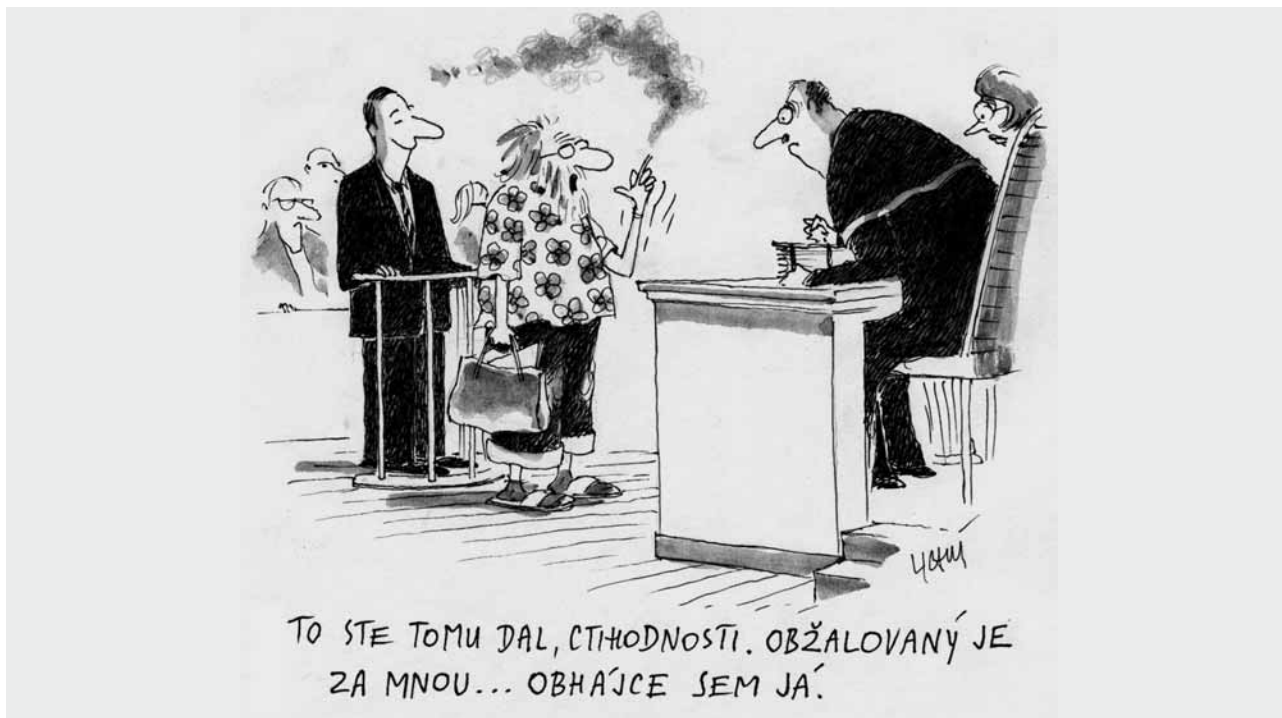
Poptávka

• Studentka 4. ročníku PRF UK hledá práci na částečný úvazek v AK při studiu, znalost AJ- zkouška na PRF, 3 měsíce pobyt v Londýně, komunikativně NJ, organizační schopnosti, komunikativnost a časová flexibilita. Tana.K@seznam.cz

Prostory

• Dva samostatní advokáti hledají další dva kolegy (kolegyně) do zavedených, uvolněných prostor AK v centru Brna s výhodnou polohou a nájmem, včetně parkování i pro klienty. Další info - focko@volny.cz.

Prázdninové střípky

Lázeňský pobyt uvolňuje ducha i tělo. Dovolují si tedy z jihočeské Třeboně přispět též několika střípky.

Jako přednášející pro koncipienty mám za povinnost zabývat se v rámci tématu „Etika a ústní projevy advokátů“ mimo jiné i vhodným ošacením advokáta před soudem. Na jednom semináři jsem zdůrazňoval, že podle stanoviska představenstva Komory má advokát u soudu zásadně vystupovat v košili, kravatě a saku, vše ve střízlivém střihu a barevném ladění. Jeden z koncipientů mi oponoval řka, že se na věc nemáme dívat tak formalisticky a když je horko, tak že přece není nic na tom, když advokát shodí sako a vystupuje před soudem v košili. Sám jsem opakovaně viděl několik kolegů v televizi – a nebyli to žádní začátečníci, ale mediálně známí advokáti – jak takto obhajovali v trestním a zastupovali v civilním řízení.

Navzdory názoru mladého kolegy však nemohu než trvat na opačném stanovisku. Vždycky mě zabolí, když sleduji v televizi advokáta, jak u soudu vystupuje ve sportovní bundě nebo – podle toho, je-li teplo nebo zima – pouze v košili nebo ve svetru či tričku, pokud možno v pestrobarevném, zatím co vedle něho sedící klient je oblečen tak, jak to předpokládáme u advokáta. I v naší rozvolněné společnosti je třeba zachovávat určité regule. Jestliže soudce – bez ohledu na to, zda je teplo nebo zima – řídí jednání v taláru a jestliže stejně oděn musí být v trestním řízení i státní zástupce (a jestliže v mnoha zemích – a od začátku letošního roku mimochodem též na Slovensku – v taláru povinně v trestních věcech vystupuje i advokát), pak považuji za projev nedůstojnosti vůči sobě samému, vůči advokátnímu stavu i vůči soudu, jest-

liže se advokát řídí počasím nebo svým osobním vkusem bez ohledu na obecně uznávaná pravidla. K vidění bývají někdy i jiné věci – např. advokát, který nemaje zřejmě dostatek finančních prostředků na aktovku, přináší své spisy v igelitovém sáčku, pokud možno s firemním logem nějakého supermarketu, nebo advokáta, který se přeci v úmorných vedrech nebude obtěžovat tím, že přijde k soudu v běžné obuvi, a tak dorazí naboso v sandálech, nebo i ve sportovní obuvi typu „botasky“, nejspíše v bílé barvě nebo v pestré barevné kombinaci.

Zcela nedávno jsme viděli v televizi, že při velkých horkách soud ve Velké Británii výjimečně dovolil advokátům, aby při jednání odložili dlouhé paruky, v nichž jsou jinak povinni vystupovat. Také je mi známo, že v Anglii by si advokát nedovolil přijít do kanceláře v jiné než klasické obuvi a že v USA pouze jeden den v týdnu (v pátek) se může advokát dostavit v neformálním oblečení, o oblečení před soudem nemluvě.

Nechci se dotýkat excesů některých našich kolegyň. Vzpomněl jsem si ale na nedávnou zprávu ČTK s titulem „Kyperské advokátky mohou nosit kalhoty.“ Dosud totiž musely chodit k soudnímu jednání v kostýmku tmavé barvy a s bílou halenkou. Nejvyšší soud nyní advokátkám povolil, že mohou přijít v kalhotách, ale „klasického střihu“ a neopomněl zdůraznit, že se mají nadále držet „dobrého vkusu“. Inu – jiný kraj, jiný mrav.

Z jiného soudku: jednou z mých redaktorských povinností je sledovat všechn odborný tisk. Se zájmem vždy listuji také v časopise „Kriminalistický sborník“, který se zaměřuje především na vyšetřovací kazuistiku.

V červnovém čísle mě zaujal úvodník ředitele Kriminalistického ústavu Praha, který v něm tepe různé nešvary naší společnosti. Vyjadřuje se též ke korupci: „A že korupce už dávno není o tom, že se paní ředitelce ve školce strčila v obálce tisícovka a ona už to s tím přijetím našeho dítěte nějak udělala, protože máma musela jít vydělávat; že dnešní korupce je o půjčování reklamních mercedesů, tajných příspěvcích na luxusní byty, milionech pro politické strany, **apanážíh pro advokáty, kteří už dávno nehájí zákon, ale zločin** atd.“

Vzpomněl jsem si na úsloví, že v každé profesi zřejmě působí nejméně deset procent lumpů. Zmínka o advokátech, hájících zločin, proto na mne v celkovém kontextu nepůsobila nijak urážlivě. Připomněl jsem si též jednoho klienta, který mne žádal, abych pro něho udělal něco, co bylo v rozporu nejen s advokátní etikou, ale i s trestním zákonem, a který na moji zdvořile odmítavou odpověď odvětil: „Ale pane doktore, to jste špatný advokát, znám řadu jiných, kteří v takových situacích klientovi vyhoví.“ Myslím si, že obdobné mínění má o advokátech též mnoho soudců i policistů. Nicméně stačí, abychom sledovali sdělovací prostředky a zjistíme, že nedotčena korupční infekcí není bohužel ani řada těch, s nimiž advokát přichází běžně do služebního styku. Také jsem si vzpomněl, že když jsem přednášel o etice a hájil jsem odmítavé stanovisko k požadavku jistého klienta, jeden odvážný koncipient k tomu podotkl: „Ale pane doktore, nemyslíte si, že v současném světě vypadá pak takový advokát směšně?“ Odpověď jsem hledal jen velmi obtížně.

Do třetice se chci zamyslet nad problematikou substituce. Jde o významné téma, které se týká i soudců. Soudců proto, že mají-li vyhovět žádosti o přeložení termínu jednání, znamená to pro ně často komplikaci, zdržení řízení i práci navíc. Advokáta pak (v případě, že jeho žádost o odročení zůstane bez odezvy), čeká mnohdy martyrium s opatřováním substituce. A to pomijím zásadu, že substituce má být naprostou výjimkou, protože má celou řadu obecně známých nepříznivých důsledků pro klienta, advokáta i pro věc samotnou. Proto mě překvapila úvaha jednoho zkušeného soudce otištěná v č. 6/2006 časopisu Soudcovské unie ČR „Soudce“, ve které je mezi návrhy na změny, jež by urychlily řízení, uveden i požadavek na „*vyločení přípustnosti odročení nařízeného jednání pro zaneprázdnění advokáta (může řešit substituci)*“. Jak jednoduché! Ať si advokáti řeší své problémy s klienty a s vlastní prací jak chtějí. Víme, že praxe je velmi rozdílná – případ od případu, soudce od soudce, advokát od advokáta. Vše závisí především na slušnosti a vzájemném respektování. Na straně advokáta ovšem nikdy nesmí jít o účelovou snahu vedenou pohodlností, smyšlenými nebo maličernými důvody nebo dokonce, nedej bože, procesní sabotáží. Tehdy nemůže počítat se vstřícností soudu a ani pro futuro si tím rozhodně nevytvoří pro sebe a své klienty *captatio benevolentiae*.

Všem čtenářům příjemný zbytek léta přeje

Václav Mandák

DVOŘÁK & SPOL.

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ LAW OFFICES

Pražská advokátní kancelář se zaměřením na obchodní právo a mezinárodní klientelu hledá k posílení svého týmu

advokáty k trvalé spolupráci advokátní koncipienty

Nabízíme zajímavou práci v oboru obchodního práva a práva kapitálového trhu a při zastupování v soudním řízení, finanční ohodnocení v závislosti na výkonu, perspektivu uplatnění v dynamicky se rozvíjející advokátní kanceláři a prostor pro vlastní profesní růst.

Očekáváme samostatnost, vysokou odbornost a pracovní nasazení, profesionalitu a zaujetí pro právní práci, výbornou znalost anglického jazyka a připravenost podílet se na dalším rozvoji kanceláře.

Všechny nabídky budeme považovat za důvěrné. V případě zájmu zašlete, prosím, profesní životopis v českém a anglickém jazyce na adresu: Dvořák & spol., advokátní kancelář, Burzovní palác, Rybná 14, 110 00 Praha 1, k rukám slečny Ivety Mackové, případně e-mailem na adresu: iveta.mackova@akds.cz.

POSLYŠTE.... VAŠE PANÍ ZE ZADU VYPADÁ „NĚMLICH“
JAKO TA MOJE. BUDU VÁS ŽALOVAT !

Víte, že...

- u České Kubice při modré turistické značce směrem do Babylonu je v lese ukryt tzv. Rašínův kámen? Památka na prvorepublikového ministra financí a advokáta Aloise Rašína, který do České Kubice jezdil na letní byt, přečkala v zapomenutí období komunistické totality, ještě dnes však zmínka o ní chybí v legendě nejedné polistopadové turistické mapy. Kámen je v dobrém stavu, kromě Rašínova jména je na něm vytesána i Rašínova sentence: „Za práci pro vlast se neplatí“.
- mezi majiteli a stavebníky slavných brněnských vil byli také advokáti? Lze se o tom přesvědčit mj. v publikaci J. Sedláka, I. Černé, D. Řevnouškové, J. Chatrného, L. Kudělkové a J. Vybírala *Slavné brněnské vily* (Praha 2006). Namátkově lze zmínit např. Reissigovu vilu čp. 351 v Pisárkách z let 1901 - 1902, kterou pro syna předsedy Moravské advokátní komory, JUDr. Karla Reissiga ml., navrhl architekt Leopold Bauer, víkendový dům čp. 564 v Bystrci, který byl postaven v letech 1936 - 1937 podle návrhu architekta Josefa Poláška pro JUDr. Vojtěcha Kyjovského, či vilu manželů Láskových čp. 356 v Pisárkách z let 1937 - 1938, kterou pro JUDr. Jaromíra Lásku a jeho choť Rosálii navrhl architekt Evžen Škarda. V souvislosti advokátských vil nelze nechat stranou zájmu ani vilu Valerie Fischerové, čp. 812 v Pisárkách, z let 1926 - 1927, kterou z podnětu advokáta JUDr. Karla Reissiga ml. navrhl architekt Leopold Bauer. Vlastnictvím vily advokát odměnil věrné služby dlouholeté vedoucí jeho kanceláře při odchodu do penze, není však divu, že tato velkorysost byla provázena i domněnkami, že nová majitelka vily byla Reissigovou milenkou.
- v Louvru lze spatřit i podobiznu jednoho z obhájců Ludvíka XVI? Mezi exponáty francouzských sochařů 18. - 19. století, v křídle Richelieu je i busta advokáta Lamoignon de Malherbes, dílo sochaře Denise - Antoine Chaudeta (1763-1810).
- jedním z advokátů, který byl pronásledován komunistickým režimem, byl i brněnský advokát František Škarohlíd (1914-2005)? Za to, že radil po únoru 1948 jak připravit útek za hranice, byl odsouzen k pěti letům odnětí svobody. Léta strávil pak ve věznicích a pracovních táborech Plzeň-Bory, Cementárna Dvůr Králové, Železářny Dvůr Králové, Kamenolom Mořina, Škodovka Plzeň, Chemické závody Litvínov, Věznice Valdice. Dr. Škarohlíd byl v roce 1968 rehabilitován, o rok později byla však rehabilitace zrušena. Teprve v 70. letech se mohl stát podnikovým právníkem v České státní pojišťovně, plně rehabilitován byl v roce 1991. Jeho medailon přinesl Řečkovický zpravodaj č. 5/2006, str. 8.
- hudební skladatel Václav Jan Tomášek se v roce 1824 oženil s dcerou významného pražského advokáta JUDr. Michala Eberta? Ebert byl činný především pro knížete Fürstenberga. Hudební salony rodin Ebertových a Tomáškových pak hostily významné osobnosti jako např. Václava Hanka, Františka Palackého a Richarda Wagnera. Ukazuje se tak, že Jan Nepomuk Kaňka nebyl mezi dobovými advokáty svojí hudbymilovností zcela výjimečný.

Právníkový paradoxy

Vyžaduje to od advokáta velký myšlenkový výkon, má-li vysvětlit klientovo bezmyšlenkovité počínání...

■
Aby advokát svého klienta konec konců uspokojil, měl by ho zprvu poněkud znepokojit.

■
Příležitostně lze přesvědčit soud právě tím, že nepůsobíme přespříliš přesvědčivě.

■
Posílil pozici své strany ve sporu tak, že svého klienta prezentoval jako slabšího, než jakým ve skutečnosti byl. Ostatně nejen v hokejovém utkání, ale i v právním sporu se občas skóruje tehdy, hrajeme-li ve vlastním oslabení.

■
Aby se nám někdy podařilo vůbec postihnout úmyslné jednání, musíme se smířit s tím, že bude kvalifikováno jako nedbalost.

■
Dokázal prosazovat zájmy své strany, neboť dovedl pochopit, v čem spočívá skutečný zájem strany druhé.

■
V právní při máme naději na úspěch zejména tehdy, když jsme ochotni nemít úspěch v některém z našich podružných požadavků.

■
Za zdar své záležitosti vděčil advokátovi a jeho radám - zvláště pak těm, jimiž se neřídil.

■
Získal si renomé vynikajícího právníka. Výřečně přesvědčoval, proč je nezbytné přijmout legislativně technickou novelu zákona, na jehož přípravě a propagaci se předtím podílel neméně vehementně.

■
Se „smluvními úrazy“ se to má stejně jako s úrazy dětskými. Většinou jsou důsledkem banálních opomenutí, jež se - nehledě na všechna vážná varování - neustále opakují.

■
Má-li být advokát odpovědný ke svému klientovi, musí se v rozhovoru s ním příležitostně převléknout do role „advokáta ďáblova“ a přesvědčivě mu prezentovat stanovisko druhé strany, kterou ovšem v této souvislosti označí za protivnou.

■
Zvláště nevýhodnou smlouvu uzavřeme tehdy, když svou mysl soustředíme na miniaturní výhody.

■
Před důležitým kontraktačním rozhodnutím musíme smlouvat také se sebou samým. Právnicka si bereme na pomoc nejen proto, aby nás ochránil před druhou stranou, ale též (a možná především) před některým z našich vnitřních hlasů.

✦ prof. PETR HAJN

KONEČNÁ & ŠAFÁŘ

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

PŘIJME:

advokáty/advokátky

advokátní koncipienty/koncipientky

překladaatele a proofreadera anglického jazyka

Požadujeme: vysokou úroveň odborných znalostí, aktivní znalost anglického či německého jazyka slovem i písmem, uživatelské schopnosti PC, časovou nezávislost, samostatnost.

Nabízíme: perspektivu odborného růstu, příjemné pracovní prostředí, platové ohodnocení podle schopností.

V případě Vašeho zájmu zašlete, prosím, nabídku s Vaším profesním životopisem v českém i anglickém jazyce na e-mail jelinkova@konecna-safar.com, fax. č. 221 990 450, nebo na adresu Široká 36/5, Praha 1, k rukám sl. Leony Jelínkové.

Leitartikel	
Petr Toman: Neue Gestalt des Bulletins der Rechtsanwaltschaft	3
Aktuelles	
Das Justizareal in Prag „Na Mičankách“ vor der Eröffnung Jan Brož, Petr Meduna	4
Profi.epravo möchte Partner der Fachleute auf dem Weg des Rechts sein. Gespräch mit dem Vorstandsvorsitzenden der Aktiengesellschaft EPRAVO.CZ, Herrn Mgr. Miroslav Chochola Red.	6
Rechtsanwälte und Richter: Was uns an den anderen stört II Tomáš Lichovník, Petr Toman	8
Übersehen Sie nicht! - Direktübertragung der Konferenz über Unabhängigkeit	9
Informationen über das System Codexis	11
Aus Theorie und Praxis	
Artikel	
Zusammenfassung	
Noch einmal „Das Urteil als Bild“ Red.	16
Die Quarantäne der schwarzen Schwäne (einige Anmerkungen zu der Bestimmtheit von Klageanträgen) Karel Čermák jr.	17
Vergleichende Analyse der zeitgenössischen Rechtsdoktrin und Rechtspraxis hinsichtlich der rechtlichen Verantwortlichkeit von Sportlern für Sportunfälle (ausgewählte Fragen) Michal Králík	25
Die Rechtsnatur von Verzugszinsen einer Forderung Luboš Chalupa	34
Aus der Rechtsprechung	
Zur Frage der sachlichen Zuständigkeit des Gerichts im Falle, dass der Klagegegenstand das Anwaltshonorar ist	36
Eigentums- und soziale Verhältnisse bei der Entscheidung über den Ersatz von Verfahrenskosten im Verhältnis zu den Erfolgsaussichten der Klage	36
Zur Anwendbarkeit der Eigentümerklärung gem. § 260a ff. czZPO als Beweis im Strafverfahren	37
Zur Verpflichtung des Gerichts, bei der Pflichtverteidigung in Anwesenheit beider (bzw. mehrerer) Verteidiger zu verhandeln, falls der Angeschuldigte diese ausgewählt hat	38
Entscheidungen von anderswo	40
Aus der Fachliteratur	
Das Bürgerliche Gesetzbuch mit Rechtsprechung Balák/Korecká/Vojtek	48
Das Handelsgesetzbuch. Kommentar Ivan Kobliha & Kollegen	48
Handelsrecht. Aktiengesellschaft. III. Teil Stanislava Černá	50
Der Schlüssel zum Gerichtssaal - Anleitung für beginnende Richter und Rechtsanwälte Jirsa/Vávra/Janek/Meduna	53
Aus dem Bulletin der Slowakischen Rechtsanwaltschaft Nr. 5/2006	54
Aus der Rechtsanwaltschaft	
Kolumne von Karel Čermák	
Das Recht auf der Weltbühne und seine Kostüme	56
Aus der Tschechischen Rechtsanwaltschaft	
Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka	57
Der „Advokatus“ in Tschechien zu Zeiten der Primisliden Marie Bláhová	60
Aus Europa	
Vorschlag für eine Verordnung des Europäischen Parlaments und des Rates zur Einführung eines europäischen Verfahrens für geringfügige Forderungen Eva Rivera	63
Das Übereinkommen von Rom über das auf vertragliche Schuldverhältnisse anzuwendende Recht Markéta Králová	64
Österreich: Das Prozesskostenhilfesystem in Österreich und die besondere Aufgabe der Rechtsanwälte Christian Moser	65
Deutschland: Zwischen dem Konkurrenzdruck und der eigenen Präsentation - Wettbewerbsrecht der deutschen Rechtsanwaltschaft Ulrike Quapp - David Michel Arbeitsbesuch des Präsidenten der Tschechischen Rechtsanwaltskammer bei der Sächsischen Rechtsanwaltskammer Eva Rivera	74
Slowenien: Slowenische Anwaltstage Petr Poledník	76
Makedonien: 51 Jahre seit der Gründung der Makedonischen Rechtsanwaltskammer Petr Poledník	76
Was Sie wissen sollten	
Über die tschechische (Gerichts)sprache Michaela Bejčková	77
Vorlesungen und Seminare für Rechtsanwälte und Konzipienten in den Ausbildungs- und Schulungszentren der Tschechischen Rechtsanwaltskammer	84
Einladung zum Tschechisch-deutschen Anwaltsforum	87
Die Enthüllung des Denkmals von Antonín Ritter Randa Jan Luhan	87
Jahresbericht des Gefängnisdienstes der Tschechischen Republik für das Jahr 2005 Red.	88
Zum schluss	
Feriensplitter Václav Mandák	90
Wussten Sie, dass.... Stanislav Balík	92
Zeichnung von Lubomír Lichý	92
Juristen-Paradoxes Petr Hajn	93
Inhaltsverzeichnis/Zusammenfassung	93
Table of Contents/Summary	93

Karel Čermák jr.: Die Quarantäne der schwarzen Schwäne (einige Anmerkungen zu der Bestimmtheit von Klageanträgen)

Der Autor beschäftigt sich in seiner Abhandlung vor dem Hintergrund von logisch-semantischen Kategorien von Extension und Intension mit der Problematik der Bestimmtheit von Klageanträgen im Zivilprozess, und zwar insbesondere bei Urteilsprüfungen, die ein bestimmtes Handeln oder Verhalten verbieten. Während die natürliche Sprache vorwiegend von intensionaler Natur ist und obwohl die Urteilsprüche von gerichtlichen Entscheidungen mittels der natürlichen Sprache ausgedrückt werden, existiert eine latente Tendenz, einige intentionale Ausdrücke aus den Urteilsprüfungen der gerichtlichen Entscheidungen wegen angeblicher Unbestimmtheit herauszunehmen. Diese Praxis ist insbesondere dann nicht richtig, wenn der entsprechende intensionale Ausdruck im Augenblick der Ausführung der Entscheidung in einen extensionalen Ausdruck umgewandelt werden kann. In gerichtlichen Urteilsprüfungen sind im Gegenteil solche intentionalen Elemente unzulässig, zu deren Anwendung ausschließlich das Gericht im Vorverfahren berufen ist. Der Autor beschäftigt sich flüchtig auch mit der Problematik der nicht-verbalen Elemente in Urteilsprüfungen von gerichtlichen Entscheidungen (z.B. Bildern) und kommt zu dem Schluss, daß das Vorkommen von solchen Elementen in begründeten Fällen zulässig ist.

Michal Králík: Vergleichende Analyse der zeitgenössischen Rechtsdoktrin und Rechtspraxis hinsichtlich der rechtlichen Verantwortlichkeit von Sportlern für Sportunfälle (ausgewählte Fragen)

Der Artikel, der ausgewählten Fragen der doktrinalen und judikativen Entwicklung im Bereich der rechtlichen Verantwortlichkeit von Sportlern für Sportunfälle, d.h. einem Bereich, dem in der tschechischen Rechtsdoktrin nie größere Bedeutung zugemessen wurde, gewidmet wird, beschäftigt sich mit der Erfassung und Hervorhebung einiger Aspekte, deren ausführlichere Bearbeitung auch in ausländischer Literatur nicht oft vorkommt. In diesem Zusammenhang wird aus der Hinsicht der Entwicklung im Ausland (insbesondere in England und weiterhin in Deutschland, Frankreich und auf Kuba), insbesondere der Frage der Geltendmachung von rechtlichen Sanktionen gegenüber Sportlern für verursachte Sportunfälle, der Bestimmung der zum Schadensersatz verpflichteten Subjekts, der Ausschließung der Haftung von Sportlern, gegebenenfalls ihrem Mitverschulden Beachtung geschenkt. Weiterhin beschäftigt sich der Artikel auch mit Fragen der rechtlichen Verantwortlichkeit von Sportlern für Sportunfälle in neu entstehenden Sportarten. Es wird in diesem Zusammenhang auf die Tatsache hingewiesen, daß im Gegenteil zu traditionellen Sportarten, wie z.B. dem Boxen, die Teilnehmer an moderneren, hybriden Formen des Kampfes (z.B. am Kickboxen) so lange Probleme haben werden, bis ihr Status und die entsprechenden Regeln geklärt sind. Ziel des Artikels ist es, die Leser ausführlicher mit den Fragen der rechtlichen Verantwortlichkeit von Sportlern für Sportunfälle, die in ausländischen Doktrinen nur am Rande erwähnt werden, bzw. denen keine größere Beachtung geschenkt wird, bekannt zu machen.

Luboš Chalupa: Die Rechtsnatur von Verzugszinsen einer Forderung

Der Artikel reagiert auf die Stellungnahme des Obersten Gerichts der Tschechischen Republik zur Frage der Verzugszinsen gemäß der Regierungsverordnung Nr. 163/2005 Smlg. Der Autor sieht es als wichtig an, zur Rechtsmeinung des Obersten Gerichts der Tschechischen Republik über die Rechtsnatur von Verzugszinsen bei andauerndem Verzug des Beklagten auch nach der Urteilsverkündung durch das Gericht Stellung zu beziehen. Er ist nicht mit der Rechtsmeinung des Gerichts einverstanden, daß Verzugszinsen, die erst in Zukunft nach Verkündung der gerichtlichen Entscheidung fällig werden, in ihrer Rechtsnatur eine wiederkehrende Leistung im Sinne der Bestimmung des § 154 Abs. 2 czZPO darstellen. Nach der Meinung des Autors sind diese zu der Forderung gehörenden Posten eine akzessorische Forderung im Sinne der Bestimmung des § 121 Abs. 3 czZPO. Die empfohlene Form des Tenors des gerichtlichen Urteil als Aufzählung der geschuldeten Zinsen bis zur Verkündung des Urteils betrachtet der Autor als kompliziert und für die rechtliche Praxis als unpraktisch, wenn man davon ausgeht, daß der Verzug des Schuldner nur in Ausnahmefällen mit Rechtskraft der Entscheidung endet. Seiner Ansicht nach genügt es für die Bestimmtheit und Klarheit des Tenors des Gerichtsurteil sowie der Klageanträge in der Regel, wenn die ersten zwei Kalenderhalbjahre, in denen der Beklagte mit einer Geldschuld im Verzug ist, aufgeführt werden.

Editorial

Petr Toman: Bulletin of advocacy reprinted.....3

Current Topics

The judicial facility in Prague „Na Mičankách!“ about to open
Jan Brož, Petr Meduna4

Profi.epravo wants to be a partner of Professional on their path through law. Interview with the Chairman of the board of EPRAVO.CZ
Inc. Mgr. Miroslav Chochola Editor6

Lawyers - Judges: What do we mind about other people II.
Tomáš Lichovník, Petr Toman8

Live transmission from the Conference on the judicial independence -
Do not overlook!9

Information about Codexis11

From the legal theory and practice**Articles**

Summary16

One more time „Judgment as a picture“ Editor16

Quarantine of black swans (several notes on the specificity of the fine-print of legal actions) Karel Čermák jr.17

Comparative view of contemporary legal doctrine and court room practice on the legal responsibility of athletes for sports injuries (selected issues)
Michal Králík.....25

The legal characteristic of debt attribution Luboš Chalupa.....34

Case Law

To the issue of subject matter jurisdiction of court, if the attorney fee is the subject of the case filing36

Property and social relations during the decision-making on proceedings expense compensation in relation to the success of the matter36

To the usefulness of the declaration of property according to § 260a and following of the Civil Procedure Act as evidence in criminal proceedings37

To the obligation of the court to act in case of necessary defense in the presence of both (or more) defenders, if the defendant elected them.....38

Decisions from elsewhere40

Professional literature

The Civil Code with case law Balák/Korecká/Vojtek48

The Commercial Code. Commentary. Ivan Koblíha and team48

The Commercial law. Joint Stock Company. Part III. Stanislava Černá50

Key to the court room - a handbook for incipient judges and advocates.
Jirsa/Vávra/Janek/Meduna53

From the bulletin of Slovak advocacy no. 5/200654

Advocacy**Karel Čermák's Column**

Law on the world scene and its costumes56

Czech Advocacy

Disciplinary practice Jan Syka57

„Advocatus“ in the Premyslide Bohemia Marie Bláhová60

From Europe

The proposal of directive of the European parliament and the Council on the European proceedings on small claims Eva Rivera63

Agreement on the decisive law for contractual obligatory relations
Markéta Králová64

Austria: The system of free legal aid in Austria and the special role of attorneys
Christian Mosser.....65

Germany: Between the pressure of competition and own presentation - the economic competition law of German advocacy Ulrike Quapp - David Michel69

The business trip of the CAK chairman to the Saxony bar association in Dresden Eva Rivera74

Slovenia: Days of the Slovenian advocacy Petr Poledník76

Macedonia: 51 years since the establishment of the Macedonian bar association Petr Poledník76

You should know

About not only judicial Czech language Michaela Bejčková.....77

Lectures and seminars for advocates and advocate trainees in the educational and training centers of CAK84

Invitation to the seminar of the 14th annual Continuing Legal Education Conference86

Invitation to the Czech - German forum of advocacy86

The unfolding of the memorial of the Knight Antonín Randa Jan Luhan.....87

The annual report of the Prison service of the Czech Republic for 2005 Editor.....88

At the end

The vacation chips Václav Mandák.....90

Do you know that.....Stanislav Balík92

The drawing of Lubomír Lichý.....92

The paradox of a lawyer Petr Hajn.....93

Inahltswverzeichnis/Zusammenfassung94

Table of Contents/Summary95

Karel Čermák jr.: Quarantine of black swans (several notes on the specificity of the fine -print of legal actions)

The author deals in his article, against a background of logical-semantic categories of extension and intension, with the issue of specificity of the fine-print of legal action in the civil proceedings, primarily the decisions which prohibit certain behavior or activity.

While the natural language is primarily of intensional nature, and while the court decisions are published through the use of natural language, there is a latent tendency to exclude some of the intensional phrases from the decisions for their supposed vagueness. This practice is incorrect; especially when the appropriate intensional phrase can be transferred into an extensional phrase at the moment of the publication of the decision. Such intensional elements, the application thereof must be performed by the court in the discovery proceedings, are inadmissible in the court decisions. The author also addresses the issue of nonverbal elements in the decisions of the courts (i.e. drawings) and finds that the existence of such elements is admissible in well-founded cases.

Michal Králík: Comparative view of contemporary legal doctrine and court room practice on the legal responsibility of athletes for sports injuries (selected issues)

An article dedicated to the selected issues of doctrinal and judiciary evolution in the area of legal liability of athletes for sports injuries, i.e. area, which has never been given detailed attention in the Czech legal doctrine, is aimed at capturing and stressing some aspects which are not frequently compiled in their entirety even in foreign literature. In connection therewith, the attention is angled from the viewpoint of foreign development (especially in England, Germany, France and Cuba) mainly on the issue of using legal sanctions against athletes for triggered sports injuries, designation of subject liable for damage compensation, exclusion of liability of the athlete, if need be his contribution, and centers also on the issues of legal responsibility of athletes for sports injuries in the newly developing athletic fields. He adverts to the fact, that apart from established sports, as is for example boxing, the participants in the more modern, hybrid forms of wrestling (as is for example kickboxing) will encounter problems until the status and regulations are clear. The goal of this article is to familiarize the readers more in depth with the issues if legal responsibilities of athletes for sports injuries which are mentioned in the foreign doctrine only marginally perhaps are not given any special attention at all.

Luboš Chalupa: The legal characteristic of debt attribution

The article is a reaction to the standpoint of the NS (National Assembly) of the Czech Republic (further referred to as NS ČR) on the issue of interest on late payment according to the statutory order no. 163/2005 Coll. The author views as important to comment on the legal opinion of the NS ČR on the legal nature of interest on late payment during ongoing delay of the defendant even after the publication of the court decision.

He does not agree with its legal opinion that the interest on late payment which only become due in the future following the publication of the court decision, are in its nature recurring rate within the meaning of § 154 s. 2 of the Civil Procedure Act. In his view, the attribution of debt is accessory debt within the meaning of § 121 s. 3 of the Civil Code.

The recommended wording of the court verdict, by enumeration of the owed debt until the publication of the verdict, is considered by the author impractical and complicated for the legal practice since the late payments of the debtor only occasionally end with the legal force of the decision. According to his opinion, the presence of the first two calendar half-years in which the defendant is late with the pecuniary debt suffices for the certainty and the ease of understanding of the court verdict as well as for the fine print of the actions.